

Informatie 2026

Gemeente Oss werkt aan veel verschillende onderwerpen. Om nieuwe raadsleden goed te informeren, hebben we voor de belangrijkste onderwerpen fiches gemaakt. Dat zijn korte overzichten met de belangrijkste informatie per onderwerp. Alle fiches bevatten duidelijke illustraties, zoals grafieken, tabellen of kaarten. We willen met dit document snel inzicht geven. Het is niet het doel om volledig te zijn.

Wanneer we het woord 'we' gebruiken, schrijven we het vanuit het perspectief van de ambtelijke organisatie.

Fiches over onderwerpen

Op elk fiche staan 5 onderdelen:

1. **Waar staat Oss nu?**
We laten zien waar we als gemeente staan, met cijfers en feiten.
2. **Trends en ontwikkelingen.**
We geven hier aan wat de trends en ontwikkelingen in Nederland en in Oss zijn. Deze trends en ontwikkelingen bepalen voor een groot deel de opgave waar we voor staan en waar we op in moeten spelen.
3. **Opgaven voor Oss.**
Dit zijn de belangrijkste onderwerpen waar we de komende tijd mee aan de slag moeten gaan.
4. **Waar werken we in Oss aan?**
We laten zien aan welke acties en plannen we al werken op basis van bestaand beleid.
5. **Belangrijke beleidsdocumenten.**
Bij sommige onderwerpen geven we de belangrijkste beleidsdocumenten of kaders mee met een overzicht van de ambities en doelen die daarin staan beschreven.

We hebben over 29 onderwerpen zo'n fiche gemaakt.

Voor de cijfers en trends hebben we onder andere gebruik gemaakt van data uit in 'Oss in cijfers', het Centraal Plan Bureau, de trendstudie van Platform 31 en andere trendstudies, rapporten van het Sociaal Cultureel Planbureau, de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, het Centraal Bureau voor de Statistiek en andere organisaties.

Fiches over gebiedsontwikkelingen

We hebben ook fiches gemaakt over gebiedsontwikkelingen.

Per gebiedsontwikkeling laten we zien

- wat de ambitie is,
- wat de mijlpalen met tijdshorizon zijn,
- welke rol de gemeente heeft,
- en welke uitdagingen er zijn om de plannen uit te voeren.

We hebben voor 7 gebiedsontwikkelingen zo'n fiche gemaakt.

Op de volgende pagina geven we aan voor welke onderwerpen en gebiedsontwikkelingen we fiches hebben gemaakt.

Onderwerpen

1. Verbinding met de samenleving.....	4
2. Ontmoeten en Sociale Basis	8
3. Cultuur.....	12
4. Sport	16
5. Onderwijs	20
6. Gezondheid.....	24
7. Werk & Inkomen.....	28
8. Jeugdhulp.....	32
9. Wmo en welzijn.....	36
10. Wonen en zorg	40
11. Veiligheid	44
12. Weerbaarheid	48
13. Omgevingswet & Omgevingsvisie	50
14. Mobiliteit.....	54
15. Wonen	58
16. Energietransitie.....	62
17. Klimaatadaptatie.....	66
18. Natuur, landschap en biodiversiteit	70
19. Openbare Ruimte	74
20. Milieu & gezonde leefomgeving.....	78
21. Erfgoed & archeologie.....	82
22. Economie - innovatieve maakstad	86
23. Vrijtijdseconomie - recreatie en toerisme.....	90
24. Landbouw	94
25. Arbeidsmarkt & Lerende Stad Oss.....	96
26. Dienstverlening, data en digitalisering	100

27. Organisatie: Strategische slagkracht en uitvoeringkracht	102
28. Positionering en samenwerking	104
29. Financiën en belastingen	108

Gebiedsontwikkelingen

30. Gebiedsontwikkelingen gemeente Oss.....	110
31. Gebiedsontwikkeling Amsteleind.....	112
32. Euterpepark.....	114
33. Raadhuiskwartier	116
34. Schadewijk.....	118
35. Binnenstad.....	120
36. Spooragenda.....	122
37. Stationskwartier Ravenstein	124

Colofon

Dit is een uitgave van de **ambtelijke organisatie** van de gemeente Oss.
De inhoud is tot stand gekomen dankzij de inzet en inbreng van vele collega's, werkzaam aan de verschillende thema's en gebiedsontwikkelingen die in dit document aan bod komen.

Datum: maart 2026
Redactie: Iris de Kort, Mark Megens en Eric Saras
Vormgeving: Ricardo Verhelst
Foto's: Gemeente Oss.

Teksten, tabellen en grafieken mogen gebruikt worden indien u de bron vermeldt. Foto's mogen niet zonder toestemming worden gebruikt of vermenigvuldigd.

1. Verbinding met de samenleving

Waar staat Oss nu?

- In het algemeen is het vertrouwen in onze gemeente iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Daarnaast hebben in Oss de inwoners meer vertrouwen in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd (37% t.o.v. 29% landelijk). In 2020 was dit vertrouwen het hoogst (43%) en in 2022 het laagst (29%). Hier lijkt sprake te zijn van een 'corona-effect'.
- Zo'n 42% van de inwoners is tevreden over de wijze waarop gemeente Oss inwoners zelf laat meedenken. Dat is aandeel is toegenomen sinds 2020 (toen was 30% tevreden hierover).
- Gemeente Oss krijgt een 6,02 als het gaat om de samenwerking met inwoners (landelijk is dit 6,06). In lijn met de landelijke trend is de verbinding met de samenleving in Oss ná de coronaperiode niet hersteld. Die samenwerking tussen inwoners en gemeente wordt het slechts beoordeeld door inwoners van de wijk CKM (5,7). De inwoners van de Ruwaard daarentegen beoordelen dit aanmerkelijk beter (6,3).
- Uit landelijke onderzoeken blijkt dat veel inwoners weinig zicht hebben op het functioneren van de gemeenteraad en andere decentrale bestuursorganen: 44 % van de inwoners geeft aan 'het niet te weten' op de vraag hoe tevreden zij zijn met hoe hun gemeentebestuur de vertegenwoordigende rol invult. 32 % van de inwoners is 'min of meer tevreden' met hoe zij worden vertegenwoordigd door hun gemeenteraad (Platform 31 trendstudie).
- Oss heeft 11 gebieden met wijk- en dorpsraden. Zij zijn een belangrijke schakel tussen inwoners en de gemeente. Ze richten zich op leefbaarheid, bevorderen dat inwoners mee kunnen denken, adviseren gevraagd en ongevraagd het college van B&W en stellen zich neutraal op zonder politieke kleur.
- Naast contacten met inwoners en wijk- en dorpsraden zijn er veel contacten met verenigingen, bedrijven, organisaties (bijv. voedselbank), instellingen (bijv. cultuur), netwerken en andere initiatieven waardoor de gemeente in verbinding staat met haar inwoners.
- Oss staat bekend om de goede verhouding in en tussen gemeenteraad, college van B&W, wijk- en dorpsraden, (maatschappelijke) organisaties, bedrijven en ambtenaren.

Trends & Ontwikkelingen

- Het werk van raadsleden, burgemeesters en wethouders wordt steeds zwaarder. Gemeenten krijgen meer taken, deze taken zijn ingewikkelder geworden. Bovendien is er veel financiële onzekerheid. Daardoor komen gemeenteraden / -besturen onder druk te staan. Zij krijgen te maken met maatschappelijke problemen die eerder door de landelijke overheid werden opgelost.
- Van de raadsleden die in 2022 zijn gekozen, is één op de tien binnen twee jaar gestopt. Een kwart van hen zegt dat de hoge werkdruk de belangrijkste reden was.
- De druk op burgermeesters en wethouders neemt toe. Uit de Monitor Integriteit en Veiligheid 2024 blijkt dat 45% van de lokale politici het afgelopen jaar te maken had met agressie of intimidatie. Dat is bijna dubbel zoveel als in 2014. De incidenten worden bovendien ernstiger en zijn steeds vaker persoonlijk gericht. Volgens het onderzoek komt dit deels door inhoudelijke discussies, maar ook door de toenemende landelijke polarisatie door besluiten die in Den Haag worden genomen. Hierdoor krijgen lokale bestuurders meer last van het afnemende vertrouwen en respect voor de overheid als geheel.
- Draagvlak voor de democratie staat onder druk. Er is een laag vertrouwen in de Tweede Kamer, een groeiende steun voor autoritair leiderschap, een toename van partijen met antidemocratische ideeën en de persvrijheid staat onder druk.
- Media en vooral social media hebben een steeds grotere (negatieve) invloed op het escaleren van het politieke debat over maatschappelijke thema's.
- Nieuwe vormen van participatie en inspraak (right to challenge, burgerberaad) bieden kansen om vertrouwen in de politiek te herstellen.

Opgaven voor Oss

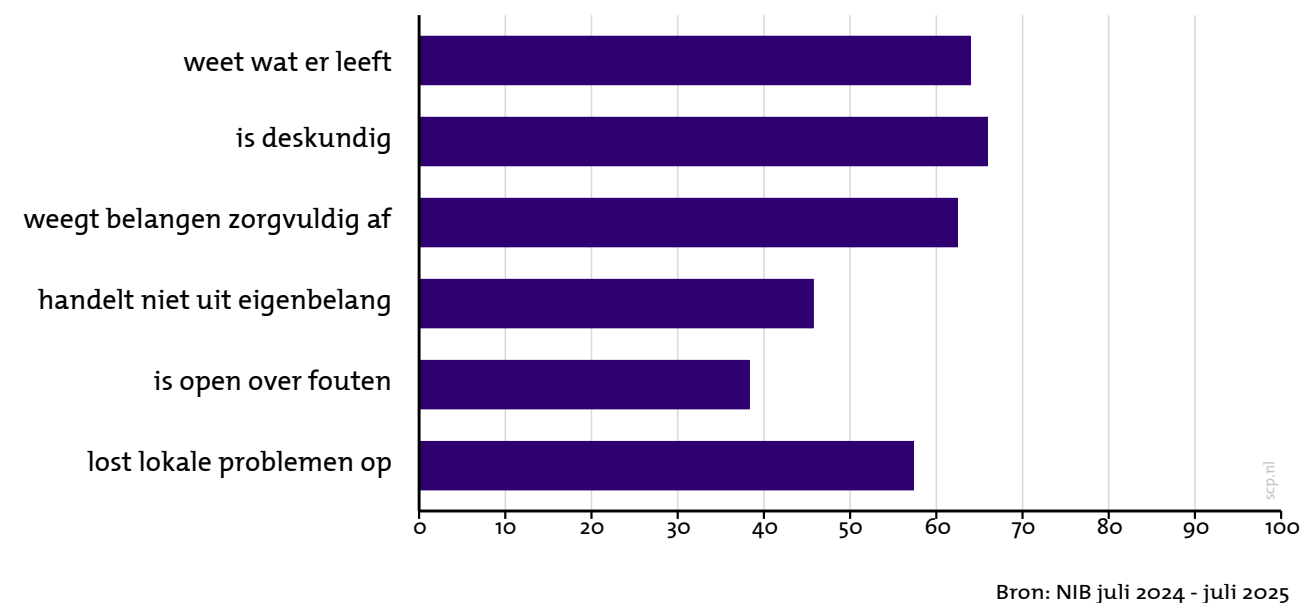
- Participatie verbeteren: We willen zorgen voor goede vormen van participatie met inwoners. Participatie mag een meer en duidelijkere vorm krijgen. Het betrekken van inwoners en andere belanghebbenden is belangrijk. Het helpt om steun te krijgen voor plannen en zorgt voor betere besluiten. Het is belangrijk om een goede balans te vinden: iedereen moet kunnen meedoen, maar de besluitvorming moet ook vlot blijven verlopen.
- Maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren: We willen inwoners betrekken bij het lokaal bestuur en zorgen dat we een steeds betere (en noodzakelijke) verbinding houden met inwoners van alle leeftijden.
- Zorgen voor voldoende vrijwilligers voor wijk- en dorpsraden.
- Actief, volledig en tijdig informatie verstrekken aan de gemeenteraad in tijden van (online) polarisatie en desinformatie. Zo kan de gemeenteraad goed beslissingen nemen.
- Democratisch proces beschermen: Het maatschappelijk debat verhardt en bestuurders worden steeds vaker geconfronteerd met intimidatie, bedreiging en agressie. In de gemeente Oss hebben we duidelijke normen (Emotie mag, agressie niet!) en een agressieprotocol, waardoor bestuurders hun taken veilig en zonder druk kunnen uitvoeren.
- Bewaken van de goede verhoudingen tussen de verschillende partijen in het democratische landschap.
- Zorgen voor een gedragen, open, transparante en gezonde lokale democratie.

1. Verbinding met de samenleving

Waar werken we in Oss aan?

- We ontwikkelen participatiebeleid en -verordening. Om zo voor onze inwoners duidelijk te maken hoe participatie mogelijk is en op welke manier die er uit ziet. Dit betekent ook iets voor de rol van onze gemeenteraad.
- We hebben een beleidsnota Participatie onder de Omgevingswet, een stappenplan Omgevingsdialoog, een Impactmeter en een Rollenplaat. Deze producten worden gebruikt door inwoners en initiatiefnemers.
- Wijk- en dorpsraden hebben hun kerntaken opnieuw vastgesteld.
- We werken met het Platform WijZijnOss. Dit is een online bewonersplatform voor en door inwoners van de gemeente Oss. Hierin werken de inwoners samen met wijkcoördinatoren en opbouwwerkers (ONS welzijn). De gemeente faciliteert het platform. WijZijnOss.nl maakt zichtbaar wat er in een wijk of dorp gebeurt, inclusief vraag en aanbod, activiteiten, foto's, films en verhalen. Organisaties kunnen zich presenteren en de gemeente zelf kan er ook gebruik van maken. Het platform biedt ook een participatiemodule. De gemeente kan dit ook inzetten bij participatieprocessen met inwoners.
- In maart 2026 worden nieuwe wijk- en dorpsraadleden geïnstalleerd.
- In verschillende beleidstrajecten en projecten werken we aan de participatie van inwoners. Voorbeelden zijn: Amsteleind, Programma Schadewijk, Inrichting speelplekken, reconstructies van straten enz.
- Ook werken we aan het mogelijk maken van inwonerinitiatieven, zoals gezond dorp Herpen, Ruwaard Schoon, diversie speeltuinen, Schaatsbaan Schadewijk enz.
- Op het (interne) leerplein van de gemeente Oss is een nieuwe participatiemodule. Dat helpt medewerkers bij participatie.

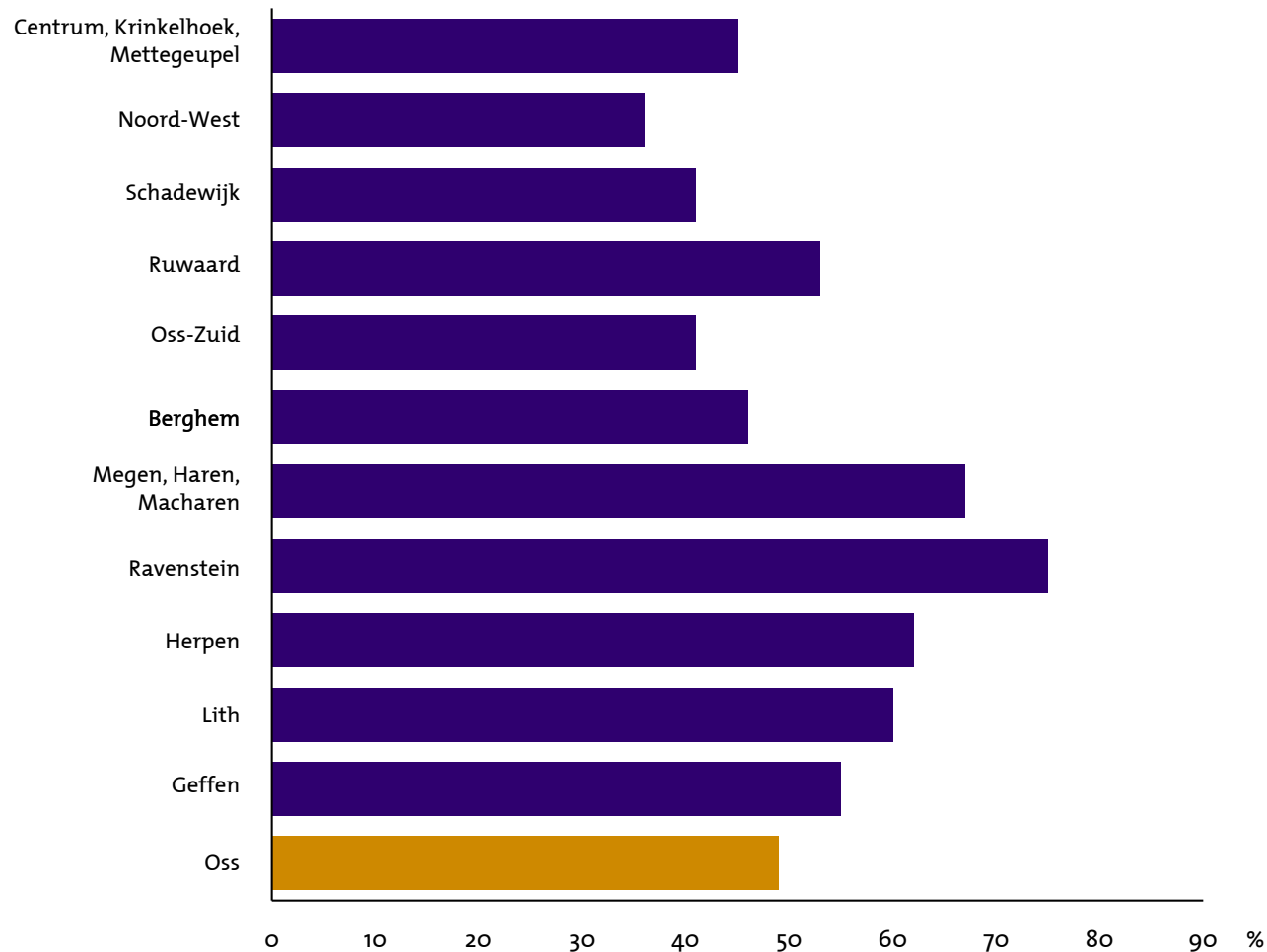
Landelijke tevredenheid met verschillende aspecten van het functioneren van het gemeentebestuur, juli 2024- juni 2025 (in procenten)

1. Verbinding met de samenleving

Percentage inwoners dat zich inzet voor de buurt in 2024.

Inzet voor buurt is toegenomen van 42% in 2022 naar 49% in 2024

Inzet Stadswijken

Hoogst: Ruwaard (53%)

Laagst: Noord-West/Ussen (36)

Inzet Dorpskernen:

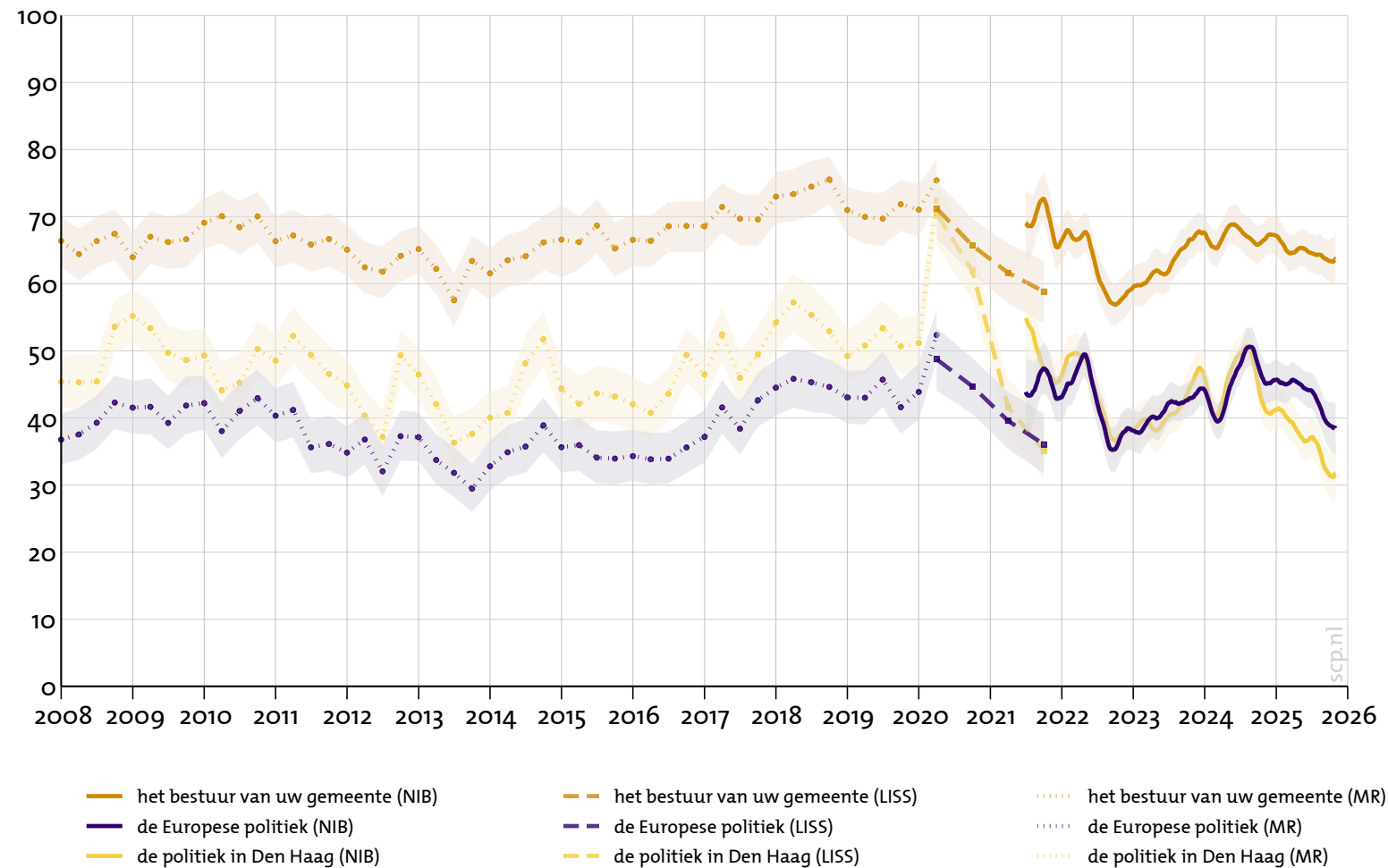
Hoogst: Ravenstein (75%)

Laagst: Berghem (46%)

Bron: Ossstat

1. Verbinding met de samenleving

Tevredenheid met het gemeentebestuur, de Europese politiek en de politiek in Den Haag, bevolking van 18+, 2008-2025 (in procenten)^{a, b}

a - Weergegeven is het aandeel dat een 6 of hoger geeft op een schaal van 1 (zeer ontevreden) tot 10 (zeer tevreden) voor tevredenheid met het gemeentebestuur ('het bestuur van uw gemeente'), de Europese politiek en de politiek in Den Haag. De percentages tellen samen met de scores 5 of lager en de categorie 'weet niet' (MR en LISS) en 'weigert' (NIB) op tot 100%.

b - De percentages voor NIB in dit figuur zijn berekend op basis van een gewogen voortschrijdend gemiddelde. De lichtgekleurde gebieden rondom de lijnen geven de foutmarge weer (bij een betrouwbaarheidsinterval van 99%).

Bron: Sociaal Cultureel Planbureau

2. Ontmoeten en Sociale Basis

Waar staat Oss nu?

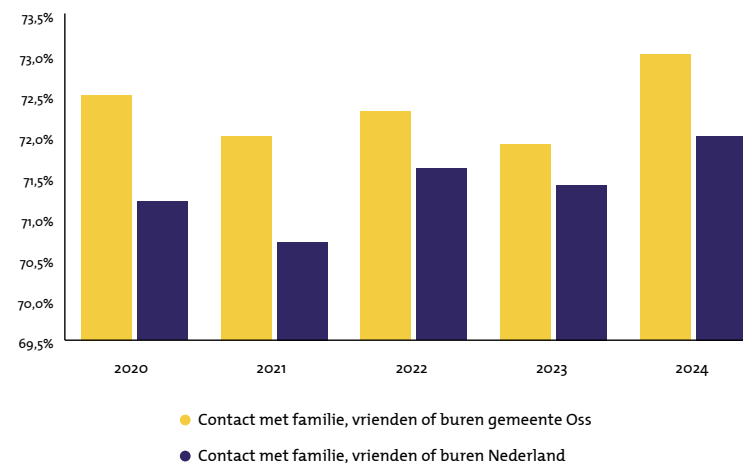
De sociale basis is alles wat mensen in dorpen en wijken met elkaar verbindt, zodat zij samen kunnen leven, elkaar kunnen ontmoeten en kunnen meedoen. In de gemeente Oss bestaat de sociale basis uit 3 onderdelen. Het gaat om de relaties tussen mensen, zoals burens, gezinnen, groepen en verenigingen (sociale verbanden). Verder gaat het om organisaties, diensten en ondersteuningsaanbieders die inwoners ondersteunen (sociale organisaties). En het gaat om fysieke plekken zoals sportparken, speeltuinen, parkjes, pleintjes, bankjes en gemeenschapshuizen (fysieke leefomgeving).

- De gemeente Oss heeft een Subsidieregeling Sociale basis: deze regeling biedt (vrijwilligers)organisaties de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor activiteiten die bijdragen aan ontmoeten en omzien naar elkaar. Daarmee wordt duurdere hulp vervangen en voorkomen. Hiervan hebben 23 vrijwilligers-organisaties in 2025 gebruik van gemaakt.
- Oss heeft een netwerk van 20 gemeenschapshuizen in verschillende wijken, dorpen of kernen. Deze accommodaties bieden ruimte voor verenigingen, laagdrempelige activiteiten en vrijwilligerswerk. Denk aan samen eten, informatie-inloop, samen muziek maken. Inwoners kunnen elkaar daardoor ontmoeten, meedoen of hulp kunnen krijgen. Dit is een basis voor sociale samenhang.
- Stijgende onderhouds- en energiekosten drukken op exploitatie van accommodaties. Hierdoor zijn laagdrempelige activiteiten steeds moeilijker te organiseren en is vernieuwing van de programmering lastig.
- Verduurzaming van gemeenschapshuizen is nodig, om energiekosten te verlagen en voor de energietransitie.
- Laagdrempelige activiteiten in gemeenschapshuizen subsidiëren we niet structureel (dekking komt nu uit de tijdelijke middelen). Tijdelijke financiering zorgt voor onzekerheid in de continuïteit in de programmering.
- Ongeveer 5 gemeenschapshuizen organiseren ontmoetingsmiddagen voor inwoners met een beperking, die niet zelfstandig hun huis uit kunnen. Deze inwoners zouden anders naar dagbesteding moeten met een indicatie. Met hulp van vrijwilligers en een professional kunnen zij langer meedoen in de wijk.
- Ongeveer 25% van de volwassen inwoners in de gemeente Oss deed in 2024 vrijwilligerswerk.
- Het subsidiebeleid wordt herijkt om dit beter te structureren, te actualiseren en toekomstbestendig maken.

Trends & Ontwikkelingen

- Door het wegvallen van voorzieningen (bijvoorbeeld supermarkten of scholen) in wijken, dorpen of kernen zien steeds meer gemeenten gemeenschapshuizen als plekken in de wijk, dorp en buurt waar inwoners laagdrempelig kunnen ontmoeten, meedoen of hulp kunnen ontvangen. De wijkcentra en dorpshuizen hebben een toegevoegde waarde in het versterken van de sociale basis, omdat het openbare en makkelijk toegankelijke plekken zijn. Hierdoor stijgt de maatschappelijke relevantie.
- De functie van gemeenschapshuizen verandert: van traditioneel verenigingsgebouw naar huiskamerfunctie voor de wijk, het dorp of de buurt met ruimte voor laagdrempelige activiteiten. Dit vraagt om een meer flexibele inrichting waardoor multifunctioneel gebruik mogelijk wordt.
- Mensen willen een ander soort vrijwilligerswerk doen: flexibel qua planning en invulling, met ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Dat vraagt aanpassing en vernieuwing van organisaties.
- Vrijwilligers voor bestuursfuncties zijn moeilijker te vinden en vergrijzen. Vrijwilligersinzet staat daarmee onder druk; besturen hebben moeite om taken te vervullen. Dit vraagt om andere vormen van bestuur.
- Rijksbeleid heeft tot gevolg dat er een groter beroep gedaan wordt op inwoners om bij te dragen aan zorg en welzijn (mantelzorg). Samen activiteiten doen en elkaar helpen in informele netwerken wordt steeds belangrijker om de zorg in de toekomst goed en betaalbaar te houden.

Contact met familie, vrienden of burens

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Opgaven voor Oss

- Het aantal inwoners dat hulp nodig heeft groeit. Om ze langer zelfredzaam te laten zijn is een stevige sociale basis met informeel netwerk (omzien naar elkaar) en aanbod aan activiteiten (ontmoeten) nodig.
- Het ondersteunen van vrijwilligers, mantelzorgers en vrijwilligersorganisaties zonder deze afhankelijk te maken van de gemeente.
- Het vinden van een manier om de toegankelijkheid en betaalbaarheid van ons maatschappelijk vastgoed als middel voor zorg en welzijn toekomstbestendig te maken.
- Een algehele herijking subsidiebeleid zodat subsidies bijdragen aan de opgaven in het sociaal domein, andere maatschappelijke doelen en aan de sociale basis.
- Manieren vinden om betaalbare, toegankelijke ontmoetingsplekken in alle wijken en kernen te behouden ondanks het wegvallen van andere voorzieningen.
- Verduurzaming van wijk- en dorpshuizen.
- Het ontwikkelen van modellen die maatschappelijke waarde van onze wijk- en dorpshuizen zichtbaar maken. Zodat de gemeenteraad investeringen en kosten beter kan afwegen.
- Borging van voldoende bestuurlijke vrijwilligerscapaciteit voor onze wijk- en dorpshuizen.
- Bij gebiedsontwikkelingen en projecten aandacht en ruimte maken voor ontmoeten en de sociale basis.

2. Ontmoeten en Sociale Basis

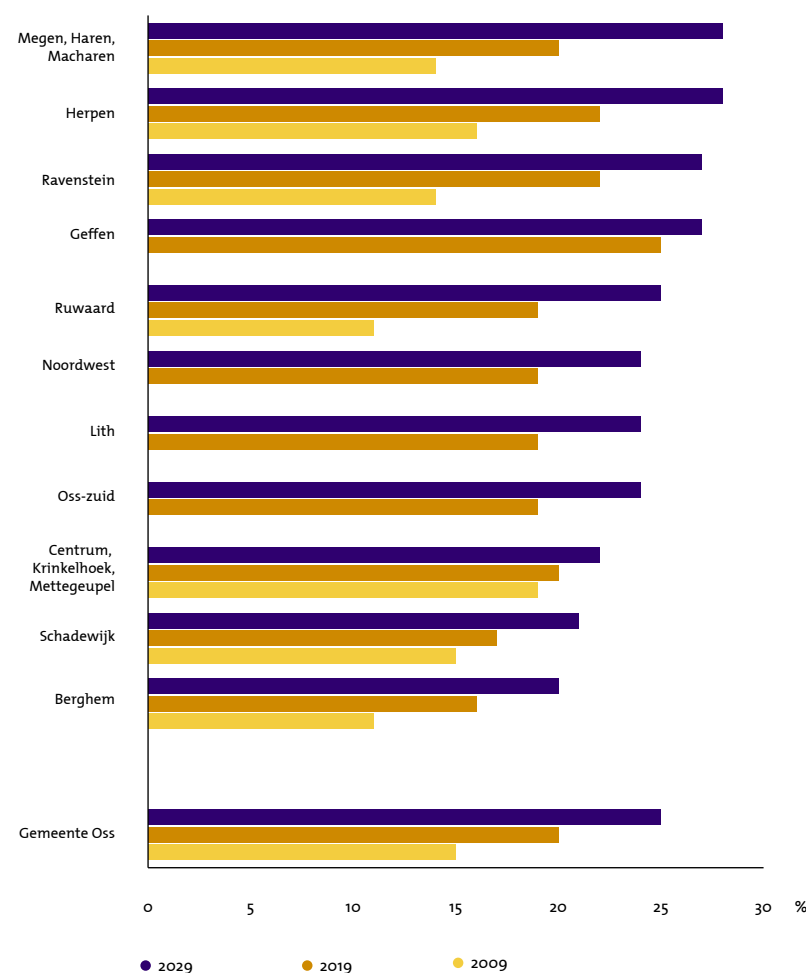
Waar werken we in Oss aan?

- Uitvoeren van het vrijwilligersbeleid en het mantelzorgbeleid. Hiermee ondersteunen we vrijwilligers, mantelzorgers en bewoners-initiatieven wat de sociale basis in de gemeente beter maakt. Dit draagt bij aan de zelfredzaamheid van inwoners en het versterkt gemeenschappen.
- Handelen naar en komen tot uitvoeren van de visie Sociale Basis Oss 2040.
- We streven ernaar dat er minder mensen instromen in voorzieningen en dat de ondersteuning korter duurt. Dit om de geïndiceerde Wmo ondersteuning betaalbaar te houden. Daardoor doen we vaker een beroep op de sociale basis en algemene voorzieningen, waardoor inwoners langer zelfredzaam blijven.
- Implementatie Thuis in de Buurt: we werken aan het creëren van een huiskamerfunctie en keukens in gemeenschapshuizen. Daarmee stimuleren we ontmoeting en versterken we de sociale basis in onze gemeente.
- De gemeente Oss staat voor de opgave om het subsidiebeleid te herijken. De aanleiding daarvoor zijn de bevindingen uit het Rekenkameronderzoek; het huidige subsidiestelsel is gedateerd, complex en versnipperd. Veel subsidieregelingen dateren van vóór 2007. Het is onduidelijk bij welk actueel gemeentelijk beleid ze horen. We verbeteren het proces rond subsidies van aanvraag tot evaluaties en archivering. Daarnaast moet er ook 1% bezuinigd worden op het totale subsidiebedrag.
- Een aantal gemeenschapshuizen zijn toe aan vervanging. Dit zijn: De Bongerd (Macharen), Vidi Reo (Ravenstein), Multifunctionele accommodatie Loovelt (Oss).
- We onderzoeken en zijn in gesprek over de ontmoetingsfunctie in Maren-Kessel.
- We verbouwen De Berchplaats en werken aan een uitbreiding van de inloopfunctie van deze accommodatie. Dit doen we samen met de vestiging van de Bibliotheek in Berghem.
- We werken aan een betere ondersteuning van besturen van wijk- en dorpshuizen door middel van het opstellen van bedrijfsplannen en monitoring van de maatschappelijke impact (het zogenaamde 'Visitekaartje').
- Gemeenschapshuizen worden stap voor stap gerenoveerd en verduurzaamd. Het Oude Klooster in Geffen is in de fase planvorming

en start verduurzaming en interne verbouwing is gepland voor 2026. Voor het Ontmoetcentrum Oss staat start planvorming gepland voor 2026 en beoogde start uitvoering in 2027.

- Open keukens om inwoners gezamenlijk te laten koken en eten zijn/worden gerealiseerd bij Avanti, Oude Klooster, Metoor, Acropolis en De Berchplaats.

Aandeel 65plusser per wijk

N.b. Geffen en Lith zijn pas na 2009 bij Oss gevoegd, dus daarvoor hadden we geen informatie beschikbaar. Lith werd in 2011 samengevoegd met Oss en Geffen in 2015.

Bron: CBS

Aantal gemeenschapshuizen dat via 'Thuis in de buurt' werkt aan laagdrempelige ontmoeting in 2023 en in 2025

Het gemeenschapshuis...	2023	2025
Biedt regulier open laagdrempelige activiteiten aan	10	19
Biedt wekelijks of dagelijks (een vorm van) inloop aan	11	20
Biedt met regelmaat een vorm van samen eten aan	11	17
Past huiskamer en/of keuken aan of heeft dat al gedaan	n.v.t.	9
Heeft wekelijks een spreekuur van ONS welzijn	11	11
Biedt wekelijks een collectieve vorm van dagbesteding	2	5
Zijn onderdeel van een Proeftuin	1	3
Biedt plek voor sociale participatie of stage	3	5
Maakte gebruik van de subsidie-regeling Thuis in de buurt	8	16
Maakt gebruik van de subsidie-regeling Sociale basis	n.v.t.	13
Heeft deelgenomen aan workshops Gastvrijheid, Vrijwilligersbeleid en/of Sociale Hygiëne	6	16
Heeft een Visitekaartje	n.v.t.	5

Bron: Thuis in de buurt

2. Ontmoeten en Sociale Basis

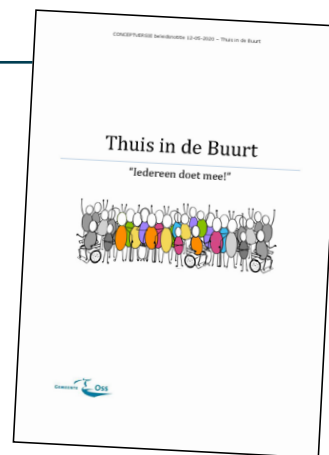
Ambitie en doelen uit 'Thuis in de buurt' (september 2020)

- Iedere kern beschikt over een ontmoetingspunt.
- Gemeenschapshuizen zijn kwalitatief op orde en verduurzaamd.
- Laagdrempelig ontmoeten is geborgd in alle wijken en dorpen.

We zetten het buurthuis in als middel om de sociale veerkracht in een wijk/dorp te versterken passend bij de behoefte van de inwoners in die wijk/het dorp. Er ontstaat hierdoor een integrale, laagdrempelige, algemene voorziening in de buurt waar iedereen welkom is en op een passende manier mee kan doen:

- Vanuit de Participatiewet zijn er bijvoorbeeld participatietrajecten mogelijk. Denk aan participatie-, werkervarings- en vrijwilligersplekken in bijvoorbeeld de horeca, kok, gastvrouw, koffieschenken, chauffeur, conciërge, schoonmaak, activiteitenbegeleiding, tuinman, onderhoud.
- Het is mogelijk dat er (maatschappelijke) stages uitgevoerd worden. Scholieren en studenten kunnen met diverse 'doelgroepen' in aanraking komen, activiteiten organiseren en begeleiden, presentaties geven, informatiebijeenkomsten begeleiden etc.
- Je hebt geen Wmo indicatie nodig om binnen te lopen en/of mee te doen aan de activiteiten die door-en-voor-inwoners worden georganiseerd.

We vinden een goede samenwerking erg belangrijk juist ook om goed aan te blijven sluiten op de behoefte van de inwoners uit de wijk/het dorp. Het is belangrijk om met partijen en partners te werken vanuit hetzelfde doel; het versterken van de sociale veerkracht van de Osse inwoners.

Met elkaar maken we periodiek afspraken over hoe we het buurthuis gebruiken, wat er nodig is en waar we met elkaar naar toe werken.

Het beheer van het buurthuis verdelen we in twee rollen; het technisch beheer en het sociaal beheer. Het technische beheer gaat over 'het gebouw', het sociaal beheer gaat over 'de inhoud'.

We nemen de huurbelemmering weg voor initiatieven door-en-voor-inwoners gericht op het versterken van de sociale veerkracht.

Dit doen we door te gaan werken met een gedifferentieerd verhuurtarief in meerdere tariefgroepen.

De programmering van het buurthuis is zoveel mogelijk gericht op het versterken van de sociale veerkracht. Activiteiten door-en-voor-inwoners gaan bijvoorbeeld voor op ander soortige activiteiten, waar bijvoorbeeld een lidmaatschap voor nodig is of die commercieel van aard zijn.

2. Ontmoeten en Sociale Basis

Ambities en doelen uit Sociale basis Oss 2040 (november 2023)

Veerkrachtig, inclusief en gemeenschapsgericht In 2040 heeft de gemeente Oss een solide sociale basis. Deze kenmerkt zich door een veerkrachtige, inclusieve en toekomstgerichte samenleving met een actief gemeenschapsleven en een gezonde leefomgeving. Waar inwoners zich om elkaar bekommeren, verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving en kunnen meedoen. De gemeente faciliteert de sociale basis actief vanuit het perspectief van de gemeenschap. Zodat iedereen in Oss fijn en gezond kan samenleven.

In Oss helpen we elkaar.

Oss zijn we samen. Inwoners van Oss voelen zich betrokken en nemen samen verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving. Inwoners hebben elkaar veel te bieden, of het nu burenhulp, inzet van vrijwilligers of mantelzorg is. De inwoners van Oss hebben elkaar ook hard nodig om de uitdagingen waarvoor we staan het hoofd te kunnen bieden. Daarom werken we aan sterke samenhang waarin ieder naar vermogen voor zichzelf en voor anderen kan zorgen.

In Oss kan iedereen meedoen.

Iedereen kan en mag meedoen en elke inwoner maakt deel uit van de samenleving op zijn eigen manier. Meedoen wil zeggen dat je wordt gezien, erkend en gewaardeerd voor wie je bent en wat je brengt. We vormen een inclusieve samenleving waar iedereen dezelfde kansen krijgt, waar onderlinge verbondenheid is en men oog heeft voor elkaar. Zodat uitvallen en uitsluiten voorkomen kunnen worden en iedereen een zinvol bestaan kan opbouwen.

In Oss faciliteert de gemeente de sociale basis actief.

Als gemeente dragen we actief bij aan de randvoorwaarden voor een sociale basis. We zijn ons bewust van onze rol. We begrijpen wanneer inwoners aan zet zijn, en wanneer we als gemeente onze verantwoordelijkheid moeten nemen. In dialoog met inwoners, en vanuit het perspectief van de gemeenschap. De voorzieningen, ondersteuning en inrichting van de leefomgeving dragen dan ook bij aan een solide sociale basis in Oss, en bieden ondersteuning of bescherming als dat nodig is. Kansengelijkheid, bestaanszekerheid en gezondheid voor iedereen staat hierbij centraal.

Waar staat Oss nu?

- Veel Nederlanders besteden hun vrije tijd aan kunst en cultuur, zowel aan het beoefenen als aan het bezoeken ervan. In 2023 werden ten minste 140,3 miljoen bezoeken gebracht aan cultuur.
- Oss heeft 6 professionele culturele organisaties in de stad: Bibliotheek en Historisch Informatiecentrum Oss (voorheen stadsarchief), Theater de Lievekamp, Museum Jan Cunen, Muzelinck Centrum voor de Kunsten, Cultuurpodium Groene Engel en Osse Cultuurmakers.
- Veel inwoners doen aan amateurkunst, ook in de kernen. 60% van onze inwoners is zelf creatief actief, bijvoorbeeld in muziek, schilderen of toneel.
- Oss is onderdeel van de Brabant Stad samenwerking, ook op het beleidsterrein cultuur. Uit deze samenwerking komt de monitor Waarde van Cultuur, die cijfers en inzichten geeft over de culturele sector. Ook wordt geïnvesteerd in onderzoek naar bijvoorbeeld cultuurparticipatie bij jongeren.
- 64% van de Ossenaars vindt dat er voldoende te beleven is op het gebied van kunst en cultuur.
- 67% van onze inwoners bezoekt ten minste 1x per jaar een culturele instelling in Oss. Landelijk ligt het percentage op 87-90% (daarbij is niet gekeken of dat in de eigen woonplaats was).
- In Oss is met name het bezoek aan Theater de Lievekamp weer op het niveau van voor corona. Ons theater breekt met de landelijke trend vanwege een zaalbezetting van 85% (landelijk is dat 68%).
- Met Theater van de stad werkt De Lievekamp aan inclusiviteit en de relatie met maatschappelijke thema's zoals eenzaamheid en huiselijk geweld. Ook de andere culturele instellingen organiseren activiteiten rondom maatschappelijke thema's.

- De Bibliotheek en Historisch Informatiecentrum Oss zijn verhuisd naar het nieuwe Warenhuis. Het Warenhuis is een zogenaamde Derde Plek. Dat wil zeggen dat het een openbare ruimte is voor ontmoeting, studie, ontwikkeling, uitwisseling en het opdoen van nieuwe ideeën.
- De bouw van het nieuwe theater en centrum voor de amateurkunst (investering van € 75 miljoen) start in 2026. De aanbesteding van dit project is afgerond.
- Belangrijke nieuwe opkomende vorm van cultuur is street culture. Street Culture krijgt in onze gemeente vooral een plek bij de Maak-Plaats en Trots54.
- Osse Kunstinstanties Voor het Onderwijs (OKVO) faciliteert voor jaarlijks ruim 7.000 tot 8.000 basisschoolleerlingen op ongeveer 35 scholen cultuureducatie. In het schooljaar 2027/2028 bestaat OKVO 50 jaar.

Trends & Ontwikkelingen

- Landelijk is er meer aandacht en erkenning voor de bijdrage van cultuur binnen zorg en welzijn.
- Binnen gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten wordt steeds vaker gevraagd om ruimte voor cultuur op te nemen als onderdeel van noodzakelijke maatschappelijke voorzieningen en sociale activiteiten voor een gezonde leefomgeving.
- Er is een afname van vrijwilligers en druk op verenigingsleven. Landelijk worden de volgende ontwikkelingen gesignaleerd: krimp van vrijwilligersbestanden, organisatorische druk op verenigingen en tekorten in betaalbare repetitie- en oefenruimte.
- Gemeenten, provincies en het Rijk hebben nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt om cultuur in de periode 2025-2028 toegankelijker te maken. De focus ligt op het vergroten van de toegankelijkheid en het stimuleren van actieve culturele participatie door inwoners van alle leeftijden en achtergronden.
- Oss heeft grootstedelijke ambities. Voor een goed vestigingsklimaat voor zowel bedrijven, organisaties als mensen is het belangrijk dat een gemeente een culturele sector heeft die bij haar omvang past. We zien landelijk dat er nagedacht wordt over referentienormen voor culturele ruimte binnen gebiedsontwikkelingen.
- Een gezonde democratie is gebaat bij vormen van artistiek en kunstzinnige meningsuiting. Landelijk zien we dat deze vormen van meningsuiting onder druk staan.

Opgaven voor Oss

- Bouw nieuw duurzaam theater inclusief duurzame organisatie. Dit project is onderdeel van een grotere gebiedsontwikkeling en zal gefaseerd verlopen. De eerste fase omvat de montage van het Zuiderstrandtheater als nieuwe grote zaal voor het theater. Deze fase zal in 2027 afgerond worden. De tweede fase omvat de renovatie en verbouw van de huidige theaterzaal en Muzelinck. Naar verwachting is het totale gebouw klaar in 2030.
- Impact Warenhuis monitoren. We ondersteunen de Bibliotheek in de monitoring en impactmeting van het concept Warenhuis waarbij door programmering binnen de kaders van Ontmoeten, Ontwikkelen en Ondernemen bijgedragen wordt in de gewenste levendigheid van het stadshart.
- Herijking subsidiestelsel. De herijking van het subsidiestelsel raakt het brede maatschappelijke veld. Naast de opgave om 1% te bezuinigen op het totale subsidiebedrag is er de opgave om een manier te vinden waarop we met onze subsidies het beste kunnen bijdragen aan onze maatschappelijke doelen.
- Amateurkunst ondersteunen; behoud en ontwikkeling. Gezien de landelijke trends is er zorg over het amateurveld. Met de geplande herijking van het huidige subsidiebeleid moeten we ook kijken we naar mogelijkheden om amateurkunst goed te blijven ondersteunen en ruimte te geven om te vernieuwen.

Waar werken we in Oss aan?

- De gemeente blijft werken aan een sterke professionele culturele sector in Oss. Tijdens de coronajaren (2020-2022) lag de nadruk vooral op het behouden van wat we al hadden. Nu richten we ons op de verdere groei en verbetering van de instellingen. Ook willen we ruimte houden voor nieuwe ideeën en initiatieven.
- Een belangrijk onderwerp is de samenwerking tussen; professionele culturele instellingen, het amateurveld en (populaire) cultuur (bijv. carnaval).
- We ondersteunen cultuureducatie in het basisonderwijs financieel met het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit. OKVO en Muzelinck voeren dit uit.
- We volgen de landelijke ontwikkeling rondom cultuurparticipatie. Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), Interprovinciaal overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). We zijn als Oss betrokken bij de totstandkoming van die bestuurlijk afspraken. We blijven betrokken bij het ontwikkeltraject cultuurbeoefening 2025-2028.
- Cultuur en economie: In de cultuurnota is weinig tot geen aandacht voor de economische kant van cultuur; de creatieve industrie van Oss. We zetten daarin wel stappen met Brabant C, met ondernemers en door aan te sluiten bij de Lerende Stad.
- Toegankelijkheid en inclusie: Cultuur is een belangrijk onderdeel van de Sociale Basis in Oss, omdat het mensen helpt zich met elkaar verbonden te voelen en bijdraagt aan hun welzijn, geluk en gezondheid. Met de inclusieagenda werken we aan een culturele sector die open en toegankelijk is voor iedereen. De bevolking van Oss verandert en daardoor veranderen ook de manieren waarop mensen cultuur maken en beleven. Om hier goed op in te spelen, werken we samen met het onderwijs (waaronder de Internationale Schakel Klas) en met initiatieven in de wijken Ruwaard en Ussen zodat ons cultuurbeleid aansluit bij alle inwoners.
- Binnen ons gezondheidsbeleid en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) besteden ook aandacht aan de rol van cultuur.
- Samen met het ruimtelijk domein zoeken we naar manieren om de toegankelijkheid en beschikbaarheid van culturele voorzieningen in gebiedsontwikkelingen op te nemen (bijv. door referentienormen).
- Herijking subsidiebeleid (zie fiche Ontmoeten en Sociale Basis).

Monitor cultuurparticipatie 2025

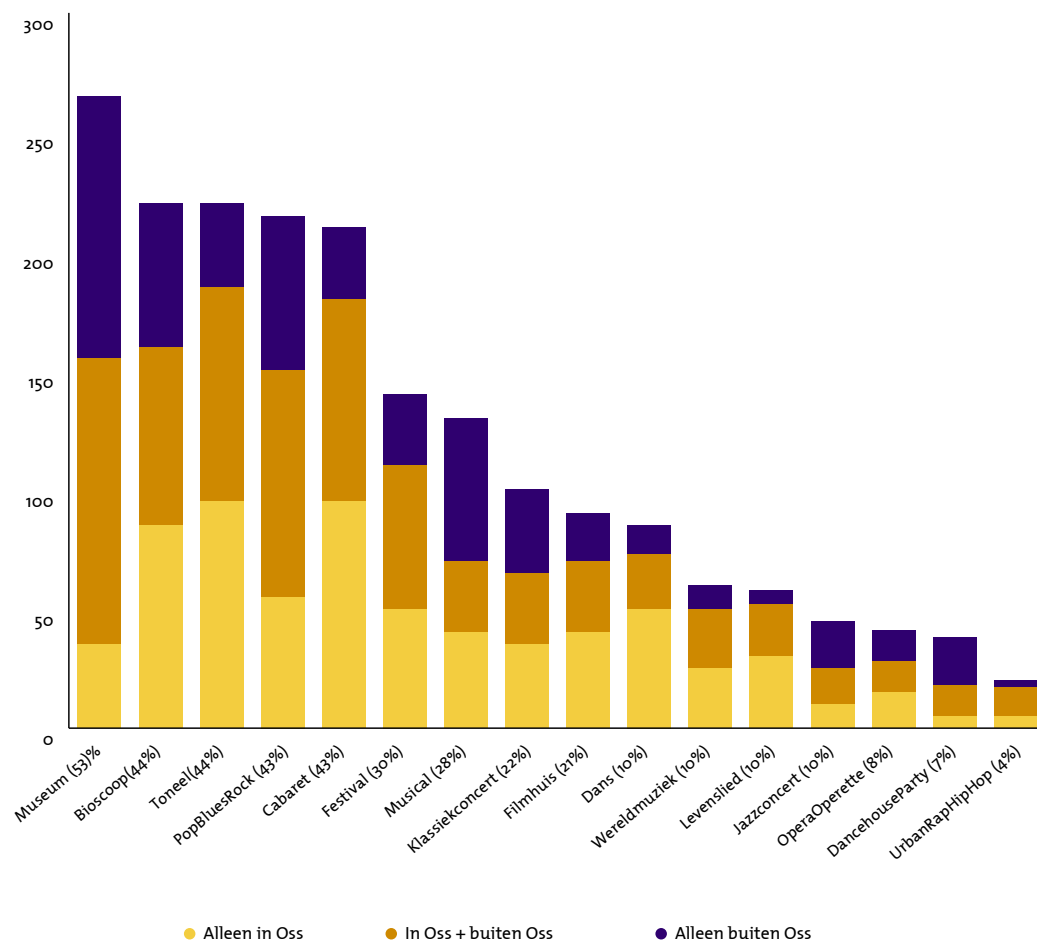
Waarde van Cultuur

Kunst - en cultuurgebruik	gemeente Oss	Noord-Brabant	Jaar
Intensief	4,5%	4,8%	Culturele Alleseters Allesproevende hippe stadsvogels zonder kinderen
	3,2%	3,4%	Kindrijke Cultuurvreeters Hippe ouders met jonge kinderen
	6,9%	6,8%	Weelderige Cultuurminnaars Welgestelde, statusgevoelige cultuurliefhebbers
	15,8%	17,2	Klassieke Cultuurliefhebbers Fijnproevende kunstbewonderaars op leeftijd
Medium	3,7%	5,4%	Startende Cultuurspeurders Avontuurlijke starters en studenten met een budget
	9,8%	9,0%	Actieve Vermaakvangers Bezige bijtjes met en zonder kinderen met een voorkeur voor populaire uitjes
	24,0%	21,0%	Proevende Buitenwijkers Bewoners in de randen van de stad zonder, of met oudere kinderen die gaan voor gezelligheid
Licht	0,1%	0,9%	Nieuwsgierige Toekomstgrijpers Stadse jongelingen
	8,6%	9,0%	Flanerende Plezierbezoekers Mensen met en zonder kinderen met een brede smaak qua uitgaan maar weinig middelen
	10,6%	9,8%	Sociale Cultuurhoppers Relaxte middelbaren zonder strakke planning
	12,8%	12,7%	Lokale Vrijtijdsgenieters Gepensioneerden met een traditionele smaak binnen eigen cultuur

Bron: Waarde van Cultuur Brabantstad

Bezoek aan instelling of evenement in en buiten de gemeente Oss.

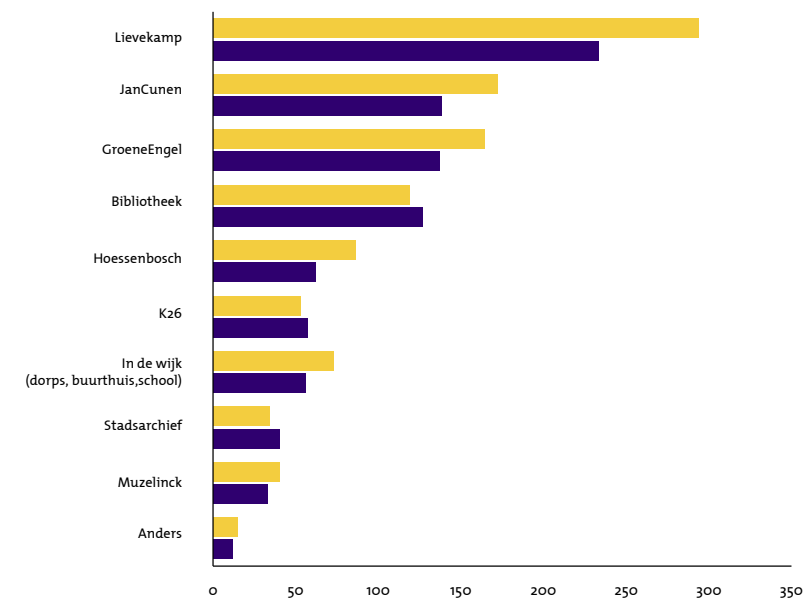
Afgelopen jaar ten minste 1x bezocht

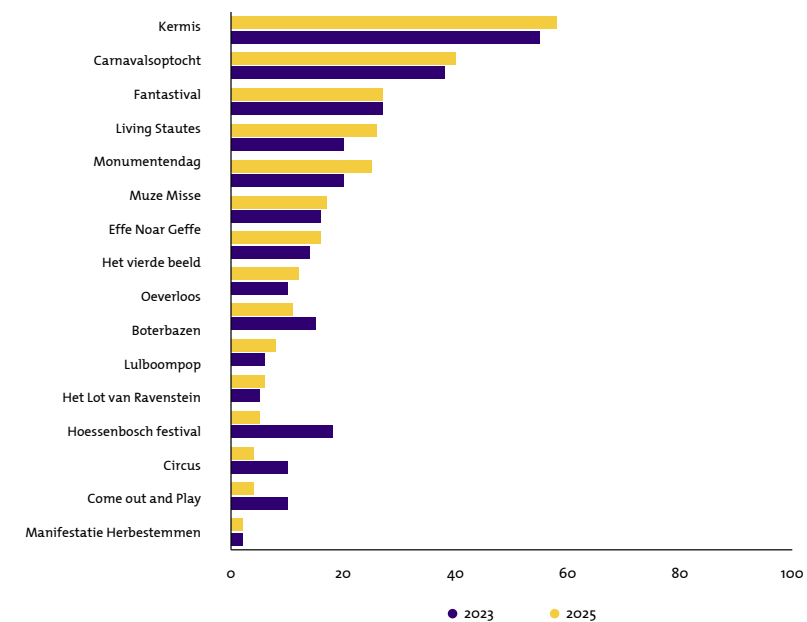
Bron: Monitor cultuurparticipatie Oss 2025.

Welke culturele instellingen in Oss werden bezocht.

Afgelopen jaar 1x of vaker instellingen bezocht

Festivals en evenementen afgelopen jaar bezocht

Bron: Monitor cultuurparticipatie Oss 2025.

3. Cultuur

Ambities en doelen uit Cultuur verbindt OnSS (maart 2021)

De belangrijkste beleidspijlers uit de Cultuurnota "Cultuur verbindt O(n)ss:

- Behoud van een vitale culturele infrastructuur: waarin we inzetten op het behoud van een breed, divers en sterk cultureel voorzieningen-niveau, inzetten op het door de crisis loodsen van onze culturele instellingen en uitgangspunten benoemen voor de transitieopgaven die we voorzien om een eigentijds voorzieningenniveau te behouden.
- Cultuur verbindt: waarin we inzetten op gezamenlijke programma's van het culturele veld voor intensivering van cultuureducatie en cultuurparticipatie.

Vanuit die pijlers dragen we bij aan de verschillende waarden van cultuur:

De intrinsieke waarde van cultuur:

Cultuur is verbonden met het verlangen van mensen om betekenis te geven aan het leven. Cultuur ontstaat en bestaat door de interactie van mensen onderling en in de wisselwerking met objecten of de omgeving. Het gaat niet alleen om de herkenning van het bekende, maar ook om het verkennen van het onbekende. In tegenstelling tot in de economie, de politiek of het onderwijs, kan in de kunst creativiteit een doel op zichzelf zijn. Kunst maakt het mogelijk om geboeid te raken en ervaringen op te doen die in het eigen leven niet voorhanden zijn. De kracht om te boeien en betekenis te geven, om te verbazen en te troosten, zijn primaire en innerlijke waarden van cultuur. Het zijn deze waarden van cultuur die mensen kunnen inspireren, boeien, zich helpen te ontwikkelen en vormen. Als individu, maar ook via samenwerking met anderen.

De economische waarde van cultuur:

Cultuur zorgt in de eerste plaats voor werkgelegenheid. Daarnaast voegt cultuur via export/consumptie/toerisme waarde toe aan de (Nederlandse) economie. Cultuur heeft het vermogen om mensen op de been te brengen. Daardoor ontstaat er bedrijvigheid.

De sociale waarde van cultuur:

Cultuur draagt bij aan educatie op scholen, maar ook daarbuiten. Zo kan cultuur zorgen voor betere onderwijsprestaties en mogelijk zelfs voor betere gezondheid en minder leefbaarheidsproblemen in buurten.

Cultuur uit zich in vele vormen en hoedanigheden, maar wordt vooral zichtbaar en tastbaar dankzij mensen, culturele instellingen, verenigingen en samenwerkingen.

Oss heeft mooie instellingen, een groot verenigingsleven en vele samenwerkingsvormen, zowel op professioneel als op amateurniveau.

Daarnaast beschikt Oss over een rijke (cultuur)historie. Al die onderdelen dragen bij aan de cultuurbeleving en de cultuurbeoefening van inwoners van de gemeente Oss. En daarmee dus ook aan de leefbaarheid en de vitaliteit van de gemeente.

Met ons cultuurbeleid willen we bewerkstelligen dat deze waarden van cultuur in onze gemeente zo goed mogelijk ontwikkeld kunnen worden. Daarmee onderkennen we de intrinsieke waarde van cultuur, maar ook dat cultuur een wezenlijk onderdeel uitmaakt van onze Osse samenleving en dat cultuur bijdraagt aan het leef- en vestigingsklimaat.

4. Sport

Waar staat Oss nu?

- Oss heeft een gevarieerd sportaanbod. Dat komt door sportverenigingen (ongeveer 120), commerciële sportaanbieders én alle mogelijkheden in de openbare ruimte. In de gemeente Oss zijn 19 sporthallen/-zalen en 23 sportterreinen.
- Het Sport Expertise Centrum (SEC) is de gemeentelijke partner. Samen met hen voeren we de ambities van de gemeente uit op het gebied van sport en bewegen.
- Buurtsportcoaches helpen kinderen op en rond scholen. Ze zorgen dat alle kinderen de kans krijgen om te sporten, te bewegen en gezond te leven. In 2023 bereikten zij elke week 6.547 kinderen (0-12 jaar) via gymles, voor- en naschoolse sport en buitenspeelclubs.
- Buurtsportcoaches zijn er ook in de wijk. Ze helpen inwoners die het lastig vinden om mee te doen aan sport en bewegen.
- Oss gaat een nieuw duurzaam zwembad bouwen.
- Er is een mismatch op binnensportaccommodaties. In de stad is er te weinig ruimte, vooral op drukke momenten. In de kleinere kernen is juist te veel ruimte. Er zijn ook veel kleine gymzalen, terwijl er meer vraag is naar grote sporthallen.
- Bij buitensportaccommodaties is er een overschot bij voetbal (ongeveer 8 tot 10 voetbalvelden te veel) en er zijn knelpunten bij het multifunctioneel gebruik van accommodaties.

- Er is onvoldoende vestigingsruimte voor commerciële sportaanbieders. Deze ruimte willen we maken op sportparken en binnen maatschappelijk vastgoed. Herontwikkeling Euterpepark zorgt voor huisvestingsvraagstuk van circa 10 ondernemende sportaanbieders met ruim 5.000 sporters.
- We richten ons op 4 kernaccommodaties in het stedelijk gebied: Sportpark Rusheuvel, Talentencampus, Amstelhoef en Koppelsteeg.
- De gemeente Oss neemt deel aan het Sportakkoord II (gestart op 1 april 2023, lopend tot eind 2026). Dit akkoord gaat over het toegankelijk maken van sport voor iedereen. Gemeenten, sportclubs en bedrijven werken daarin samen aan een veilige, gezonde, sterke en inclusieve sportsector.

Trends & Ontwikkelingen

- Sportdeelname in het algemeen daalt licht; vooral sporten bij verenigingen loopt terug, tegelijk sporten steeds meer mensen op een andere manier, zoals bij commerciële sportaanbieders of zelfstandig in de openbare ruimte.
- Sport- en beweegdeelname verschilt erg per leeftijdsgroep. Van de jongeren tussen 16 en 26 jaar beweegt minder dan 25% genoeg. In andere leeftijdsgroepen ligt dat percentage op minimaal 40%.
- Alleen sporten en urban sports (skaten, basketbal, calisthenics, enz.) nemen toe. Dit komt onder andere door digitale ontwikkelingen, zoals sportapps en gamification.
- Sportverenigingen zoeken vaker samenwerking en nieuwe manieren om geld te verdienen voor hun vereniging met hun sportaccommodatie.
- Sportgebouwen moeten steeds meer verduurzamen. Vanuit landelijke regels moeten gebouwen voldoen aan nieuwe energielabels, zoals ENG (Energie Neutraal Gebouw) en BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw).
- Door veranderingen in de bevolkingssamenstelling en doordat mensen anders sporten, is er meer flexibele ruimte nodig. Ouderen hebben bijvoorbeeld andere wensen dan jongeren of sportverenigingen. Ook nieuwe sporten, zoals padel, vragen om flexibel in te delen sportaccommodaties.
- De openbare ruimte moet steeds meer functies combineren. Dat vraagt om een slimme en multifunctionele inrichting, zodat bewegen, ontmoeten en andere opgaven allemaal een plek krijgen.
- Geld van het Rijk voor sport is vaak tijdelijk. Dat maakt het lastig om langdurig aan programma's te werken, zoals het stimuleren van sport en bewegen of het ondersteunen van verenigingen.

Opgaven voor Oss

- De realisatie van een nieuw zwembad in de gemeente Oss. Ontwerp en overige kaders zijn vastgesteld. Nu moeten we gaan werken aan het uitvoeren. De oplevering staat gepland voor 2028.
- Zorgen voor een toekomstbestendige sportinfrastructuur voor binnen- en buitensporten, voor verenigingen en ondernemers en in de openbare ruimte.
- Een model vinden om multifunctioneel gebruik van sportparken en sporthallen en zalen mogelijk te maken.
- Werken aan de verduurzaming van gemeentelijke accommodaties en aanjagen van verduurzaming bij sportaanbieders.
- Werken aan een betere en meer structurele verbinding van sport met het thema gezondheid en de sociale basis.
- Inzet van buurtsportcoaches structureel maken binnen de gebiedsgerichte aanpak in het sociaal domein.
- Het Sportakkoord II loopt af. De opgave is om te bepalen hoe we ondersteuning organiseren voor sportaanbieders en samenwerking na 2026.
- Herijking subsidiestelsel. De herijking van het subsidiestelsel raakt het brede maatschappelijke veld. Naast de opgave om 1% te bezuinigen op het totale subsidiebedrag is er de opgave om een manier te vinden waarop we met onze subsidies het beste kunnen bijdragen aan onze maatschappelijke doelen.

4. Sport

Waar werken we in Oss aan?

- We werken aan de bouw van een nieuw zwembad. Het ontwerp en overige kaders zijn door de gemeenteraad vastgesteld. We gaan nu beginnen met de uitvoering. Het omgevingsplan wordt in 2026 gepubliceerd. Als dat definitief is, start de bouw. We verwachten dat de bouw in 2026 begint en dat het zwembad in 2028 klaar is.
- Uitvoering Sport- en Bewegvisie 2030: Met daarin als centrale thema's; inclusie, vitale sportaanbieders, vaardig in bewegen, ruimte voor sport.
- Beleidskader inzet buurtsport- en cultuurcoaches: Zorgen dat de inzet van buurtsport- en cultuurcoaches die nu via het SEC loopt, geborgd is voor de toekomst ook als regelingen vanuit het rijk komen te vervallen.
- Beleidskader vitale en veilige sportaanbieders: met daarin aandacht voor de toekomstbestendigheid van sportverenigingen maar ook voor een veilige omgeving om in te sporten.
- Integraal Huisvestingsplan Sport 2040 zorgt voor lange termijn beheer, renovatie, verduurzaming en nieuwbouw van sport-accommodaties.
- We zoeken manieren om sportparken vaker open te stellen voor mensen die zonder vereniging willen sporten.
- We vernieuwen het speelruimtebeleid. Dit wordt het beleidskader BOSS: Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten in de openbare ruimte. Hiermee willen we inspelen op nieuwe trends en de openbare ruimte beter gebruiken.
- Herijking subsidiebeleid (zie fiche Ontmoeten en Sociale Basis).

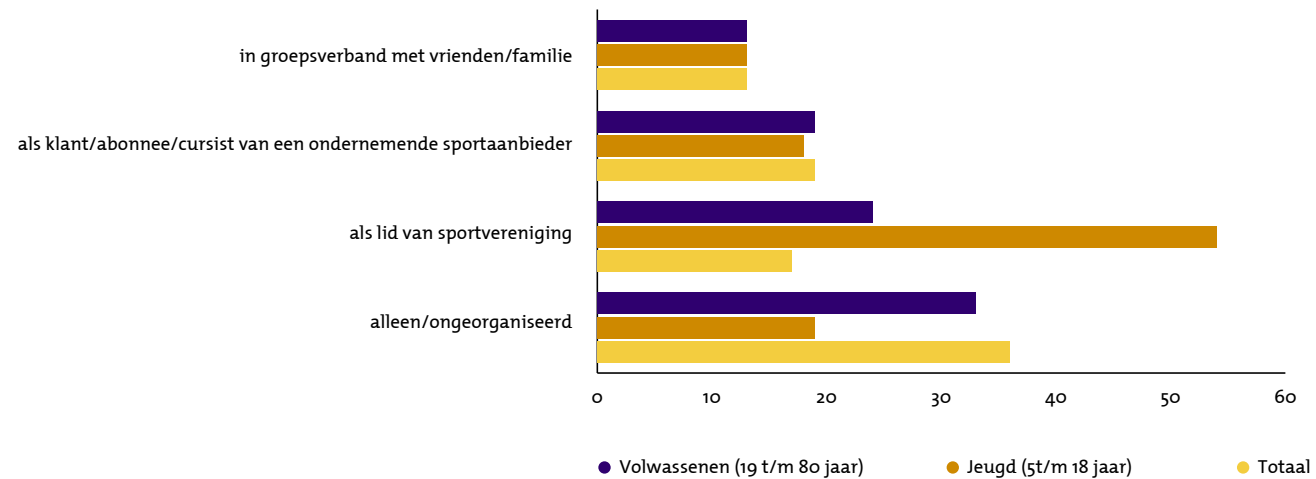
Aantal inwoners dat minimaal 1 keer per week sport daalt

- 53,7% in 2012
- 51,7% in 2022

Aantal lidmaatschappen van sportverenigingen daalt

- 25,5% van alle inwoners was lid van een sportvereniging in 2018.
- 24,6% van alle inwoners was lid van een sportvereniging in 2022.
- Mannen zijn vaker lid van sportverenigingen dan vrouwen (33,8% t.o.v. 15,3%).
- Kinderen zijn vaker lid van sportverenigingen dan volwassenen (47,4% t.o.v. 20%).

Manier van sporten in gemeente Oss

Inwoners dat voldoende beweegt:

- 45% van de kinderen (0-12 jaar)
- 24% van de jongvolwassenen (16-26 jaar)
- 44% van de volwassenen (18-65 jaar). In 2012 was dit 53%.
- 40% van de ouderen (65+). In 2012 was dit 37%.

Inwoners met overgewicht en obesitas:

- 3% van de kinderen (0-12 jaar)
- 40% van de jongvolwassenen (16-26 jaar)
- 49% van de volwassenen (18-65 jaar)
- 63% van de ouderen (65+)

Inwoners met chronische fysieke klachten

- 61% van de volwassenen (18-65 jaar)
- 71% van de ouderen (65+)

Inwoners met chronische psychische klachten

- 35% van de volwassenen (18-65 jaar)
- 32% van de ouderen (65+)

Bron: Oss in cijfers jaar 2023, NOC*NSF, GGD.

4. Sport

Ambities en doelen uit Sport en Bewegvisie 2030 (december 2024)

- We willen een toegankelijk en laagdrempelig sport- en beweegaanbod, waarin iedereen die mee wil doen mee kan doen. En we willen kansengelijkheid vergroten voor én door sport- en beweegdeelname.
- We hebben een ruim sport- en beweegaanbod in de wijken en dorpen. Maar er zijn nog drempels voor inwoners om mee te doen. Bijvoorbeeld vanwege een fysieke beperking, taalbarrière of financiële belemmering. Die drempels willen we wegnemen, zodat we meedoen mogelijk maken voor iedereen.
- We richten we ons ook op doelgroepen met gezondheidsachterstanden en/of risico's. Door middel van sport, bewegen en gezonde leefstijl willen we hogere zorgkosten richting de toekomst voorkomen.
- Sport en bewegen zijn belangrijke pijlers in ons preventie- en gezondheidsbeleid. Sport- en beweegdeelname versterkt bovendien de sociale basis door ontmoeten en samendoen. We willen gebiedsgericht werken en aansluiten in bij welzijn en ondersteuning.
- Samen met sportverenigingen en ondernemende sportaanbieders werken we aan een kwalitatief sterk, veilig en toegankelijk sportaanbod voor iedereen.
- We willen een breed en divers sport- en beweegaanbod voor onze inwoners. Sportverenigingen en ondernemende sportaanbieders zorgen daarvoor. Ze zijn belangrijk voor de leefbaarheid in wijken en dorpen. Ze zijn een plek voor ontmoeting en dragen bij aan gezondheid.
- Voor ondernemende sportaanbieders ontwikkelen we ook passende ondersteuning. We geven deze aanbieders ruimte op onze sportparken en binnen maatschappelijk vastgoed
- We ondersteunen sportverenigingen om de maatschappelijke ontwikkelingen goed het hoofd te kunnen bieden.
- We werken aan een leven lang sporten en bewegen voor ieder kind en iedere jongere.
- We willen dat alle kinderen en jongeren goed leren bewegen, maar vooral ook plezier hebben in sport. De basis voor een leven lang sporten, bewegen en een gezonde leefstijl wordt gelegd in je jeugd.

4. Sport

- Buurtsportcoaches zijn actief in alle wijken en dorpen. Zij organiseren ruimte. Zodat kinderen zelfstandig leren spelen en bewegen, maar ook kennis maken met sportaanbieders in de wijk.
- We willen toekomstbestendige sport- en beweegvoorzieningen die uitnodigend, faciliterend en toegankelijk zijn voor iedereen.
- We stellen sportparken open voor sport- en beweegactiviteiten van sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders en ongeorganiseerde sporters. Het open sportpark wordt een plek waar alle inwoners kunnen sporten, bewegen en ontmoeten.
- Ook sporthallen en gymzalen worden een plek voor sport- en bewegen voor iedereen. Er is een groeiende vraag naar ruimte voor de binnensport. Maar deze accommodaties zijn tot nu toe vooral ingericht voor bewegingsonderwijs, dat willen we veranderen.
- We maken ook de openbare ruimte aantrekkelijker om te sporten en bewegen. Een omgeving die uitdaagt tot bewegen draagt binnen een gemeente immers bij aan een betere gezondheid van de inwoners, betere leefbaarheid en meer participatie van kwetsbare groepen.

5. Onderwijs

Waar staat Oss nu?

- In Oss volgen bijna 7.000 leerlingen basisonderwijs (primair onderwijs). Het aantal leerlingen in het primair onderwijs in Oss is stabiel of zal licht gaan stijgen in de komende jaren.
- In de gemeente Oss volgen ongeveer 5.700 leerlingen voortgezet onderwijs. Het aantal leerlingen daalt in de komende drie jaren nog met 3% tot 5%.
- In Oss zijn 45 locaties voor kinderdagopvang en 47 locaties voor buitenschoolse opvang.
- De gemeente is door de wet verplicht te zorgen voor goede schoolgebouwen voor basisscholen, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Dat betekent: nieuwe gebouwen, uitbreidingen, het oplossen van bouwproblemen en de eerste inrichting. Ons Integraal huisvestingsplan (IHP) geeft een indicatie van de kosten voor onderwijs-huisvesting voor de komende 16 jaar. De gemeente krijgt hiervoor te beperkt geld van het Rijk via het gemeentefonds.
- Schoolbesturen moeten het schoolgebouw onderhouden, zowel binnen als buiten. Zij betalen ook de kosten voor energie en schoonmaak. Ook investeringen tussendoor, zoals het verbeteren van het binnenklimaat of verduurzamen, zijn hun verantwoordelijkheid. Ze ontvangen hiervoor geld van het Rijk.
- Het lerarentekort in zowel het primair als het voortgezet onderwijs ligt in Noordoost-Brabant rond de 4%. Landelijk is dit ongeveer 5%.
- Met onze samenwerkingspartners uit onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp, zorg, cultuur en sport zetten we ons in om kinderen, jongeren en gezinnen te ondersteunen.
- Schoolbesturen en gemeente willen op alle basisscholen brugfunctionarissen laten werken. Een brugfunctionaris is iemand die een brug slaat tussen school, ouders en andere hulpverleners.
- Schoolbesturen hebben onlangs in afstemming met de gemeente Oss landelijke subsidie aangevraagd en gekregen vanuit de Gelijke Kansen Alliantie-Programma School en Omgeving.
- De schoolbesturen SAAM en Filios werken samen met de gemeente en landelijke organisaties aan nieuw onderwijs over burgerschap. Dit doen ze ook om inclusief onderwijs beter te maken.
- Via De Lerende Stad verbinden we inwoners, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeente en maken we samen een 'leercultuur' waarin iedereen - van jong tot oud - zich kan blijven ontwikkelen. Leren wordt toegankelijk op school, in de wijk, op het werk en in de vrije tijd.

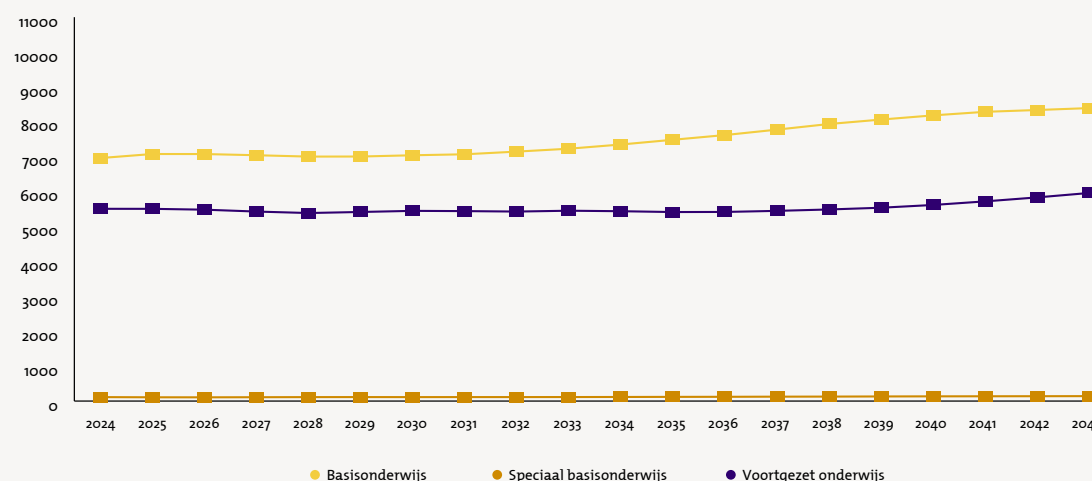
Trends & Ontwikkelingen

- Het onderwijs is steeds vaker een belangrijke scheidslijn in kansenongelijkheid. Niet iedereen krijgt dezelfde kansen in het onderwijs. Armoede is nauw verbonden met kansenongelijkheid, omdat sommige kinderen meer steun en mogelijkheden van thuis meekrijgen dan anderen. Deze ongelijkheid stapelt zich op: wie minder kansen heeft in het onderwijs, heeft later vaak ook minder kansen op werk, op een woning en heeft vaak een slechtere gezondheid.
- De landelijke Werkagenda Route naar Inclusief Onderwijs 2035, die het Ministerie van Onderwijs in 2023 heeft gemaakt, is nu de belangrijkste basis voor hoe we inclusief onderwijs willen ontwikkelen. Deze agenda bepaalt ook hoe we kijken naar renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen.
- Landelijk is er steeds meer aandacht voor het leren van basisvaardigheden. In Nederland hebben ongeveer 3,3 miljoen mensen (ongeveer 1 op de 5 mensen) van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven of rekenen.
- Technologische ontwikkelingen hebben de laatste jaren geleid tot meer aandacht vanuit het onderwijs voor het werken met nieuwe technologie (denk aan AI).
- De afname van het aantal jongeren (0-20 jaar) in de komende jaren kan leiden tot een kleiner en minder gevarieerd onderwijsaanbod.
- De betaalbaarheid van onderwijshuisvesting en de middelen die we krijgen van het Rijk zijn niet in balans. Dit is een landelijk probleem waar nagenoeg alle gemeenten tegen aanlopen. Hierover lopen gesprekken tussen gemeenten en het Rijk.

Opgaven voor Oss

- Zorgen dat alle kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien. Het biedt een basis voor gelijke kansen.
- De complexe ambitie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen naar inclusiever onderwijs en inclusievere kinderopvang vormgeven.
- Kinderen en jongeren mét en zonder ondersteuningsbehoefte samen naar school laten gaan.
- Komen tot en uitvoeren van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor toegankelijke en inclusieve schoolgebouwen gezien de grote financiële opgave.

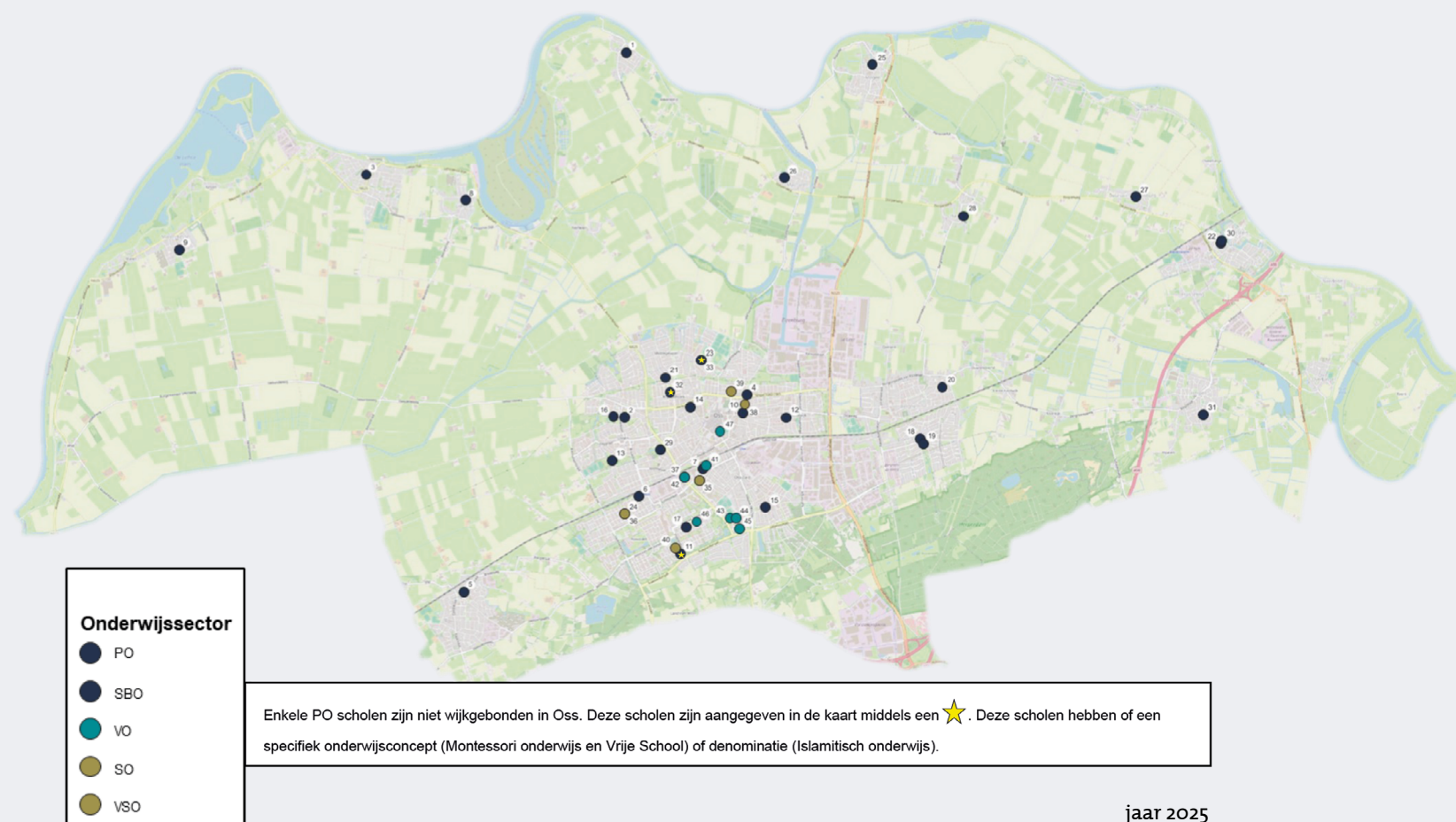
Leerlingenprognose - Oss, aantal

5. Onderwijs

Waar werken we in Oss aan?

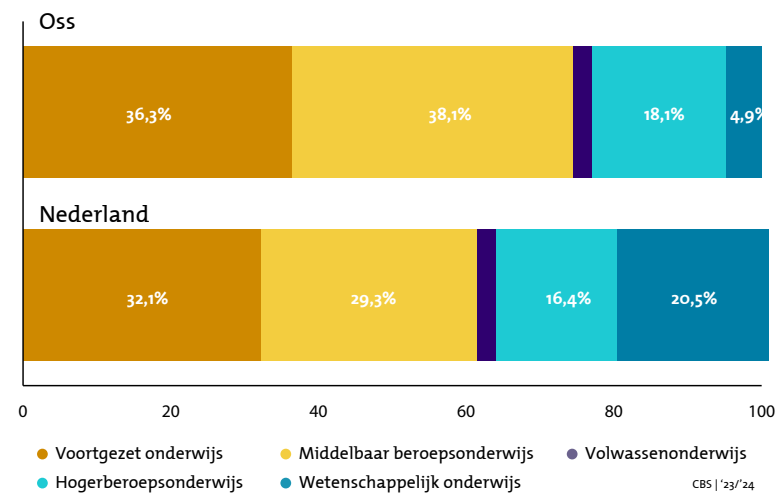
- We zetten gezamenlijk in op het Osse onderwijs-kansenbeleid. De voor- en vroegschoolse educatie (vve), taalstimulering (inclusief Bibliotheek op school) en de verlengde, verrijkende schooldagen (Kodoss en School en Omgeving) maken hier deel van uit.
- We investeren samen met schoolbesturen voor het basisonderwijs in vernieuwing van het burgerschaps-onderwijs. Dit sluit aan bij de Lerende Stad Oss.
- We vernieuwen de ondersteuningsstructuur op scholen voor een stevigere pedagogische basis waarmee kinderen, jongeren en gezinnen beter in staat zijn het gewone leven vorm te geven, passend bij de leefstijl en levensvisie die zij hebben. Waar 'ups-and-downs' bij horen. Brugfunctionarissen en het jongerenwerk zullen daarin een rol hebben in basis- en voortgezet onderwijs. Inzet daarbij is om het beroep op individuele jeugdhulp terug te dringen.
- We willen dat jongeren zelfstandig worden en het liefst een start-kwalificatie halen, zodat ze beter voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. Vanuit de regionale Jongerenaanpak (Noord-Oost-Brabant-Werkt) bieden we daarom ondersteuning bij schoolverzuim en willen voortijdig schoolverlaten voorkomen.
- We zijn in gesprek met de schoolbesturen over de vraag hoe die landelijke ambitie naar inclusief onderwijs en inclusieve kinderopvang vertalen naar de praktijk in Oss. Het is belangrijk onderscheid te maken tussen inhoud en onderwijshuisvesting.
- Het instellen van brugfunctionarissen op alle basisscholen. Een brugfunctionaris houdt vragen over opgroeien en opvoeden klein, zorgt voor praktische oplossingen en loopt waar nodig kort met een gezin of ouder(s) op zodat zij zaken zelf kunnen oppakken. Brugfunctionarissen zijn geen jeugdhulpmedewerkers.
- Voor het voortgezet onderwijs (vo) bekijken we samen met de schoolbesturen hoe jongerenwerk op het vo in te zetten is. Het voordeel van jongerenwerkers op vo-scholen is dat zij jongeren ook buiten school zien en er contact mee hebben. Het is een preventieve, signalerende en verbindende functie.

5. Onderwijs

- Vanuit het programma Gelijke-Kansen-Alliantie maken we afspraken over hoe we extra programma's na school inzetten. Deze programma's bieden kinderen en jongeren extra ondersteuning bij hun ontwikkeling, en richten zich op inclusie, met activiteiten op het gebied van sport, spel en cultuur.
- Voor onderwijshuisvesting werken we met de schoolbesturen volgens de Werkagenda 2035 aan schoolgebouwen die toegankelijk en inclusief zijn. In het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP) staat dat schoolgebouwen flexibel ingericht moeten zijn, zodat zoveel mogelijk kinderen en jongeren er terecht kunnen, ook als zij verschillende vormen van ondersteuning nodig hebben.
- Het herijkte IHP met een actueel overzicht van de meerjarenplanning met investeringen, is begin 2026 vastgesteld en is onze leidraad voor de komende jaren.

Geslaagden - naar onderwijssoort

Schoolbestuur	Sector	Aantal scholen	Aantal leerlingen	%
SAAM	PO	14	4.182	59,9%
Filios Scholengroep	PO	9	1.761	25,1%
Optimus	PO/SBO	7	734	10,4%
SIMON	PO	1	263	3,7%
Pallas		1	66	0,9%
Totaal		32	7.006	100%

Schoolbestuur & naam	Sector	Aantal locaties	Aantal leerlingen	%
Stichting Carmel Het Hooghuis	VO	6	4.711	81,9%
Ons Middelbaar Onderwijs Maaslandcollege	VO	1	1.042	18,1%
Totaal		7	5.753	100%

Schoolbestuur	Cluster & Sector	Aantal scholen	Aantal leerlingen	%
Oosterwijs	Cluster 4	3	348	47,1%
HUB Noord-Brabant	Cluster 3/4	2	216	29,3%
Koninklijke Kentalis	Cluster 42	2	174	23,6%
Totaal		7	738	100%

jaar 2025

5. Onderwijs

Ambities en doelen uit Onderwijs-achterstandenbeleid 'Sporen naar kansen voor kinderen' (dec 2019)

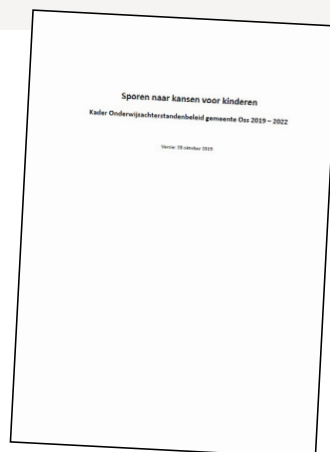
Ervoor zorgen dat alle kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien. Onderwijs en kinderopvang vervullen hierin een belangrijke rol. Met onze samenwerkingspartners uit onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp, zorg, cultuur en sport zetten we ons in om gezinnen te ondersteunen en kinderen, jongeren te helpen zich te ontwikkelen en hun weg in de samenleving te vinden.

Daarbij hebben we de volgende doelstellingen:

- Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent.
- Er is een goede aansluiting van jeugdhulp op ondersteuning in opvang en onderwijs.
- Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit en inclusief.

Actuele thema's in het Osse onderwijskansenbeleid zijn vervat in 3 Sporen naar kansen:

1. Taal en talent – aandacht voor taaleducatie en lezen als voorwaarde voor ontwikkeling (waaronder VVE en NT2 onderwijs).
2. Zorg en groei – waaronder versterking van de onderwijs ondersteuningsstructuur (inzet brugfunctionarissen) en inclusief onderwijs.
3. Samen Oss – waaronder Verrijkt naschools aanbod (school en omgeving); Duurzaamheid & Burgerschap; Jongerenparticipatie en School en veiligheid.

Ambities en doelen uit Integraal Huisvestings Plan gemeente Oss (maart 2026)

De ambitie is onderwijsvoorzieningen van de toekomst: eigentijds, in een prettige en veilige omgeving, functioneel en geschikt voor modern en inclusief onderwijs, modulair, adaptief (het gebouw volgt de functie), gezond binnenklimaat, energieneutraal, circulair en duurzaam gebouwd, betaalbaar in de investerings- en exploitatiefase. Deze ambitie is stapsgewijs en op natuurlijke momenten.

Inclusief ontwerpen en bouwen

Inclusieve onderwijshuisvesting gaat verder dan fysieke inrichting. Het vraagt om gebouwen die geschikt zijn voor verschillende gebruikersgroepen, en om een nauwere samenwerking tussen het PO, VO en (V)SO met ondersteunende, voorzieningen onder één dak. Dit vraagt om multifunctionele ruimten/gebouwen die flexibel inzetbaar zijn en bijdragen aan gedeeld gebruik en uitwisseling van expertise.

Inclusieve huisvesting vraagt ook om een bewuste positionering in de omgeving. Een basisschool bijvoorbeeld moet bij voorkeur niet aan de rand, maar juist midden in de wijk staan, goed bereikbaar en verbonden met de buurt. Onderwijs en ondersteuning onder één dak en scholen die letterlijk tegen elkaar aanleunen met open doorgangen: krachtige ruimtelijke concepten die samenwerking stimuleren en ontmoetingen mogelijk maken.

Inclusieve gebouwen creëren kansen. Ze brengen onderwijs, ondersteuning, dagbesteding en (wijk)initiatieven dicht bij elkaar. Ze geven vorm aan een omgeving waarin kinderen en jongeren elkaar ontmoeten, elkaars verschillen leren begrijpen en gezamenlijk opgroeien. Wel is het belangrijk om niet te vervallen in overmaat aan nevenruimtes; ondersteunende functies zoals logopedie moeten integraal onderdeel zijn van het onderwijsaanbod, voor alle leerlingen.

Inclusief onderwijs is een breed en nog steeds evoluerend begrip. Daarom wordt in elk project samen met de betrokken scholen onderzocht wat inclusiever onderwijs daar betekent.

6. Gezondheid

Waar staat Oss nu?

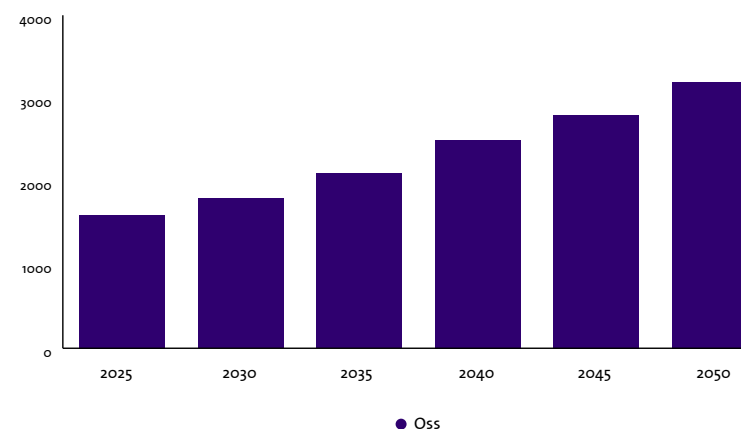
- De door inwoners (zeer) goed ervaren gezondheid is de laatste jaren gedaald in de gemeente Oss. Van ruim 75% naar een kleine 69%. Wij streven weer naar een percentage van 75%. De GGD en RIVM meten dit percentage.
- De ervaren goede gezondheid van jongeren in de gemeente Oss staat steeds meer onder druk. Nu is dat 61% in de gemeente Oss en 65% in de regio. We streven naar een percentage van 65%.
- Inwoners van Oss leven gemiddeld 65,9 gezonde jaren. In de regio is dat 66,8 gezonde jaren. We willen aansluiten bij dat regionale gemiddelde.
- We sluiten aan op de ambitie van de Provincie Noord-Brabant: drie gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander.
- Inwoners met een lagere sociaaleconomische positie leven (landelijk) gemiddeld 14 jaar korter in goede gezondheid.
- Bestaansonzekerheid, slechte woonomstandigheden en schulden versterken gezondheidsproblemen.
- Preventie en gezonde leefstijl krijgen steeds meer aandacht, maar dit is nog niet goed vastgelegd in alle beleidsterreinen.
- Het drugsgebruik onder jongeren in Oss is relatief hoog.
- In ruimtelijk beleid (zoals de omgevingsvisie) en ruimtelijke projecten (zoals Amsteleind) is aandacht voor gezondheid. Maar duidelijke regels en afspraken over hoe gezondheid precies wordt vertaald naar aanpassingen in ruimtelijke plannen ontbreken nog.
- Gezondheid heeft een prominente plek in de omgevingsvisie van de gemeente Oss.
- GGD Hart van Brabant is een belangrijke partner in ons gezondheidsbeleid en de uitvoering van de Wet Publieke Gezondheid.
- Per 1 januari 2026 is er een nieuwe wet 2026: Wet integrale suïcidepreventie.

Trends & Ontwikkelingen

- De dubbele vergrijzing (meer ouderen die ook ouder worden) leidt ook tot een stijgende en steeds complexere zorgvraag en daarmee tot het steeds verder oplopen van de zorguitgaven in Nederland.
- Gezondheid (fysiek, mentaal en sociaal) wordt in landelijk beleid en akkoorden steeds meer gezien als de basis voor welzijn en meedoen in de samenleving.

- Er vindt een verschuiving plaats in de focus van het (rijks)beleid van ziekte en zorg naar gezondheid en welzijn, naar meer balans tussen individueel en collectief en naar positieve gezondheid en preventie. Deze verschuiving is vooral kostengedreven.
- Gemeenten krijgen steeds meer te maken (en ook een grotere rol in) met de gevolgen van klimaatverandering op de gezondheid van inwoners. Denk hierbij aan hittestress, wateroverlast, lucht- en geluidsoverlast.
- De leefomgeving (zoals straten, groen en voorzieningen) heeft veel invloed op welzijn en gezondheid. Een slimme inrichting kan mensen helpen om meer te bewegen, anderen te ontmoeten en gezonder te leven. Daarmee kan de leefomgeving bijdragen aan het terugdringen van de zorgvraag, een betere mentale gezondheid en de behoefte aan gemeenschapszin.
- Steeds meer inwoners van Nederland hebben overgewicht. In 2024 had 50% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder overgewicht, waarvan 16% ernstig overgewicht (obesitas).
- Minder dan de helft van de volwassen inwoners voldoet aan de beweegnorm. Voldoen aan de beweegnorm is belangrijk om het risico op chronische ziekten (zoals hart- en vaatziekten en diabetes type 2) te verlagen.
- De mentale gezondheid staat onder druk, vooral onder jongeren. Tussen 2017 en 2023 nam het landelijk percentage scholieren van het voortgezet onderwijs dat relatief veel mentale problemen ervaart toe van 20% naar 30%.

Aantal mensen met dementie

Bron: Alzheimer Nederland

Opgaven voor Oss

- Gezonde leefstijl stimuleren en gezondheids-achterstanden aanpakken vereist een lange termijn aanpak en dat is lastig in een (snel) wisselend landelijk politiek landschap.
- Borging van preventieprogramma's en keten-aanpakken in een tijd met financiële onzekerheden.
- Verbinding verbeteren van gezondheid met andere domeinen; sociaal domein (sociale basis, zorg, welzijn, sport, cultuur) ruimtelijk (openbare ruimte, groen, mobiliteit, wonen), veiligheid- en economisch domein.
- Gezondheid vastleggen in ruimtelijke projecten die voortvloeien uit de verstedelijkingsopgave. Gezondheid (en andere sociale) thema's komen vaak (te) laat op het netvlies.
- In blijven zetten op voorkomen van problemen in een tijd van oplopende zorgkosten. Dit zorgt regelmatig voor keuzes voor snelle besparingen, terwijl investeren het voorkomen van problemen juist op de lange termijn veel meer kosten kan voorkomen.

6. Gezondheid

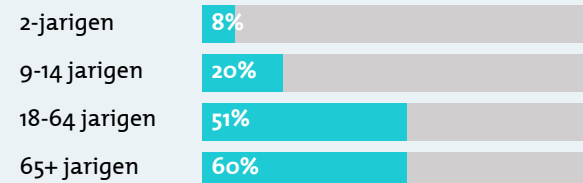
Waar werken we in Oss aan?

- We werken aan een uitvoeringsplan Gezond in Oss. Dit plan dat laat zien hoe we de ambities uit de Gezondheidsvisie gaan uitwerken en realiseren willen we gereed hebben in het tweede kwartaal van 2026.
- We werken aan het verbeteren en doorontwikkelingen van keten- en netwerkaanpakken zoals Kansrijke Start (eerste 1.000 dagen van een kind), valpreventie en het terugdringen van overgewicht bij kinderen en volwassenen.
- We werken aan een gezonde leefomgeving door het speelruimtebeleid te vernieuwen. Dit wordt het beleidskader BOSS: Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten in de openbare ruimte. Hierin willen de openbare ruimte beter gebruiken waardoor deze ook bijdraagt aan de gezondheid van inwoners.
- Gezondheid concreet vormgeven via aanpassingen in ruimtelijke projecten (wijkontwikkelingen zoals Amsteleind, Euterpepark, zwembadgebied) die bijdragen aan een gezondere leefomgeving.
- Gezondheid onder de aandacht brengen bij initiatieven van inwoners zoals het Urban Ox Park, het Beweegpark Ussen en het Noorderpark.
- We werken aan nieuw beleid om te voorkomen dat mensen een einde maken aan hun eigen leven (suïcidepreventie).
- In het Integraal Zorgakkoord (IZA) staat samenwerking tussen sociaal en medisch domein centraal. Het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) bouwt hierop voort. We werken zowel lokaal als in regionaal verband aan het uitvoeren van deze akkoorden.

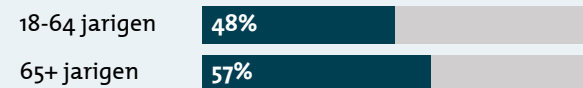
Ontwikkelingen gemeente Oss

Percentage inwoners met overgewicht

Gemeente Oss

landelijk

Percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de beweegnorm:

landelijk

Het gemiddelde percentage rokers

landelijk

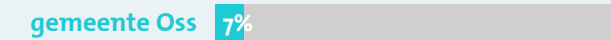
Percentage eenzaamheid onder volwassenen

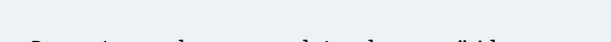
landelijk

Percentage jongeren dat vaak suïcidedgedachten heeft:

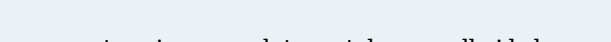
regionaal

Percentage volwassenen dat wel eens suïcidedgedachten heeft

regionaal

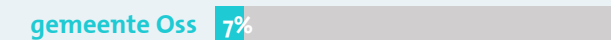
percentage jongeren dat mentale gezondheid als slecht ervaart

regionaal

Percentage volwassenen dat overmatig alcohol gebruikt

landelijk

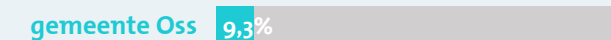
Percentage drugsgebruik onder jongeren

regionaal

Percentage huishoudens met problematische schulden

landelijk

Gevoel van onvoldoende sociale samenhang in de buurt

regionaal

Bron: GGD, SKIP-monitor, Nederlands Jeugdinstituut, waarstaatjegemeente.nl.
Jaar 2024-2025

Ambities en doelen uit Gezondheidsvisie Gezond in Oss 2026-2040 (December 2025)

We werken aan drie speerpunten

1. Verbinding met en tussen organisaties. We brengen een beweging op gang naar een gezonder Oss (fysiek en online). We versterken gezondheidsinitiatieven in wijken, dorpen en buurten;
2. Verbinding op inhoud: We zetten in op de volgende vijf thema's: een kansrijke start; gezonde leefstijl; mentale kracht en weerbaarheid; prettige woon-, school- en werkomgeving; groene en beweegvriendelijke leefomgeving;
3. Verbinding tussen specialismen in het gemeentehuis: we geven gezondheid een hoge prioriteit in nog te ontwikkelen visies, beleidskaders en plannen binnen het sociaal domein, veiligheidsdomein, economisch domein en ruimtelijk domein.

Binnen elk speerpunt ligt onze focus bij de aanpak van kansenongelijkheid en gezondheidsachterstanden. Dat betekent onder andere dat we extra aandacht hebben voor inwoners die moeite hebben met rondkomen. En inwoners die (chronische) ongezonde stress ervaren. Daarom investeren we meer in aandachtswijken, zoals Schadewijk en Ruwaard, waar relatief meer inwoners wonen die moeite hebben met rondkomen en/of (chronische) ongezonde stress ervaren. We investeren ongelijk om gelijke kansen te bieden aan alle inwoners. Ook zijn we extra alert bij inwoners die relatief vaker gezien (chronische) ongezonde stress ervaren, zoals inburgeraars, arbeidsmigranten, inwoners die dak- en thuisloos zijn, inwoners die laaggeletterd zijn of een fysieke/mentale beperking hebben.

6. Gezondheid

Uitgangspunten daarbij zijn:

- We streven naar een omgeving waarin gezond leven makkelijker is.
- We willen dat iedere inwoner in de gemeente Oss gezond en gelukkig is; dat de kwaliteit van leven van zoveel mogelijk inwoners zo hoog mogelijk is.
- We werken aan stress verlagende omstandigheden en creëren kansen voor zoveel mogelijk inwoners.
- We werken aan de verbinding gezondheid met sociale, ruimtelijke, veiligheidsprojecten.
- We werken aan de verbinding intern tussen domeinen: integrale aanpak en samenwerking
- We werken aan de verbinding extern: Platform gezond in Oss. Organisaties die zich inzetten voor een gezonder Oss en dat willen laten zien aan inwoners en andere organisaties, kunnen zich daarbij aansluiten. Hoe meer organisaties zich aansluiten bij het platform en zich inzetten voor een gezonder Oss, hoe groter onze impact en het effect op inwoners.
- We vragen meer aandacht en goed vormgeven aan voor suïcidepreventie.

7. Werk & Inkomen

Waar staat Oss nu?

- Het aantal mensen met een bijstandsuitkering is in 2025 licht gedaald met 0,7%, naar 1.726 inwoners. In de 2 jaren daarvoor steeg het aantal bijstandsontvangers, die stijging was groter dan het landelijke gemiddelde.
- Eind 2024 zaten er ruim 20 per 1.000 inwoners in de bijstand in Oss. Landelijk is dit aantal ruim 24 per 1.000 inwoners. Oss ontvangt meer BUIG-budget (het budget voor bijstand en loonkostensubsidie) van het Rijk dan dat het uitgeeft en is daarmee een voordeelgemeente.
- Op 1 januari 2025 werkten 514 mensen met loonkostensubsidie (LKS). LKS is subsidie voor werkgevers zodat mensen met een arbeidsbeperking toch kunnen werken. 213 mensen (41%) werken bij IBN en 301 mensen (59%) bij andere werkgevers.
- We zetten verhoudingsgewijs veel LKS in. Dat doen we omdat dit een belangrijke manier is om een passende werkplek voor onze inwoners te organiseren. Het volume LKS ten opzichte van het volume BUIG was voor de gemeente Oss eind 2024 27,9% (dit was eind 2023 31,4%). Het landelijke gemiddelde is 13,8%. Het volume LKS ten opzichte van het volume BUIG is het afgelopen jaar dus afgenomen, maar het aantal inwoners dat werkt met behulp LKS is in vergelijking met het landelijk gemiddelde nog steeds hoog.
- Uit de Divosa Benchmark blijkt dat het volume beschut werk ten opzichte van het volume BUIG eind 2024 5,5% bedraagt. Landelijk is dit 2,8%. Dat betekent dat Oss ten opzichte van het volume BUIG relatief veel inwoners in beschutte werkplekken heeft geplaatst.
- In 2024 bereikten we ongeveer 80% van de inwoners met een inkomen onder de draagkrachtgrens van 120%. Zo maakten 3023 huishoudens gebruik van de meedoenregeling (MIB) en gebruikten 2747 inwoners de collectieve ziektekostenverzekering Azoss.
- In 2025 konden we door extra personeel meer inwoners met geldzorgen helpen. Het aantal intakes bij team Algemeen steeg van 389 naar 433. Het aantal budgetcoaching-trajecten steeg van 40 in 2024 naar 74 in 2025.
- De zes deelnemende gemeenten aan het partnership IBN hebben een visie op de toekomst. Bestuurlijk vindt men dat in onze regio een sociaal ontwikkelbedrijf nodig is bedoeld voor mensen die (nog) niet volledig mee kunnen doen in regulier werk. In september 2025 besloten de colleges om een scenario verder uit te werken waarbij gezamenlijke teams worden gevormd van de gemeentelijke afdelingen Werk samen met het Participatiebedrijf van IBN. Zij begeleiden alle inwoners met een traject naar werk gezamenlijk, per regio. Ze helpen hen om startklaar te worden voor werk en begeleiden het hele ont-

wikkeltraject. Planning is om december 2026 een besluit te nemen over de uitwerking.

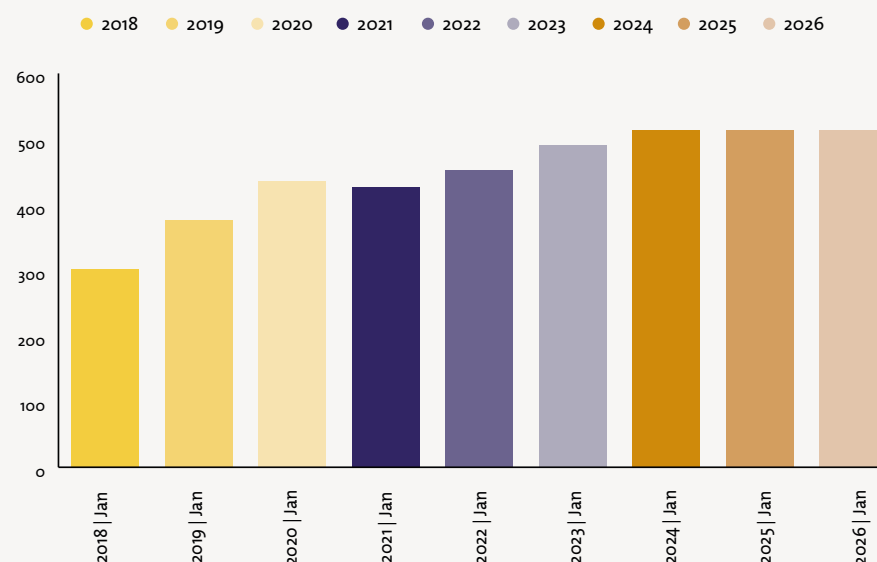
Trends & Ontwikkelingen

- Ondanks alle (landelijke) beleidsinzet staat de bestaanszekerheid van veel mensen onder druk, mede door inflatie, stijgende woonlasten en energiekosten. Bestaans(on)zekerheid heeft vaak een directie invloed op de gezondheid van inwoners.
- We zien dat de groep mensen die wordt aangemeld bij IBN een steeds grotere begeleidingsbehoefte heeft.
- Landelijk is er aandacht en extra steun om sociaal ontwikkelbedrijven te versterken (als IBN), zodat zij goed kunnen blijven werken voor mensen die ondersteuning nodig hebben.
- De Participatiewet moet ervoor zorgen dat iedereen een toereikend en betrouwbaar inkomen heeft. Op dit moment lukt dat niet goed genoeg. Daarom heeft het Rijk besloten dat de wet grondig vernieuwd moet worden. Het doel is dat inwoners meer vertrouwen krijgen en dat ambtenaren meer ruimte krijgen om naar iemands persoonlijke situatie te kijken. De wet wordt op 3 manieren aangepast: Spoor 1: 23 snelle aanpassingen om de wet beter te laten aansluiten op de dagelijkse praktijk van inwoners. Spoor 2: Een fundamentele vernieuwing van de Participatiewet. De nieuwe regering moet dit verder uitwerken. Spoor 3 gaat over een cultuuromslag en ontwikkeling van het vakmanschap van de professionals.

Opgaven voor Oss

- Uitwerken en invulling geven aan de bestuurlijk opdracht "Toekomst partnership IBN".
- Uitvoering geven aan 3 sporen van de herziende participatiewet; Participatiewet in Balans.
- Werken aan een betaalbaar en duurzaam stelsel van regelingen en dienstverlening die voor onze inwoners meedoen mogelijk maken.
- Gebiedsgerichte vertaling van onze dienstverlening op werk- en inkomensondersteuning om voor inwoners nabij te kunnen zijn.
- Realiseren van 'Naar een Osse standaard' om daarmee te komen tot een duurzaam houdbaar sociaal domein waarbij ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben nabij is en eenvoudig te krijgen is.

Aantal personen met Loonkostensubsidie in Oss

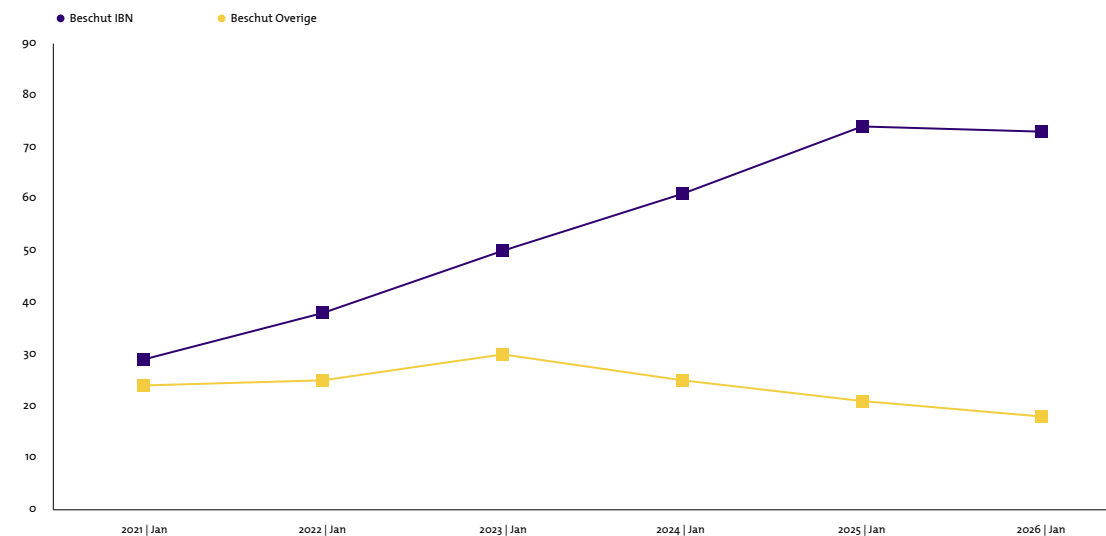
Bron:
Database gemeente Oss

7. Werk & Inkomen

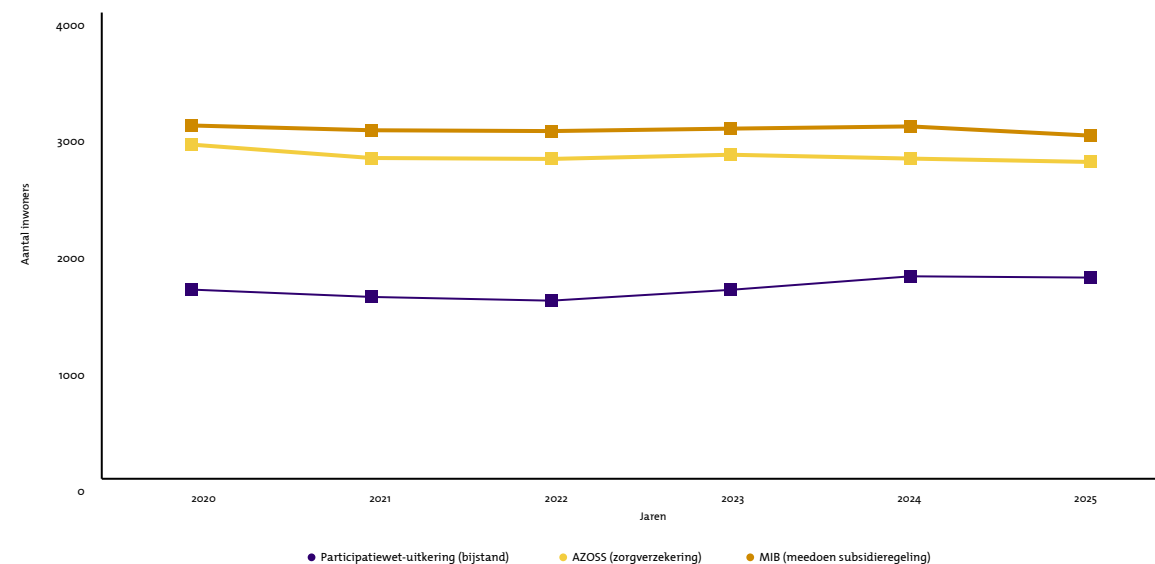
Waar werken we in Oss aan?

- We werken steeds meer gebiedsgericht samen in de sociale teams met Ons Welzijn. Inwoners kunnen op verschillende manieren om ondersteuning vragen. Door beter samen te werken kunnen we inwoners beter ondersteunen bij vragen die meerdere leefgebieden raken, zoals werk, gezondheid, geld of opvoeding. Zo staan we dicht bij de inwoners en kunnen we sneller en beter inspelen op wat er speelt in de wijk.
- Team Geldzorgen biedt niet alleen de klassieke schuldhulpverlening. We ondersteunen inwoners snel en laagdrempelig met budgetcoaching, vroegsignale-ring en budgetbeheer zodat zij hun geldzaken op orde houden. Ook hebben we onze dienstverlening voor ondernemers verder verbeterd.
- In onze dienstverlening staat het gesprek met onze inwoner centraal: samen kijken we welke vorm van participatie het meest passend is en welke inkomensondersteuning er nodig is. We zoeken een goede balans tussen de uitvoering van de wet en de menselijke maat.
- In de gemeente Oss zijn veel initiatieven die inwoners met geldzorgen helpen. Vrijwilligers doen dit belangeloos en spelen een belangrijke rol in het verbeteren van bestaanszekerheid. Zij helpen ons om de doelen van het beleidskader 'aanpak geldzorgen' te bereiken.
- Samen met IBN, sociale partners en bedrijfsleven zoeken we naar goede werkplekken voor onze inwoners. Zo kan iedereen zijn talenten benutten.
- Bij onderzoeken naar de rechtmatigheid van een uitkering kijken we goed naar de persoonlijke situatie van een inwoner. We houden rekening met de afhankelijkheidsrelatie van de inwoner ten opzichte van de gemeente, en zoeken naar een gepaste uitvoering van de wet.
- 'Naar een Osse standaard'. We werken toe naar gebiedsgerichte teams waarin alle expertise en vakmanschap die nodig is voor advies en basisdienstverlening bij individuele vragen en samenlevingsopbouw aanwezig is.

Aantal geplaatst op beschutte werkplek in de gemeente Oss.

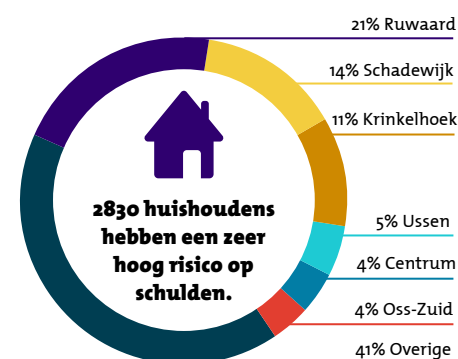
Gebruik van regelingen op het gebied van werk & inkomen in de gemeente Oss

Bron: Database gemeente Oss

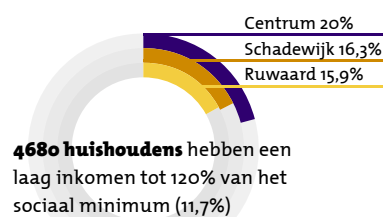
7. Werk & Inkomen

2830 huishoudens hebben betaalachterstand van tenminste 3 maanden bij tenminste 3 schuldeisers

Jaar 2023

Laag inkomen en armoede huishoudens

874 huishoudens leven langer dan 4 jaar onder armoedegrens

Laag inkomen en armoede personen

902 personen hiervan zijn minderjarig (onder 18)

Ambities en doelen uit Beleidskader aanpak Geldzorgen 2024-2028 (december 2023)

Wij willen in Oss zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften van de inwoners en daarom willen wij bij de dienstverlening voor onze inwoners maatwerk leveren. In Oss hanteren wij zoals bekend “De samenwerkingwijze”.

Beleidskader aanpak geldzorgen 2024-2028:

- Inwoners hebben bestaanszekerheid
- We maken meedoen mogelijk
- Inwoners hebben financiële basisvaardigheden
- Er is goede ondersteuning voor inwoners met geldzorgen.
- We werken stress-sensitief
- Een gezamenlijke aanpak dichtbij inwoners.

Uitgangspunten re-integratiebeleid Oss

Oss kiest voor werk boven uitkering. Dat blijkt uit onze hoge inzet van het instrument loonkostensubsidie. Oss -en meer algemeen onze regio- is één van de koplopers als je kijkt naar de omvang van de inzet van dit instrument. Bovendien willen wij voor de inwoners:

- zoveel mogelijk duurzame oplossingen (en dat is niet altijd de goedkoopst adequate oplossing);
- dat zij niet langer dan nodig zonder arbeidsovereenkomst en zonder loon werken;
- dat verdringing op de arbeidsmarkt voorkomen wordt;
- parttime werk stimuleren als dit het maximaal haalbare is en als opstap naar regulier werk en
- scholing faciliteren als dit bijdraagt aan een duurzame oplossing.

Bestuurlijke opdracht toekomst partnership gemeenten-IBN

De wens van de bestuurders uitgesproken op de Algemene Vergadering van IBN van 8 november 2023 is om een visie te bepalen over de toekomst van het partnership gemeenten-IBN op lange termijn. Daarbij is bestuurlijk aangegeven dat het niet ter discussie staat dat in onze regio een sociaal ontwikkelbedrijf nodig voor de parallelle arbeidsmarkt is. Het is goed om in het bestuurlijk overleg partnership gemeenten-IBN uitgaande van de landelijke ontwikkelingen erover na te denken wat deze ontwikkelingen

7. Werk & Inkomen

betekenen voor IBN richting 2035. Dit om als gemeenten scherpe keuzes te kunnen maken vanuit het belang van de inwoner. De verschillende keuzes zullen in scenario's uitgewerkt moeten worden. Vanaf 2025 t/m 2034 is er vanuit landelijke middelen overigens een regionaal impulsbudget beschikbaar om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken. Deze bestuurlijke opdracht past helemaal bij dit landelijke doel.

De visie over de toekomst van het partnership gemeenten-IBN gaat dus om de visie van de 6 gemeenten over deze toekomst. Bij de totstandkoming van deze visie wordt IBN natuurlijk nauw betrokken. Daarnaast krijgt IBN de gelegenheid om vanuit het bedrijf IBN te reageren op het concept.

Ambities en doelen uit Naar een Osse standaard (februari 2026)

De uitvoering van de Jeugdwet, de Wmo, de Participatiewet, de wet Inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening vinden in Oss nog niet volledig integraal plaats. Terwijl we vanuit onze visies en de Samenwerkwijze wél integraal willen werken. Immers, de inwoner en gemeenschappen centraal stellen vraagt om kokers of domeinen los te laten. Met deze Osse standaard geven we vorm aan een integrale werkwijze, d.w.z. oriëntatie op alle relevante levensgebieden, voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar. We werken toe naar gebiedsgerichte teams waarin alle expertise en vakmanschap die nodig is voor advies en basisdienstverlening bij individuele vragen.

8. Jeugdhulp

Waar staat Oss nu

- Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Jeugdwet. Dat betekent dat het Rijk deze taak heeft overgedragen aan de gemeenten.
- 1 op de 7 jongeren in de gemeente Oss krijgt op dit moment een vorm van jeugdhulp.
- De kosten van jeugdhulp zijn de afgelopen jaren flink gestegen, zowel landelijk als in Oss. Meer jongeren maken gebruik van jeugdhulp en trajecten duren langer. De totale kosten in Nederland zijn sinds 2015 meer dan verdubbeld: van € 3,6 miljard in 2015 naar € 8,1 miljard in 2024.
- In 2026 besteedt de gemeente Oss naar verwachting ongeveer € 50 miljoen aan jeugdhulp.
- De hervormingsagenda Jeugd heeft als doel knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken. Deze zet in op:
 - Beperken van de jeugdhulpplicht
 - Versterken van regionale samenwerking
 - Beter onderbouwen van welke hulp werkt
 - Oplossingen die over meerdere domeinen heen gaan (zoals zorg, onderwijs en werk).
- De sociale teams zorgen voor de vraagverheldering, versterken van sociale en pedagogische basis, voeren kortdurende hulp uit en geven indicaties af voor specialistische hulp. Deze teams worden door de welzijnsorganisatie ONS Welzijn georganiseerd.
- Oss koopt specialistische jeugdhulp in samen met andere gemeenten in de regio: Land van Cuijk, Boekel, Maashorst, Bernheze, Oss, Meierijstad, Boxtel, St. Michielsgestel, Vught en 's-Hertogenbosch. Dit de centrumregeling Jeugd Noordoost Brabant.
- Voor de inkoop maakt Oss gebruik van de regionale inkooporganisatie (RIOZ).
- Per jaar krijgen zo'n 70.000 kinderen te maken met de scheiding van hun ouders. 10 tot 15 procent van de scheidingen mondt uit in een vechtscheiding. Deze vechtscheidingen zijn een belangrijke aanleiding om jeugdhulp in te schakelen. Sinds 2025 hebben we in de gemeente Oss het Scheidingsteam dat probeert mensen zo vroeg mogelijk in het proces te helpen om zo vechtscheidingen te voorkomen.

Trends & Ontwikkelingen

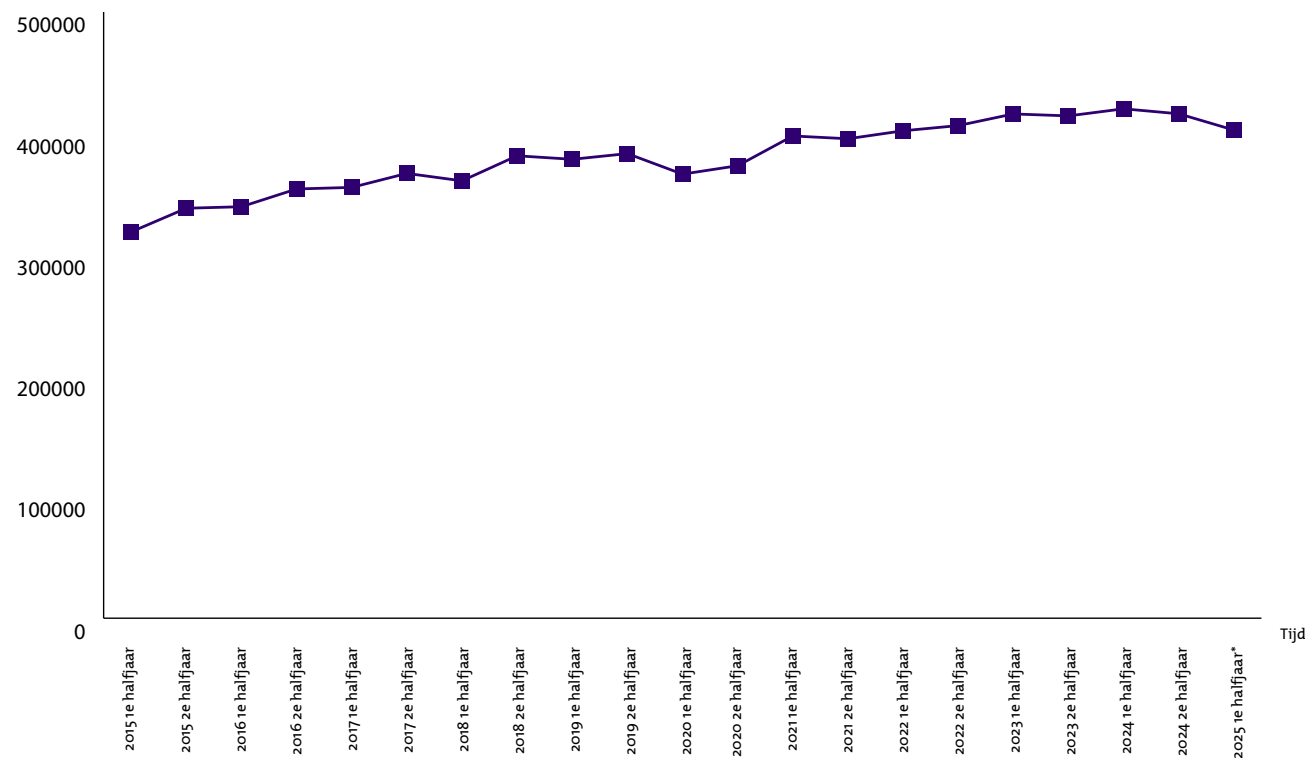
- Het Rijk wil dat gemeenten meer inzetten op preventie. Daarbij horen sterke wijkteams en ondersteuning aan gezinnen buiten de formele jeugdhulp, zodat problemen eerder worden opgelost.
- Het gebruik van jeugdhulp is afgelopen jaren steeds gegroeid en blijft vooralsnog groeien. Ook nemen de kosten toe door: tariefstijgingen (bijv. door loonstijgingen), kwaliteitsverbetering en personeelstekorten.
- Vooral vormen zoals kleinschalig verblijf en gesloten jeugdzorg worden duurder. Specialistische jeugdhulp is schaars, en daarom moet die vooral terechtkomen bij de jongeren die het echt nodig hebben.
- De deskundigencommissie Van Ark heeft een zwaarwegend advies uitgebracht (rapport Groeipijn) over de hervormingsagenda Jeugd. De commissie stelt vast dat gemeenten te weinig geld krijgen om hun wettelijke jeugdzorgtaken uit te voeren en dat gemeenten structureel meer middelen zouden moeten krijgen. Er moet worden gezocht naar een betere balans tussen toenemende vraag, beperkte middelen, een krappe arbeidsmarkt en hoge verwachtingen. Er is nog te weinig aandacht voor oorzaken die leiden tot instroom in de jeugdhulp, zoals armoede, onzeker inkomen, problemen rondom wonen, prestatiedruk, complexe scheidingen en psychische problemen bij ouders. Deze factoren verzwakken de draagkracht van gezinnen en zorgen voor extra hulpvragen. Of het Rijk de adviezen opvolgt is nog onduidelijk.
- In de Rijksvoorjaarsnota 2025 is een tijdelijke extra bijdrage van € 3 miljard (tot 2028) toegezegd, onder andere voor jeugdzorg en om een daling van het gemeentefonds deels op te vangen. Maar: na 2028 worden gemeenten alsnog gekort. Hierdoor loopt het landelijke tekort in de jeugdzorg op tot bijna € 1 miljard. Door deze financiële onzekerheid durven gemeenten minder te investeren in personeel, gebouwen en verdere ontwikkeling.
- In de programmabegroting 2026-2029 hebben we een bezuinigings-taakstelling opgenomen op onze eigen jeugdhulpbudgetten oplopend tot € 4 miljoen vanaf 2029. Daarnaast rekenen we met 5% kostenstijging/volumestijging voor 2025-2027.
- Net als in veel andere sectoren is arbeidsmarktkrapte ook in de jeugdhulp een groot probleem. Er is sprake van een hoog ziekteverzuim, hoge werkdruk en een groot personeelstekort. De Jeugdautoriteit (2025) verwacht dat deze tekorten de komende tien jaar vijf keer zo groot zullen worden.

Opgaven voor Oss

- Werken aan een duurzaam betaalbare jeugdhulp. Dit doen we volgens een separaat plan kostenbesparing Jeugdhulp gericht op minder meerkosten.
- Maatregelen uitwerken en realiseren zodat we het gebruik van jeugdhulp terug kunnen dringen.
- Uitvoering geven aan de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd.
- Realiseren van 'Naar een Osse standaard' om daarmee te komen tot een duurzaam houdbaar sociaal domein waarbij ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben nabij is en eenvoudig te krijgen is.
- Jongerenparticipatie een vaste waarde geven bij (nieuw) beleid om te zorgen dat het beter aansluit.
- Vormgeven aan een goede pedagogische basis om zo waar mogelijk specialistische jeugdhulp te voorkomen.

Jongeren met jeugdzorg in Nederland 2015 - 2025

Aantal jongeren

Bron: De Staat van Volksgezondheid en Zorg. (Ministerie VWS)

Waar werken we in Oss aan:

- Wij zorgen voor passende jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezin. Jeugdhulp die past bij de (zwaarte van de) problematiek en zo vroeg mogelijk wordt ingezet. Dat betekent dat we een variatie aan specialistische hulp in onze regio nastreven. We werken aan een zorg-landschap waarbij jongeren zo veel mogelijk thuis of in een gezinsgerichte omgeving kunnen opgroeien, dicht bij hun eigen leefwereld.
- De Landelijke Hervormingsagenda Jeugd is de komende jaren een belangrijk uitgangspunt voor ons werk. Belangrijke onderdelen daarin — zoals sterke sociale teams, samenwerking met onderwijs, aandacht voor bestaanszekerheid en wonen, minder residentiële plaatsingen, betere kwaliteit en monitoring — sluiten aan bij onze eigen doelen. In het Regionaal Beleidsprogramma hebben we dit uitgewerkt in zes programma-lijnen. Naast inhoudelijke verbeteringen staan we ook voor de taak om de kosten te beheersen. Daarom onderzoeken we hoe we de reikwijdte van de jeugdhulp kunnen beperken en zetten we meer in op normaliseren. We willen het gebruik van jeugdhulp terugbrengen.
- Opvoeden en opgroeien gebeurt in de eerste plaats door jongeren en hun gezinnen zelf, binnen een stevige pedagogische basis. Ook als er problemen zijn. Als de problemen te groot worden, is het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) — onderdeel van de sociale teams — de toegang tot passende hulp.
- De hulp wordt vormgegeven samen met het gezin en hun netwerk op basis van een gedeelde vraagverheldering. Waar nodig werken we gezinsgericht samen met andere domeinen, zoals de Wmo, volwassenzorg en Werk & Inkomen.
- De aanpak voor zorg intensieve gezinnen gaan we verder implementeren als standaard voor deze specifieke doelgroep.
- We gaan verder met het verbinden van jeugdhulp met onderwijs en investeren in contactpersonen binnen het onderwijs.
- We pakken huiselijk geweld en kindermishandeling breed aan. Daarbij zoeken we actief de samenwerking met de sociale teams, zodat signalen sneller worden opgepakt en passende hulp eerder kan starten.
- De integrale aanpak jeugdigen van 16-27 jaar met als doel bevorderen van zelfstandigheid en uitstroom uit verblijf, gaan we verder verfijnen.
- Opbouw stevige lokale teams geven we vorm in lijn met 'Naar een nieuwe Osse standaard'. Hierbij nemen we ook de evaluatie van de samenwerking Jeugd mee.
- We werken aan de afbouw van jeugdzorg+ (de meest zware residentiële zorg).
- Tegelijk bouwen we de zeer specialistische ambulante hulp verder op en ontwikkelen we mogelijkheden voor kleinschalig verblijf, zodat jongeren vaker in een meer huiselijke, passende omgeving kunnen verblijven.

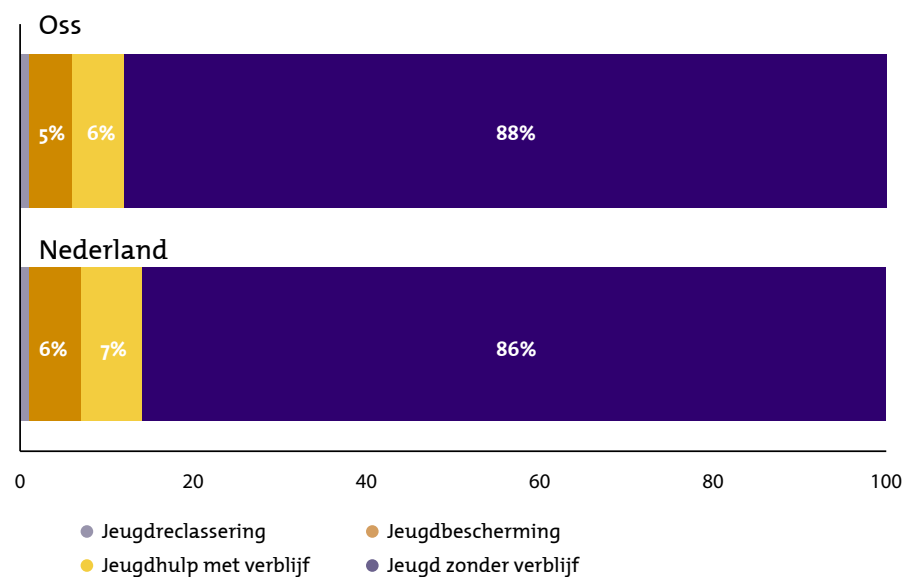
8. Jeugdhulp

Jeugdhulpgebruik in de gemeente Oss in verhouding tot regionale en landelijke trend

	2021		2022		2023		2024	
	Totaal	%	Totaal	%	Totaal	%	Totaal	%
Nederland	469.705	10,6	476.560	10,8	489.895	11,0	491.025	11,1
Regio Brabant Noordoost	15.320	10,2	15.965	10,6	16.610	11,0	16.675	11,2
Gemeente Oss	2.950	13,0	3.060	13,5	3.110	13,8	3.220	14,5

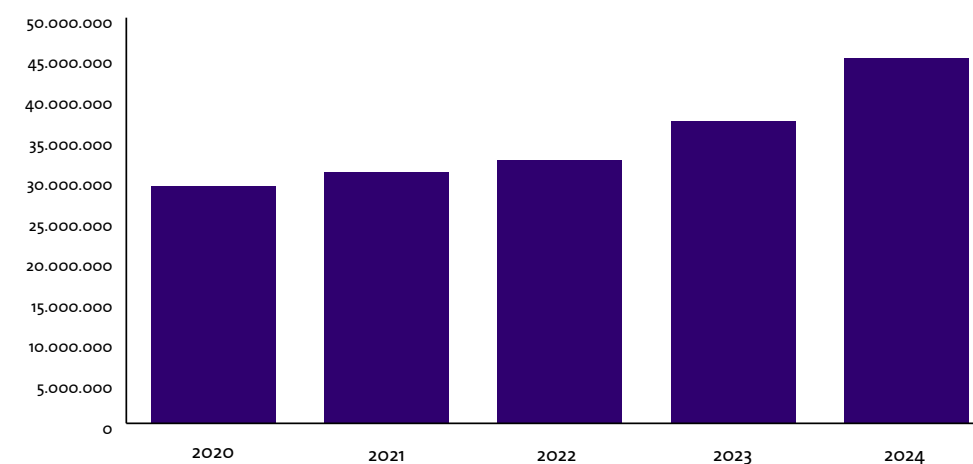
Jeugdigen tot 18 jaar met jeugdhulp en -zorg, alle vormen. Percentage betreft het aandeel jeugdigen met jeugdzorg ten opzichte van alle jeugdigen tot 18 jaar landelijk, regionaal of gemeente.
Bron: CBS

Zorg en hulptrajecten naar soort traject in 2024

Bron: CBS

Totale kosten jeugdhulp in de gemeente Oss 2020-2024

Bron: Database gemeente Oss

Ambities en doelen uit Beleidskader Integraal Jeugdbeleid Oss 2024-2027 (mei 2024)

We formuleren de volgende ambitie voor de Osse pedagogische basis: Osse jeugdigen groeien op tot gezonde, zelfstandige volwassenen. Ze kunnen zichzelf redden, voor zichzelf opkomen en doen mee in de samenleving.

Een stevige pedagogische basis stimuleert de ontwikkeling van jeugdigen en ondersteunt ouders bij het opvoeden. Het draagt bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en helpt bij het omgaan met alledaagse problemen. De pedagogische basis bestaat uit alle contacten, sociale relaties en leefomgevingen die bijdragen aan het opgroeien en de zelfontplooiing van jeugdigen. Iedereen heeft een rol: als samenleving vormen we samen het fundament voor opgroeien. Niet alleen professionals, maar alle mensen om jeugdigen heen.

- Jeugdigen groeien op in een samenleving waarin het gewone leven centraal staat. We interpreteren ontwikkelvragen niet direct als problematisch en bieden passende hulp als het echt nodig is.
- Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd.
- De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin.
- Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben.
- Er is een sterke (gemeentelijke) toegang die verbindingen heeft met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs.

De aanwezigheid van een stevige pedagogische basis is goed voor alle jeugdigen, en helpt ook beschermend voor de meer kwetsbare jeugd. Een pedagogische basis gaat over jeugdigen, ouders, hun omgeving en de gemeenschappen waar ze onderdeel van zijn. Het raakt alle aspecten van het dagelijks leven: sociale contacten, ontmoeting, sport, gezondheid, onderwijs, wonen, werk en veiligheid.

9. Wmo en welzijn

Waar staat Oss nu

- De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) regelt de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn.
- In de gemeente Oss geven we elk jaar meer dan € 12 miljoen uit aan Wmo-ondersteuning. Dit gaat naar begeleiding, maatwerkvoorzieningen, dagbesteding en kortdurend verblijf.
- Jaarlijks verstrekken we ONS welzijn een subsidie van ruim € 5 miljoen voor de uitvoering van welzijnswerk voor volwassenen. Hieronder valt onder andere:
 - Sociaal raadsliedenwerk (juridische hulp bij vragen over geld, toeslagen, wonen, werk).
 - Ondersteuning vrijwillige inzet, mantelzorg en ervaringsdeskundigheid.
 - Collectief (groepen) en individueel sociaal werk.
 - Ondersteuning aan internationale werknemers.
 - Hulp voor psychisch kwetsbare inwoners.
- We werken in de gemeente Oss met sociale (wijk)teams. Een sociaal (wijk)team is een gebiedsgericht team met medewerkers van de gemeente (Wmo, Werk- en Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening), ONS welzijn (inclusief jeugd/Centrum Jeugd en Gezin) en de wijkverpleegkundige.
- We hebben in Oss 6 sociale (wijk)teams. Twee daarvan werken in de wijken Ruwaard en Ussen die we voorheen proefuinwijken noemden. Deze teams werken iets anders dan de andere vier.
- De sociale teams sluiten aan bij de vraagstukken van inwoners om naar vermogen mee te kunnen doen in de samenleving en helpen inwoners zelfredzaam te zijn en grip op hun leven te krijgen/houden.
- Inwoners die niet of onvoldoende zelf verder kunnen, worden hierbij begeleid. Er wordt een samenwerkplan opgesteld en indien nodig wordt ondersteuning ingezet. De kracht van het sociaal (wijk)team is de samenwerking vanuit de verschillende disciplines, in samen leren en elkaars kennis en kunde omarmen en benutten. De sociale teams werken samen met partners volgens de Samenwerkwijze.

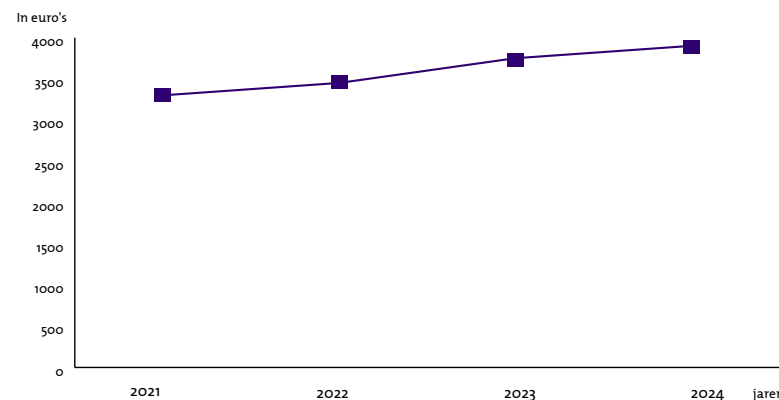
Trends & Ontwikkelingen

- De dubbel vergrijzende bevolking (er komen meer ouderen en ze worden ook ouder). Op dit moment is ruim 20% van de Nederlandse bevolking 65 jaar of ouder. In 1990 was dit bijna 13%. De verwachting is dat het aantal 65-plussers tussen nu en 2030 met ongeveer 14% stijgt.

Tussen nu en 2040 wordt zelfs een groei van ongeveer 30% verwacht. Het aantal 80+'ers is naar verwachting in 2040 met 70% gegroeid ten opzichte van 2025.

- De dubbele vergrijzing zal leiden tot een complexere zorgvraag en dus tot hogere zorgkosten, een grotere vraag naar (mantel)zorgverleners en een grotere druk op het AOW-pensioen.
- Er is een groot tekort aan zorgpersoneel en aan geschikte woningen voor ouderen en deze tekorten zullen door de dubbele vergrijzing oplopen.
- Wmo wordt vanuit het medische domein gezien als vangnet voor het zorgstelsel. Dit verhoogt de druk op de Wmo. Gemeenten kunnen dit op de lange termijn niet volhouden, als de regels en de financiële middelen van het Rijk hetzelfde blijven.
- In december is het landelijke rapport Houdbaarheid van de Wmo uitgekomen waar een aantal beleidsopties wordt voorgesteld om de Wmo toekomstbestendig te maken. Dit kan leiden tot aanpassingen van de wet en een nieuw systeem van financiering.
- De verwachting is dat de landelijke Wmo-uitgaven stijgen van € 9 miljard in 2026 naar € 12 miljard in 2033. Hierin is uitgegaan van inkomensafhankelijke bijdrage.
- Landelijke afspraken zoals het Integraal Zorg Akkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Aanvullend Zorg en Welzijn-sakkoord (AZWA) vragen veel inzet van gemeenten in de uitwerking. Tegelijk zijn voor veel landelijke akkoorden geen structurele financiële middelen beschikbaar vanuit het Rijk.

Ontwikkeling kosten per inwoner met WMO indicatie in de gemeente Oss

Bron: Database gemeente Oss

Opgaven voor Oss

- Het realiseren van een stevige sociale basis. Dit is een essentieel onderdeel om de Wmo op lange termijn houdbaar te maken.
- Werken aan een duurzaam betaalbare Wmo. We zetten ons in om de groeiende vraag naar Wmo-ondersteuning te remmen. Dit doen we volgens een separaat plan kostenbesparing Wmo gericht op minder meerkosten. Speerpunten hierin zijn het aanscherpen van onze verordening om scherper te kunnen indiceren, vakmanschapontwikkeling en versterken voorliggende voorzieningen om substitutie mogelijk te maken.
- Invulling geven aan het Aanvullend Zorg en Welzijn-sakkoord (AZWA). De focus ligt op een domein overstijgende samenwerking tussen het medische en sociale domein, een gezonde en actieve leefstijl en langer zelfstandig (samen)wonen.
- Werken aan 'Naar een Osse standaard' om daarmee te werken aan een duurzaam houdbaar sociaal domein waarbij ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben nabij is en eenvoudig te krijgen is. De nieuwe standaard in Oss. Na een evaluatie van de proeftuin Oss in 2025 heeft de raad de aanbeveling overgenomen om de werkzame elementen uit te werken richting een nieuwe standaard in Oss.
- Werken aan de integrale gebiedsvisie Schadewijk. Hier werken we aan kansrijk opgroeien in een gezonde omgeving voor elk kind in Schadewijk. Onderdeel daarvan is de realisatie van een nieuw schoolgebouw met als gevolg dat het Verdihuis (maatschappelijke opvang) een andere locatie zal moeten krijgen.

9. Wmo en welzijn

Waar werken we in Oss aan?

- Naar een Osse standaard. We gaan de uitvoering van het sociaal domein anders organiseren; van proeftuin Oss en sociale (wijk)teams naar een nieuwe inrichting sociaal domein Oss. De uitvoering van de Jeugdwet, de Wmo, de Participatiewet, de wet Inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening vinden in Oss nog niet volledig integraal plaats. Met deze nieuwe Oss standaard geven we vorm aan een integrale werkwijze, d.w.z. oriëntatie op alle relevante levensgebieden, voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar. We werken toe naar gebiedsgerichte teams waarin alle expertise en vakmanschap die nodig is voor advies en basisdienstverlening bij individuele vragen en samenlevingsopbouw aanwezig is. In 2026 werken we uit en in 2027 bereiden we implementatie voor.
- Samenwerking medische domein en het AZWA. De focus ligt op een betere samenwerking tussen het medische domein (zoals huisartsen en zorgaanbieders) en het sociale domein, een gezonde en actieve leefstijl en langer zelfstandig (samen)wonen.
- We willen dat mensen minder snel individuele Wmo-hulp nodig hebben. Daarom zetten we op verschillende manieren in op vervanging (substitutie) van deze ondersteuning door; individuele hulp en dagbesteding vaker te vervangen door groepsactiviteiten, eerst te kijken naar voorzieningen die er al zijn in de buurt (zoals ontmoetingsplekken, welzijnsactiviteiten en vrijwilligersinitiatieven) en initiatieven van inwoners te ondersteunen en mogelijk te maken.
- We ontwikkelen een visie op jongerenwerk en -ontmoetingsplaatsen, omdat we het belangrijk vinden om tijdig in te grijpen bij risicovol gedrag bij jongeren.
- We zorgen voor een betere aansluiting tussen hulp voor jongeren (Jeugdwet) en hulp voor volwassenen (Wmo).
- In 2026 werken we de Lokale Inclusie Agenda (LIA, vastgesteld 2025) uit in een uitvoeringsplan en starten we met de uitvoering.
- In 2025 hebben we samen met inwoners en partners een (digitaal) bewonersplatform opgezet: WijzijnOss. We maken hiermee zichtbaar wat er in de buurten, dorpen en wijken te vinden is. In 2026 geven we vorm aan de participatiemodule en onderzoeken we de mogelijkheden van een sociale kaart.
- Ons nieuwe mantelzorgbeleid is ingegaan op 1 juli 2025. In 2026 is het uitvoering geven aan dit beleid een speerpunt. De focus ligt onder andere op toegankelijke, vindbare voorzieningen en informatie en de waardering en ondersteuning. Verder zetten we in op het vergroten

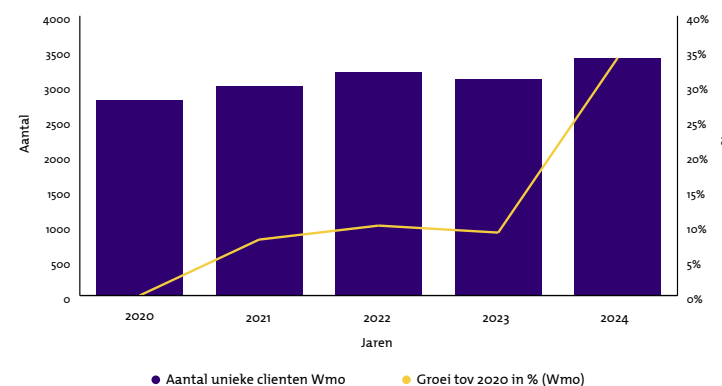
van mantelzorgbewustzijn in de domeinen zorg, welzijn, wonen, werk en onderwijs.

- Mensen met een psychische kwetsbaarheid. De ondersteuning van psychisch kwetsbare inwoners blijft een belangrijk thema. In de regio Brabant Noordoost-Oost (BNOO) hebben we de ambitie dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zo veel mogelijk thuis wonen en meedoen naar vermogen. Daar waar inwoners (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen of het hen niet lukt om op eigen kracht te zorgen voor een dak boven het hoofd, zorgen we voor passende (tijdelijke) opvangvarianten (urgentieplus, steunstructuur voorkomen instroom GGZ, preventie dakloosheid, pilot 'eerst een thuis' voor jongeren,

beschermd wonen, tussen voorziening voor mensen die nog niet zelfstandig kunnen wonen).

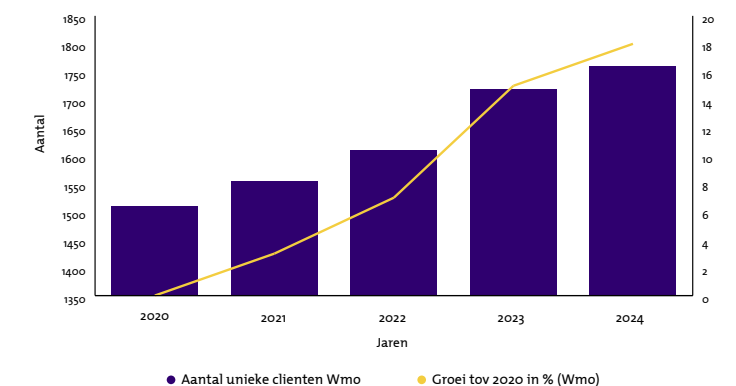
- Zorg en veiligheid. Veel problematiek speelt af op het snijvlak zorg en veiligheid. Voor deze inwoners willen we tijdig passende hulp/zorg bieden en overlast en de veiligheidsrisico's verminderen. Dit doen we aan de hand van vier thema's: de aanpak van acute veiligheid, handelingsperspectief van autonomie tot dwang, een passende woon (zorg) plek in de samenleving en maatschappelijk herstel. We werken nauw samenwerking met afdeling Veiligheid bij onze speerpunten: Veiligheid in afhankelijkheidsrelaties, Personen met onbegrepen gedrag en Weerbare samenleving (zie fiche veiligheid en weerbaarheid).

Ontwikkeling unieke inwoners met Hulp bij Huishouden in de gemeente Oss

Bron: Database gemeente Oss

Ontwikkeling unieke inwoners met individuele ondersteuning Wmo in de gemeente Oss

Bron: Database gemeente Oss

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Individuele ondersteuning	763*	1.313*	2.210	2.513	2.813	2.813
Hulp bij huishouden	1.810	2.510	2.385	2.935	2.935	2.935

* De cijfers voor 2021-2022 zijn niet volledig vanwege een andere registratie.

Beleidsagenda WMO GEMEENTE OSS

WAAROM?

Wij geloven in de kracht van de samenleving:

Inwoners zijn in staat zelf oplossingen te bedenken.

De hulp die inwoners zelf en samen organiseren is het meest duurzaam.

MEERSEN CENTRAAL

&

SCHERPE ZORG & ONDERSTEUNING

De ondersteunings- en zorgstructuur staat onder druk:

Het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft groeit.

Het aantal professionals en mantelzorgers neemt af.

HOE GAAN WE DAT DOEN?

Beleidsuitgangspunten sociaal domein Oss

1. We werken **gemeenschapsgericht** en geven **inwonersinitiatieven** de ruimte.
2. **Iedereen** kan en mag meedoen, **inclusie** is de standaard.
3. We werken **domein overstijgend** samen vanuit de **leefwereld van de inwoner**.
4. **Betrokkenheid, legitimiteit en rendement** vormen het kader bij afwegingen.
5. We gaan uit van **scheiden van wonen en zorg**.

WAT ZIJN ONZE AMBITIES?

In Oss **helpen inwoners elkaar** en mag **iedereen meedoen (sociale basis)**.

Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen **passende ondersteuning** waarbij **informele, lichte of collectieve** hulp de basis is.

Voorzieningen zijn **vindbaar, toegankelijk, betaalbaar** en **kwalitatief** goed.

Visie en uitgangspunten Wmo & welzijn in Oss (januari 2025)

Meedoen mogelijk maken is dé missie van het sociaal domein Oss. Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen aan onze samenleving. Meedoen mogelijk maken gebeurt zoveel mogelijk door mensen en hun verschillende sociale netwerken. Wij helpen de samenleving daarbij waar we kunnen. En als inwoners daarnaast ondersteuning nodig hebben, dan bieden we deze samen met onze partners. Hierbij behandelen we mensen als mensen en vertrouwen we op het goede van de mens.

Tegelijkertijd vraagt de schaarste in de hele zorgketen een scherpe afweging waar zorg en ondersteuning het meeste nodig is, en wat we van inwoners zelf mogen verwachten. Vanuit onze visie sociaal domein Oss en visie op de sociale basis in Oss, hebben we daarom beleidsuitgangspunten geformuleerd. Deze zijn richtinggevend voor de ambities en doelen voor de Wmo in Oss. Bij ons beleid en de uitvoering hiervan, hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. We werken gemeenschapsgericht en geven inwonersinitiatieven de ruimte.
2. Iedereen kan en mag meedoen, inclusie is de standaard.
3. We werken domein overstijgend samen vanuit de leefwereld van de inwoner.
4. wBetrokkenheid, legitimiteit en rendement vormen het kader bij afwegingen.
5. We gaan uit van scheiden van wonen en zorg.

9. Wmo en welzijn

Ambities en doelen Wmo & welzijn anno 2026

A. In Oss helpen inwoners elkaar en mag iedereen meedoen (sociale basis)

- 1) Inwoners van Oss met een hulpvraag kunnen terugvallen op een sociaal netwerk en zijn in staat naar eigen wens en vermogen mee te doen in de samenleving.
- 2) Naastenzorg: mantelzorgers en zorgvrijwilligers voelen zich gesteund bij hun zorg.
- 3) Informele zorgorganisaties en andere inwonerscollectieven ervaren ruimte bij de uitvoering van hun initiatief.

B. Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen passende ondersteuning, waarbij informele, lichte of collectieve hulp de basis is.

- 4) We realiseren substitutie (zie kader): informele, lichte of collectieve hulp is de basis.
- 5) Voor inwoners die dat nodig hebben, is tijdig passende ondersteuning beschikbaar.
- 6) De ondersteuning draagt bij aan een betere gezondheid en kwaliteit van leven.
- 7) Inwoners zijn weerbaar en voelen zich thuis veilig.

C. Voorzieningen zijn vindbaar, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed.

- 8) Onze voorzieningen en de sociale teams in Oss zijn nabij, toegankelijk en makkelijk vindbaar.
- 9) Inwoners zijn tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning.
- 10) We helpen meer inwoners voor hetzelfde geld (lagere maatschappelijke kosten).
- 11) Beleid wordt gemaakt, getoetst en uitgevoerd met mensen met ervaringskennis.

Ambities en doelen uit Naar een Osse standaard (februari 2026)

De uitvoering van de Jeugdwet, de Wmo, de Participatiewet, de wet Inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening vinden in Oss nog niet volledig integraal plaats. Terwijl we vanuit onze visies en de Samenwerkwijze wél integraal willen werken. Immers, de inwoner en de gemeenschappen centraal stellen vraagt om kokers of domeinen los te

laten. Met deze standaard geven we vorm aan een integrale werkwijze, d.w.z. oriëntatie op alle relevante levensgebieden, voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar. We werken toe naar gebiedsgerichte teams waarin alle expertise en vakmanschap die nodig is voor advies en basisdienstverlening bij individuele vragen.

Waar staat Oss nu?

- In oktober 2023 is de Osse woonzorgvisie vastgesteld. Het is een nadere invulling op de woonvisie 2020 en woonagenda 2025-2027. Sindsdien werken we aan de actiepunten uit de woonzorgvisie. Het is een integrale samenwerking tussen beleidsprogramma wonen en welzijn en zorg. De woonzorgvisie richt zich op:
 - kwetsbare ouderen,
 - mensen met een beperking,
 - psychisch kwetsbaren,
 - kwetsbare jongeren,
 - vergunninghouders en
 - dak- en thuisloze mensen.
- We stellen woonzorgprogrammeringen op voor de ontwikkelgebieden in gemeente Oss, zodat er voldoende sociale huurwoningen of woonzorgvoorzieningen in de nieuwbouw gereserveerd worden voor aandachtsgroepen. We stemmen dit af met woningcorporaties en ontwikkelaars.
- Bij nieuwbouw streven we ernaar dat maximaal 30% van de sociale huurwoningen beschikbaar komt voor aandachtsgroepen.
- Sinds juli 2024 gebruiken we het nieuwe regionale woonruimte-verdeelsysteem Thuispoort. Samen met BrabantWonen en Mooiland houden we twee keer per jaar bij hoeveel vrijkomende sociale huurwoningen naar aandachtsgroepen gaan.
- We voeren benodigde woningaanpassingen uit op basis van de Wmo en we bekijken regionaal hoe E-health bij kan dragen aan (langer) zelfstandig thuis wonen.
- We besteden extra aandacht om onderstaande doelgroepen passend te huisvesten, met de juiste nabijheid van Wonen, Welzijn & Zorg:
 - aandachtsgroepen met een specifieke woonvraag,
 - huisvesting en woonzorg voor ouderen o.a. vanwege de dubbele vergrijzing,
 - urgentiegroepen
 - en vluchtelingen (Oss kent een gemengde gemeentelijke opvang voor Oekraïners en asielzoekers via Thuis in Oss).
- We experimenteren met nieuwe woonzorgconcepten, zoals Kamers met Aandacht, 't Hageltje, Huischmeesters, Skaeve Huse, Housing First voor jongeren, Beschermd Thuis, Eerst een Thuis voor volwassenen en Friends-woningen. Deze bevinden zich in voorbereiding, uitvoering of evaluatie.
- De huisvesting van vergunninghouders is een wettelijke taak. Het Rijk bepaalt jaarlijks hoeveel vergunninghouders onze

gemeente moet huisvesten. Tot nu toe slagen we erin om aan onze opgave te voldoen op het vlak van wonen, inburgering en meedoen aan de maatschappij.

Trends & Ontwikkelingen

- In Nederland is er een groot tekort aan betaalbare woningen en de verdeling van deze schaarste is een uitdaging.
- Door de dubbele vergrijzing (het aantal 65+'ers neemt met ongeveer 30% toe, en het aantal 80+'ers stijgt met ongeveer 70% richting 2040) is er een toenemende zorgvraag en een stijgende vraag naar passende huisvesting met zorg.
- Gemeenten zullen de komende jaren met vernieuwende visies en aanpakken moeten komen voor de ouderenzorg, met aandacht voor de toenemende vraag naar zowel mantelzorg als Wmo-ondersteuning. Om doorstroming van woningen onder ouderen te bevorderen moeten er goede alternatieve woonvormen voor ouderen worden ontwikkeld. Denk bijvoorbeeld aan knarrenhoven, groepswoonvormen of zorghotelappartementen.
- Verschillende aandachtsgroepen hebben verschillende woonwensen. Daardoor wordt het verdelen van de schaarse woningen nog ingewikkelder.
- De Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (WvrV) verplicht gemeenten tot het schrijven van een Volkshuisvestingsprogramma. Het is een nieuwe wet die overheden meer sturing geeft op de woningmarkt, door vast te leggen hoeveel, waar, en voor wie er gebouwd moet worden, met focus op betaalbare woningen en gelijke kansen voor urgent woningzoekenden.
- Het Rijk verwacht veel van digitalisering, E-health en inzet van zorgtechnologie.
- Vanuit het Rijk verwachten we een strenger migratiebeleid en het behoud van de spreidingswet.
- Programma's als WOZO (wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen) versterken de landelijke trend van 'mensen blijven zo lang mogelijk thuis wonen'.

Opgaven voor Oss

- In een overspannen woningmarkt iedereen een passend en duurzaam t(huis) te bieden, met passende zorg.
- Werken aan rechtvaardige woningtoewijzing en bepaling van urgentie.
- Inzet op doorstroom door nieuwbouw in ontwikkelgebieden en aanpassing van de bestaande sociale huurwoningen.
- Goed inzicht te verkrijgen en behouden in vraag (behoefte aan wonen, aan zorg en woonzorgplekken) en aanbod inzichtelijk te hebben en deze beter op elkaar te laten aansluiten.
- Woonzorgprogrammeringen en richtlijnen combineren we met sociaal beleid.
- Naast het afstemmen van wonen en zorg ook aandacht te hebben voor de woonomgeving, versterken van gemeenschappen & zorgzame buurten en wijken.
- Oplossingen zoeken voor gevarieerde en complexe combinaties van wonen en zorg.

10. Wonen en zorg

Waar werken we in Oss aan?

We spannen ons als gemeente Oss in om - naast de inzet voor regulier woningzoekenden - ook zoveel mogelijk in de behoefte per aandachtsgroep te voorzien. Met een passend thuis, passende zorg, zodat iedereen maximaal in staat wordt gesteld om (zo lang als mogelijk) zelfstandig te zijn, te wonen en naar vermogen mee te doen. Met aandacht voor de woonomgeving, versterken van gemeenschappen & zorgzame buurten en wijken.

Actiepunten uit de woonzorgvisie

1. Inzet op vernieuwende woonconcepten in nieuwbouw-ontwikkelingen.
2. Inzet op het bouwen van meer goedkope huurwoningen tot de kwaliteitskortingsgrens
3. Inzet op realisatie van een extramurale woonzorgvoorziening voor psychisch kwetsbaren en kwetsbare jongeren
4. Inzet op bijdrage van wijk- en dorpscentra voor de woonzorgopgave van alle aandachtsgroepen en voor het uitvoeren van zorg.
5. Inzet op woningaanpassingen in de bestaande sociale huurwoningen en afspraken over de manier waarop huurwoningen worden toegewezen aan woningzoekenden.
6. Verkenning inzet bestaand vastgoed voor aandachtsgroepen.
7. Beleidsregels voor woningsplitsing en inzet op andere varianten zoals woningruil of woning delen.
8. Verkenning sociale component op het grondbeleid t.b.v. aandachtsgroepen.
9. Verkenning wat nodig is voor de woningbehoefte van dak- en thuisloze mensen.
10. Inzet op communicatie van subsidieregelingen en verkenning op instrumenten om woningaanpassing te stimuleren.
11. Actief relatiemanagement tussen zorgpartijen, woningcorporaties en ontwikkelaars.
12. Verkenning of inzet van wettelijke instrumenten kan bijdragen het verkleinen van problemen bij inzetbaarheid van mantelzorg en personeelsproblemen in de zorg.
13. Verkenning in de Wmo-agenda of er innovatieve mogelijkheden zijn om financiering, capaciteit en schaarse middelen slim in te zetten.
14. Monitoren woonzorgopgave per aandachtsgroep en regelmatige peiling op uitvoering van de genoemde acties resultaten oplevert.

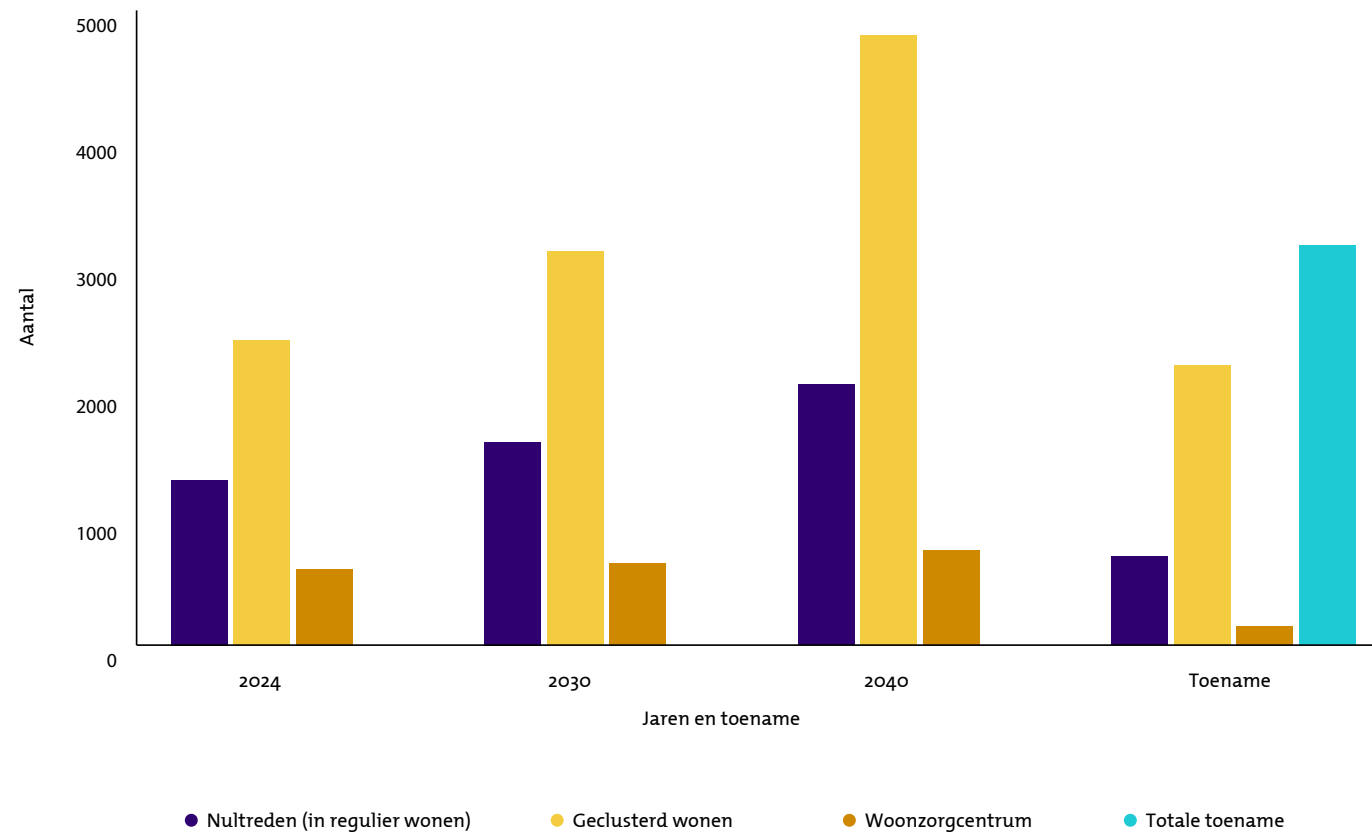
Woningbehoefte per aandachtsgroep voor de komende jaren in de gemeente Oss.

	2024		2025		2026		2027		2028	
	Woonzorgvoorziening	Sociale huurwoning	Woonzorgvoorziening	Sociale huurwoning	Woonzorgvoorziening	Sociale huurwoning	Woonzorgvoorziening	Sociale huurwoning	Woonzorgvoorziening	Sociale huurwoning
Kwetsbare ouderen	20	65	20	65	20	65	20	65	20	65
Mensen met beperking		3		3		3		3		3
Psychische kwetsbaren	30	35		35		35		35		35
Kwetsbare jongeren	15	25	15	25		25		25		25
Vergunninghouders		75		75		75		65		65
Dak- en thuisloze mensen*		20		20		20		20		20
Totaal te realiseren	65	223	35	223	20	223	20	213	20	213

Toelichting tabel: Per aandachtsgroep is de kwantitatieve woon(zorg) behoefte per jaar t/m 2028 ingeschat. De getallen in zijn richtinggevend en de cijfers zijn toevoegingen op de bestaande woon(zorg)voorraad. Het kan gaan om:

1. Nieuwbouw,
2. Herontwikkelingen van bestaande panden,
3. Woningaanpassingen

Ontwikkeling benodigde ouderenwoningen in gemeente Oss

Bron: Osse visie op Wonen, Welzijn en Zorg

Ambities en doelen uit Samen wonen, samen leven, samen zorgen (oktober 2023)

- We werken aan de realisatie van de actiepunten uit de woonzorgvisie.
- We bereiden ons voor op de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (WvrV). Dit doen we door een Urgentieverordening op te stellen en urgentie- en aandachtsgroepen een plek te geven in het Volkshuisvestingsprogramma.
- We bieden opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier.

Verdeling van urgentiegroepen: urgentieregeling in Huisvestingsverordening

We stellen een huisvestingsverordening op met een urgentieregeling. Regionaal werken we met 11 gemeenten en 11 woningcorporaties in Noordoost-Brabant samen aan een regionale urgentieregeling, welke moet gaan landen in de lokale Huisvestingsverordening. Het doel is een uniforme, rechtvaardige/eerlijke en evenwichtige verdeling van beschikbare sociale huurwoningen voor wettelijk urgenten, dat zijn:

- mensen die mantelzorg ontvangen of verlenen;
- mensen met ernstige en chronische medische reden
- mensen die uitstromen uit: vrouwenopvang, beschermd wonen, klinische geestelijke gezondheidszorg, forensische zorg met verblijf, accommodatie jeugdhulp en (jeugd)detentie;
- mensen die deelnemen aan het uitstapprogramma voor stoppende sekswerkers.

Daarnaast zijn regionaal noodurgenten (acute woonnoodsituatie die niet zelfstandig opgelost kan worden), herstructureringsurgenten en statushouders als urgentiegroepen aangewezen.

Op basis van de regionale woonzorganalyse komen we tot een woonzorgprogramma; welke een plek krijgt in het gemeentelijke Volkshuisvestingsprogramma. Daarin staat het aantal toe te voegen woningen voor ouderen en aandachtsgroepen, onderverdeeld per woonvorm. En wordt er onderscheid gemaakt in de opgave voor corporaties en marktpartijen.

10. Wonen en zorg

Het woonzorgprogramma is voor de gemeente een belangrijk sturingsinstrument om met ontwikkelaars, corporaties en zorg- en welzijns-partijen de juiste woningen en (geclusterde) woonvormen te realiseren. Op die manier kunnen de huidige en (toekomstige) inwoners een passende woonplek vinden in de gemeente. Daarbij speelt het efficiënt inrichten van de zorg een belangrijke rol.

Ouderenhuisvestingsopgave

De gemeente Oss staat voor een forse opgave op het gebied van ouderen-huisvesting. In het kader van de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting heeft de regio Noordoost-Brabant per gemeente een indicatieve woningbouwopgave opgesteld. Deze opgave is verwerkt in de herijkte regionale Woondeal en vertaald naar gemeentelijk beleid. De ouderen-huisvestingsopgave is opgesplitst in nultreden, geclusterde en zorg-geschikte woningen. Wat dit voor Oss betekent is terug te zien in de tabel.

Vluchtelingenopvang

We vinden het belangrijk dat deze nieuwe of tijdelijke inwoners van Oss zich thuis (gaan) voelen in Oss. Iedereen moet mee kunnen doen, waarbij de invulling afhankelijk is van of men hier tijdelijk of langer is. We streven er naar dat iedereen volwaardig kan deelnemen aan de samenleving; waar nodig bieden we vluchtelingen, maar ook internationale werknemers en statushouders ondersteuning op het gebied van onder andere taal, huisvesting en welzijn.

Waar staat Oss nu

- Vanaf 2026 is extra formatie beschikbaar voor veiligheid met als doel: de basis op orde. Dit is gedaan door het verstevigen van de strategische en beleidsmatige capaciteit en informatiepositie. Hiervoor is ongeveer 7 fte aan extra formatie toegevoegd.
- Oss kent serieuze veiligheidsproblematiek (ondermijning, steek- en schietincidenten, drugs), maar de situatie is niet uitzonderlijk. Scores voor objectieve en subjectieve veiligheid zijn relatief gunstig, het totale veiligheidsbeeld is stabiel.
- Aandachtspunten zijn een beperkt zicht en sturing op data, de blijvende druk op politiecapaciteit en handhaving en de toename van digitale criminaliteit. Daarnaast is Oss door ligging en bedrijvigheid kwetsbaar voor Ondermijning.

Trends & Ontwikkelingen

- Er komen andere vormen van criminaliteit op en bestaande criminaliteit neemt nieuwe vormen aan (waaronder jeugdcriminaliteit, ondermijning en digitale criminaliteit).
- Technologie biedt kansen, maar brengt ook uitdagingen met zich mee. De samenleving wordt meer afhankelijk van digitale systemen, en daarmee kwetsbaar voor ontwrichting door bijvoorbeeld cyberaanvallen, spionage en desinformatie. Het risico neemt toe en de verwachte impact van een verstoring stijgt.
- Door deze toename van digitalisering zal de criminaliteit én de veiligheidsaanpak qua vorm en inhoud veranderen. Gemeenten zullen zelf nog meer aan informatieverzameling en datagestuurd werken gaan doen. Daarom zal ook meer zal worden toegestaan. De opgave is van incident gestuurd handelen te gaan naar preventief en proactief sturen.
- Er is een toename van sociale onrust, polarisatie en maatschappelijke ontwrichting, onder andere door dalend vertrouwen in (politieke) instituties, toename van sociale ongelijkheid, langdurige maatschappelijke kwesties, onzekerheid, sterk anti-overheidssentiment, ophitsing, demonstraties, soms fysiek verzet en gebruik van geweld.

- Er is een trend zichtbaar van alleen zorgen om kwetsbare groepen, naar de noodzaak voor een volwaardige integrale aanpak op gebied van zorg en veiligheid. Door ambulantisering van de zorg van kwetsbare personen neemt de druk op de woonwijken toe. Daarbij zullen problemen als huiselijk geweld, femicide en verwarde personen alleen maar toenemen. Hierbij verwijzen we ook naar het fiche 'Wmo en Welzijn'.
- We zien een toename van nieuwe taken voor het gemeentelijk domein, waaronder prostitutiebeleid, aanpak mensenhandel, weerbare samenleving en het organiseren van preventieacties.
- Boa's zullen verder professionaliseren en ook voor preventie belangrijker worden; hun takenpakket wordt uitgebreid als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen of nieuw beleid. Naast leefbaarheid speelt veiligheid een grotere rol; boa's worden steeds vaker ingezet voor onder andere de begeleiding van demonstraties.

Rapportcijfer Veiligheid

7,6

2025 - Bron: CBS Veiligheidsmonitor

Opgaven voor Oss

- Een inhaalslag maken op de aanpak digitale criminaliteit (cybercrime). Samenwerking en informatie-uitwisseling is daarbij cruciaal. Digitalisering biedt kansen door het ontwikkelen van datagericht werken - zicht krijgen en houden op trends, ontwikkelingen, fenomenen en (kwetsbare) doelgroepen en locaties.
- Vroegtijdig signaleren en organiseren van problematiek rondom zorg en veiligheid: veel problemen vereisen meer aandacht voor het individu, preventie en samenwerking. Het thema is verbonden aan diverse andere opgaven, waaronder wonen, zorgverlening, welzijn, armoedebelid en onderwijs. De druk op partners neemt toe. Opgave is hoe we vroegtijdig kunnen signaleren en organiseren gezien de personeelstekorten van de politie, wachtlijsten en (personele) tekorten in de zorg.
- Anticiperen op toenemende openbare orde problematiek. De toename van openbare orde problematiek zorgt ervoor dat we de juiste informatie nodig hebben om op terrorisme, radicalisering, polarisatie, desinformatie en maatschappelijke onrust te kunnen anticiperen. Samenhangend en consistent optreden van overheidsorganisaties is hierbij belangrijk.
- Sturing op veiligheidsontwikkelingen in de wijken. De toename van problematiek zorgt voor meer druk op de wijken. Het is van belang om veiligheidsontwikkelingen per wijk sneller in beeld te krijgen om effectiever en slagvaardiger op te kunnen treden. Daarbij is de samenwerking met de wijkcoördinatoren en onze partners zeer van belang. Preventie en repressie moeten stevig verbonden worden.

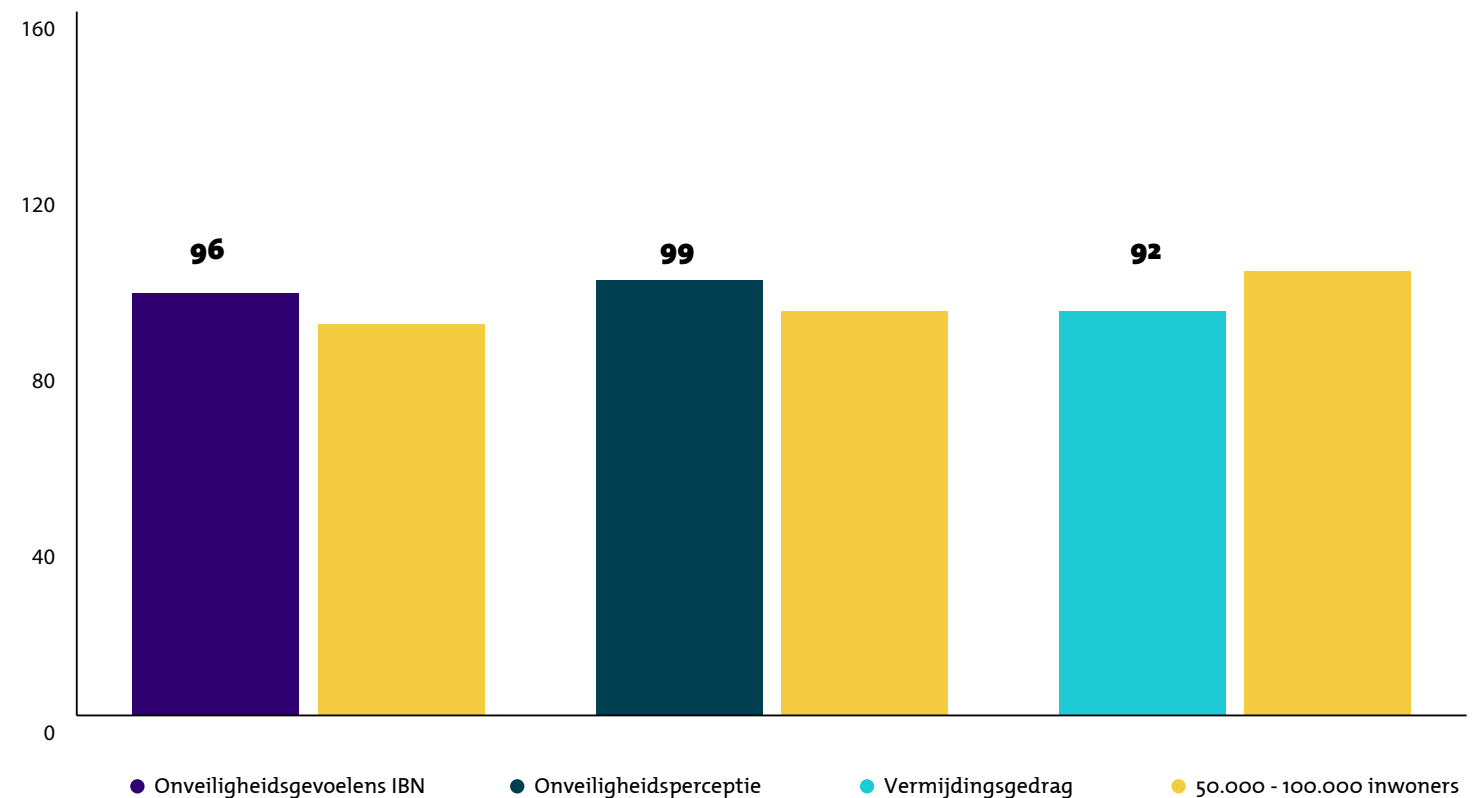
11. Veiligheid

Waar werken we in Oss aan?

- We willen dat inwoners, ondernemers en bezoekers veilig kunnen werken, wonen en recreëren. Veiligheid voortdurend in beweging. Dat vraagt om bestuurlijke wendbaarheid, integrale samenwerking en een proactieve inzet op zowel preventie als handhaving.
- Wij werken gericht aan het versterken van de veiligheid van bedrijventerreinen en het buitengebied. Daarnaast borgen wij een veilig uitgaansgebied, voeren wij regie op het goed verlopen en veilige voetbalwedstrijden, en leveren wij een structurele bijdrage aan de veiligheid van uiteenlopende evenementen binnen onze gemeente.
- Op het terrein van jeugd zetten wij in op het tegengaan van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Wij richten ons daarbij op vroegsignalering en het voorkomen van jonge aanwas, in nauwe samenwerking met partners zoals politie, jongerenwerk en onderwijsinstellingen. Hiermee beperken wij risico's en bevorderen wij perspectief en positieve ontwikkeling voor jongeren.
- Wij leveren capaciteit aan de lokale en regionale crisisstructuren en zijn voorbereid op actuele thema's die aandacht vragen binnen de crisisbeheersing. Daarnaast richten wij ons op de aanpak van ondermijnende criminaliteit, het versterken van een weerbare overheid en het tegengaan van polarisatie en extremisme. Deze thema's vragen om een bestuurlijke langetermijnvisie en een daadkrachtige uitvoering.
- Met onze inzet vergroten wij de ervaren veiligheid van inwoners, ondersteunen wij hen bij het behouden van regie over hun eigen leven en beperken wij de impact van incidenten op de samenleving. Dit doen wij in nauwe samenwerking met onze partners, waarbij preventie, leefbaarheid veiligheid in wijken, integraliteit en een stevige organisatorische basis leidend zijn.
- Voor het thema veiligheid verwijzen we tevens naar het fiche 'weerbaarheid'.

Sociale veiligheid, indices onveiligheidsbeleving

Oss jaar 2023, index (2014=100)

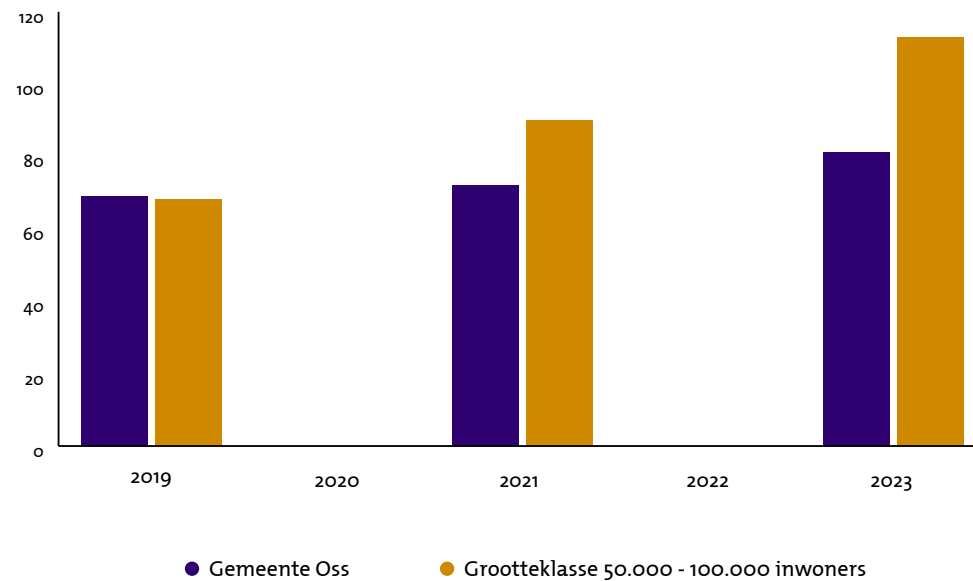

Bron: Veiligheidsmonitor, bewerking ABF

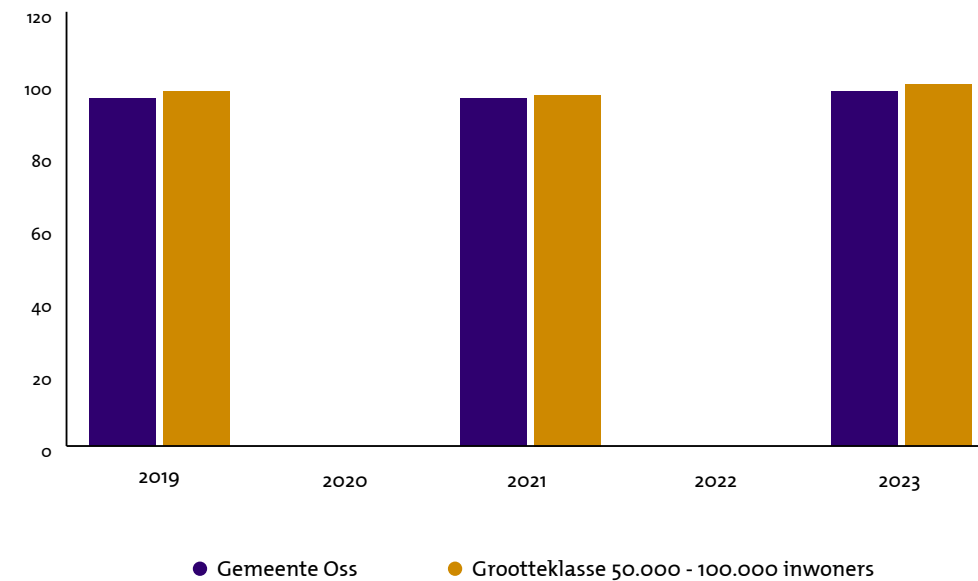
Toelichting: De uitgangspositie is 2014. De waarde 2014 is gesteld op 100. Hoe lager het cijfer in de jaren daarna, hoe sterker de verbetering ten opzichte van 2014.

11. Veiligheid

Sociale veiligheid, index criminaliteit

Sociale veiligheid, index overlast

Bron: Veiligheidsmonitor, bewerking ABF

11. Veiligheid

Ambities en doelen uit het beleidskader Integrale Veiligheid 2025 (november 2022)

Het veiligheidsbeleid wordt opgesteld op niveau van het Basisteam Maasland – samen met de Gemeente Bernheze, de Politie BT Maasland en het Openbaar Ministerie. Het huidige beleidskader Integrale Veiligheid loopt eind 2026 af. In 2026 wordt gestart met het formuleren van een nieuw Integraal Veiligheidsplan en een Uitvoeringsprogramma.

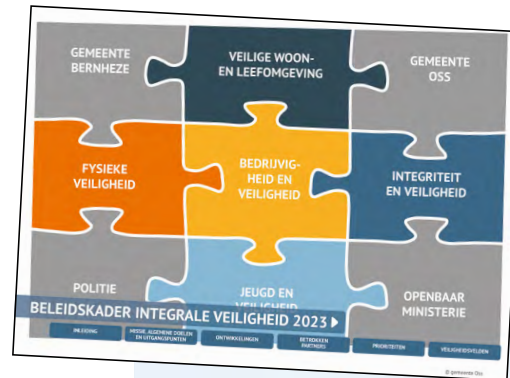
Het veiligheidsbeleid is gebaseerd op de 5 veiligheidsvelden uit het Kernbeleid Veiligheid van de VNG. Deze 5 velden bestaan allemaal uit verschillende subthema's. Per thema zijn doelen, ambities en activiteiten geformuleerd, die zijn vastgelegd in een Uitvoeringsprogramma.

De huidige 5 veiligheidsvelden en subthema's zijn:

- **Veilige Woon- en Leefomgeving:** aanpak complexe casuïstiek, effectief aanpakken van ernstige, langdurige woonoverlast.
- **Bedrijvigheid en Veiligheid:** bedrijventerreinen en winkelgebieden schoon heel en veilig houden. Voorkomen van bedrijfsinbraken, vernielingen, onderhoud, brandveiligheid en tegengaan van ondermijning. Veilige uitgaansgebieden en evenementen, en structurele inzet op veiligheid in en om het voetbalstadion.
- **Jeugd en Veiligheid:** zicht krijgen op jeugdgroepen, en een effectieve aanpak van jeugdoverlast en –criminaliteit.
- **Fysieke Veiligheid:** kwaliteitsverbetering van bevolkingszorg en crisiscommunicatie waardoor we beter inspelen op maatschappelijke uitdagingen. Doorontwikkelen van de lokale crisisorganisatie.
- **Integriteit en Veiligheid (incl. Ondermijning):** voorkomen en verstoren van ondermijnende criminaliteit. Het vergroten van awareness en het op peil houden van het kennisniveau van professionals op gebied van maatschappelijke onrust en polarisatie. Vergroten van digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers op gebied van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

De algemene doelen op gebied van veiligheid in het huidige Integraal Beleidskader zijn:

- Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.
- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk voorkomen, tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

12. Weerbaarheid

Waar staat Oss nu

- Op het thema Weerbare Samenleving hebben alle gemeenten in Nederland de opdracht gekregen om, samen met maatschappelijke partners, te werken aan de weerbaarheid van de samenleving. Oss voldoet nog niet aan het landelijke basisniveau en loopt achter op de uitvoering van cruciale maatregelen (zie figuur 1). Zie ook onder: 'Waar werken we in Oss aan?'.
- Daarnaast hebben we ons op het vlak van Weerbare Overheid gecommitteerd aan de 'Brabantse norm weerbare overheid' (ondergrens): één gezamenlijke aanpak voor alle Brabantse gemeenten en de provincie om ondermijning en criminele activiteiten te voorkomen. Eind 2024 voldeden we voor 84% aan de norm. De norm is echter een groeimodel waar blijvende aandacht voor nodig is.

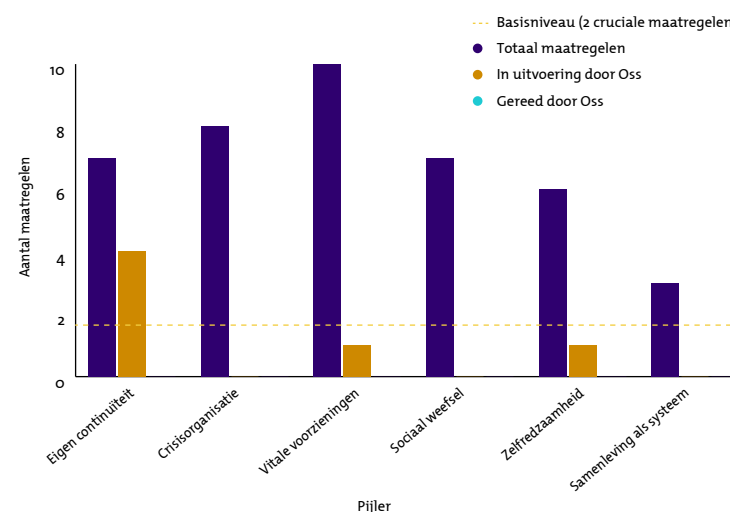
Trends & Ontwikkelingen

- (Maatschappelijke) weerbaarheid is in 2026 een van de meest urgente thema's voor Nederlandse gemeenten. Waar weerbaarheid voorheen vaak beperkt bleef tot 'ondermijning', is het nu een integraal dossier dat raakt aan geopolitiek, klimaat, digitalisering en sociale stabiliteit.
- Geopolitieke dreigingen maken onze samenleving kwetsbaar voor verstoringen. Bij langdurige crises is de overheid niet in staat om alles op te lossen. Dit maakt het noodzakelijk dat de samenleving - van inwoners tot bedrijven en overheden - zich bewuster worden van de dreiging en versneld stappen zetten om maatschappelijke ontwrichting aan te kunnen en hier veerkrachtig van te kunnen herstellen (Nederlands Instituut Publieke Veiligheid). Hierbij wordt ook verwezen naar het fiche 'Wmo en Welzijn'.
- Verschuiving naar 'All-Hazard' paraatheid: gemeenten bereiden zich niet langer alleen voor op specifieke incidenten, maar op het scenario van langdurige en grootschalige uitval van vitale functies (zoals stroom, water of internet), ongeacht de oorzaak (cyberaanval, extreem weer of sabotage).
- Versterking van het sociaal weefsel: er is groeiende erkenning dat sociale stabiliteit en onderling vertrouwen in de buurt de belangrijkste buffer vormen tegen polarisatie en desinformatie. Om sociale veerkracht en netwerken te versterken is het belangrijk kwetsbare inwoners en maatschappelijke netwerken in kaart te brengen en sleutelfiguren, vrijwilligers, bondgenoten en wijkorganisaties te betrekken.
- Bescherming van de lokale democratie: er is steeds meer aandacht voor 'democratische weerbaarheid', waarbij raadsleden, bestuurders

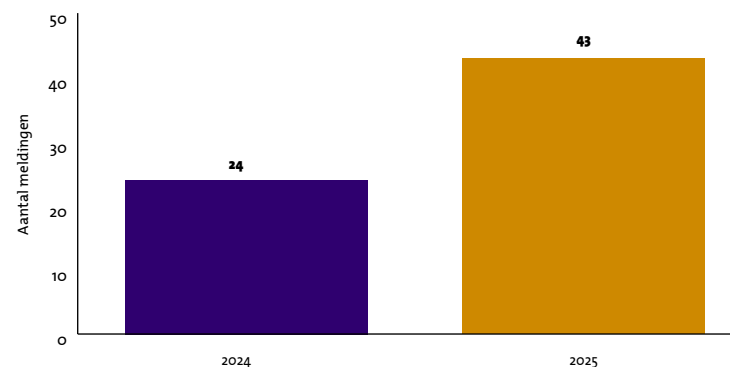
en ambtenaren worden getraind om bestand te zijn tegen hybride dreigingen, intimidatie en ondermijnende invloeden. Het vertrouwen in de overheid daalt en objectieve informatie is moeilijker te vinden.

- Ondermijnende criminaliteit wordt complexer, professioneler en internationaler, waarbij Oss al meermaals kwetsbaar is gebleken. Tevens toename van geweld en intimidatie vanuit criminele milieus (VNG 2022). Hierbij wordt ook verwezen naar het fiche 'Veiligheid'.

Oss - totaaloverzicht maatregelen per pijler, basisniveau en gereed-status

Agressie richting medewerkers (2024-2025)

Bron: Gemeente Oss

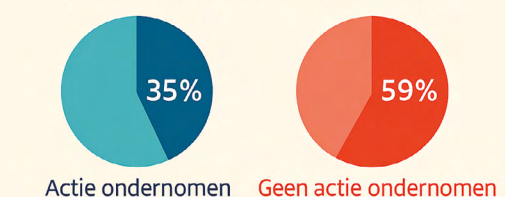
Opgaven voor Oss

- Een integrale en brede aanpak van weerbaarheid. De weerbaarheidsopgave vraagt om een integrale en brede aanpak, gebaseerd op de whole-of-society-benadering: overheid, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven werken samen om ontwrichting te voorkomen, op te vangen en snel te herstellen. Dit raakt alle gemeentelijke beleids-terreinen.
- Voorkomen van ondermijning. Het thema weerbare overheid valt tegenwoordig niet meer weg te denken, maar de mate waarin georganiseerde criminaliteit de samenleving ondermijnt is een hardnekkig en weerbarstig probleem dat moeilijk te bestrijden valt. Weerbaarheid en het voorkomen van ondermijning hebben structureel de aandacht nodig.

Zorgen van Nederlanders over veiligheid (najaar 2025)

Voorbereidheid op risico's en dreigingen

12. Weerbaarheid

Waar werken we in Oss aan?

Weerbare Samenleving

Op de opgave Weerbare Samenleving wordt lokaal nu vooral aangesloten bij het regionale programma van de Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN).

- Binnen het regionale programma Weerbare Samenleving van Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) wordt gewerkt aan een regionaal netwerk van noodsteunpunten. Gemeente Oss is, als eerste stap, gevraagd een locatie voor te dragen voor een pilot in stedelijk gebied.
- De gemeente Oss sluit aan bij de regionale communicatieafspraken en toolkit van VRBN en ondersteunt de landelijke campagne Denk Vooruit via bestaande kanalen.

Omdat het onderwerp Weerbare Samenleving nieuw is, is er nog geen integrale lokale aanpak conform de handreiking (zie figuur 1). Denk aan: het faciliteren van samenredzaamheid, het in kaart brengen en versterken van lokale netwerken en/of mobiliseren van burgerhulpverlening en (vitale) bedrijven. Wel wordt er gewerkt aan onze eigen bedrijfscontinuïteit en een robuust ICT-systeem (link met Weerbare Overheid).

Weerbare Overheid

De gemeente Oss heeft de afgelopen periode grote stappen gezet in het versterken van haar weerbaarheid, met name op de thema's beleid, handhaving, integrale uitvoeringskracht en integriteit. Concreet: in het kader van integriteit en een veilige werkomgeving is het agressieprotocol geüpdatet (het aantal agressiemelding lag in 2025 hoger, zie figuur 2) en hebben alle medewerkers een verplichte integriteitstraining gevolgd. Ook is er een nieuw Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) beleid vastgesteld.

Er zijn wel enkele bestuurlijk belangrijke aandachtspunten, met name rondom informatiepositie, informatiebeveiliging en kwetsbare processen/functies. Hier zijn aanvullende keuzes en investeringen in gemaakt om volledig te voldoen aan de Brabantse norm weerbare overheid. In 2026 komt er een herziening van de Brabantse norm weerbare overheid. De focus ligt minder op criminaliteit en veiligheid en meer op weerbaarheid van de hele organisatie. Hetgeen we nu als organisatie doen, moeten we blijven actualiseren om de norm te kunnen behalen.

Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau

Voor het lokaal bestuur,
beleidsadviseurs en
samenwerkingspartners

Rondom de nieuwe opgave Weerbare Samenleving zijn nog geen besluiten genomen. Wel is het volgende (bestuurlijke) document relevant:

Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau

*Aangeboden door de VNG:
augustus 2025*

Een handreiking voor Brabantse overheden om in gezamenlijkheid te komen tot een weerbare overheid

Voor het thema Weerbare Overheid wordt gewerkt met het volgende document:

Handreiking Brabantse norm weerbare overheid

*Vastgesteld op de Netwerkdag Brabant
Ontmoet: juni 2022*

13. Omgevingswet & Omgevingsvisie

Waar staat Oss nu?

Werken met de Omgevingswet is nog volop in ontwikkeling. De gemeente doet ervaring op met de eerste programma's, breidt stap voor stap het omgevingsplan uit en leert werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dat systeem is nog lastig in gebruik, waardoor bezoekers en medewerkers extra ondersteuning nodig hebben.

- In 2025 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie vastgesteld.
- Voor de Duurzame Polder en Euterpepark zijn omgevingsprogramma's vastgesteld.
- In 2032 dient het Omgevingsplan compleet te zijn. Eén omgevingsplan voor de hele gemeente, ter vervanging van alle bestemmingsplannen.
- Steeds meer informatie is voor iedereen digitaal toegankelijk via Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Het doel van de wet is om alle regels voor de fysieke leefomgeving te bundelen en te vereenvoudigen. Maar de invoering gaat verder dan alleen wetgeving: het vraagt ook om een cultuurverandering. De wet stimuleert een nieuwe manier van kijken naar omgevingsbeleid en naar de manier waarop dit beleid wordt uitgevoerd.

Cyclisch proces

Voor de Omgevingswet waren regels en beleid verspreid over veel verschillende wetten en documenten. Het beleid verliep vooral lineair: documenten werden voor een bepaalde periode vastgesteld en raakten na verloop van tijd verouderd, waardoor er uiteindelijk weer helemaal opnieuw begonnen werd. Onder de Omgevingswet wordt gewerkt met nieuwe instrumenten en een cyclisch proces. Via evaluatie, monitoring en handhaving actualiseren we de visie, de programma's en het omgevingsplan. Zo ontstaat er een gesloten beleidscyclus, waarin de verschillende documenten met elkaar zijn verbonden.

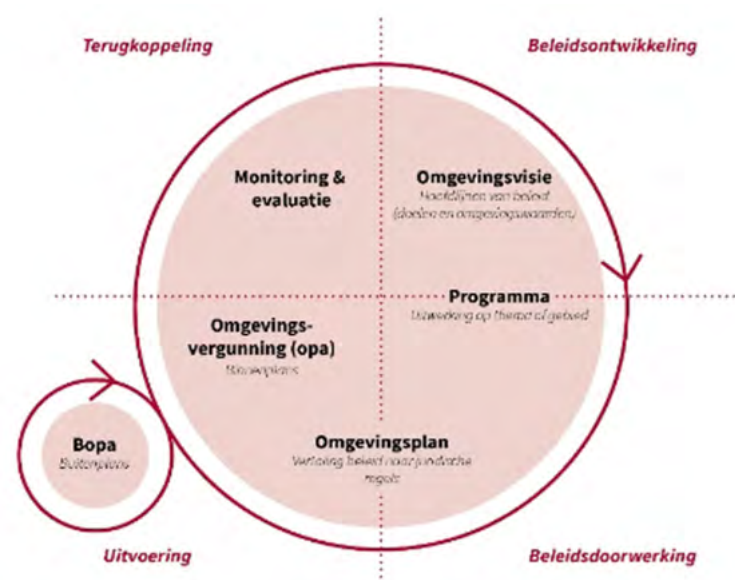
Instrumenten van de Omgevingsvisie

De Omgevingswet werkt met vier hoofdinstrumenten:

- **Omgevingsvisie** - We werken met één omgevingsvisie waarin we de ambities voor de ruimtelijke inrichting van de gemeente vastleggen en vertalen in doelstellingen. Deze kennen vaak een hoog

abstractieniveau en zijn gericht op de ontwikkeling van de gemeente op de lange termijn. De visie wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

- **Omgevingsprogramma's** - Doorwerking en uitvoering van beleid vindt plaats door middel van omgevingsprogramma's. Deze programma's kunnen sectoraal (bv verkeer, wonen, economie) of gebiedsgericht zijn en zijn gericht op de uitvoering. De omgevingsprogramma's worden door het college vastgesteld.
- **Omgevingsplan** - De regels voor bouwen, gebruik en vergunningverlening liggen vast in het omgevingsplan. In plaats van honderden bestemmingsplannen werken we nu nog maar met één omgevingsplan dat we op onderdelen of locaties kunnen aanpassen. De raad stelt het omgevingsplan vast.
- **Omgevingsvergunning** - Bouwen of gebruik wordt getoetst aan het omgevingsplan. In sommige gevallen is er een melding of een vergunning nodig. Ook kan er voor een specifiek project met een vergunning worden afwijken van het omgevingsplan (**Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit / BOPA**). Afhankelijk van de omvang van een project verleent het college of de raad de vergunning.

Opgaven voor Oss

Afspraken maken tussen de gemeenteraad en college over:

- Hoe de voortgang van de uitvoering van de omgevingsvisie te monitoren, voor welke opgaven en gebieden gaan we een omgevingsprogramma opstellen en wat is er nodig om tot deze programma's te komen? Verplicht zijn in ieder geval een Warmteprogramma en een Volkshuisvestingsprogramma. Ook willen we een gebiedsprogramma voor het Raadhuiskwartier opstellen.
- Hoe de raad betrokken wil worden bij het opstellen van omgevingsprogramma's en welke procedures volgen we hiervoor?
- Of we de Omgevingsvisie wellicht moeten aanscherpen of actualiseren, al dan niet aan de hand van losse beleidsvisies? Ook gaan we de beleidscyclus nadrukkelijk verbinden met de Planning & Control-cyclus.
- We gaan door met de transitieopgave voor het omgevingsplan. Daarbij gaan we als eerste aan de slag met planregels voor onder andere archeologie, luchtkwaliteit, de functies Groen, Verkeer en Water en Bouwen en gebruik in het buitengebied.

13. Omgevingswet & Omgevingsvisie

Waar werken we in Oss aan?

- De omgevingsvisie is in 2025 vastgesteld
- We werken stapsgewijs aan omgevingsprogramma's
- We bouwen thema voor thema het omgevingsplan op
- We verlenen vergunningen voor bouwen en gebruik

De gemeenteraad heeft in 2025 de omgevingsvisie Oss vastgesteld. De omgevingsvisie laat zien hoe de gemeente Oss er in 2040 uitziet. Hoe zorgen we dat het goed wonen, werken, leren, ondernemen en recreëren is in onze gemeente? Om deze vragen te beantwoorden heeft de gemeente samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden een omgevingsvisie gemaakt. In de omgevingsvisie komen verschillende onderwerpen samen. Van landschap en natuur tot wonen, economie en verkeer. En van klimaat en energie(transitie) tot water, bodem en milieu. Maar ook gezondheid, leefbaarheid, recreatie en erfgoed

We hebben in 2025 ons eerste omgevingsprogramma's vastgesteld: het omgevingsprogramma voor de Duurzame Polder en voor Euterpepark. We hebben er bewust voor gekozen om in de omgevingsvisie niet vast te leggen welke omgevingsprogramma's we nog meer gaan opstellen. Dat laten we een organisch proces zijn afhankelijk van de concrete behoefte. Wel is de verwachting dat steeds meer sectorale beleidsvisies en gebiedsvisies in de komende jaren vorm krijgen door middel van omgevingsprogramma's. Bovendien stelt de wet een aantal programma's verplicht zoals het warmteprogramma en het volkshuisvestingsprogramma

Met ingang van 1 januari 2024 zijn alle oude bestemmingsplannen samen het tijdelijke omgevingsplan geworden. Ieder jaar bouwen we dit stap voor stap om naar het definitieve omgevingsplan. Dat doen we door regels voor gebieden of thema's vast te stellen, zoals regels voor wonen in de stad en het buitengebied, regels voor geur, geluid, bodem enz. Dat doen we aan de hand van de transitieopgave die we jaarlijks monitoren. Zo zorgen dat we in 2032 een definitief en compleet omgevingsplan hebben.

Legenda visiekaart Omgevingsvisie Oss 2040

TOEKOMSTBESTENDIGE VERSTEDELIJKE EN VITALE KERNEN

- Spoorzone: ontwikkelen tot hoogstedelijk en levendig woon- en werkgebied
- Stedelijk gebied Oss-Berghem: ruimte voor de schaa sprong
- Hoofdkernen: ruimte voor groei met behoud lokaal karakter
- Dorps kernen: versterken vitaliteit en ruimte voor lokale groei
- Landelijke kernen: behoud kwaliteit & identiteit
- Startwijken 'wijkgerichte aanpak'
- Nieuwe stedelijke ontwikkeling "Amsteleind"
- Bestaande woningbouwlocatie Ravenstein
- Aanbod passende voorzieningen: ten minste een basisschool, een huisarts, een apotheek en een supermarkt
- Voorzieningen goed bereikbaar en toegankelijk
- Passende ontmoetingsplek in elke kern/wijk
- Prettige en groene speel-, sport en ontmoetingsplekken
- Beschermde natuur (NNB)
- Weidevogelgebied
- Ontwikkelen Hertogwetering tot ecologische verbindingzone
- Robuuste multifunctionele landschapsstructuur ontwikkelen
- Meanderende Maas: ontwikkelen natuur en recreatie
- Ecologische en recreatieve verbindingen ontwikkelen en versterken (indicatief)
- Archeologische monumenten behouden en beschermen
- Reservering waterberging
- Groene corridors tussen hoogwaardig en biodivers groen (indicatief)

ENERGIENEUTRAAL, CIRCULAIR EN KLIMAATBESTENDIG OSS IN 2050

- Drinkwater(winning) beschermen

- Faciliteren van wandel-/fietsnetwerk, (vraaggestuurde) deelmobiliteit en OV
- Mobiliteitshub: nieuw/bestaand station
- Regionale multimodale mobiliteitshub: station Oss
- Verminderen barrièrewerking spoor
- (Snel)fietsroutes bestaand en te ontwikkelen
- BRT lijn (snelbus)

EEN GEZONDE, VEILIGE EN GROENE LEEFOMGEVING

- Maasovergebied
- Dekzandgebied
- Westpolder: Hoogproductieve voedsel- en energiepolder
- Oostpolder: Voedselproductie i.c.m. verbreding
- Kernrandzone: overgangsgebied tussen woon- en agrarisch gebied

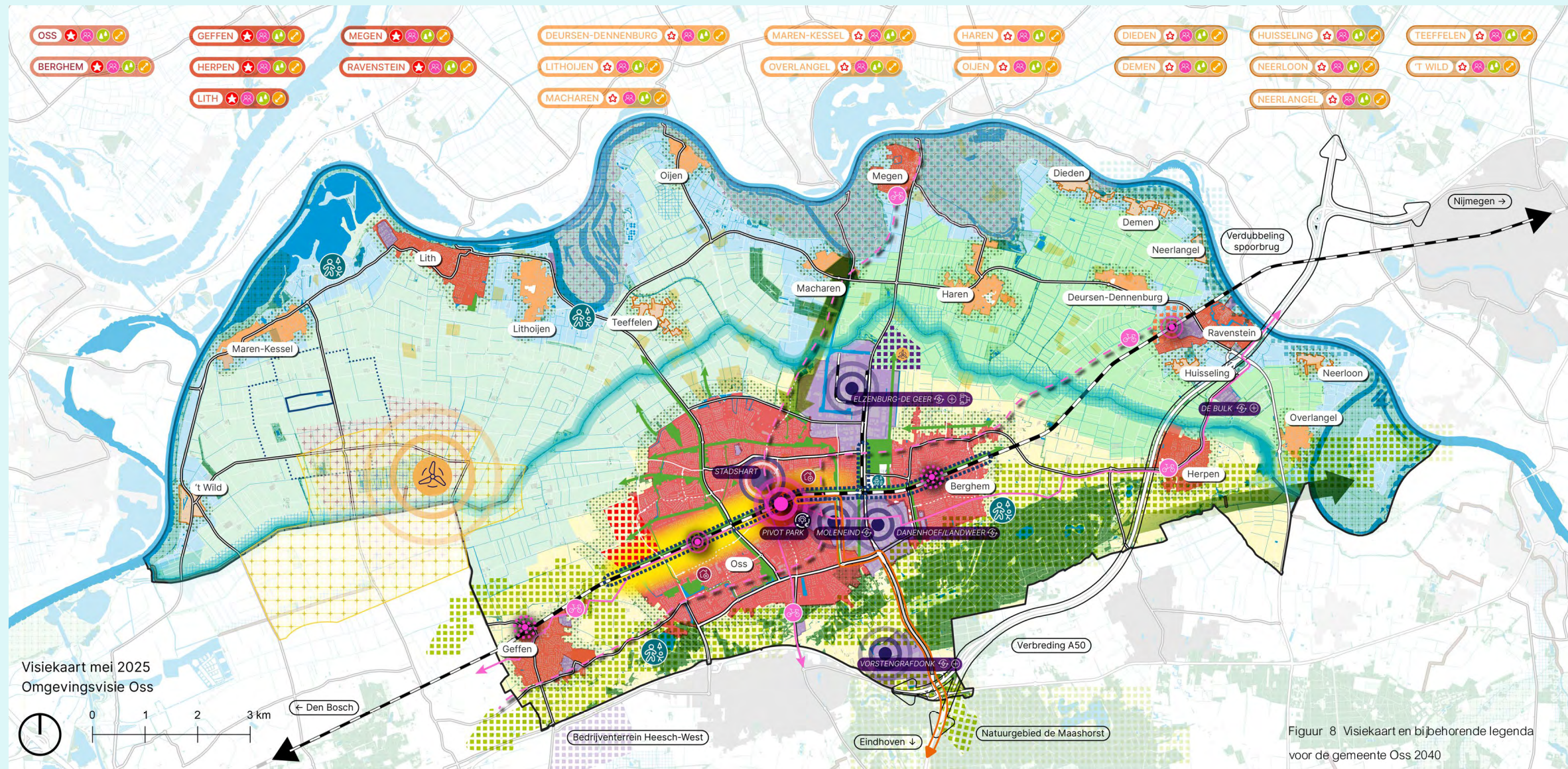
- Energiehubs
- Ontwikkelen windenergie duurzame polder
- Zoekgebied energiepark

ONDERNEMEND EN UITNODIGEND OSS

- Stadshart met culturele voorzieningen: aantrekkelijk en autoluw
- Economische dragers
- Herstructuren, concentreren, intensiveren bedrijventerreinen
- Pivot Park ontwikkelen naar toonaangevende campus
- Uitbreidingsmogelijkheden bedrijventerrein
- Trimodaliteit verder benutten
- Hotspots voor recreatie en toerisme

13. Omgevingswet & Omgevingsvisie

Visiekaart Omgevingsvisie Oss 2040

13. Omgevingswet & Omgevingsvisie

Ambities en doelen uit de Omgevingsvisie Oss 2040 (Juni 2025)

Ambitie

In 2040 staat in Oss gezond leven centraal, met hechte gemeenschappen, in een groene klimaatrobuuste leefomgeving. Het aantal inwoners van Oss groeit snel. De spoorzone is getransformeerd naar een dynamische woon- en werkomgeving. In deze groene, hoogstedelijke omgeving wonen Ossenaars samen in een stad van formaat met een bruisend en gezellig stadscentrum. In de andere kernen is het prettig wonen, met een voorzieningenniveau passend bij de grootte van de kern. Oss staat in binnen- en buitenland bekend als Pharma en Life Science stad, met Pivot Park als hart van de innovaties. In Oss kijkt men naar elkaar om. Verenigingen en voorzieningen brengen mensen samen in de dorpen en wijken. Zo behouden we de voor Oss zo kenmerkende gemeenschappen. De historische kernen en landschapsstructuren vormen een stevige basis met karakter. Het buitengebied van Oss kent in 2040 een nieuwe en toekomstbestendige balans tussen landbouw, recreatie en toerisme, natuur en een klimaatrobuust landschap.

Vier kerndoelen

- Toekomstbestendige verstedelijking en vitale kernen
- Een gezonde, veilige en groene leefomgeving
- Energieneutraal, circulair en klimaatbestendig Oss in 2050
- Ondernemend en uitnodigend

Gebiedsgerichte uitwerking

De gemeente Oss kent verschillende gezichten en is daarmee aantrekkelijk voor veel mensen. Onze verschillende gebieden verdienen daarom ook een gebiedsgerichte, passende aanpak. In dit hoofdstuk vertalen we onze ambities voor Oss in 2040 in gebiedsgerichte keuzes. Op deze manier geven we elke plek in onze gemeente een passende ontwikkelrichting mee voor de toekomst.

We onderscheiden in totaal drie gebiedsgerichte uitwerkingen:

- Stedelijk gebied Oss-Berghem
- Stadjes en Kernen
- Buitengebied

Waar staat Oss nu?

- Een stad die in beweging blijft - Oss is in de jaren zestig ontworpen met veel ruimte voor de auto. Brede wegen met groene middenbermen - zoals de Saal van Zwanenbergsingel - zijn daarvan een goed voorbeeld. Tot op de dag van vandaag kun je als automobilist gemakkelijk vrijwel elke route door de stad nemen.
In 2012 werd met de vernieuwde N329 voor het laatst grootschalig in het wegennet geïnvesteerd. Sindsdien is Oss flink gegroeid, en die groei gaat door, vooral rondom de spoorzone. Dat betekent dat we moeten blijven investeren in goede en veilige infrastructuur, zodat de stad gezond kan blijven ontwikkelen.
- Spoor: belangrijk, maar ook een barrière - Door de gemeente loopt een spoorlijn van 16 kilometer lang, met drie treinstations: Oss, Oss-West en Ravenstein. Langs het spoor liggen veel overgangen en kruisingen. Het spoor is daarmee een belangrijke levensader voor reizigers en goederen, maar vormt ook een duidelijke scheidslijn door de stad. Elke dag gebruiken ongeveer 10.000 mensen onze stations. De meeste reizigers stappen op in Oss (ruim 7.000 per dag), gevolgd door Oss-West en Ravenstein.
- Oss op wielen - In Oss zijn bijna 72.000 motorvoertuigen geregistreerd. Het grootste deel daarvan - zo'n 70 procent - zijn personenauto's. Ongeveer 8 procent van die auto's rijdt volledig elektrisch. We zien dat steeds meer inwoners overstappen op elektrisch rijden: sinds 2015 steeg het aantal elektrische auto's met ruim 77 procent. Kenmerkend is dat Oss meer bedrijfsvoertuigen heeft dan gemiddeld in Nederland: 25 procent tegenover 20 procent landelijk.
- Fiets en parkeren - Oss beschikt over twee bewaakte fietsenstallingen, bij de Groene Engel en de Oostwal, en over twee parkeergarages: Bergoss en Oostwal-Oost. We bouwen verder aan de stad: er komen nieuwe bewaakte fietsenstallingen bij de Koornstraat en het TBL - ook 's avonds open - en een nieuwe parkeergarage aan de Raadhuislaan.

Trends & Ontwikkelingen

- Toename reisbewegingen. Oss groeit snel, vooral rond de Spoorzone. Meer inwoners betekent meer verkeer in de stad. Mensen blijven bovendien langer actief in het verkeer en zorgen voor hogere snelheden. Hierdoor neemt de druk op straten, kruispunten en spoorwegovergangen verder toe.
- Elektrificatie zet door. Het aantal elektrische auto's, bestelwagens en fietsen stijgt. Daardoor zijn steeds meer laadpunten nodig in de openbare ruimte. Dit vraagt om keuzes over waar laadvoorzieningen kunnen komen en hoe dat past in straten die al vol liggen met andere kabels en leidingen.
- Mobiliteit en ruimte zijn sterk verbonden. De ruimte in Oss is schaars. Straten moeten meerdere doelen tegelijk dienen: wonen, verblijven, groen, klimaat, parkeren en verkeer. Vooral in de Spoorzone en binnenstad vraagt dit om slimme keuzes. Minder ruimte voor auto's betekent meer ruimte voor lopen, fietsen en een prettige leefomgeving.
- Van mobiliteit naar bereikbaarheid. De nadruk verschuift van "vervangen door" naar "het kunnen bereiken van voorzieningen". Meer voorzieningen dichtbij huis en goed lopend of fietsend bereikbaar, leidt ertoe dat dagelijkse ritten korter en duurzamer worden. De auto blijft belangrijk, maar niet overal en niet voor elke reis.
- Investeren Rijk. Door uitgestelde infraprojecten (A50, A2, N65) van het Rijk, loopt de regio vast. Ondanks dit uitstel bij het Rijk, overleggen we met Rijk, provincie en regio hoe de mobiliteitstransitie vlot kan worden getrokken, om de bereikbaarheid van en binnen Oss te verstreken en beter te benutten.

Opgaven voor Oss

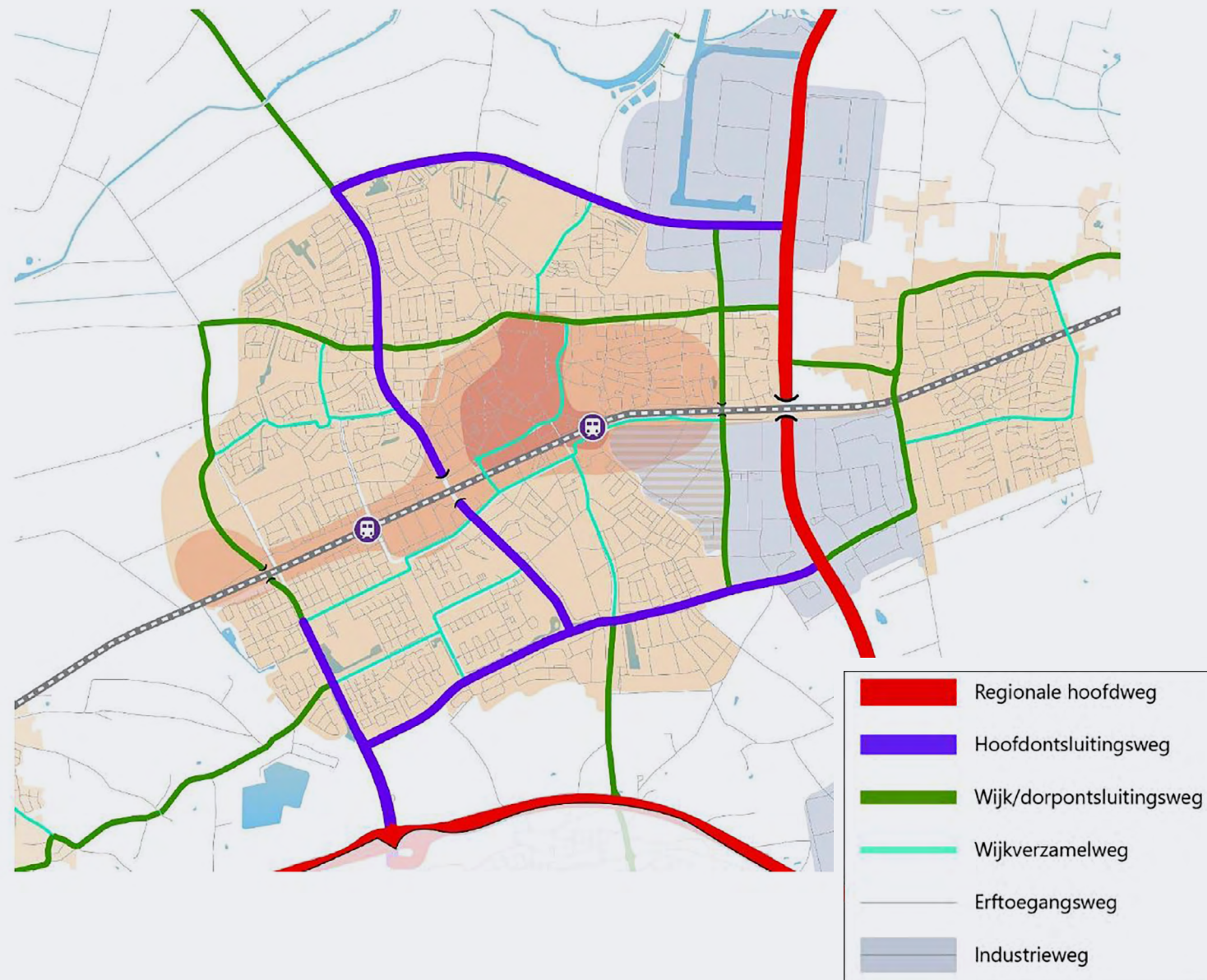
- Inzetten op meer fietsen en lopen in de stad en daarvoor investeren in het fietsroutenetwerk, het OV netwerk, laadinfrastructuur en de kwaliteit van verbindingen verbeteren (duurzame mobiliteit).
- Verdere inzet op bereikbaarheid. Bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor stedelijke gebiedsontwikkeling. Daartoe moet de verkeersveiligheid en de doorstroming op het hoofdwegennet verbeteren. Om zo de kansen te benutten van een 15 minutenstad met drie treinstations, goede snelwegverbindingen en een haven
- Het verminderen van de barrièrewerking van de spoorlijn, kwaliteitsverbetering van de stations en groei van het reizigersvervoer mogelijk maken.
- Stimuleren van goederenvervoer. Hiervoor stimuleert Oss het gebruik van de haven en het goederenspoor, onder andere voor circulaire economie.
- Verder sparen voor de ambities op mobiliteit. Oss spaart via speciale reserves voor investeringen en wil bij andere overheden bijdragen werven om de mobiliteitsopgaven te financieren. Het hebben van eigen reserves helpt daarbij, net zoals goede 'netwerken' en lobby. Zodat Oss op de juiste agenda's staat en blijft staan.

14. Mobiliteit

Waar werken we in Oss aan?

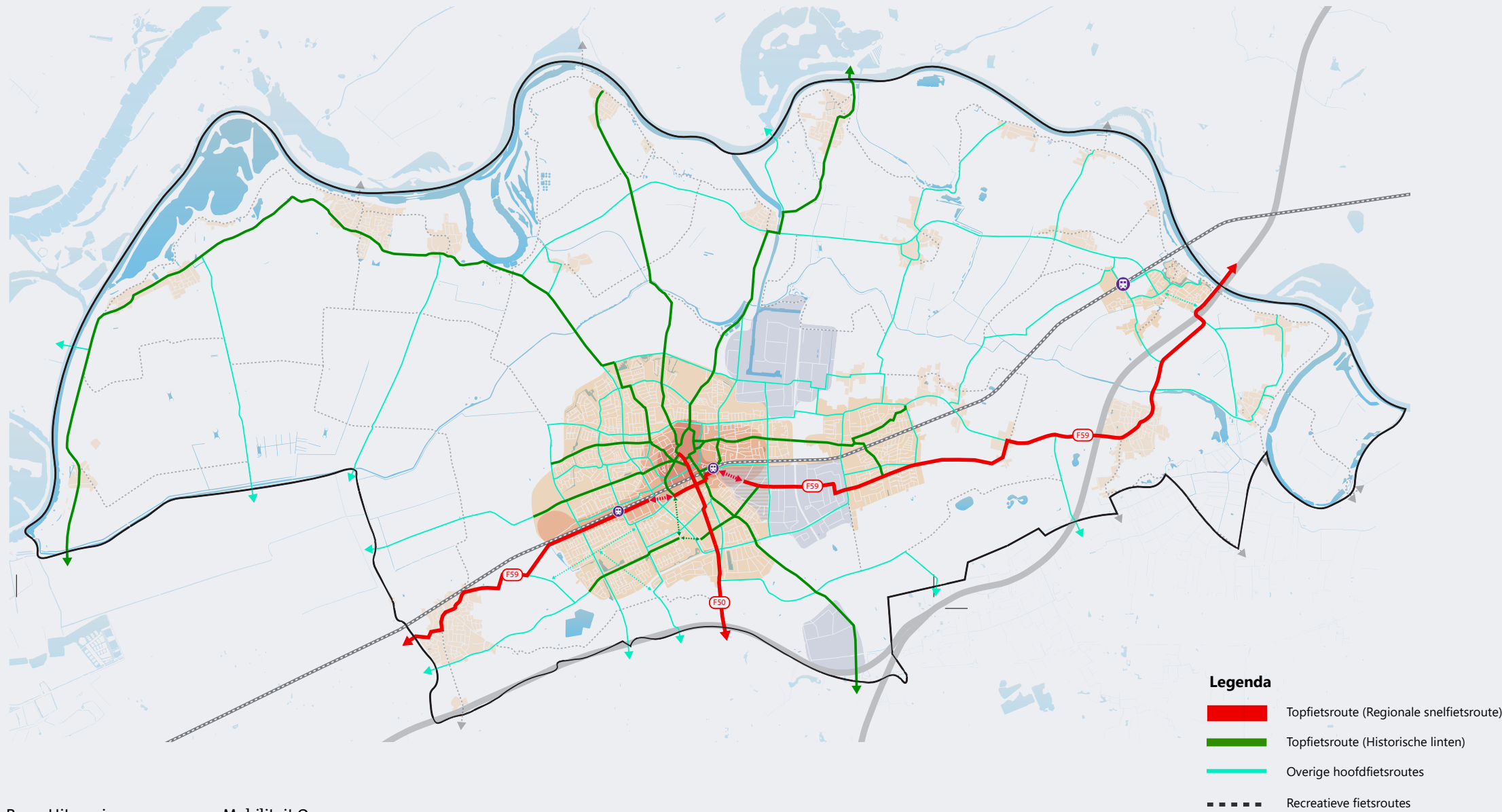
- Het verminderen van de barrièrewerking van de spoorlijn en verbetering van de stationsomgevingen.
- Een toekomstbestendig, veilig en robuust hoofdwegen- netwerk. Daar is nog het nodige werk te verrichten. Dat lichten we toe aan de hand van de kaart hiernaast: De rode lijn (N329) en de onderste blauwe lijn (Ruwaard- singel-Julianasingel) zijn gereed. Alle andere wegen zijn in voorbereiding. Voor de bovenste blauwe lijn (Noordelijke Ontsluitingsweg) start de realisatie in 2027. De meest westelijke weg in de hoofdstructuur is de as parkway-tunnel-Heihoeksingel. Planologisch geregeld in het omgevingsplan Amsteleind Noord en uitvoering gepland vanaf 2028. De centrale lijn is de JF Kennedybaan-Saal van Zwanenbergsingel. Belangrijk voor de ontsluiting van centraal Oss, inclusief Euterpepark. Hiervoor start de voorbereiding in 2026.
- Een toekomstbestendig, veilig en robuust fietsnetwerk. Zowel in Oss als naar de kernen en buurgemeenten. Voorbeelden: het doortrekken van de F59 via Euterpepark en realisatie snelfietsroute Oss-Wijchen.
- We maken wijkmobiliteitsplannen. Met inwoners van de wijken zelf praten we over wat er beter kan en proberen we ook om kleinere maatregelen te nemen.
- We werken samen met de regio aan realisatie van een snelle buslijn Oss-Eindhoven via Uden en Veghel. (Bus Rapid Transit, BRT). Verder zijn we doorlopend in gesprek met stichting de Maasveren en stichting wijkbus Oss. Met Arriva spreken we over een nieuwe buurt-bus-verbinding Oss-Geffen.
- We overleggen met de provincie en buurgemeenten over de toekomstbestendigheid van bestaande verbindingen tussen de steden via het buitengebied, zoals de Gewandeweg en het drukker worden van het gebied tussen Oss en Rosmalen.
- We monitoren het in 2025 vastgestelde parkeerbeleid. Ondersteuning van gedragscampagnes en verkeerseducatie, zoals de verkeers-examens voor scholieren en campagnes gericht op fietsgebruik (bijv.: Kort ritje? Da's zo gefietst en de werkgeversaanpak).

Beoogde hoofdstructuur autonetwerk 2040 ingezoomd op Oss

Bron: Uitvoeringsprogramma Mobiliteit Oss

Beoogde hoofdstructuur fietsnetwerk 2040 gemeente Oss

Bron: Uitvoeringsprogramma Mobiliteit Oss

14. Mobiliteit

Ambities en doelen uit de Koersnota Mobiliteit (juli 2023)

Oss heeft met de vaststelling van de Koersnota mobiliteit in 2023 en het Uitvoeringsprogramma mobiliteit en Spoor-agenda in 2025 ingezet op een transitie in mobiliteit. Dat past bij Oss, als stad met een compacte opzet, meerdere treinstations en als eerste gemeente met een fietsstraat (2000). De Koers Fiets is in januari 2026 vastgesteld. Op thema mobiliteit wordt de komende jaren geen nieuw beleid gemaakt maar gewerkt aan de uitvoering. Daarnaast blijven we inzetten op lobby en agendering van de Osse spooropgave op de landelijke MIRT agenda en de versterking van onze positie in het regionale netwerk.

Ambities en doelen uit de Spooragenda (April 2025)

1. Aanpakken barrièrewerking spoorlijn.

Grote opgave met de vele gelijkvloerse spoorwegovergangen in Oss. Wat de aanpak van de barrièrewerking betekent is kortgezegd investeren in het netwerk met onder meer tunnels voor auto en fiets op de juiste plekken. In elk geval de toekomstige realisatie van nieuwe tunnels aan de westzijde van de stad (Heihoeksingel en Braakstraat), in het midden van de stad (Saal van Zwanenbergsingel en Molenstraat/Kortfoortstraat) en bij station Ravenstein.

2. Kwaliteitsverbetering van de stations

Met name station Oss functioneert matig op een aantal aspecten. Herontwerp van het station is eigenlijk enige optie om hieraan tegemoet te komen. Mogelijk in combinatie met een onderdoorgang bij de Molenstraat.

3. Faciliteren groei reizigersvervoer

In herontwerp van station Oss rekening houden met derde persoonspoor. Verder lobby oppakken met regio en aanliggende steden voor productverbetering IJssellijn.

4. Toekomst voor tri-modale goederenoverslag

In herontwerp station rekening houden met toekomstvast inpassing van goederenlijn naar de haven Elzenburg.

Doelen uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit Oss (April 2025)

1. Versterken kwaliteit openbare ruimte

Met name in het Osse centrum en het gebied daaromheen de herinrichting van wegen waarbij de positie van fietser en voetganger beter wordt en er meer ruimte komt voor groen. De auto wordt niet geweerd uit het centrum, maar er is sprake van een ruimtevraag die om keuzes vraagt.

2. Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen

Bijvoorbeeld nieuwe fietsenstallingen bouwen, nieuwe en betere fietsverbindingen maken, de kwaliteit van OV haltes verbeteren, de invoering van BravoFlex.

3. Verduurzamen van de mobiliteit

Investeren in laadinfrastructuur en bij de grotere gebiedsontwikkelingen kijken of deelmobiliteit een onderdeel kan zijn van de mobiliteitsoplossingen. In generieke zin dragen al onze inspanningen gericht op de fietser bij aan verduurzamen van mobiliteit.

4. Vergroten verkeersveiligheid en terugdringen hinder

Denk aan de realisatie van nieuwe rotondes op bijvoorbeeld kruispunt Gewandeweg-Huizenbeemdweg en op het punt Kennedybaan nabij Coppelmans. Maar denk ook aan de gedragscampagnes en het verbeteren van openbare verlichting.

5. Versterken economisch vestigingsklimaat

Verbetering van de bereikbaarheid in brede zin is goed voor het economisch vestigingsklimaat in Oss.

Waar staat Oss nu?

- In Oss wonen momenteel 95.239 mensen in 42.676 woningen. Een gemiddeld huishouden bestaat uit 2,23 personen.
- Van alle woningen in Oss is 79% een eengezinswoning, terwijl dit in Nederland gemiddeld 63% is.
- In de Spoorzone worden tot 2040 ongeveer 8.000 woningen gebouwd, verdeeld over Amsteleind, Euterpepark, Raadhuislaan en Schadewijk. Dit is de kern van de stedelijke schaa sprong en bepaalt in hoge mate de toekomstige woonstructuur.
- Het Rijk heeft Oss aangewezen als 'regionale grootschalige woningbouwlocatie' (in het Ontwerp - Nota Ruimte). Dit betekent dat het Rijk de gemeente ondersteunt bij de uitvoering van woningbouwplannen.

Trends & Ontwikkelingen

- Demografische groei en vergrijzing: Oss groeit richting 108.000 inwoners in 2040. De groei komt vooral door migratie. De groep ouderen neemt sterk toe, vooral 75-plussers. Hierdoor veranderen woonwensen en ontstaat meer behoefte aan kleinere, toegankelijke en levensloopbestendige woningen. Daarnaast neemt het aantal eenpersoonshuishoudens toe. Dit vraagt om kleinere, compactere woningtypen, met goede nabijheid van voorzieningen.
- Druk op de woningmarkt: De vraag naar woningen in alle prijsklassen neemt toe, terwijl het aanbod achterblijft. In 2024 werd 58% van de verkochte woningen verkocht voor meer dan € 390.000, wat laat zien dat betaalbare koopwoningen schaars zijn. Het aandeel goedkope koopwoningen daalde zelfs tot 4%, waardoor starters steeds vaker vastlopen. Dit leidt ertoe dat jongeren langer thuis wonen en gezinnen moeilijk kunnen doorstromen naar een volgende woning. Ook in de huursector is sprake van toenemende druk: wachttijden lopen op en het aandeel mutaties is beperkt. Door de combinatie van hoge woningprijzen, schaarste en stijgende woonlasten blijft de druk groot op zowel de koop- als huurmarkt.
- Wonen, welzijn en zorg verbinden: Meer inwoners wonen langer zelfstandig, ook met zorgvraag. Hierdoor ontstaat meer behoefte aan geclusterde woonvormen, zorgbuurthuizen, nultredenwoningen en aanpasbare bestaande woningen. Ook alternatieve woonvormen zoals woningdelen, woningsplitsing en knarrenhofjes zijn in opkomst. Voor kwetsbare inwoners - zoals ouderen, psychisch kwetsbaren, jongeren die uit een zorgtraject komen, vergunninghouders

en dak- en thuisloze mensen - is het belangrijk dat wonen in samenhang wordt gezien met zorg, begeleiding en een sterke sociale omgeving.

- Druk op sociale huurvoorraad: Aandachtsgroepen vragen samen jaarlijks circa 200 tot 230 sociale huurwoningen, terwijl er ongeveer 650 mutaties zijn. Hierdoor lopen wachttijden op en is uitbreiding van betaalbare huur noodzakelijk. De gemeente zet daarom in op uitbreiding van de sociale huursector via nieuwbouwprojecten, met minimaal 30% sociale huur in alle nieuwe plannen samen.
- Toenemende aandacht voor leefomgeving: Wonen draait steeds meer om de kwaliteit van de directe leefomgeving. Inwoners hechten belang aan nabijheid van zorg, winkels, openbaar vervoer, groen en ontmoetingsplekken. Zorgzame buurten, waarin bewoners elkaar kennen en ondersteunen, worden belangrijker. Ook speelt gezondheid een grotere rol: een veilige, groene en goed ingerichte leefomgeving draagt bij aan welzijn en preventie.
- Daarnaast spelen trends zoals huishoudensverdunding, meer eenpersoonshuishoudens, toenemende leegstand bij verouderd vastgoed en de noodzaak om transformatie, inbreiding en optoppen meer te benutten. Ook regionaal beleid zoals de Woondeal en landelijke wetgeving sturen steeds sterker op differentiatie

Opgaven voor Oss

- Wonen benaderen vanuit de leefomgeving. Wonen is meer dan alleen een 'dak boven je hoofd hebben'; scholen, zorg, winkels, groen en voorzieningen moeten mee in ontwikkelingen. Daarbij willen we de identiteit van de kernen en wijken behouden.
- Inzetten op de kwalitatieve groei van de woningvoorraad. De vraag naar woningen stijgt én verandert. We willen tot 2040 circa 10.000 woningen toevoegen binnen de gemeente Oss. Deze zijn voldoende verschillend, zodat ze voorzien in de actuele en toekomstige woonbehoefte met name kleinere, 1- en 2-persoons huishoudens.
- Werken aan de verstedelijkingsopgave. Nieuwe woningen worden steeds meer gebouwd in bestaande wijken en dorpen, zoals de gebiedsopgaven Schadewijk, Euterpepark en Raadhuiskwartier. Dit vraagt om zorgvuldige aandacht voor de huidige bewoners van die gebieden, wijken en dorpen. Zowel tijdens de voorbereiding van plannen, als tijdens de bouw zelf (bouwverkeer, geluid).
- Voorbereiden op de Wet versterking regie volkshuisvesting. We zoeken actief de samenwerking op met onze partners om tot een gedragen, integraal volkshuisvestingsprogramma te komen. Dit biedt ons de nodige handvatten om scherper te sturen op de realisatie van de woningbouwopgave.

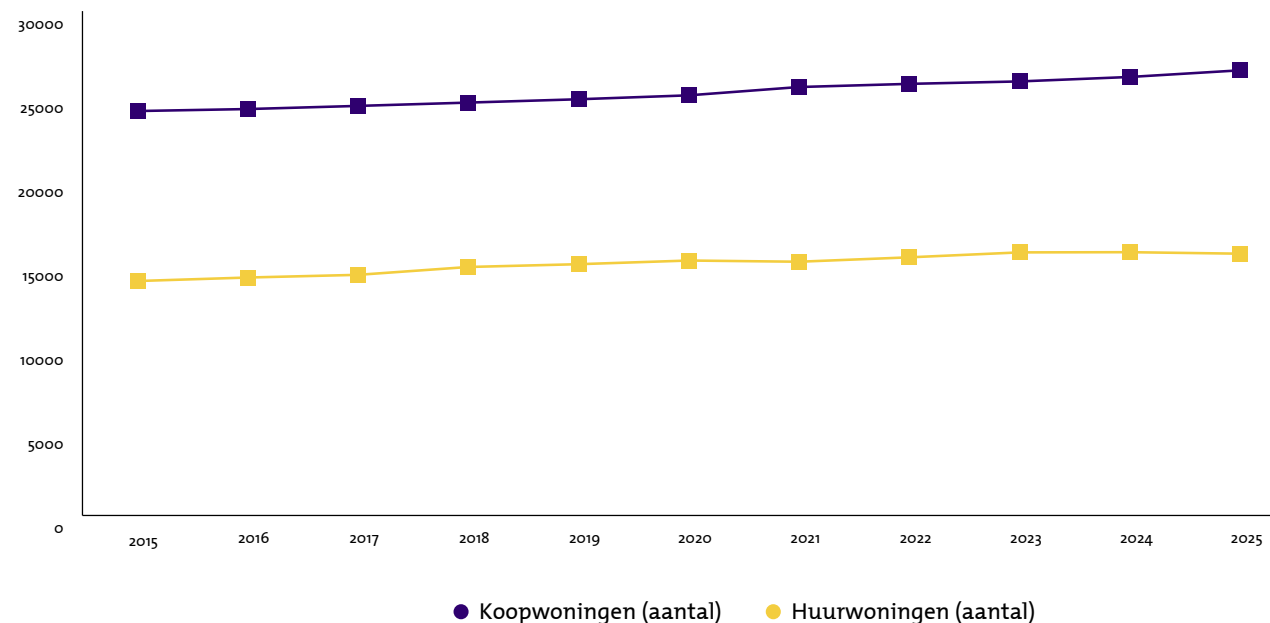
Waar werken we in Oss aan?

- **Gebiedsontwikkelingen:** In de spoorzone komen de meeste nieuwe woningen. In verschillende gebiedsontwikkelingen zoals Amsteleind, Euterpepark, Raadhuiskwartier en Schadewijk wordt de woningbouw afgestemd op de identiteit van het gebied en de behoefte van bewoners en woningzoekenden.
Nieuwe woningen ontstaan door transformatie (zoals de ontwikkelingen aan de Raadhuislaan), uitbreiding (zoals Amsteleind en Stationskwartier), splitsen, optoppen, inbreiding (zoals in Schadewijk) en herstructurering (zoals bedrijventerrein Euterpelaaan naar woon-werkgebied Euterpepark).
In stadjes en dorpen kijkt de gemeente eerst naar inbreiding voordat uitbreiding wordt overwogen.
- **Wonen-welzijn-zorg:** We voeren onze visie ‘Wonen, welzijn en zorg’ uit. Samen met partners zorgen we voor huisvesting voor bijzondere en kwetsbare doelgroepen. We zetten in op nieuwe woonvormen. Zie fiche ‘Wonen & zorg’.
- **Voorkomen leegstand:** Daarnaast werkt Oss aan het voorkomen van langdurige leegstand. De afgelopen tien jaar lag het leegstandspercentage gemiddeld op 3,2%. Binnen het Volkshuisvestingsprogramma onderzoeken we welke maatregelen we kunnen gebruiken om leegstand te verminderen.
- **Prestatieafspraken:** Met woningcorporaties maken we prestatieafspraken over betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit, leefbaarheid en monitoring.

Richtinggevende woningprogramma	2025-2030	2030-2035	2035-2040	Totaal
<i>Amsteleind</i>	800	1.200	1.000	3.000
<i>Euterpepark</i>	1.000	1.000	500	2.500
<i>Raadhuislaan</i>	200	400	200	800
<i>Weth. Van Eschstraat (incl. Golfbad)</i>	-	800	400	1.200
<i>Schadewijk</i>	200	200	200	600
<i>Totaal</i>	2.200	3.600	2.300	8.100

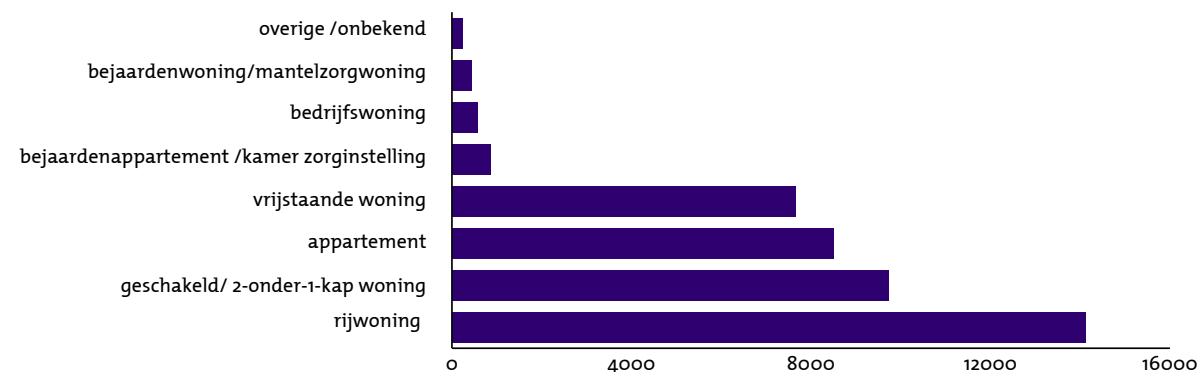
Bron: Woonagende 2025-2027

Aantallen koop- en huurwoningen in Oss

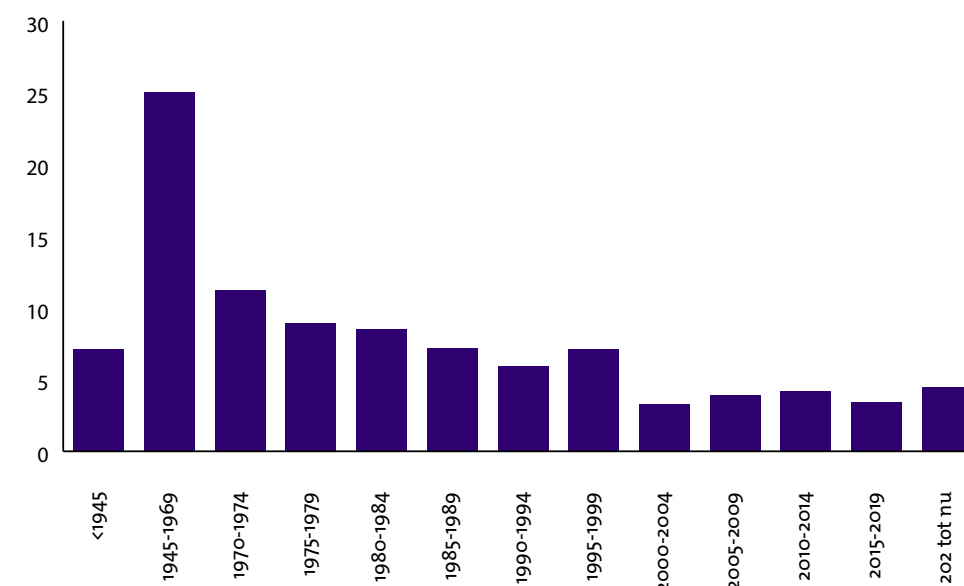

Bron: ossstat.buurtmonitor.nl

Woningtype Oss 2025

Bouwjaar Woningen Oss 2025

Bron: ossstat.buurtmonitor.nl

Ambities en doelen uit de Woonagenda en de Visie Wonen, Welzijn en Zorg'

Het actuele beleid ligt vast in de Woonagenda 2025-2027 (juni 2025) en in de Visie wonen, welzijn & zorg (oktober 2023):

Woonagenda 2025-2027

We bouwen aan een inclusieve, duurzame en verbonden samenleving waarin iedereen een veilig, betaalbaar en betekenisvol thuis kan vinden.

- **Een thuis voor iedereen:** aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen.
- **Complete woongemeente:** Aandacht voor de woonomgeving, bestaande wijken en kernen. Een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.
- **Comfortabele woningvoorraad:** een woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.
- **Versterking van de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht:** dit betekent het ontwikkelen van goede woonmilieus voor de inwoners van Oss, maar ook de behoefte vanuit de regio. Onze ambitie is daarbij om de woningbouw te versnellen en tot 2040 10.000 woningen toe te voegen.

Voor de totale woningbouwopgave binnen de gemeente Oss hanteren we de volgende standaarddifferentiatie:

- Minimaal 30% sociale huur
- Minimaal 10% middenhuur
- Minimaal 30% betaalbare koopwoningen
- Minimaal 30% vrije sector koop of huur

Lokale binding heeft een plek in het beleid door 50% van de sociale huurwoningen (nieuwbouw) toe te kennen aan woningzoekenden die al onderdeel uitmaken van de lokale sociale structuur. Voor koopwoningen doen we dit door woningbouw in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) mogelijk te maken.

Visie wonen, welzijn zorg

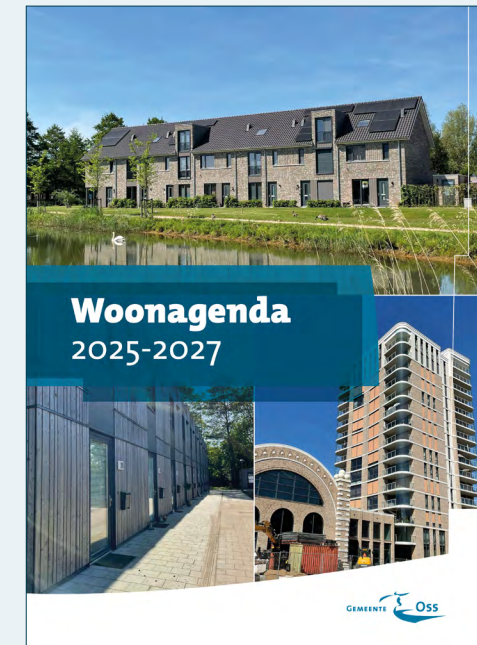
De Woonzorgvisie is een nadere uitwerking van de Woonvisie en de Woonagenda met betrekking tot de huisvesting van kwetsbare inwoners. Het gaat om de volgende aandachtsgroepen:

- Kwetsbare ouderen
- Mensen met een beperking
- Psychisch kwetsbaren
- Kwetsbare jongeren
- Vergunninghouders
- Dak- en thuisloze mensen

De volgende uitgangspunten vormen de basis van de Woonzorgvisie: **Evenwichtige verdeling:** Gemeente Oss wil voor iedereen een passend, duurzaam en betaalbaar (t)huis, dat voldoet aan de woonbehoeften en wanneer nodig de zorgbehoeften. Dit vraagt om voldoende toegankelijke, duurzame, toekomstbestendige en betaalbare woningen en om flexibiliteit in het woningbouwprogramma.

Aandacht voor de woonomgeving: Inwoners moeten kunnen wonen in een fijne buurt, binnen een evenwichtige sterke zorgzame gemeenschap waar ruimte is voor ontmoeting, sport en cultuur. Daarbij is er een belang van voldoende ontmoetings- en gezondheidscentra waar informele zorg (vrijwillige inzet en mantelzorg) geboden kan worden, waar sociale netwerken zijn en waar professionele ondersteuning, begeleiding en zorg kan komen indien nodig.

Iedereen een Thuis: iedereen in Oss heeft evenveel recht op een huis waar diegene zo veel en zo lang mogelijk zelfstandig kan wonen en naar vermogen mee kan doen. We nemen als gemeente een actieve rol in op het thema woonzorg.

16. Energietransitie

Waar staat Oss nu?

De energievoorziening zal ingrijpend veranderen. We gaan van landelijke, centrale, levering van elektriciteit en aardgas naar lokaal, duurzaam opgewekte elektriciteit en warmte. Dit vraagt ook om aanpassingen in de infrastructuur en ruimte voor opslag van elektriciteit en warmte. De problematiek rondom netcongestie zorgt ervoor dat energie in ruimtelijke ontwikkelingen steeds meer sturend wordt. Deze situatie zal naar verwachting de komende 10 jaar niet veranderen. Te midden van de opgaven voor verstedelijking, bedrijvigheid en verduurzaming vraagt dit meer van gemeenten dan de afgelopen jaren het geval was.

We hebben 3 doelstellingen geformuleerd waarop we de voortgang monitoren:

- **Energiebesparing:** 15% in 2023 ten opzichte van 2017. Voor de warmtevraag werken we nog aan een monitoringsplan.
- **Duurzame opwek:** 0,241 PJ in 2023. We zitten daarmee bijna op 24% van de opgave die we onszelf voor 2030 hebben opgelegd. Voor onze opgave voor 2050 zitten we tussen de 9% en 11%.
- **Aardgasvrij:** 2.016 woningen van de 42.122 woningen in 2024 zijn aardgasvrij. Daarmee zitten we op ongeveer 4,8% van onze doelstelling.

Trends & Ontwikkelingen

- **Ontwikkelingen netcongestie:** De uitbreiding van Oss met nieuwe woningen en bedrijven én de omschakeling van aardgasgebruik in bestaande woningen en bedrijven naar elektriciteit voor warmte (transitie) gaat nu, en naar verwachting in de komende 10 jaar, te snel voor het op tijd kunnen aanpassen van het elektriciteitsnetwerk. Schaarste aan elektriciteit voor gebruik in gebouwen zal daardoor bepalend zijn voor wat aan transitie en uitbreiding van gebouwen mogelijk is. Prioriteren wordt noodzakelijk en gemeenten hebben daarin een spilfunctie (ACM-regelgeving). Evenals het aan de voorkant ontwerpen en organiseren van het benodigde energiesysteem voor elektriciteit en warmte. Dit vraagt tijdige keuzes, sturing en versterking van de gemeentelijke rol, echter zonder voldoende middelen vanuit het Rijk.

- **Ruimtelijke opgave:** Een toekomstbestendig energiesysteem heeft meer ruimte nodig, boven- en ondergronds, om aan de toenemende energievraag te kunnen voldoen. Ruimte voor zowel de lokale opwek van energie, als voor de opslag, conversie en het transporteren ervan. Daarnaast zullen de benodigde werkzaamheden om dit toekomstbestendig energiesysteem te realiseren, ook impact hebben.
- **Betaalbaarheid en inclusiviteit:** stijgende energielasten en investeringskosten vergroten het risico op ongelijkheid in de samenleving. Diegene die een duurzaam warmtealternatief kunnen betalen, zullen dat uit zichzelf gaan aanleggen (omdat aardgas steeds duurder wordt gemaakt). Dit betekent dat de kosten voor onderhoud en beheer van het aardgasnet betaald worden door de steeds kleinere groep die de overstap niet (kan) maken. Zonder duidelijke kaders voor betaalbaarheid, gerichte ondersteuning en koppeling aan landelijke regelingen, groeit deze ongelijkheid waardoor niet iedereen mee kan doen.
- **Van marktwerking naar publieke rol:** de opgave voor warmte verschuift van een marktmodel naar publieke sturing. Warmtebedrijven met een publiek meerderheidsbelang of warmtegemeenschappen zijn onder de nieuwe Warmtewet verantwoordelijk voor de productie/inkoop, transport en levering van duurzame collectieve warmte. Daarvoor zullen zij warmtenetten aanleggen, onderhouden en exploiteren. Dit vraagt om nieuwe 'governance' en financieringsconstructies van ons als gemeente.
- **Onafhankelijke energievoorziening:** de toenemende geopolitieke spanningen vergroten het besef hoe afhankelijk we momenteel zijn van andere landen in onze energievoorziening. Door te werken aan onze lokale opwekopgave nemen we als gemeente onze verantwoordelijkheid en dragen we ook ons steentje bij aan een onafhankelijke energievoorziening voor Nederland.

Opgaven voor Oss

- **Netcongestie en energiesystemen.** Ontwikkelen en voorbereiden van een integrale aanpak netschaarste samen met partners. Deze is gericht op het oplossen van acute knelpunten, het tijdig realiseren van netverzwaringen en het ontwikkelen van een toekomstbestendig energiesysteem dat aansluit bij ruimtelijke en maatschappelijke opgaven.
- **Energiebesparing en warmtetransitie.** Door-schakelen naar grote isolatieacties én de overstap naar duurzaam verwarmen. Speciale aandacht voor meerjarige ondersteuning, betaalbaarheid en onze eigen rol en verantwoordelijkheid bij warmtenetten.
- **Onafhankelijke energievoorziening - Opwekstrategie.** Realisatie van onze vastgestelde opgave en bijbehorende (toekomstige) projecten, gericht op zowel 2030 als 2050.
- **Vitale economie.** Bedrijventerreinen hebben grote invloed op netcongestie, het energiesysteem van de gehele gemeente, het vestigingsklimaat van onze gemeente en in hoeverre we bedrijven in onze gemeente kunnen behouden. De kansen zijn daarentegen ook groot met de ontwikkelingen van energie-infrastructuur die onze gemeente gaan doorkruisen.

16. Energietransitie

Waar werken we in Oss aan?

We zien dat de energietransitie iedereen raakt in onze gemeente. Van inwoners tot aan organisaties, bedrijven en industrie. Tegelijkertijd zien we dat onze invloed niet voor al deze doelgroepen gelijk is, onze capaciteit als gemeente beperkt is en dat ook de verschillen tussen buitengebied, woonwijken en bedrijventerreinen om een andere aanpak vragen.

De gemeenteraad heeft daarom in Oss vastgesteld dat we ons alleen richten op onze wettelijke taak om de gebouwde omgeving CO₂-neutraal en aardgasvrij te maken. Binnen de gebouwde omgeving richten we ons specifiek op stedelijke woongebieden en de woningen in en rond de dorpen in het buitengebied. Daarnaast hebben we als lokale opgave gekozen dat we op Moleneind en Elzenburg-de Geer samen met de provincie het project Grote Oogst uitvoeren.

Deze focus staat in de kadernota Energietransitie. Overig deelbeleid dat we hebben is o.a. de nota Zonne-energie en burgerinitiatieven Energie. Momenteel werken we aan het Warmteprogramma.

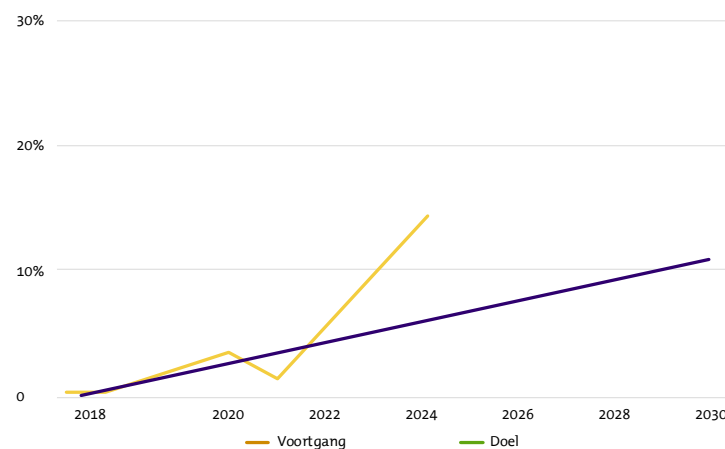
De doorwerking van het Warmteprogramma komt terug in onze aanpak Gebouwde omgeving. Die richt zich momenteel op alle activiteiten en projecten die wij hebben op het gebied van energiebesparing.

Bij de grote gebiedsontwikkelingen (Amsteleind, Spoorzone en Ravenstein) pogen we energie vanaf de start goed mee te nemen.

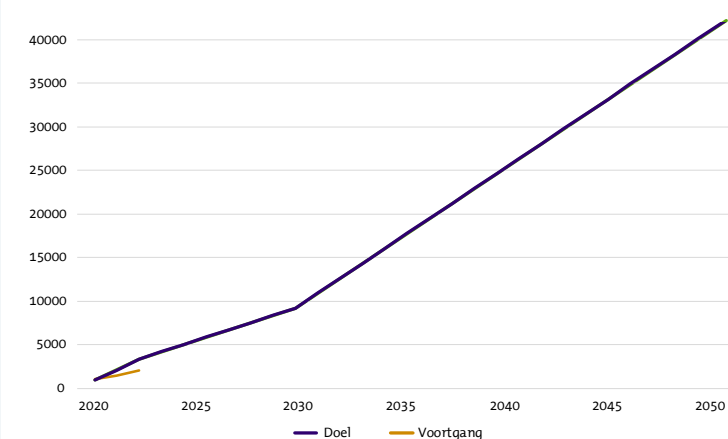
Voor onze opwek hebben we 2 grote windparken in ontwikkeling: Elzenburg-de Geer en de Duurzame Polder. Ook hebben we vergunning verleend aan diverse zonneparken, zoals het zonnepark bij de RWZI.

Deze opwekprojecten zijn onderdeel van ons bod binnen de Regionale Energie Strategie Noordost Brabant. Daarnaast werken we ook samen in de B7.

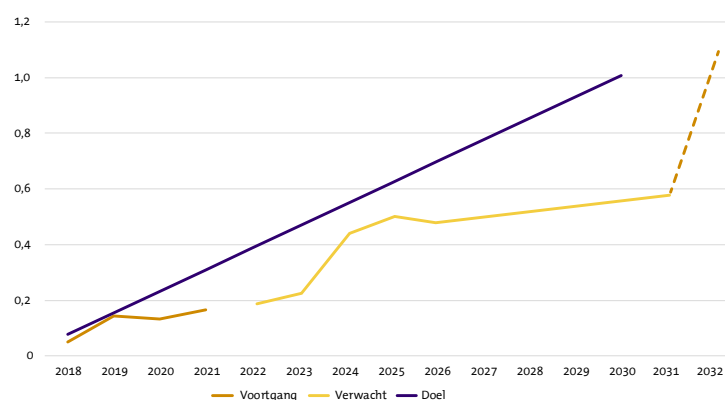
Energiebesparing

Aardgasvrij

Duurzame opwek

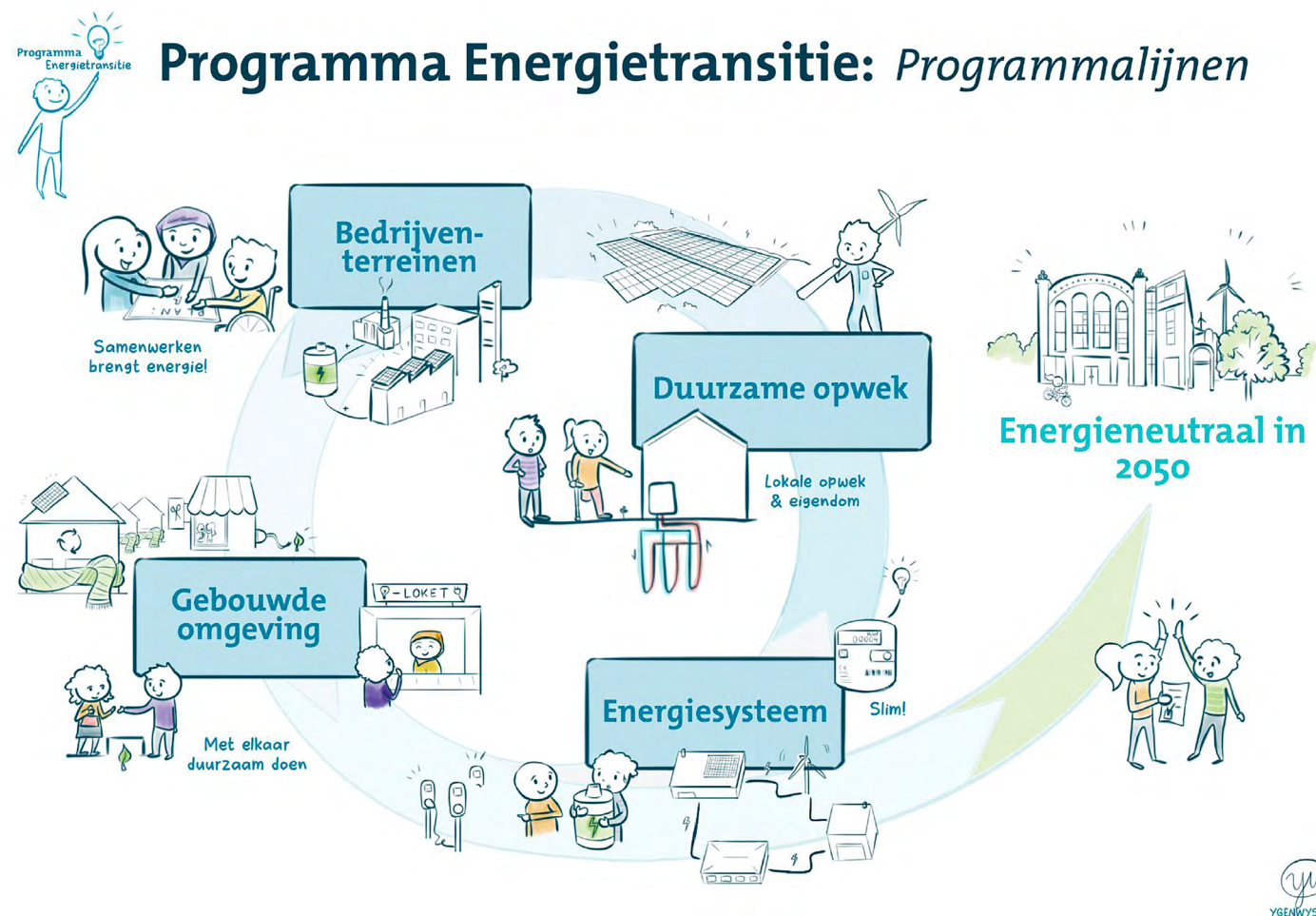

Doelstelling energiesystemen

In de Kadernota Energie (2024) heeft de gemeenteraad van Oss ingestemd met een lokaal energiesysteem conform nationale richtlijnen. De gemeente is onder meer verantwoordelijke voor het ruimtelijk inpassen van de benodigde energie-infrastructuur.

Deze doelstelling is kwalitatief en wordt niet met data weergegeven.

Bron: Dashboard gemeente Oss

Ambities en doelen uit de kadernota Energietransitie (oktober 2024)

Vanuit de nationale doelstelling zijn we in 2050 als gemeente Oss energie-neutraal en aardgasvrij. Dit hebben we lokaal omarmd in de kadernota Energietransitie. Met die doelstelling hebben we opgaven op het gebied van energiebesparing, het CO₂-neutraal en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving, duurzame elektriciteitsopwekking en een opgave om bij te dragen aan het energiesysteem. Als lokale opgave hebben we daarbij het verduurzamen van bedrijventerreinen opgepakt.

- Netcongestie en energiesysteem: uiterlijk in 2030 is geborgd dat het energiesysteem en de ontwerpprincipes uit de Kadernota Energietransitie (2024) integraal worden meegenomen in gebiedsontwikkelingen (incl. ruimtelijke en technische eisen). Daarnaast heeft Oss uiterlijk in 2030 een vastgestelde visie op het energiesysteem van de toekomst, inclusief de gemeentelijke rol, benodigde samenwerkingen en aanpak per type gebied. Dit is richting 2035 naar concrete handvatten en/ of afspraken en we hebben dan ook de eerste ervaringen opgedaan.
- Energiebesparing en warmtetransitie: eind 2026/begin 2027 is het Warmteprogramma vastgesteld, met per gebied de voorkeursoplossing voor duurzaam verwarmen. Tevens bevat dit een planning met de vervolgstappen. Richting 2035 zijn we op de helft met het aantal plannen van aanpak (Uitvoeringsplannen) om uitvoering te geven aan het Warmteprogramma, inclusief energiebesparing. Tot 2030 realiseert Oss 11% energiebesparing t.o.v. 2017, conform de RES Noordoost Brabant-doelstelling; dit vermindert de warmtevraag en vergroot de haalbaarheid en betaalbaarheid van aardgasvrij.

16. Energietransitie

- Vitale economie: individuele bedrijven voeren wettelijk verplichte energiebesparende maatregelen uit, met een terugverdientijd tot vijf jaar; ODBN handhaaft dit in opdracht van de gemeente. Daarnaast stimuleert Oss samen met provincie samenwerking op bedrijventerreinen via gebiedsgerichte verkenningen (zoals Grote Oogst). Richting 2035 zijn 4 tot 5 plannen van aanpak voor bedrijventerreinen vastgesteld.
- Onafhankelijke energievoorziening: voor duurzame elektriciteit is de opgave voor 2030 afkomstig uit de RES-afspraken: Oss levert 1,008 PJ opwek. Daarnaast is in 2030 een gemeentelijke duurzame elektriciteitsbronmix opgesteld met beschikbare bronnen, het verwachte aandeel per bron, de benodigde projecten en wanneer die van start gaan. De jaren daarna is begonnen met de uitvoering van de eerste projecten.
- Integrale programmaontwikkeling: richting geven aan het programma Energie en consistente kaders stellen voor de middellange en lange termijn (2035-2050). De opgave is groot en complex. Het raakt meerdere werkvelden van de gemeente, zoals wonen, mobiliteit, economie, ruimtelijke ontwikkeling, en openbare ruimte. Tegelijkertijd raakt het ook direct onze inwoners achter de voordeur: het sociale domein. De aanpak van de Energietransitie houdt rekening met deze veelheid aan invalshoeken en belanghebbenden.

Waar staat Oss nu?

- Oss merkt duidelijk dat het klimaat verandert. De gemeente krijgt vaker te maken met hevige regen, langere periodes van droogte, warmere zomers en hoge waterstanden in de Maas. Deze veranderingen hebben merkbare effecten op verschillende wijken, dorpen, wegen en natuurgebieden.
- Regen en wateroverlast: Bij een zware bui van 60 millimeter in één uur zorgt het regenwater op verschillende plekken voor schade aan panden of overlast door water op straat. Bijvoorbeeld in Kortfoort en op bedrijventerrein Elzenburg in Oss, in delen van Berghem zoals rond de Zevenbergseweg en in de omgeving van de Osseweg, en rondom de Molenstraat in Lith. Belangrijke wegen zijn eveneens gevoelig voor wateroverlast, zoals de spooronderdoorgang bij de N329 en de Dorpenweg en de Megensebaan in het buitengebied.
- Hitte in de bebouwde kom: Tijdens warme zomerdagen lopen de temperaturen sterk op in het centrum van Oss, de Verzetsheldenbuurt I en II en op bedrijventerreinen. Kunstgrasvelden versterken dit effect. In sommige van deze warme buurten wonen relatief veel ernstig eenzame 75-plussers, wat het risico op gezondheidsproblemen vergroot.
- Droogte en grondwater: Recente neerslagtekorten waren groot, zoals 296 millimeter in 2018, 209 millimeter in 2020 en 223 millimeter in 2022. In droge periodes zakt het grondwater vooral op de hogere zandgronden ten zuiden van Oss. In het polder- en Maasgebied leidt droogte vooral tot bodemdaling en risico op verzakking van wegen en gebouwen.
- Effecten op natuur en biodiversiteit: Klimaatverandering zet natuurgebieden en het groen in de gemeente onder druk. Door droogte neemt de kans op boomsterfte toe en zijn gebieden zoals Herperduin gevoelig voor verdere verdroging. Daarnaast komen invasieve soorten zoals watervanille, Japanse duizendknoop en de Amerikaanse riviervanille steeds vaker voor, wat de lokale biodiversiteit aantast.

Trends & Ontwikkelingen

- Ruimte voor water, schaduw en groen: We bouwen de komende jaren veel in Oss. Door extreme buien, langere periodes van droogte en warmere zomers is het belangrijk dat nieuwe en bestaande gebieden genoeg ruimte hebben voor waterberging, schaduw en groen. Om gezondheidsproblemen te voorkomen evenals schade aan gebouwen, infrastructuur, planten en dieren.
- Water en bodem als uitgangspunt: In Nederland wordt steeds sterker gewerkt volgens het principe dat water en bodem bepalen wat waar mogelijk is. Door bij ruimtelijke plannen eerst te kijken naar de bodem, het landschap en het watersysteem, wordt de kwetsbaarheid voor extreem weer kleiner. De provincie stuurt hier actief op en verwacht dat gemeenten dit meenemen in hun keuzes.
- Maatlat voor klimaatadaptief bouwen: Het Rijk ontwikkelt een landelijke maatlat voor klimaatadaptief bouwen. Deze geeft richtlijnen voor omgaan met wateroverlast, hitte, droogte, biodiversiteit en overstromingen. Omdat Oss de komende jaren veel ontwikkelt, is deze maatlat belangrijk om toekomstige schade en overlast te voorkomen.
- Meer monitoring en gegevensgestuurd werken: Landelijk neemt het belang toe van betere meting en monitoren van risico's, met vaste indicatoren en periodieke actualisatie van gegevens. Gemeenten moeten elke zes jaar hun stresstesten en risicodialogen herzien. Voor Oss betekent dit dat alle gegevens opnieuw worden bekeken, zodat keuzes kunnen worden aangescherpt op basis van actuele inzichten.
- Betrokkenheid en rechtvaardigheid: Klimaatadaptatie is niet alleen technisch, maar ook sociaal. Mensen moeten weten wat zij zelf kunnen doen en waar zij risico's lopen. Niet iedereen is even kwetsbaar voor hitte, droogte of wateroverlast, daarom is het belangrijk dat oplossingen passen bij de specifieke situatie van buurten en bewoners.

Opgaven voor Oss

- Het ontwikkelen van een helder kader om goed, snel en klimaatadaptief te ontwikkelen: Het is nodig om helder te zijn over onze criteria. De lokale uitwerking van de landelijke maatlat versnelt de doorlooptijd van projecten. Dit vraagt bestuurlijke verankering en interne borging in het omgevingsplan, ontwikkelovereenkomsten en prestatieafspraken met woningcorporaties.
- Initiatieven omarmen: Oss kent een actieve samenleving, die met ideeën komt zoals de landschapsverbinding tussen Herperduin-Keent, het Bos van Oss en het Noorderpark. Deze initiatieven van inwoners én bedrijven dragen bij aan klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving, maar missen vaak financiering en ondersteuning. Hier liggen kansen door budget en kaders beschikbaar te stellen voor cofinanciering en ambtelijke ondersteuning.
- Oog hebben voor beheer: Klimaatadaptatie stopt niet bij het ontwerp. Het beheer van groen en openbare ruimte bepaalt of maatregelen effectief blijven. Een zwaardere inzet op ecologisch beheer en koppeling met andere programma's (zoals het Integraal Uitvoeringsprogramma Openbare Ruimte) is noodzakelijk om de functionaliteit en kwaliteit van maatregelen te behouden.
- Ontwikkelen van een programma: Met de koersnota en het eerste uitvoeringsprogramma zijn de eerste stappen gezet voor een brede, integrale aanpak van klimaatadaptatie. Dit vraagt komende jaren nog volop onderzoek en ontwikkeling, en tevens structurele financiering.

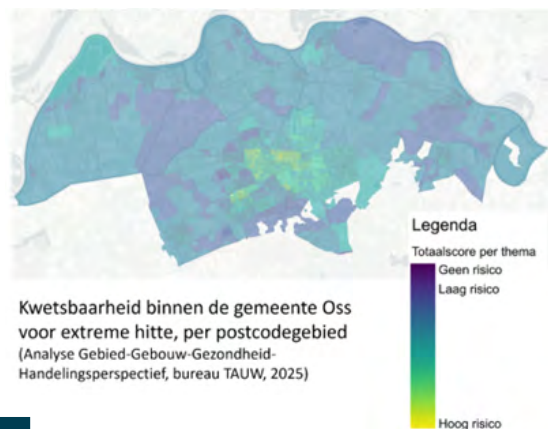
17. Klimaatadaptatie

Waar werken we in Oss aan?

- De afgelopen jaren is hard gewerkt om de grootste knelpunten in de regenwaterafvoer aan te pakken. We maken nu de stap naar een hoger schaalniveau: in heel het bebouwd gebied moet genoeg ruimte zijn om hevige regen op te vangen, zonder dat dit schade of veel overlast veroorzaakt (boven- en ondergronds).
- In ons beheer vervangen we overtollige verhardingen door groen. Op plekken met veel steen en asfalt, en weinig groen, wordt het op warme dagen warmer en blijft hitte meer hangen, ook 's nachts. Toegang tot koele plekken in huis, in de eigen achtertuin of de directe omgeving in de openbare ruimte, verschilt nog altijd flink per buurt in Oss.
- De kans op een overstroming van de Maas is klein, maar gevolgen zijn groot; grote delen van Oss kunnen onder meters water komen te staan. Het versterken van dijken is geen taak van de gemeente, maar wij zijn wel een belangrijke partner in de dijkversterkingsprojecten van het waterschap.
- We doen nu investeringen die onze kwetsbaarheid verkleinen, en die zich bovendien in allerlei positieve effecten (woonplezier, natuurwaarde, vastgoedwaarde, gezondheid en vestigingsklimaat voor bedrijven) weer terugbetalen.

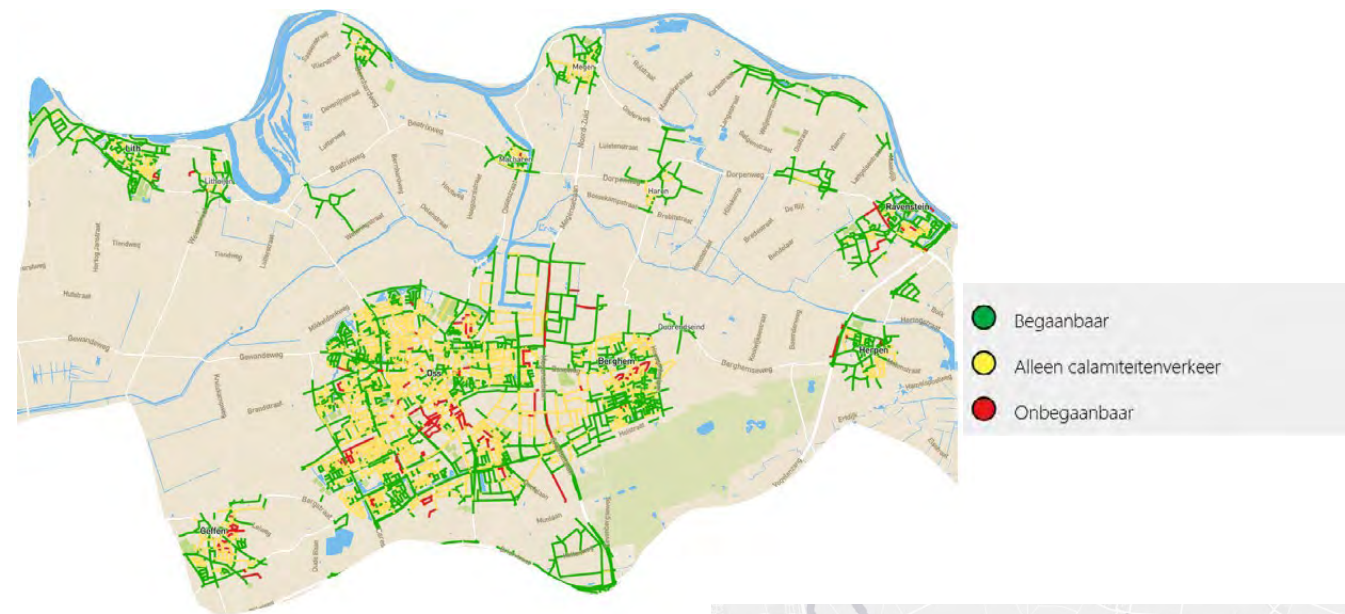
Uit de rioolheffing wordt een deel van de 'water'-opgave gefinancierd. Verder is er in de gemeente Oss geen structurele financiering voor klimaatadaptatie maatregelen.

Nieuwe herinrichtingen van de openbare ruimte, doen we nu nadat de bestaande investeringen zijn afgeschreven. Als we sneller willen anticiperen op klimaatverandering, vergt dit een snellere investering.

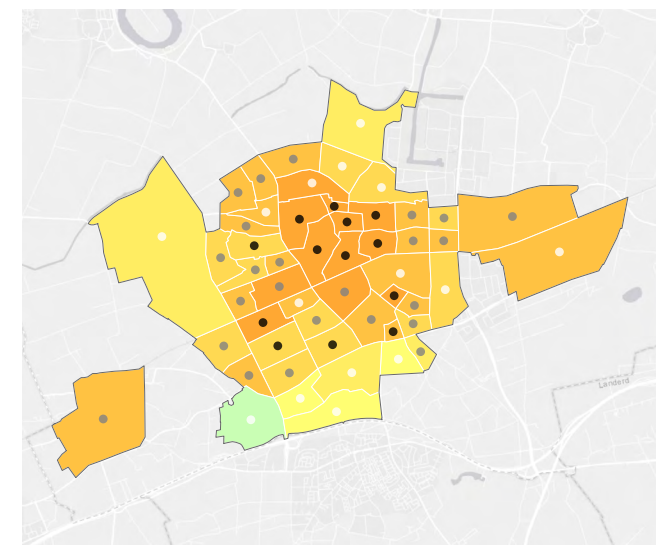

Bron:
as50.klimaat-
monitor.net

Begaanbaarheid wegen (60 mm) Oss

Gemiddelde gevoelstemperatuur hete zomerdag per buurt

Voor meer informatie, zie as50.klimaatmonitor.net en klimaat-effectatlas.nl.

17. Klimaatadaptatie

Ambities en doelen uit de koersnota Klimaatadaptatie (september 2023)

Ambitie voor 2050:

De gemeente Oss werkt stap voor stap toe naar een klimaatrobuuste leefomgeving in 2050. Dat betekent dat onze weerbaarheid tegen hevige buien en hittegolven, onze droogtebestendigheid en hoogwaterveiligheid structureel zijn geborgd.

Voor 2030 is deze ambitie als volgt vertaald in zes doelen:

- Waterveiligheid: alle dijkversterkingsprojecten zijn in uitvoering, zodat in 2034 alle waterkeringen (inclusief de sluis bij Macharen) voldoen aan de landelijke normen voor 2050.
- Wateroverlast: de knelpunten als gevolg van piekbuien met hoge prioriteit zijn aangepakt; bij overige knelpunten is onderzocht welke maatregelen nodig zijn.
- Droogte: het grondwaterpeil is aangevuld (zo'n +10 cm in de polder, tot +35 cm in Herperduin) om verdroging tegen te gaan. Regenwateropvang en -hergebruik is standaard bij nieuwbouw; inwoners gebruiken in 2035 max. 100 liter drinkwater per dag.
- Hitte: op minstens één industrieterrein en twee woonwijken zijn 'hitte-hotspots' aangepakt; daarnaast is een lokaal hitteplan opgesteld en heeft iedereen op 300 metertoegang tot een koele plek.
- Robuuste ecosystemen: er ligt een vastgesteld plan voor het versterken van groenblauwe structuren en gebiedseigen biodiversiteit, en de eerste projecten zijn uitgevoerd.
- Algemeen: klimaatadaptatie wordt standaard meegenomen in ons werk, in projecten, ontwerp en beheer, en in communicatie naar bewoners en bedrijven.

17. Klimaatadaptatie

Ambities en doelen uit de Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (juni 2024)

De gemeentelijke ambities en doelen zijn vertaald naar het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2024-2028, met daarin 4 sporen:

- Met en voor inwoners en bedrijven: We brengen klimaatadaptatie dicht bij onze inwoners en bedrijven. Naast communicatie zetten we in op acties in de buurt.
- Voor bepaalde focusgebieden is extra aandacht nodig:
 - a. Het aanpakken van knelpunten, de grootste risico's eerst
 - b. Het werken aan groen-blauwe netwerken, die op dorp-/wijk-, stad- en gemeenteniveau allerlei voordelen ('ecosysteem-diensten') met zich meebrengen
- Gemeente heeft orde op zaken: We hanteren uitgangspunten die passen bij onze klimaatadaptieve toekomst bij ruimtelijke ontwikkelingen, inrichting én beheer van de openbare ruimte.
- Monitoring en onderzoek: Voor de verantwoording van ons beleid en de doorontwikkeling van het programma Klimaatadaptatie, is monitoring en onderzoek nodig.

Met de koersnota en het eerste uitvoeringsprogramma zijn de eerste stappen gezet voor een brede, integrale aanpak van klimaatadaptatie. Dit vraagt komende jaren nog volop onderzoek en ontwikkeling.

18. Natuur, landschap en biodiversiteit

Waar staat Oss nu?

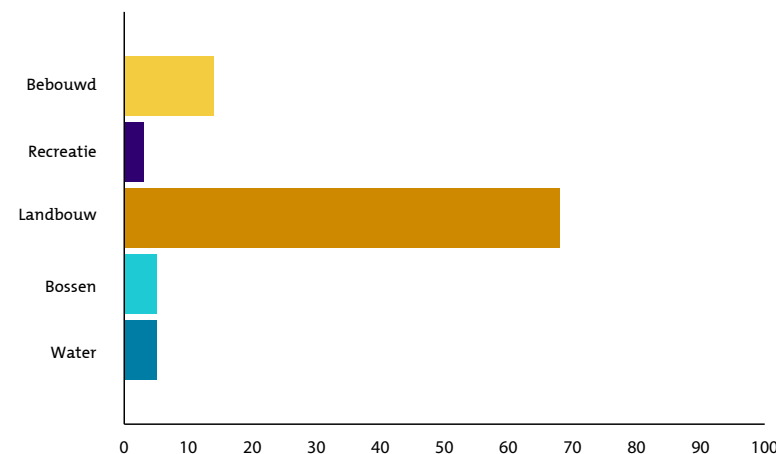
- Groen en water in de Stad Oss: De verhouding groen en water ten opzichte van het totaaloppervlak ligt in de stad Oss (net) onder het gemiddelde vergeleken met andere gemeenten: score 105 ten opzichte van gemiddeld 124.
- Herperduin: Natuurgebied de Maashorst, waaronder Herperduin is één van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Noord-Brabant. De Maashorst is circa 3.500 hectare in omvang. Herperduin ongeveer 800 hectare groot, waarvan 510 hectare in eigendom en beheer van de gemeente.
- Groene structuur en natuur: Naast de grote natuurgebieden kent Oss nog 157 hectare aan andere kleine natuurgebieden, De Hertogswetering is een 32,5 km lange (ecologische) verbindingzone die voor een deel daartoe ook al is ingericht. De 42 km lange Maasdijk als noordrand, drager voor natuur, landschap en recreatie. Het Bos van Oss hebben we gerealiseerd, met een omvang van 19 hectare. Het op één na grootste weidevogelgebied van Noord-Brabant ligt in Oss.
- Educatie en samen met vrijwilligers: Stadsboerderij de Elzenhoek: ± 160.000 bezoekers/jaar en ± 10.000 basisschoolleerlingen/jaar. IVN Oss (Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid) heeft circa 200 leden, SLO (Stichting Landschapsbeheer Oss) heeft circa 200 vrijwilligers.

Trends & Ontwikkelingen

- Zowel in Europa als in Nederland gaat het slecht met de biodiversiteit. Nederland staat er relatief slechter voor dan het Europese gemiddelde. Ook in Oss staat de biodiversiteit onder druk. Dit geldt in de natuurgebieden, het stedelijk en agrarisch gebied. Om de biodiversiteit te verbeteren is een pakket aan maatregelen nodig in al deze gebieden.
- De Europese Natuurherstelverordening (NHV) is van kracht (2024). Onder andere artikel 8 (herstel stedelijke ecosystemen) heeft directe impact op beleid en uitvoering van gemeenten:
 - o t/m 2030 geen nettoverlies van stedelijk groen en boomkroonbedekking en
 - o vanaf 2031 een stijgende trend met monitoring / rapportage.
- In het agrarisch gebied speelt een brede transitie waar biodiversiteit ook onderdeel van is. In Oss liggen in alle agrarische gebieden kansen om de biodiversiteit te verbeteren.

- Steeds meer regionale samenwerking om gemeentegrens overstijgende robuuste natuurverbindingen te versterken en zo de druk op bestaande natuur te verminderen.
- Natuurherstel en -verbetering: van vrijblijvend karakter naar meer verplicht karakter. Waar natuurherstel enige tijd geleden vooral draaide om vrijwillige maatregelen, subsidies en goede intenties, worden overheden, bedrijven en grondeigenaren nu steeds vaker wettelijk verplicht om natuur te beschermen, te verbeteren of te compenseren. Deze verschuiving komt voort uit onder meer verscherping van Europese regelgeving (Nature Restoration Law) en nationale verplichtingen door stikstof en klimaat.
- Groen verschuift van kostenpost naar (financiële) baten: denk aan het voorkomen van klimaatschade, verminderen van gezondheidskosten en waardestelling van vastgoed. Dit komt terug in gebiedsgerichte opgaves: de opgave vanuit natuur en groen wordt vanaf het begin meegenomen in de planvorming. Groen en natuur verschuiven van decoratief element naar een volwaardige functie als een integraal onderdeel van de leefomgeving.
- Landelijk wordt er steeds meer gestuurd met gerichte handreikingen en hulpmethodes zoals de handreiking Groen in en om de Stad (GIOS) en de methode Basiskwaliteit Natuur.

Grondgebruik gemeente Oss (in percentages)

Opgaven voor Oss

- Ruimteverdeling met aandacht voor een gezonde, veilige en groene leefomgeving waar groen en natuur onderdeel van is: Door verstedelijking neemt de druk op het groen snel toe. Vooral rond kernen groeit de behoefte aan natuur en landschap, terwijl het bestaande natuurnetwerk nu al overbelast wordt. We zetten in op kwalitatief groene verbindingen in de stad, robuuste stad-landverbindingen en stedelijke landschapsparken (Regiodeal Noordoost Brabant).
- Biodiversiteit verbeteren: De biodiversiteit staat onder druk. Daarom is het belangrijk om te werken aan biodiversiteitsherstel, zowel binnenstedelijk als in het buitengebied. Het toevoegen van hoogwaardig groen in de hele gemeente en de groenstructuren beter met elkaar verbinden spelen hierbij een belangrijke rol.
- Voldoen aan Europese- en Rijksverplichtingen: Europese en landelijke regels zoals de Natuurherstelverordening, de Kaderrichtlijn Water en de Bosstrategie verplichten Oss om natuur-, water- en boskwaliteit te verbeteren.
- Vertalen van de Europese Natuurherstelverordening (NHV): We vertalen de doelstellingen uit het natuurplan van het rijk naar concrete keuzes in beleid, ruimtelijke ontwikkeling, beheer en uitvoering.
- Verbeteren van waterkwaliteit: De Kaderrichtlijn Water (KRW) verplicht lidstaten om uiterlijk 2027 de kwaliteit van waterlichamen zodanig te hebben verbeterd dat zij voldoen aan strenge kwaliteitsnormen voor een gezond ecosysteem en drinkwatervoorziening.
- Bosontwikkeling: De bosstrategie van de provincie Noord-Brabant bevat streven om in 2030 13.000 ha extra bos te hebben. Met bosontwikkeling werken we aan het versterken van het natuurnetwerk (voorbeeld Bos van Oss).

18. Natuur, landschap en biodiversiteit

Waar werken we in Oss aan?

Natuurgebieden

- Tegengaan van verdroging en het versterken van de natuurkwaliteit in Herperduin.
- Realiseren van een robuuste landschapverbinding Herperduin en Keent.
- Samen met vrijwilligers: behouden en verbeteren bestaande natuur en ontwikkelen nieuwe natuur.

Landelijk gebied

- 10% groenblauwe dooradering in het buitengebied.
- De Hertogswetering wordt verder versterkt als een belangrijke ecologische verbidingszone.
- We werken aan robuuste stad-landverbindingen.

Stedelijk gebied

We bouwen de komende tijd veel in Oss. Om in de toekomst schade, overlast en kosten te voorkomen is ruimte voor water, schaduw en groen nodig

- Groene hoofdstructuur van Oss en Berghem is in kaart gebracht: structuur en het verbeteren van ecologische verbindingen.
- We stellen een soortenmanagementplan (SMP) op en borgen dit juridisch waardoor we gebiedsgerichte vergunning krijgen (SMP) om te zorgen dat de biodiversiteit niet achteruit gaat bij het verduurzamen van gebouwen.
- We schrijven een beleidsnota stedelijk groen, waarin de gemeenteraad bepaalt hoe waardevol groen behouden blijft en kwalitatief wordt versterkt (inclusief monitoring).
- We realiseren faunavoorzieningen om de biodiversiteit te beschermen en dierenveiligheid te garanderen.
- De landelijke maatlat voor groene, klimaatadaptieve nieuwbouw wordt vertaald naar Osse lokale criteria.
- Ontwikkelen groenblauw werkplan met aandacht voor groene hoofdstructuren, hemelwaterstructuren, schaduwroutes en biodiversiteit.

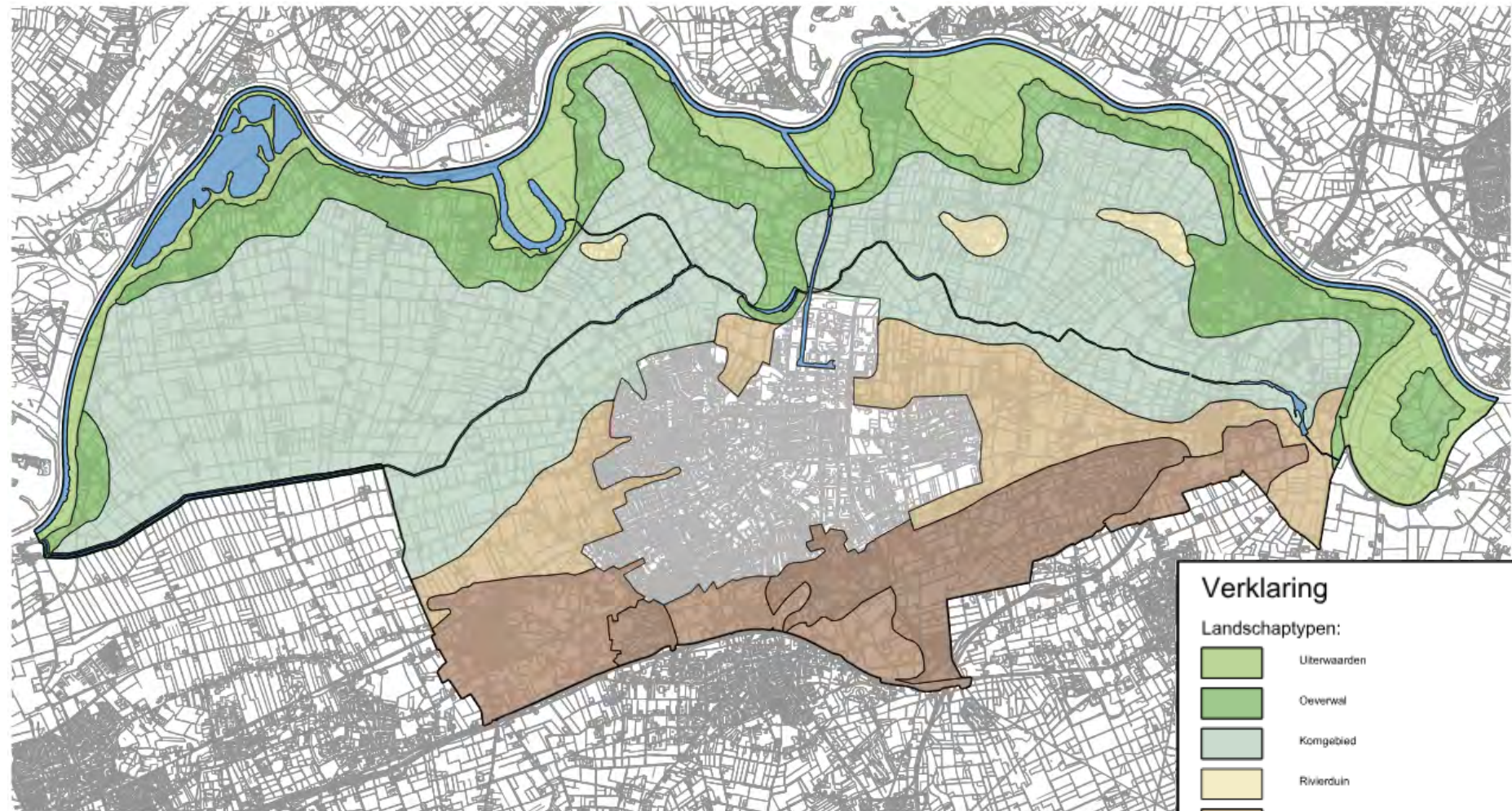
Groenblauwe structuren stedelijk gebied Oss en Berghem

De groenblauwe structurenkaart geeft aan waar de belangrijke groen en water in het stedelijk gebied van Oss en Berghem zicht bevindt.

De kaart duidt het groenblauwe stedelijke netwerk met gebieden en verbindingen met een belangrijke groenblauwe functie. De kaart sluit andere functies niet uit.

Het Osse landschap naar landschapstype

Landschapstypen

Bron: Nota Landschapsbeleid

Verklaring

Landschapstypen:

	Uiterwaarden
	Oeverwal
	Komgebied
	Rivierduin
	Dekzandrand
	Dekzandrug - kamp- & heideontginning
	Dekzandrug - stuifduinen & boscomplex
	Water
	Stad Oss-Berghem

18. Natuur, landschap en biodiversiteit

Ambities en doelen

In de Koersnota klimaatadaptatie (juni 2025) en de Omgevingsvisie Oss (juni 2024) benoemen we doelen gericht op groen, natuur en biodiversiteit of doelen die samenhang hebben met deze thema's.

Ambities en doelen uit de Omgevingsvisie Oss 2040

In de omgevingsvisie staan 4 kernambities en 4 structurerende principes en thematische opgaven. Daaronder worden verdere concrete doelen beschreven.

- Kernambitie: een gezonde, veilige en groene leefomgeving. Natuur en biodiversiteit is een onderdeel van deze kernambitie.
- Sturend principe: groen en blauw verbonden.
- Opgave: het is belangrijk om te werken aan biodiversiteitsherstel, zowel binnenstedelijk als in het buitengebied.
- Ambities en doelen uit de Koersnota klimaatadaptatie
- In 2050 is de gemeente Oss natuurinclusief van het buitengebied tot de voordeur, en:
- Zijn groenblauwe structuren in de stad verbonden met elkaar en met die in het buitengebied voor zowel mens als dier.
- Is de soortenrijkdom in Oss niet verder afgenomen, maar juist versterkt.

Doel voor 2030:

- We hebben een gedragen vastgesteld plan om de groenblauwe structuren en de gebiedseigen biodiversiteit te versterken. Dit voor zowel het buitengebied als in het stedelijk gebied.
- De eerste projecten die bijdragen aan dit plan zijn uitgevoerd.

Ambities en doelen uit het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie

In stappen werken we naar een klimaatadaptief en biodivers Oss. Zo is én blijft het fijn wonen, werken en recreëren in onze mooie gemeente.

De doelen vallen uiteen in drie thema's:

- Water (waterveiligheid, wateroverlast, waterzekerheid/droogte)
- Verkoeling
- Robuuste ecosystemen

De acties die nodig zijn om aan onze doelstellingen te voldoen werken erg vaak aan meerdere van deze drie thema's tegelijk. In het uitvoeringsprogramma verdelen we de projecten niet over de thema's, maar als volgt:

1. Met en voor inwoners en bedrijven: we brengen klimaatadaptatie dicht bij onze inwoners en bedrijven. Naast communicatie zetten we daarom in op acties in de buurt.
2. Voor bepaalde focusgebieden is extra aandacht nodig:
 - a. Het aanpakken van knelpunten, de grootste risico's eerst
 - b. Het werken aan groen-blauwe netwerken, die op dorp-/wijk-, stad- en gemeenteniveau allerlei voordelen ('ecosysteemdiensten') met zich meebrengen.
3. Gemeente heeft orde op zaken: we hanteren uitgangspunten die passen bij onze klimaatadaptieve toekomst bij ruimtelijke ontwikkelingen, inrichting én beheer van de openbare ruimte.
4. Monitoring en onderzoek, ten behoeve van verantwoording beleid en de doorontwikkeling van het programma Klimaatadaptatie.

Samenwerking

We werken in Oss samen met anderen om de natuur en de biodiversiteit te versterken. Dit doen we met burgers, buurgemeenten, de regio Noordoost Brabant (RNOB), de provincie en het Brabants Landschap, waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer, Stichting landschapsbeheer Oss, IVN, agrariërs

19. Openbare Ruimte

Waar staat Oss nu?

- Inrichting van het openbaar groen: Het gemiddelde aantal m² groen per inwoner is lager dan het landelijke gemiddelde (307 m² en opzichte 422 m² landelijk). De variatie tussen wijken is echter heel groot: het laagst is dit in het centrum (35 m²) en het hoogst in buitengebied-zuid (5.658 m²). De landelijke richtlijn is 75 m² per inwoner. Gemiddeld vindt 80% van onze inwoners dat er voldoende groen is in hun buurt. Dat percentage ligt duidelijk hoger in de dorpskernen dan in de stadswijken.
- Beheer en onderhoud: Uit de tweejaarlijkse Veiligheidsmonitor 2023 blijkt dat 76% van de ondervraagden tevreden zijn met het onderhoud aan wegen, paden en pleinen. Voor parken, plantsoenen en parken is dit 72,8%.
- Sociale cohesie en gezondheid: Van de Osse inwoners vindt 79% de buurt aantrekkelijk om te bewegen. In 2022 was dit 85%. Ten aanzien van beweeg-/sportplekken, speelplekken en ontmoetplekken in de openbare ruimte is 65% tevreden over voorzieningen voor jonge kinderen tot 12 jaar. Ze zijn het minst tevreden met voorzieningen voor jongeren in de leeftijd tussen 12-18 jaar oud (31%).

Trends & Ontwikkelingen

- Schaarre ruimte: De openbare ruimte komt steeds meer onder druk te staan door verstedelijking, demografische ontwikkelingen en opgaven zoals mobiliteit, energie en klimaatadaptatie. Hierdoor wordt de ruimte schaarser voor bewegen, spelen, ontmoeten en sporten. In een verdichtende stad moet de openbare ruimte juist uitnodigen om te ontspannen, spelen en elkaar te ontmoeten.
- Slim ruimtegebruik: Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat we de ruimte slimmer gebruiken, door plekken meerdere functies te geven en te werken aan duurzaamheid, veiligheid en goede verlichting. Veiligheid wordt door verschillende groepen anders ervaren, waardoor dit een belangrijk thema blijft. Bij het ontwerpen van de openbare ruimte is het belangrijk om zorgen van bewoners over veiligheid mee te nemen, zodat bijvoorbeeld vrouwen en meisjes geen plekken vermijden.

- Participatie en burgerinitiatieven: Bewoners en bedrijven krijgen steeds meer ruimte om mee te denken en mee te doen bij het beheer van de openbare ruimte. Maar er is tegelijkertijd een groep die minder betrokken is en juist meer verwacht van de gemeente (bijvoorbeeld bladeren opruimen, trottoirs ijsvrij maken, zwerfvuil opruimen).
- AI en digitalisering: AI geeft kansen voor inzet bij beheer en onderhoud, zoals slimme inspecties en monitoring via AI-beeldherkenning, voorspellend onderhoud, beheer van grote areaaldata en ondersteuning bij beheerplannen en investeringskeuzes.
- Inclusie, sociale cohesie en gezondheid: De woon- en leefomgeving beïnvloeden in hoeverre mensen elkaar ontmoeten en gaan bewegen. Dit vraagt om plek in de openbare ruimte om te sporten, spelen en ontmoeten. Er is een groeiende groep kwetsbaren en ouderen die zelfstandig wonen en zelfredzaam zijn. Deze doelgroep vraagt iets anders van de openbare ruimte, dan waarvoor deze tot nu toe veelal is ingericht.

Opgaven voor Oss

- Het optimaal benutten van de schaarser wordende openbare ruimte. Dit is nodig voor onder meer opgaven op het gebied van verstedelijking, energietransitie, mobiliteit en klimaatverandering. Zowel voor boven als onder de grond. De keuzes die we maken sluiten aan bij de ontwikkelingen, ambities en beslissingen op hoger schaalniveau (nationaal, provinciaal en regionaal).
- Beleid actualiseren: De Visie Openbare Ruimte uit 2014 is toe aan een herijking. De complexiteit van verschillende opgaven vraagt om een integrale en samenhangende blik op de openbare ruimte. Vastgoed en openbare ruimte wordt bij voorkeur gezamenlijk ontworpen. Onder andere vergrijzing, meer hoogbouw en veranderende leefstijlen leiden tot een ander gebruik van de openbare ruimte. Ook veiligheid en verlichting in relatie tot zorgen over (sociale) veiligheid horen bij de inrichting van de openbare ruimte.
- Dagelijks beheer en onderhoud: Het functioneel en technisch in stand houden van de openbare ruimte en tijdig vervangen is een basistaak. Vergroenen en klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte zijn hierbij van belang.
- Inclusie, sociale cohesie en gezondheid: Bij de inrichting van de openbare ruimte gaat het niet alleen om beeldkwaliteit, functies en voorzieningen maar ook om het realiseren van sociale, verbonden, gezonde en toekomstbestendige buurten en wijken.

19. Openbare Ruimte

Waar werken we in Oss aan?

- We houden de openbare ruimte in stand door:
 - vervangingsopgave van de openbare ruimte;
 - het uitvoeren van dagelijks en groot onderhoud;
 - het verlenen van diensten aan inwoners, bedrijven en bezoekers.
- We verduurzamen de openbare ruimte door het toepassen van het stappenplan Duurzaamheid Openbare Ruimte Oss en het implementeren van de CO2-prestatieladder.
- Het in 2025 vastgestelde Integraal Beheerplan Openbare Ruimte geeft kaders en randvoorwaarden voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De uitvoering van de kaders vindt plaats binnen het Integraal Uitvoeringsprogramma waarmee we aansluiten bij andere gemeentelijke opgaven.
- We stellen een visie op de ondergrond op, we herijken het speelruimtebeleid uit 2017 in een nieuw beleidskader voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de openbare ruimte, we geven uitvoering aan het Water- en rioleringsprogramma 2023-2029, we borgen efficiënt beheer door te werken met een kwaliteitscatalogus (KOR) en een integrale aanpak.
- We zetten in op meer ecologisch bermbeheer en het klimaatadaptief maken van de openbare ruimte door te 'ontstenen' waar dat kan en aanplant van meer bomen, biodivers groen en aanleg van wadi's.

Wijk informatie burgerpeiling - gemeente Oss

	2020	2022	2024
Straten en stoepen zijn goed begaanbaar (% eens) [%]	70%	72%	66%
Het groen in mijn buurt is goed onderhouden (% eens) [%]	70%	71%	64%
Mijn buurt is netjes en schoon (% eens) [%]	72%	65%	61%
In mijn buurt zijn (bijna) geen dingen kapot (% eens) [%]	83%	78%	71%
Waardering buurt als leefomgeving (1-10) [gem.]	8	8	7,9
Gemeentezorg voor de leefomgeving (1-10) [gem.]	6,9	6,7	6,7
Gemeentezorg voor meedoen van inwoners aan maatschappij (1-10) [gem.]	6,7	6,2	6,5
Tevreden over fiets- en wandelpaden (% eens) [%]	-	85%	77%
In mijn buurt is genoeg groen (% eens) [%]	85%	80%	80%
Tevreden met speelvoorzieningen (kinderen tot 12 jaar) (% eens) [%]	73%	69%	67%
Tevreden met sportvoorzieningen (% eens) [%]	74%	67%	65%
Tevreden met ontmoetingsplekken (% eens) [%]	63%	62%	63%
Tevreden met voorzieningen voor jongeren (12 - 18 jaar) (% eens) [%]	-	35%	31%
Cijfer tevredenheid met eigen leven (1-10) [gem.]	7,9	7,8	7,9

19. Openbare Ruimte

Kwaliteit openbare ruimte Wijken-WGW 2024

	Centrum, Krinkelhoek, Mettegeupel	Noord- West	Schadewijk	Ruwaard	Oss- Zuid	Berghem	Megen, Haren, Macharen	Ravenstein	Herpen	Lith	Geffen
Het groen in mijn buurt is goed onderhouden (% eens)	65%	66%	68%	68%	73%	53%	60%	66%	58%	54%	65%
Straten en stoepen zijn goed begaanbaar (% eens)	66%	69%	67%	63%	70%	69%	55%	68%	66%	64%	58%
Mijn buurt is netjes en schoon (% eens)	58%	71%	40%	43%	55%	66%	77%	80%	76%	73%	77%
In mijn buurt zijn (bijna) geen dingen kapot (% eens)	70%	77%	56%	57%	72%	74%	79%	81%	79%	79%	82%
In mijn buurt is genoeg groen (% eens)	72%	86%	72%	84%	75%	82%	86%	89%	84%	87%	78%
In mijn buurt zijn genoeg parkeer- plaatsen voor auto's (% eens)	45%	39%	50%	53%	59%	64%	57%	63%	60%	65%	60%

19. Openbare Ruimte

Ambities en doelen uit De omgevingsvisie Oss (mei 2025)

Inrichting

- De opgave voor de openbare ruimte is omvangrijk, complex en divers. Door in de openbare ruimte te investeren kan op veel thema's (zoals klimaatadaptatie, mobiliteit, wonen, gezondheid) een verbeterslag worden bereikt. We zoeken hierbij naar koppelkansen, slim en meervoudig gebruik van de ruimte en het versterken van de omgevingskwaliteit.
- We werken via het stappenplan Duurzaamheid aan verduurzaming van de openbare ruimte door duurzamere inrichting, duurzaam materiaal en materieel.
- In de visie op de ondergrond werken we aan een ruimtelijke ordening van de ondergrond waarbij we rekening houden met alle bestaande én nieuwe opgaven zoals nutsvoorzieningen, glasvezel, klimaatadaptatie, energietransitie, etcetera.

Beheer en onderhoud

Binnen de openbare ruimte werken we samen met partners aan een schone, hele, veilige, duurzame, fraaie en functionele openbare ruimte die aansluit bij de behoeften van het bestuur, burgers, bezoekers en bedrijven. Door een integrale aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte geven we invulling aan de kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte.

Groen/klimaatadaptatie

Oss werkt aan een gezonde, veilige en groene leefomgeving. In de stad Oss is groen altijd dichtbij. Bestaand groen wordt opgewaardeerd en beter verbonden door groene wandel- en fietspaden. Zo werken we aan een openbare ruimte waar het prettig verblijven is. In 2050 willen we klimaatadaptatief zijn. Hierbij speelt de openbare ruimte een belangrijke rol.

Inclusie, sociale cohesie en gezondheid

Iedereen in de gemeente Oss moet mee kunnen doen en daarbij willen we dat onze openbare ruimte en onze voorzieningen voor iedereen toegankelijk. De inrichting van de openbare ruimte faciliteert en stimuleert inwoners om te bewegen, elkaar te ontmoeten en deel te nemen aan de samenleving.

20. Milieu & gezonde leefomgeving

Waar staat Oss nu?

- In het stedelijk gebied zijn de concentraties fijnstof en stikstofdioxide hoger dan elders, mede door verkeer, houtstook en de nabijheid van industrie. Slechts 4,27% van de auto's is elektrisch (lager dan het Brabantse en regionale gemiddelde). En stookoverlastmeldingen zijn gestegen in 2025 met 65%.
- De spoorlijn met vervoer van gevaarlijke goederen loopt dwars door de stad.
- In dorpen en kernen ligt de opgave vooral in het combineren van wonen, lokale bedrijvigheid, agrarische functies en recreatie. Een deel van de inwoners ervaart nog gezondheidsklachten door de Q-koortsepandemie; naar schatting 1,9% van onze inwoners heeft te maken met langdurige gevolgen.
- Het buitengebied kent een mix van landbouw, natuur, recreatie, en waterwinning. Met 330 landbouwbedrijven hebben deze een grote invloed op het landschap, de lokale economie en de leefkwaliteit. Er zijn drie natuurwaterlocaties die actief worden gemonitord voor veilig zwemmen, en een ruime zone in het buitengebied valt onder 'drinkwaterbescherming'.
- Nieuwe inzichten zorgen voor strengere eisen. Zo heeft Oss circa 40 voormalige stortlocaties en diverse historische bodemopgaven waar blijvend rekening mee moet worden gehouden.

Trends en Ontwikkelingen

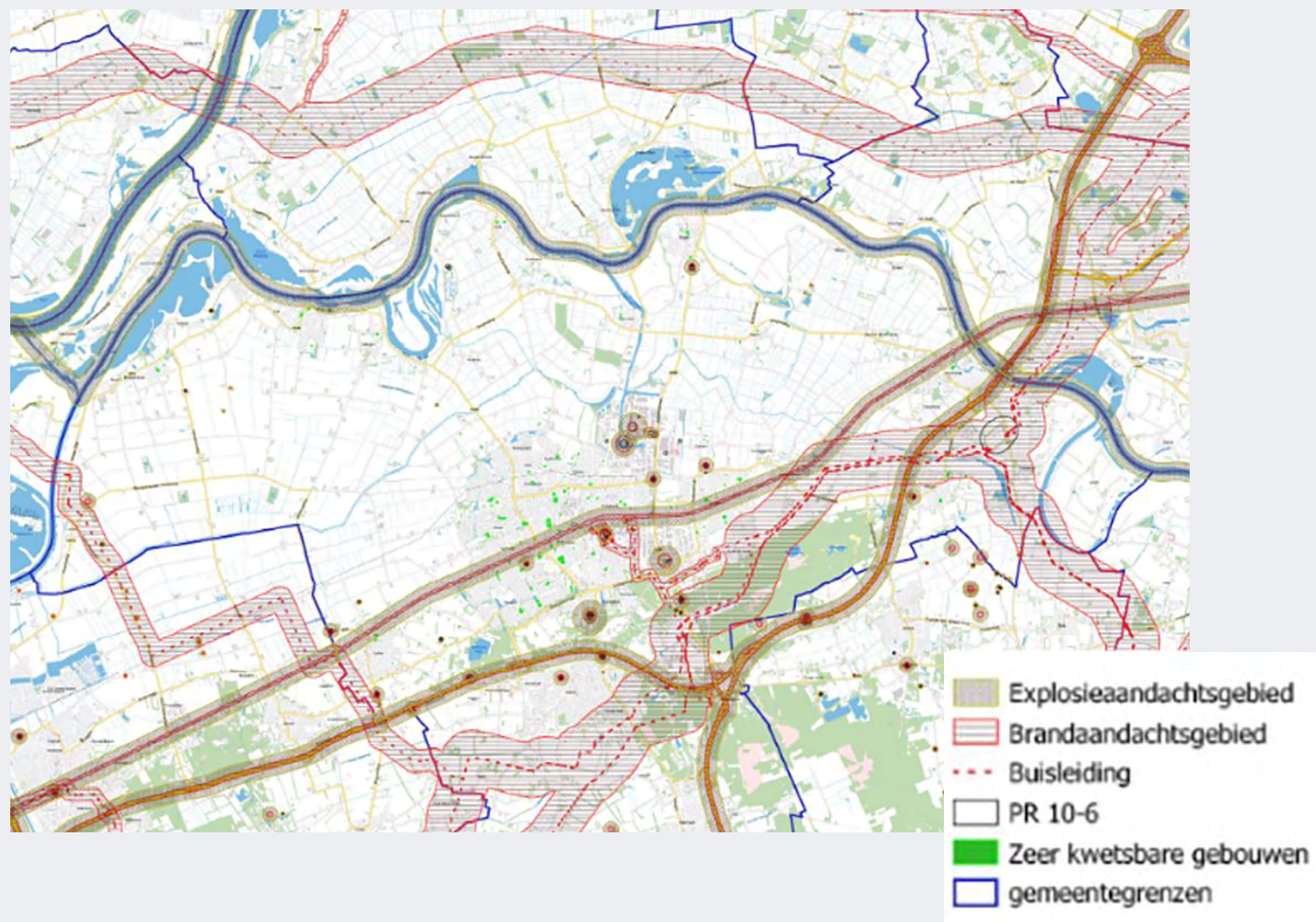
- Decentralisatie en groeiende gemeentelijke verantwoordelijkheid: Gemeenten krijgen steeds meer taken rond milieu, gezondheid en ruimtelijke afwegingen. De omgevingswet biedt ruimte voor eigen beleid en het nemen van besluiten die recht doen aan het algemene belang. Dit vraagt van de gemeente om regie, capaciteit, financiële middelen en specialistische kennis.
- Veranderende Europese en nationale normen en nieuwe inzichten: De eisen aan vergunningverlening, toezicht en ruimtelijke keuzes nemen toe. Belangrijke onderwerpen zijn bijvoorbeeld het stikstof-dossier, de kaderrichtlijnwater (KRW), PFAS en de Europese omgevingswaarden 2030.

- Zo'n inzicht is bijvoorbeeld dat bij de 'waterkwaliteit' regionaal verbeteringen zichtbaar zijn, maar landelijk voldoet het merendeel van de waterlichamen nog niet aan de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In 2027 moeten alle EU-lidstaten aan deze richtlijn voldoen, maar Nederland ligt niet op koers om dat te halen. Slechts 9,4% van het oppervlaktewater voldoet aan de chemische normen, en de ecologische toestand is zelfs verslechterd. Naar verwachting zal slechts 5,2% van het Nederlandse water in 2027 aan de ecologische eisen voldoen.
- Veranderende maatschappelijke verwachtingen: Inwoners zijn beter geïnformeerd en verwachten openheid. Zij willen vaker meedenken en stappen sneller naar de rechter. Daarom moet de gemeente duidelijk uitleggen welke belangen op welke manier worden afgewogen.
- Regionale en sectorale transitie binnen een beperkte ruimte: Veel opgaven vragen ruimte: woningbouw, natuur, mobiliteit, landbouw, energie en industrie. Deze opgaven hebben ook invloed buiten onze gemeente. Daarom moet Oss samenwerken met andere gemeenten en partners en het onderwerp 'gezondheid' vroegtijdig aandacht geven in de planvorming.

Opgaven voor Oss

- Zorgen voor een gezonde leefomgeving voor onze inwoners. Dit betekent dat inwoners veilig, gezond en prettig kunnen wonen, werken en ontspannen. Geluid, geur, trillingen, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, waterkwaliteit, gevaarlijke stoffen en externe veiligheid spelen hierbij een grote rol. Individuele mensen hebben hier vaak weinig invloed op, daarom heeft de gemeente hiervoor een belangrijke verantwoordelijkheid.
- Een schonere lucht, minder hinder door geluid en geur, en een veilige omgeving rond het spoor en andere risicovolle activiteiten. Ook vraagt de kwaliteit van bodem en water blijvende aandacht, net als de nalatenschap van oude stortplaatsen en andere (vervuilde) locaties.
- Het vroeg meenemen van onderwerp 'milieu & gezondheid' en duidelijk meegewogen in ruimtelijke plannen. Strengere Europese en landelijke eisen maken het nodig om beleid voor lucht, water, bodem, geur, trillingen en veiligheid te vernieuwen.

Overzicht van belangrijke aandachtsgebieden na aanleiding van risicovolle activiteiten

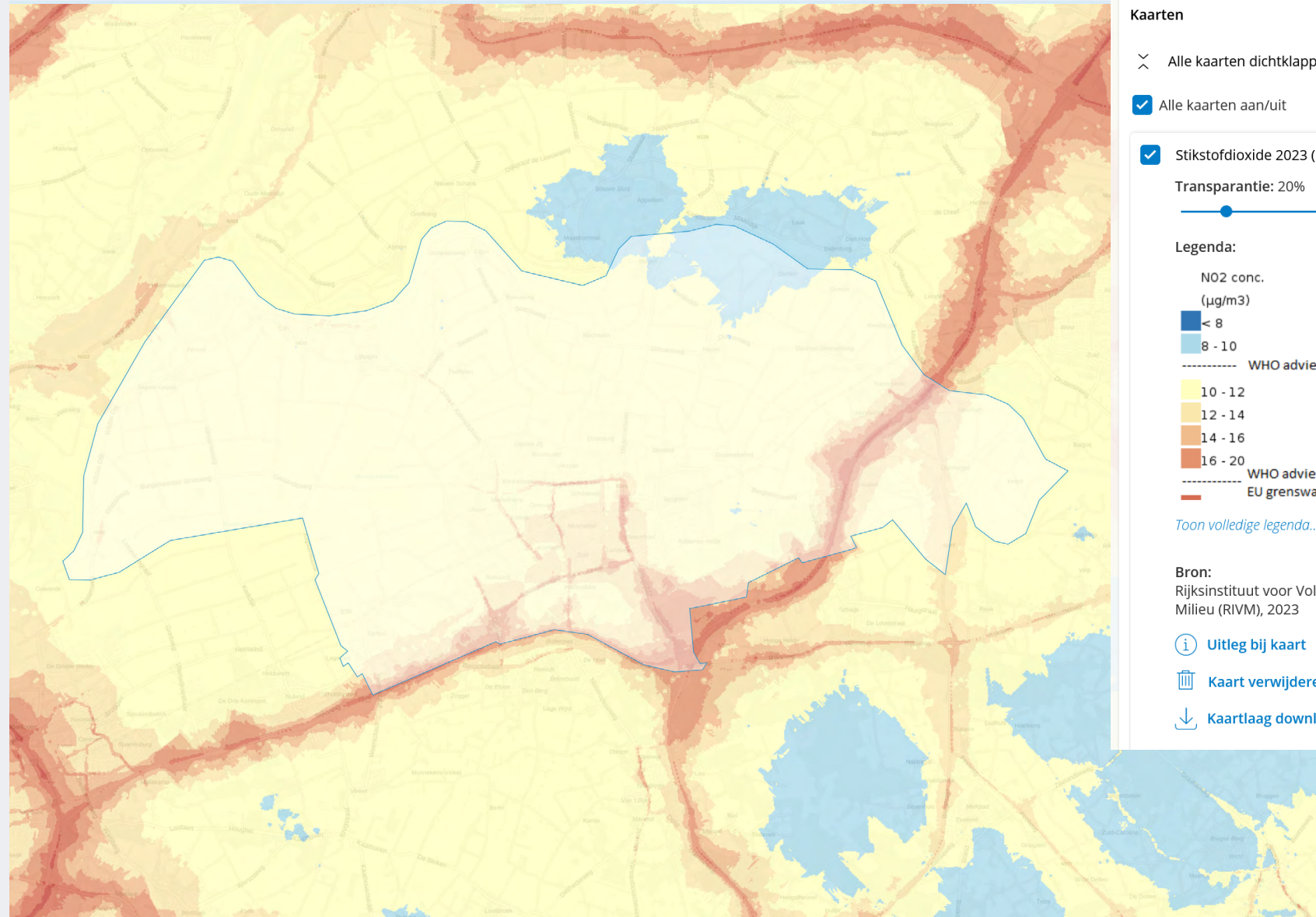
Bron: eigen bewerking gemeente Oss

Waar werken we aan in Oss?

Oss werkt aan drie hoofdpogaven: het vernieuwen van milieubeleid, samenwerken met inwoners en partners, en beter inzicht krijgen in risico's. Dit doen we samen met de beleidsterreinen mobiliteit, wonen, economie en klimaat.

- Actualisatie van beleidskaders: We actualiseren beleid voor geur, trillingen, bodem, luchtkwaliteit en externe veiligheid.
- Samenwerking met overheden en partners: We werken samen met andere gemeentes, de provincie en het rijk over brede onderwerpen, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW), het Schone Lucht Akkoord (SLA) en de Brabant Brede Stikstofafspraken. Binnen de gemeente versterken we samenwerking met inwoners en bedrijven via vormen als het Agrarisch Collectief Oss, wijkraden en bedrijventerreinverenigingen.
- Schoon en Emissieloos Bouwen: Daarnaast onderzoeken we of we kunnen aansluiten bij nieuwe samenwerkingen, zoals het programma Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Zulke samenwerkingen leveren extra kennis, praktische hulp en soms ook financiële middelen op. Daardoor kunnen we sneller inspelen op nieuwe regels en ontwikkelingen en betere keuzes maken voor onze leefomgeving.
- Monitoring en risicobeeld: We ontwikkelen risicobeelden voor lucht, geluid, geur, trillingen, waterkwaliteit, gevaarlijke stoffen en externe veiligheid. Zo kunnen we beter sturen en inwoners beter informeren over gezondheidsrisico's. Ook kunnen we sneller reageren op nieuwe onderwerpen, zoals gewasbeschermingsmiddelen en PFAS-achtige stoffen.

Dtistikstofconcentratie in de lucht

Bron: eigen bewerking gemeente Oss

Gekozen kaarten

Kaarten

✕ Alle kaarten dichtklappen

☒ Alle kaarten aan/uit

☒ Stikstofdioxide 2023 (NO2)

Transparantie: 20%

Legenda:

NO2 conc.
($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

< 8

8 - 10

----- WHO advieswaarde 2021

10 - 12

12 - 14

14 - 16

16 - 20

----- WHO advieswaarde 2005 /
EU grenswaarde 2030

[Toon volledige legenda...](#)

Bron:

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en
Milieu (RIVM), 2023

 [Uitleg bij kaart](#)

 [Kaart verwijderen](#)

 [Kaartlaag downloaden](#)

20. Milieu & gezonde leefomgeving

Ambities en doelen uit de Omgevingsvisie Oss 2040 (juni 2025)

Het beleid voor 'gezonde leefomgeving & milieu' komt terug in diverse beleidsnota's. Veel daarvan worden nu geactualiseerd. Daarom geven we hier alleen weer wat er in de Omgevingsvisie en in de in 2026 vastgestelde Geluidsvisie is opgenomen aan ambities & doelen.

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie is de kernambitie "een gezonde, veilige en groene leefomgeving" vastgelegd. Om deze ambitie te bereiken zijn ook verschillende doelen vastgelegd:

- Doel - 'goed en gezond bereikbaar'. Bij dit doel wordt ingezet op het vergroten van bereikbaarheid door in te zetten op meer duurzame vormen van vervoer.
- Doel - 'buitengebied in balans'. Bij dit doel wordt aangegeven dat Water en bodem sturend zijn bij ontwikkelingen in het buitengebied, en (agrarisch) grondgebruik moet volgen aan de condities van het bodem- en watersysteem. Ook wordt aangegeven dat we dit doel bereiken door te zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving door de kwaliteit van lucht, water en bodem te bewaken en hinderaspecten, zoals geur en geluid, af te wegen bij ontwikkelingen.
- Doel - 'stad en land als spons'. In het agrarische gebied komt meer ruimte voor natuur en de negatieve effecten van stikstof en bestrijdingsmiddelen aanzienlijk worden teruggebracht op basis van nationale maatregelen.

Doelen worden gebiedsgericht opgepakt met een onderscheid tussen Stedelijk gebied Oss-Berghem, Stadjes en Kernen, en buitengebied.

Geluidsvisie

In de geluidsvisie is de volgende kernambitie vastgesteld:
"Als gemeente zetten we ons in voor een verantwoorde balans tussen het benutten van geluidsruimte en het beschermen tegen overlast."

Deze ambitie wordt ondersteund door concrete doelen. Het belangrijkste doel is dat we geluidsgevoelige gebouwen beschermen. Dit doen we door bij het toelaten van activiteiten die geluid maken, of het toelaten van geluidgevoelige gebouwen te toetsen of er sprake is van een aanvaardbaar geluidsniveau. Gebiedsgericht hanteren we andere waarden voor wat aanvaardbaar is. In een woonwijk of natuurgebied willen we de rust bewaren, maar in het stadscentrum of bedrijventerrein willen we wel meer geluid toestaan.

21. Erfgoed & archeologie

Waar staat Oss nu?

- In 2024 heeft de gemeenteraad het archeologiebeleid met de bijbehorende verwachtings- en beleidskaart vastgesteld. In 2025 is de Cultuurhistorische Waardenkaart gepresenteerd. Hierop staan zowel het gebouwde erfgoed als de historische structuren in het landschap.
- Binnen de gemeente zijn 249 Rijksmonumenten aanwezig, 267 gemeentelijke monumenten en 362 karakteristieke objecten. Met het project 'Basis op orde Erfgoedregister Oss' komen er waarschijnlijk nog meer gemeentelijke monumenten bij.
- Oss is één van de grootste archeologisch onderzochte gebieden (oppervlak) van Nederland en daarbuiten. Een gebied van zo'n 100 hectare werd hier opgegraven. Dat zijn meer dan 150 voetbalvelden. Gemeente en inwoners maakten zich al sterk voor archeologisch onderzoek, lang voordat dat wettelijk verplicht was.
- De Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden heeft een lange, unieke en intensieve samenwerking op het gebied van archeologie met Oss. Al sinds de jaren '70 van de 20e eeuw zijn er veel opgravingen gedaan door archeologen en heemkundigen. Veel archeologen in Nederland zijn in Oss opgeleid bij de Fieldschool (veldpracticum).

Trends & Ontwikkelingen

- Een nieuwe manier van kijken naar erfgoed: Nederland heeft in 2024 het Verdrag van Faro ondertekend. Dit verdrag zegt dat erfgoed vooral gaat over mensen en hun verhalen. Het gaat niet alleen om een plek, voorwerp of traditie zelf, maar om wat het betekent voor en wordt gebruikt door mensen. Daardoor verandert de manier waarop we naar erfgoed kijken.
- Erfgoed als vast onderdeel van ruimtelijke plannen: In de landelijke Ontwerp-Nota Ruimte staat dat erfgoed meer moet worden meegenomen in plannen voor de omgeving. Erfgoed moet dus niet pas achteraf worden bekeken, maar vanaf het begin deel uitmaken van nieuwe plannen.
- De toekomst van kerken: Kerken zijn belangrijk voor het uiterlijk en de identiteit van dorpen en steden. Door ontkerkelijking worden steeds meer kerken gesloten en verkocht. Deze gebouwen krijgen dan een nieuwe functie. Vaak zijn het monumenten. Per kerk moet worden bekeken welke rol de gemeente kan spelen bij behoud en herbestemming.

- Verandering bij vrijwilligers: Oss heeft veel betrokken vrijwilligers die zich inzetten voor erfgoed, bijvoorbeeld via heemkundekringen of historische verenigingen. Veel van deze vrijwilligers zijn ouder, en het is moeilijk om nieuwe vrijwilligers te vinden. Hierdoor wordt het vrijwilligerswerk kwetsbaarder.
- Druk op het landschap en boerderijen: Het landelijk gebied verandert sterk. Hierdoor komen het landschap en oude boerderijen onder druk te staan. Boerderijen bepalen vaak het gezicht van het buitengebied en de dorpen. Ze zijn belangrijk voor de identiteit. Het behoud ervan vraagt extra aandacht.
- Meer samenwerking in de regio: Er zijn steeds meer samenwerkingen tussen gemeenten en organisaties op het gebied van erfgoed. Dit zorgt voor een sterker netwerk en meer draagvlak. Een voorbeeld is de Alliantie Zuiderwaterlinie. Oss is daarin coördinator van de stelling Grave - Ravenstein.
- Jongeren tonen meer interesse in erfgoed: Steeds meer jongeren vinden erfgoed interessant. De gemeente wil hen vooral bereiken via scholen. Het Historisch Informatie Centrum Oss (HICO) en de Osse Kunstinstituten voor het onderwijs (OKVO) cultuurmenu spelen daarbij een belangrijke rol. Ook kijken we naar moderne middelen, zoals podcasts. Daarnaast stimuleren we activiteiten voor jongeren, bijvoorbeeld tijdens Open Monumentendag.

Opgaven voor Oss

- Samenwerking met vrijwilligers en professionals: In Oss is een groot en actief erfgoedveld dat vooral draait op vrijwilligers. De gemeente stimuleert de samenwerking tussen deze groepen en werkt daarnaast goed samen met professionele organisaties zoals Museum Jan Cunen, het HICO en de Faculteit Archeologie van de Universiteit Leiden. De uitdaging is om deze samenwerking blijvend te versterken.
- Erfgoed vroeg meenemen in ruimtelijke plannen: Erfgoed zou vanaf het begin moeten worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom wil de gemeente erfgoed en archeologie opnemen in het Omgevingsplan. Het doel is dat erfgoed vanzelfsprekend wordt meegenomen in de eerste stappen van nieuwe plannen.
- Regionale samenwerking versterken: Erfgoed houdt niet op bij de gemeentegrens. Oss zoekt daarom samenwerking met buurgemeenten en regionale netwerken. Het is belangrijk om deze samenwerking verder te verdiepen en samen te werken aan gezamenlijke erfgoedprojecten.
- Verbinding met de vrijetijdseconomie vergroten: Erfgoed maakt Oss aantrekkelijk voor inwoners én bezoekers. De gemeente wil de relatie tussen erfgoed en vrijetijdseconomie verder uitbouwen, zodat erfgoed beter zichtbaar, beleefbaar en toegankelijk wordt voor een breed publiek.

21. Erfgoed & archeologie

Waar werken we in Oss aan?

- We maken inwoners en bezoekers van de gemeente bewust van onze rijke historie, die zowel boven als onder de grond te vinden is. Mede dankzij het jubileumjaar 'Osse Schouders' in 2024 en diverse activiteiten en publicaties de afgelopen jaren staat het Osse erfgoed volop in de belangstelling. Dit willen we voortzetten.
- We werken uit hoe we uitvoering geven aan het Verdrag van Faro. Dit doen we onder andere door het stimuleren en faciliteren van de vrijwilligers in het Osse erfgoedveld. Ook geven we het erfgoedveld een rol in de naamgevingscommissie en in een erfgoedklankbordgroep die wordt geraadpleegd bij diverse ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het lopende project 'Basis op orde Erfgoedregister Oss' zal leiden tot een uitbreiding van het aantal gemeentelijke monumenten. We kijken hierbij ook naar de nieuwere gebouwen uit de naoorlogse periode, zoals Bossche Schoolgebouwen. Dit loopt tot aan de Post 65 architectuur.
- We werken aan de verdere implementatie en aanvullingen van de Cultuurhistorische Waardenkaart. We maken standaard erfgoedregels voor het Omgevingsplan.
- We onderhouden actief de banden met de kerkgemeenschappen, ook met het oog op het vrijkomen van religieus erfgoed in onze gemeente.
- We zoeken steeds meer structurele samenwerking met omliggende gemeenten en andere brede samenwerkingsverbanden.
- We werken intensief samen met de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden. Deze band willen we behouden en verstevigen, onder andere door het faciliteren en structureel financieren van de jaarlijkse Fieldschool voor eerstejaars studenten.
- We hebben beleid vastgesteld voor verduurzaming van het cultureel erfgoed; eigenaren van gemeentelijke monumenten stimuleren we om dit toe te passen.

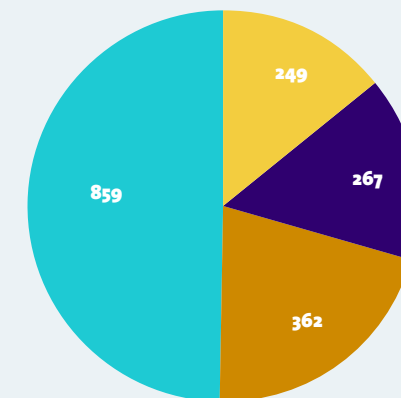

Inventarisatie Cultuurhistorische Waardenkaart (ICHW)

www.erfgoedregistratie.nl/gemeente/Oss

- Hoge erfgoedwaarde of (potentiële) monumentwaarde (H)
- Positieve (middelhoge) of beeldbepalende erfgoedwaarde (P)
- Basis erfgoedwaarde of beeldondersteunende waarde (B)

Inventarisatie Cultuurhistorische Waardenkaart (ICHW)

- Rijksmonumenten
- Karakteristieke objecten
- Gemeentelijke monumenten
- 2025 inventarisatie CHWK

Bron: erfgoedregistratie.nl/gemeente/Oss

Ambities en doelen uit de Archeologienota (april 2024)

Ambitie

De gemeente Oss hecht veel waarde aan haar archeologische schatkamer, en wil daar zorgvuldig en duurzaam mee om gaan, met als doel het verleden te bewaren voor de huidige bewoners van Oss en de toekomstige generaties.

Doelstelling

Archeologische erfgoed te beschermen en te ontsluiten. De bescherming van archeologische waarden dient wel proportioneel te zijn. Dit geeft ruimte voor een belangenafweging.

De belangrijkste uitgangspunten voor het gemeentelijke archeologiebeleid zijn:

- We hebben geen maximaal, maar een passend ambitieniveau. We voldoen aan de wet: dit betekent onder meer dat de gemeente zorgt voor de archeologische belangen via de ruimtelijke ordening (met het omgevingsplan als centraal juridisch instrument), dat Archeologische waarden bij voorkeur ter plekke worden bewaard (behoud in situ), archeologisch onderzoek wordt gedaan op plekken waar deze waarden niet kunnen worden bewaard (de verstoorder betaalt dit onderzoek) en de bescherming van archeologische waarden moet proportioneel zijn. Dit geeft ruimte om belangen tegen elkaar af te wegen.
- We laten zien waar de bekende archeologische waarden liggen en waar we deze verwachten. De archeologische verwachtings- en beleidskaart helpt ons daarbij. Deze kaart houden we actueel.
- De archeologie wordt langzamerhand een deel van de identiteit van Oss. We willen de archeologie zichtbaar en beleefbaar maken. Daarnaast zetten we in op publieksbereik en -participatie. Zo genieten ook de inwoners en bezoekers van ons archeologisch erfgoed.
- We blijven investeren in het (Osse) archeologische netwerk dat we in de afgelopen jaren samen hebben opgebouwd. En we bouwen dat waar nodig verder uit.

21. Erfgoed & archeologie

Ambities en doelen uit de Erfgoedvisie (januari 2022)

Erfgoed verbindt het verleden, het heden en de toekomst. We houden ons bezig met het beschermen, beheren en behouden van erfgoed in onze gemeente, maar ook met het beleven van erfgoed en het betrekken van de inwoners hierbij.

Om het erfgoed naar een hoger niveau te tillen, kent deze visie drie ambities:

- We willen met het erfgoed bijdragen aan een mooie en prettige leefomgeving
- We willen het erfgoed ontsluiten voor een breed publiek
- We willen de vele samenwerkingsverbanden op het gebied van erfgoed versterken

We houden ons bezig met het beschermen, beheren en behouden van erfgoed in onze gemeente, maar ook met het beleven van erfgoed en het betrekken van de inwoners hierbij. De rol van de gemeente kan per activiteit verschillen, van initiatiefnemer tot faciliterend of meedenkend.

De visie onderscheidt vijf soorten erfgoed:

1. Gebouwd erfgoed
2. Archeologisch erfgoed
3. Landschappelijk erfgoed
4. Collecties en verzamelingen
5. Verhalen en tradities (immaterieel erfgoed)

22. Economie - innovatieve maakstad

Waar staat Oss nu?

- In de afgelopen tien jaren is de werkgelegenheid in Oss met 20% gegroeid. Namelijk van 39.271 banen in 2014 tot 47.749 banen in 2024. Deze werkgelegenheidsontwikkeling is vergelijkbaar met die van de regio, de provincie en Nederland. In diezelfde periode is het aantal bedrijven in Oss nog sterker toegenomen met 77% (2014: 5.936 bedrijven, in 2024: 10.553). Deze groei is vooral veroorzaakt door de groei van het aantal zzp'ers in de bouw, cultuursector en financiële en zakelijke dienstverlening.
- Oss heeft een brede economie met grote bedrijven, mkb en veel zzp'ers. Belangrijke sectoren zijn life sciences & health, agri-food, logistiek, bouw en techniek.
- Oss is een maakstad; 40% tot 50% van de circa 47.000 banen zit in typische maaksectoren zoals industrie, bouw en techniek. Ook binnen de geneesmiddelenindustrie zijn veel productiebanen.
- Bijna één op de tien banen binnen onze gemeente valt binnen de life sciences & health. Oss is één van de weinige productielocaties in Nederland, waar daadwerkelijk medicijnproductie plaatsvindt. Met het brede farmaceutische cluster en de campus Pivot Park hebben we een troef in handen.

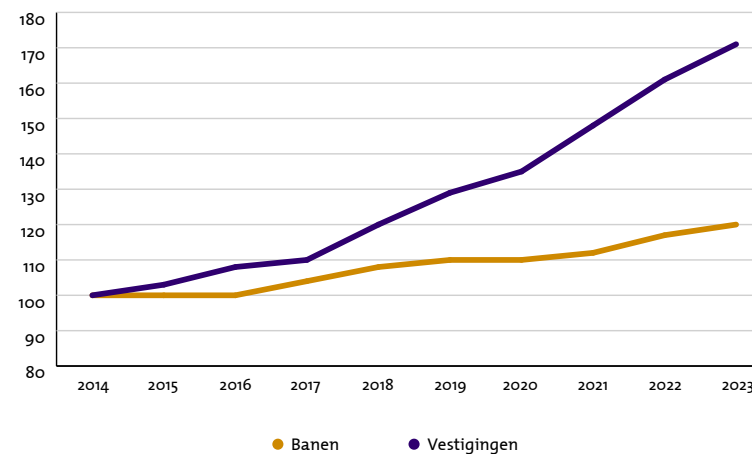
Trends & Ontwikkelingen

- Geopolitieke onzekerheid en protectionisme: Door geopolitieke spanningen en protectionisme worden handelsketens verstoord en worden grondstoffen duurder. Dit raakt ook de economie in Oss. Kijken we bijvoorbeeld naar de life sciences & health, dan zijn de vooruitzichten voor medicijnontwikkeling en productie gunstig. Maar de wereldwijde concurrentie is stevig en handelstarieven kunnen de concurrentiepositie voor medicijnproductie verslechteren.
- Krappe arbeidsmarkt: Een krappe arbeidsmarkt betekent dat er meer vraag is naar werknemers dan aanbod van mensen die willen of kunnen werken. Werkgevers hebben moeite om vacatures te vullen, waardoor banen langer openstaan en bedrijven soms minder kunnen doen dan ze willen. Door vergrijzing komen er minder werkenden

en meer ouderen. Vooral de zorg, agrarische sector, ICT en techniek hebben tekorten. Het is moeilijk om jongeren aan Oss te binden, zeker wanneer zij elders studeren of werken. Dat geldt ook voor het aantrekken van goed opgeleide (jonge) mensen.

- Digitalisering en Artificial Intelligence (AI): De digitale transitie heeft een grote impact op de economie, overheid en samenleving. AI kan een doorbraaktechnologie zijn die vergelijkbaar is met elektriciteit of de computer. De vooruitzichten zijn veelbelovend, al zal de snelle productiviteitsgroei pas op termijn ontstaan en verschillend uitwerken in economische sectoren.
- Arbeidsproductiviteit onder druk: De arbeidsproductiviteit in Nederland (en omringende landen) daalt al sinds 2007. Nederland is nog steeds één van de productiefste landen van Europa, maar wereldwijd verliezen we veel terrein aan bijvoorbeeld de Verenigde Staten en China.

Ontwikkeling aantal banen en bedrijven Oss 2014-2023

Opgaven voor Oss

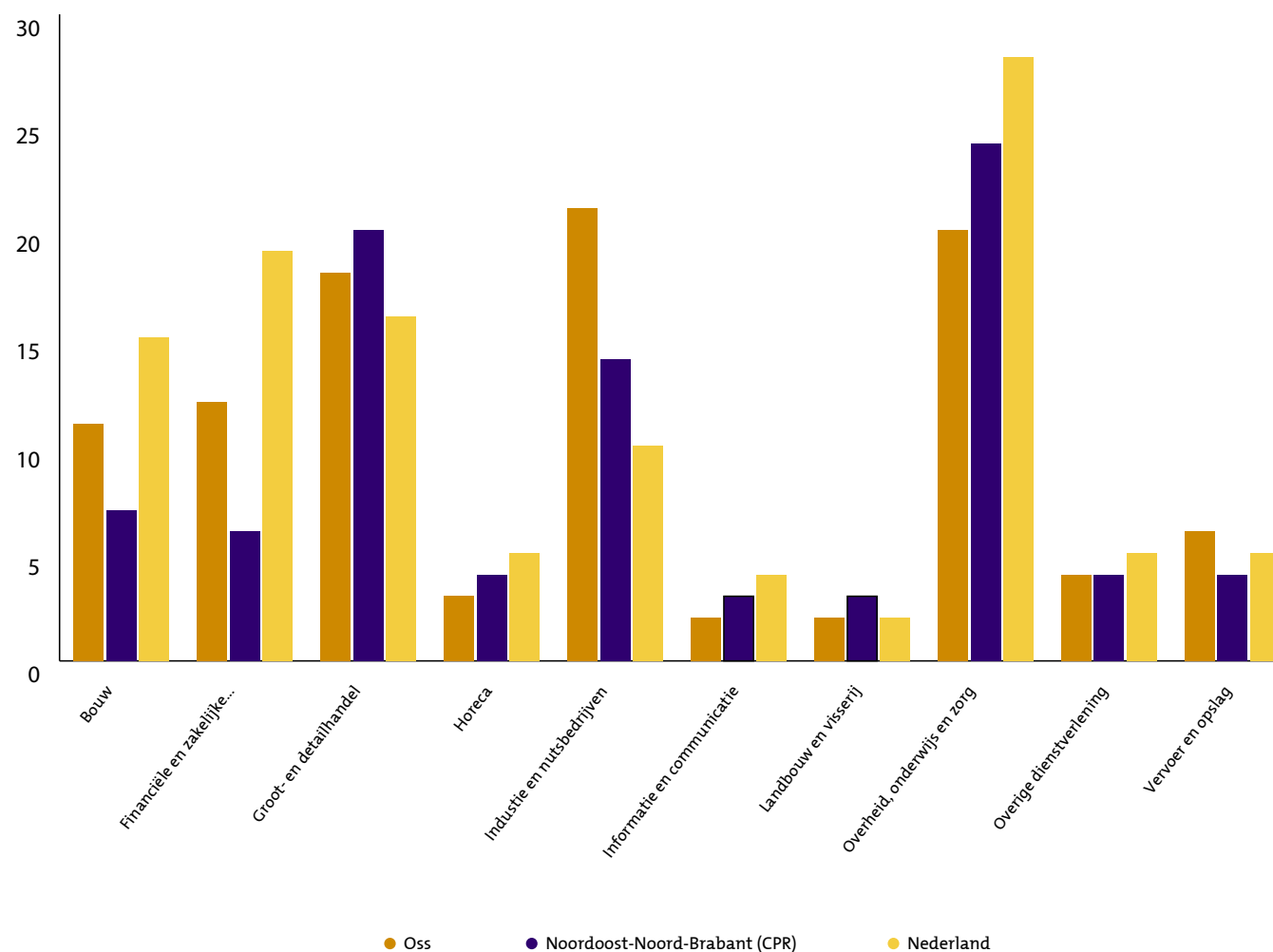
- Een innovatieve maakstad blijven: Oss wil een innovatieve maakstad blijven. De gemeente wil sterke sectoren zoals life sciences & health, bouw en agri-food versterken door innovatie te stimuleren. Dat gebeurt door bedrijven en kennisinstellingen met elkaar te verbinden en nieuwe, kennisrijke bedrijven en talent aan te trekken.
- Duurzaam omgaan met schaarste: Ook moet de Oss economie duurzaam omgaan met schaarste. Ruimte, energie, grondstoffen, personeel en biodiversiteit worden schaarser. Ondernemers moeten zich hierop voorbereiden en ernaar handelen, de gemeente stimuleert hen om deze omslag te maken.
- Ruimte creëren voor werken: Oss wil voldoende ruimte bieden om te werken. Dat betekent dat bestaande werklocaties beter worden benut en dat er in de regio wordt gewerkt aan nieuwe werklocaties. Ook wil Oss de kansen van haven en spoor beter benutten.
- Jongeren binden aan bedrijven en onderwijs: De gemeente Oss wil jongeren beter binden aan bedrijven en onderwijsinstellingen. De samenwerking tussen scholen en bedrijven mag intensiever en sterker worden.

22. Economie - innovatieve maakstad

Waar werken we in Oss aan?

- Life Sciences: Versterken en nationaal én Europees/internationaal profileren van Pivot Park als het kloppend hart van life sciences & health in onze regio. Onze inzet is erop gericht de behoeften van Pivot Park en de omliggende LSH-bedrijven te faciliteren en te ondersteunen. Zodat zij optimaal kunnen groeien en innoveren.
- Duurzaam en circulair: Verduurzaming is voor alle ondernemingen een noodzaak. Er zijn al meerdere interessante (regionale) pilots en (regionale) initiatieven genomen, zoals kennisontwikkeling rondom circulair bouwen, het Grote Oogst traject (verduurzaming van Brabantse bedrijventerreinen, waaronder Moleneind en Vorstengrafdonk) en afvalvermindering op bedrijventerreinen. We werken met een aantal gemeenten en woningcorporaties in de Brabantse Aanpak Circulair Bouwen. Binnen de ambities voor Circulaire economie is de gemeentelijke focus gericht op circulariteit in bouw en sloopmaterialen, reductie van voedselverspilling en circulair watergebruik bij chemische materialen.
- Ruimte: Om voldoende ruimte te bieden aan ondernemers, zetten we in op meerdere sporen:
 - o Bestaande bedrijventerreinen verduurzamen, onderscheidend profileren en het ruimtegebruik intensiveren; * Zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte op Heesch-West;
 - o Beter benutten van de haven (kade en watergebonden bedrijventerreinen), aan de hand van de in het Toekomstperspectief Haven Oss beschreven strategie;
 - o De ontwikkeling van gemengde woonwerkgebieden (met name Spoorzone/Euterpepark) en ruimte voor werken in de wijk.

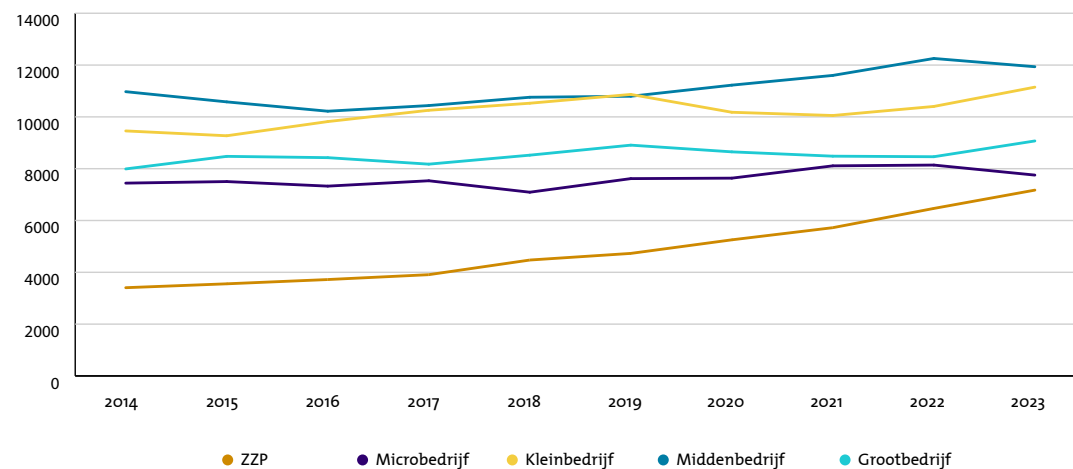
Sectorale werkgelegenheid Oss afgezet tegen Noordoost-Noord-Brabant en Nederland (2023; LISA)

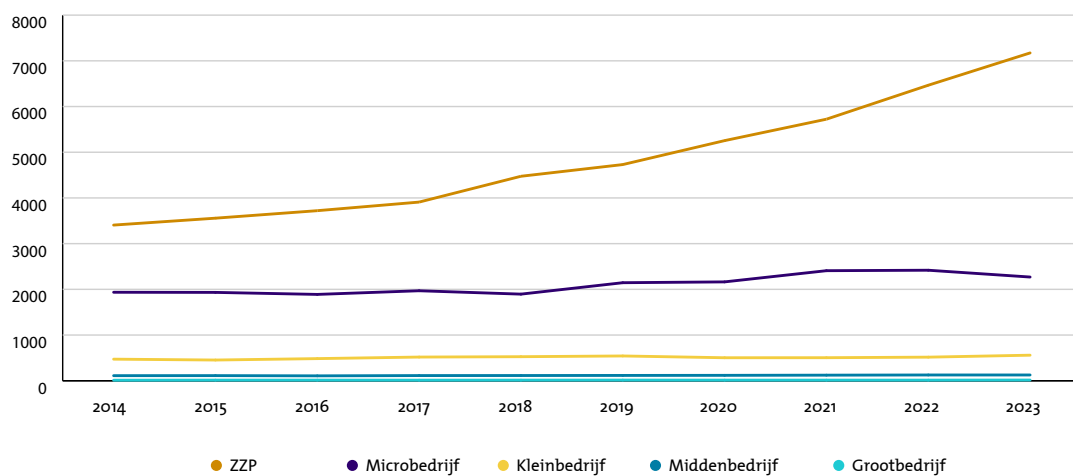
22. Economie - innovatieve maakstad

Volgens de Innovatiespotter zijn er in heel Nederland per 1.000 bedrijven ongeveer 20 innovatief. In Oss zijn dat er iets meer, namelijk 22 per 1.000 bedrijven. Het betreft in Oss zo'n 250 bedrijven, die dit predicaat dragen. De innovatieve bedrijven bevinden zich vooral binnen de Life Science & Health en Bouwsector

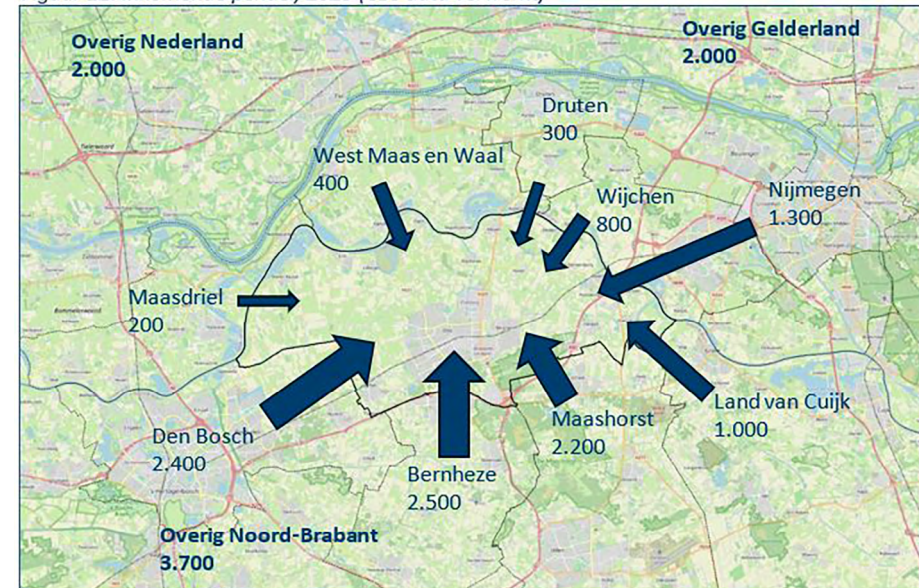
Banen naar vestigingsgrootte

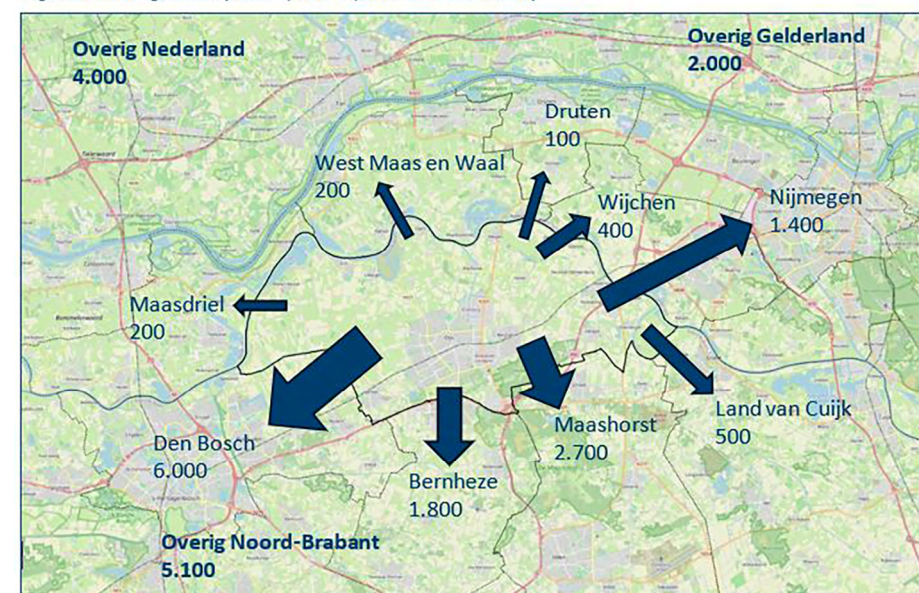
Vestigingen naar vestigingsgrootte

Figuur 12: Inkomende pendel, 2023 (CBS data verwerkt)

Figuur 13: Uitgaande pendel, 2023 (CBS data verwerkt)

22. Economie - innovatieve maakstad

Ambities en doelen uit de Oss innovatieve maakstad - Economische strategie 2026-2032 en uitvoeringsagenda van de gemeente Oss (januari 2026)

Brede welvaart als vertrekpunt

Welvaart en economie zijn binnen brede welvaart een belangrijke pijler op zichzelf én ze dragen bij aan het welzijn en welbevinden van inwoners, werknemers en ondernemers in Oss. Een sterke economie is daarmee een fundament van onze brede welvaart.

Naast welvaart en inkomen van mensen, gaat het bij Brede welvaart nadrukkelijk ook om hun welbevinden en geluk, om hun welzijn en gezondheid. Dit alles in een (natuurlijke) omgeving die goed is voor mens, dieren en planten. Waarbij keuzes die we nu en hier (in Oss en Nederland) maken, geen nadelige effecten hebben voor toekomstige generaties waar ook ter wereld.

Kernambitie

“Oss is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, ondernemen en te bezoeken. De ondernemersgeest zorgt voor een levendige economie en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners. Oss profileert zich met pharma en Life Science. Het buitengebied biedt zowel ruimte voor agrariërs als recreatie en toerisme in een divers landschap met grote historische waarde.”

Zo hebben we in de ‘Omgevingsvisie Oss 2040’ onze kernambitie geformuleerd voor een toekomstbestendig, ondernemend en uitnodigend Oss. Een gemeente die aantrekkelijk is en blijft voor ondernemers. Met een toekomstbestendige economie die bijdraagt aan duurzame economische ontwikkeling en brede welvaart. Dat is de economische stip op de horizon.

Doelen

1. Concurrentiekracht versterken: de mate waarin het lukt om bedrijven, mensen en investeringen aan te trekken en te behouden en om de productiviteit te verhogen. Dit in vergelijking met andere gemeenten of regio's. Een aantrekkelijk 'vestiging- en ondernemersklimaat' is daarvoor belangrijk.
2. Ondernemerschap stimuleren: de wijze waarop ondernemers, werknemers en kennisinstellingen in staat zijn om nieuwe economische kansen tot stand te brengen. Zodat bestaande bedrijven vernieuwen of dat er nieuwe bedrijven starten. Waar mogelijk helpen deze nieuwe economische activiteiten mee om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, bijvoorbeeld rondom de energietransitie of de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

Uitvoeringsambities

1. Innoveren; Het stimuleren van het innovatief vermogen en innovaties van ons bedrijfsleven zien we als drijfveer voor onze economie. Innovatie versterkt onze concurrentiepositie, waardoor onze economie blijft ontwikkelen en kunnen we met minder mensen hetzelfde produceren aan producten en diensten.
2. Verduurzamen; Onze ambitie om in 2050 circulair en energie-neutraal te zijn vraagt om een verdere verduurzaming van ons bedrijfsleven en onze werklocaties.
3. Lerende stad Opleiden; Scholen en bijscholen maken van Oss een Lerende stad, met een wendbare, veerkrachtige en mensgerichte arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt die past bij de economische ambities van Oss.
4. Ruimte voor werken; De schaarste aan bedrijfsruimten en werklocaties vraagt om een meer intensief gebruik van bestaande bedrijventerreinen en om nieuwe locaties. Met voldoende beschikbare aansluitcapaciteit op het elektriciteitsnet. Zodat onze ondernemers kunnen blijven groeien en nieuwe bedrijven zich kunnen vestigen.
5. Samenwerken versterken; Ondernemers, onderwijsinstelling en de gemeente weten elkaar goed te vinden. We hebben goede samenwerkingen in de regio en met partners elders in het land. We hebben een prima positie in de G40 en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en dat zetten we voort. Waar onze ambities dat wenselijk maken, schalen we op naar (inter)nationale profilering en samenwerking.

23. Vrijetijdseconomie - recreatie en toerisme

Waar staat Oss nu?

Definities Toerisme en Recreatie:

- Recreatie: activiteiten die buitenshuis worden uitgevoerd in de vrije tijd, zonder overnachting. Dit kan binnen of buiten (zoals dagtochten of excursies) de normale leefomgeving zijn.
- Toerisme: een trip maken naar een bestemming met minimaal 1 overnachting.
- Vrijetijdseconomie is een breed begrip. Zo vallen winkels niet onder recreatief aanbod, maar is winkelen wel een dagrecreatieve activiteit. De cijfers voor R&T zijn altijd opgebouwd uit cijfers van allerlei deelsectoren. In de monitor is daarom een afbakening van het aanbod opgenomen.

De Monitor Recreatie en Toerisme brengt het toeristisch recreatieve aanbod en functioneren in beeld. Onze vrijetijdssector kent in 2024:

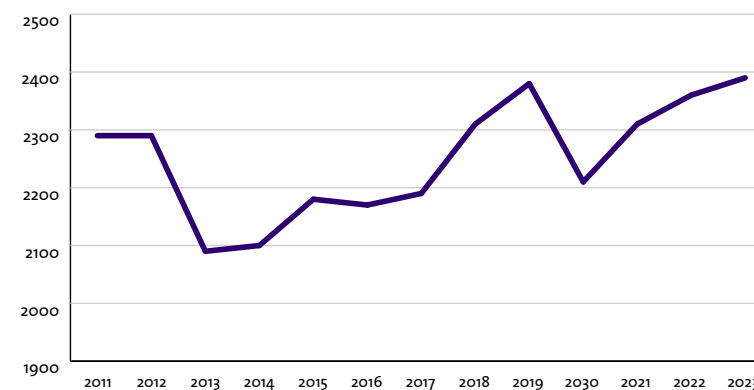
- 2.290 banen, dit is 5% van het totaal aantal banen (landelijk is dit 7,5%). Het aandeel is al jaren stabiel.
- Ruim 150.000 overnachtingen, bij ruim 200 toeristisch-recreatieve bedrijven met circa 1.700 slaapplekken. Er zijn 243 vrijetijdsvoorzieningen per 10.000 inwoners
- Gasten die één of meerdere nachten in Oss verblijven, gaven € 21,4 miljoen uit in onze gemeente (2022). Tel je daarbij op de gemiddelde uitgaven aan vrijetijdsactiviteiten van elke Nederlander (dus ook van Ossenaars), dan hebben we het over een 'economische potentie' van € 337 miljoen.
- 442 km wandelroutenetwerk en 177 km fietsroutenetwerk.
- In de provincie Noord-Brabant stijgt het aantal toeristen (excl. Corona dip): het aantal binnenlandse toeristen steeg sinds 2012 met 34,5%, het aantal buitenlandse toeristen steeg met 66%. Landelijk stijgt dit nog harder (respectievelijk 43% en 75%).

Trends & Ontwikkelingen

- Veranderende focus binnen de vrijetijdseconomie: De aandacht verschuift van het simpelweg vergroten van het aantal banen naar het verhogen van kwaliteit. Het gaat om beter verbonden aanbod, duurzaam kwaliteitstoerisme en hogere bestedingen per bezoeker. Consumenten gaven in 2024 bovendien meer uit aan vrijetijdsbesteding dan in de jaren daarvoor.

- Groeiende recreatiebehoefte: De behoefte aan recreatie neemt sterk toe. Dat komt door bevolkingsgroei, zowel natuurlijk als door nieuwe woningbouw, én door een groeiende wens om te wandelen en tijd door te brengen in de natuur. Hierdoor wordt betere spreiding steeds belangrijker om drukte in kwetsbare gebieden te voorkomen. De uitdaging is om groei te combineren met leefbaarheid en natuurbescherming - een toekomstbestendige vrijetijdseconomie.
- Brede welvaart als uitgangspunt: Recreatie en toerisme worden steeds vaker gezien als sectoren die brede welvaart versterken. Goede recreatiemogelijkheden dragen niet alleen bij aan de lokale economie, maar ook aan gezondheid, waardering van de leefomgeving en natuurdoelen. Consumenten hechten bovendien meer waarde aan lokale ervaringen en zoeken activiteiten die bijdragen aan hun gezondheid.
- Nieuwe wensen van de consument: De voorkeuren van bezoekers veranderen. Er is meer vraag naar 'log-out tijd' zonder schermen, naar rust en onthaasting, naar verbinding met anderen en naar betekenisvolle ervaringen. Tegelijk blijft toegankelijkheid belangrijk: recreatie en toerisme voor ieder budget.
- Technologie verandert het gedrag: Digitalisering speelt een grotere rol in hoe mensen hun vrije tijd plannen en beleven. Al helpt bij het kiezen van bestemmingen en het organiseren van uitjes, Virtual Reality maakt nieuwe vormen van beleving mogelijk, en contactloze diensten worden steeds gebruikelijker.

Banengroei binnen de sector Recreatie & Toerisme - gemeente Oss

Bron: Lisa

Opgaven voor Oss

- Recreatie en toerisme inzetten voor Brede Welvaart: Recreatie en toerisme vergroten de brede welvaart in Oss. Dat vraagt om sturing om de juiste bezoeker, op de juiste plek, op de juiste momenten te krijgen (via 'routestructuren'). Zo versterken we zowel de leefomgeving als de lokale economie.
- De Maas inzetten voor recreatie en toerisme: De Maas biedt veel kansen voor recreatie en toerisme. We willen dit potentieel benutten door te werken aan een passend en duurzaam aanbod, verspreid over de gemeente, met extra aandacht voor de Maaszone. De dijkversterking creëert ruimte voor nieuwe voorzieningen, zoals wandelplekken en betere fietsverbindingen. Dit opent ook deuren voor ondernemerschap en nieuwe initiatieven in het gebied.
- Spreiding van bezoekers bij Herperduin: Rondom Herperduin is spreiding van bezoekers belangrijk om het natuurgebied te beschermen. Dit kan door een 'levendige schil' in te richten rondom Herperduin. Dit is een zone met aantrekkelijke plekken buiten het kwetsbare natuurgebied, zoals kleinschalige horeca, verblijfsplekken of routestructuren.
- Profileren van Oss: Oss kan als toeristisch-recreatieve bestemming sterker naar voren treden. Dat doen we door de drie deelgebieden - de Maas, de stad Oss en Herperduin - beter te profileren. Stichting Oss & Partners zou na de startfase kunnen doorgroeien naar een volwaardige citymarketingorganisatie.

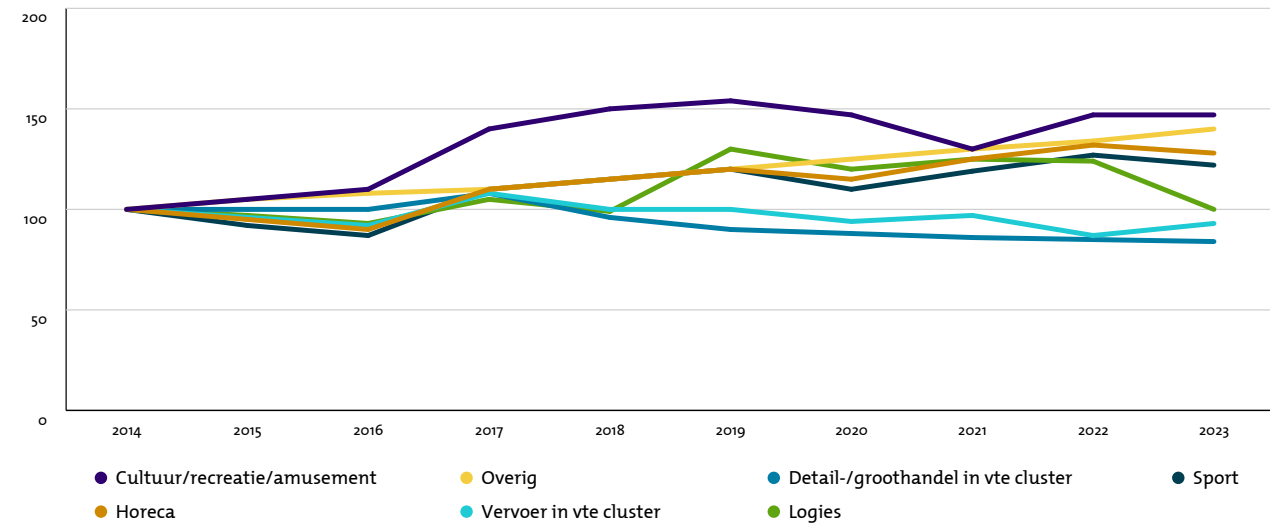
23. Vrijetijdseconomie - recreatie en toerisme

Waar werken we in Oss aan?

Het toeristisch en recreatieve aanbod van Oss kenmerkt zich door haar veelzijdigheid. Er is zowel in de stad, in de kernen als in het buitengebied van alles te doen en te beleven voor inwoners en toeristen. Door dit aanbod te versterken dragen we bij aan de brede welvaart van Oss. Dit doen we onder andere op de volgende manieren:

- Samenwerking via Stichting Oss & Partners: Stichting Oss & Partners versterkt de toeristische gebiedsmarketing en informatievoorziening binnen de gemeente. Door samen te werken met Osse partners ontstaat een duidelijker en aantrekkelijker aanbod, waar inwoners, ondernemers en bezoekers economisch en maatschappelijk van profiteren.
- Recreatie dichtbij huis: Het recreatieve aanbod voor de Ossenaar wordt verbeterd met de uitvoering van de Ambitienota Geffense Plas en de opwaardering van de entree van Hoessenbosch. Tegelijk investeren we in een kwalitatief sterke infrastructuur, zoals routenetwerken en samenwerking met Brabant Partners.
- Regionale verbindingen: Het recreatieve aanbod over de gemeentegrens wordt versterkt via de Maassamenwerking (cultuur en waterrecreatie) en Regio Noordoost-Brabant (erfgoed, gezond bewegen, food en beleving). Hierdoor ontstaat een completer en beter verbonden aanbod voor bezoekers.
- Nieuwe kaders: Er komt een nieuw programma voor de vrijetijdseconomie, aangevuld met structurele monitoring. Dit helpt om ontwikkelingen te volgen, keuzes te onderbouwen en gericht te blijven investeren in een toekomstbestendige sector.

Banengroei per sector, bron: lisa

Aantal slaappleaatsen, Bron: database logiesaccommodaties

23. Vrijtijdseconomie - recreatie en toerisme

Ambities en doelen uit de Omgevingsvisie (mei 2025):

In de omgevingsvisie Oss 2024 schetsen we de belangrijkste lijnen voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme in de toekomst.

- We zetten in op een beleefbaar landschap met haar bijzondere erfgoedwaarden en natuur, waarbij we streven naar een evenwicht tussen gebruik en behoud.
- We zien recreatie en toerisme en passende bedrijvigheid als kans om bij te dragen aan de levendigheid van de dorpskernen in het buitengebied. We zetten in op recreatie dichtbij huis met aandacht voor de bereikbaarheid, spreiding en diversiteit aan mogelijkheden binnen de gemeente.
- Als gemeente Oss houden we de regie op toerisme en recreatie binnen de gemeente. We zetten in op het spreiden van de recreatieve druk over hotspots als de Geffense Plas, Herperduin, de Maasoevers en de Lithse Ham. Hierdoor blijft het buitengebied van Oss aantrekkelijk voor zowel inwoners als bezoekers. Door het verbeteren van recreatieve routes worden de toeristische hotspots langs de noord- en zuidrand van de gemeente beter verbonden met elkaar en de regio. Met de buurgemeenten werken we samen aan de aansluiting van ecologische en recreatieve verbindingen, waarbij bijvoorbeeld ook de Maasveren een rol spelen.
- Het levendige stadshart van Oss biedt zowel aan inwoners als bezoekers een gevarieerd aanbod van horeca, stedelijke voorzieningen en evenementen en is goed bereikbaar via het spoor, fietsnetwerk en te voet.
- In Oss bieden we ruimte aan evenementen voor een bruisende en gezellige gemeente en stad, voor en door Oss. We kiezen voor evenementen die passen bij de plek, die bijdragen aan het uitnodigend karakter van de gemeente en de sociale samenhang van lokale gemeenschappen. Denk bijvoorbeeld aan muziekfestivals, braderieën en hardloophwedstrijden. We kiezen voor spreiding over de gemeente, zowel in tijd als locatie: in de stad, de kernen en het buitengebied.

23. Vrijetijdseconomie - recreatie en toerisme

Ambities en doelen uit de Economische strategie (januari 2026)

De visie Verbinden en Vertellen is het beleidsstuk voor R&T uit 2020, de koers van dit beleidsveld meegenomen in de Economische strategie. Ook zijn er aandachtspunten en ambities geformuleerd in de omgevingsvisie. Beiden vormen de basis voor een op te stellen nieuw en weer actueel beleidsstuk Vrijetijdseconomie.

In de uitvoeringsagenda van de Economische strategie, hebben het opstellen van een programma vrijetijdseconomie opgenomen, waarin diverse (niet uitsluitend de volgende) onderdelen aan bod komen:

- a. Analyse vrijetijdseconomie middellange termijn, analyse vraag en aanbod, 1-meting monitor vrijetijdseconomie, gebiedsgerichte uitwerking.
- b. Onderzoeken kansen zakelijk toerisme: Onderzoeken beschikbaar en gewenst aanbod voor het ontwikkelen van zakelijk toerisme (gericht op diverse bedrijvigheid opererend in internationale markten, o.a. Pivot Park & life sciences & health, industrie, bouw, logistiek, etc.)
- c. Juiste bedrijf én juiste bezoeker op de juiste plek: werken aan een ruimtelijk afwegingskader voor nieuwe initiatieven (en eventuele doorwerking daarvan). Zo toetsen we eenduidig de wenselijkheid van toeristisch-recreatieve initiatieven & zorgen we voor eenduidige beoordeling ervan.

Waar staat Oss nu?

- Oss beschikt over een groot agrarisch areaal, waarin melkveehouderij, akkerbouw en intensieve veehouderij belangrijke pijlers zijn. Er zijn ongeveer 330 agrarische bedrijven, waarvan 150 melkveehouders, 60 varkenshouders en 15 kippenhouders. Dit naast 'overige' bedrijven voor geiten, vleesvee, paarden en konijnen.
- Op al deze bedrijven leven circa 700.000 kippen, 155.000 varkens en 35.000 koeien.
- De capaciteit aan mestverwerking is circa 310.000 m3. Er zijn vijf mestverwerkingsbedrijven in Oss (één bedrijf capaciteit voor 180.000 m3, één bedrijf voor 100.000 m3 capaciteit en drie bedrijven die samen een capaciteit hebben van 31.000 m3 verwerkingscapaciteit).

Trends & Ontwikkelingen

- Ontwikkelingen in de landbouwsector: De landbouwsector bevindt zich in een periode van grote verandering. Bedrijven werken met steeds kleinere marges en worden geconfronteerd met een groeiend pakket aan regels en maatschappelijke verwachtingen. Daardoor investeren sommige ondernemers in verdere ontwikkeling, terwijl anderen hun bedrijfsvoering aanpassen of besluiten te stoppen. Landelijke dossiers zoals stikstof, mestverwerking en gezondheids-onderzoeken (onder andere rond geitenhouders) hebben invloed op de keuzes van agrarische ondernemers
- Bedrijfsomvang en bedrijfsstructuur: Landelijk neemt het aantal agrarische bedrijven af en groeien de bedrijven die blijven bestaan. In Oss verloopt deze ontwikkeling gematigder, onder meer doordat relatief veel bedrijven een opvolger hebben. Stoppende bedrijven worden doorgaans overgenomen, waardoor agrarisch gebruik behouden blijft. Daarnaast groeit de akker- en tuinbouw in Oss in grondbezit, wat de druk op beschikbare landbouwgrond vergroot.
- Innovatie en verduurzaming: Technologische vooruitgang, schaalvergroting en specialisatie hebben de productiviteit verhoogd, maar leiden ook tot hogere kosten en afhankelijkheid van energieprijzen en afzetmarkten. Agrariërs zoeken daarom naar duurzamere bedrijfsmodellen, zoals kringlooplandbouw, verbetering van bodem- en waterkwaliteit, energieproductie uit mest en alternatieve teelten. Deze innovaties bieden perspectief voor toekomstbestendig ondernemerschap.
- Doelsturing door het Rijk: Het landelijke beleid verschuift steeds meer van middelvoorschriften naar doelsturing. Ondernemers worden afgerekend op meetbare resultaten voor stikstof, klimaat en water, terwijl zij zelf bepalen hoe zij deze doelen behalen. Gemeente en provincie sluiten hierop aan door ruimte te bieden voor innovatie en door regelgeving zo uitvoerbaar mogelijk te houden.

In Oss wordt bijvoorbeeld experimenteerruimte geboden voor innovatieve mestverwerking en energieprojecten, en wordt aangesloten bij regionale programma's van AgriFood Capital.

- Aandacht voor natuur en leefomgeving: De maatschappelijke aandacht voor biodiversiteit, bodemkwaliteit, waterkwaliteit en dierenwelzijn blijft groeien. Dit vraagt om gebiedsgerichte keuzes en maatwerk. Waarbij de belangen vanuit landbouw, natuur, water en leefomgeving in samenhang worden afgewogen. Met oog voor de belangrijke beheersrol van agrarische ondernemers in het buitengebied.

Waar werken we in Oss aan?

- De gemeente Oss werkt aan een vitaal en toekomstbestendig buitengebied waarin landbouw, milieu en bestaansrecht in balans zijn. In nauwe samenwerking met agrarische ondernemers, belangenorganisaties en andere overheden zetten we in op gebiedsgerichte ontwikkeling die leidt tot emissiereductie, verbetering van bodem- en waterkwaliteit en versterking van biodiversiteit met behoud van economisch perspectief.
- Daarnaast maakt de gemeente initiatieven mogelijk die leiden tot innovatie en verduurzaming. Onder meer door agrarische collectieven te ondersteunen en door hen in contact te brengen met relevante kennis en netwerken. Deze aanpak sluit aan bij de ontwikkelingen op provinciaal en nationaal niveau.

Voedselstrategie

- Oss wil de Osse polder behouden als gebied voor voedselproductie. Het gebied past goed bij de Europese koers voor duurzame, circulaire landbouw. De Osse polder vormt een agrarisch landschap met beperkte functiemenging, wat goed aansluit bij de Europese ambities om landbouwgebieden te verduurzamen en kringlopen te sluiten. De nadruk op bodemgezondheid, schoon water en schone lucht sluit aan bij de Europese landbouwstrategie, die inzet op minder milieurisico's, circulaire landbouw stimuleert en duurzaamheid in de hele keten versterkt.
- Onze aanpak weerspiegelt de Europese visie voor landbouw en voedsel (2025-2029), waarin versterken van de concurrentiekracht en weerbaarheid van de landbouwsector centraal staan. Dit naast de waarborg van eerlijke inkomens, innovatie en samenwerking tussen boeren en overheid. Door deze gedeelde Europese prioriteiten lokaal te vertalen en samen met boeren op te trekken, ontwikkelt de Osse polder zich tot een voorbeeldgebied binnen de voedselstrategie - zowel regionaal als in het bredere Europese beleidskader.

Opgaven voor Oss

- Bijdragen aan maatschappelijke opgaven: Oss draagt bij aan nationale en provinciale doelen voor het verminderen van uitstoot, natuurherstel, klimaatadaptatie en verbetering van de waterkwaliteit. Deze opgaven spelen vooral in het buitengebied en vragen om een aanpak waarbij belangen worden gecombineerd.
- Economisch perspectief bieden: Het is belangrijk dat agrarische ondernemers een toekomst hebben, waarin ze voldoende inkomen hebben en middelen om te investeren in hun bedrijf. Zonder dit perspectief ontstaat leegstand, achteruitgang van het landschap en verlies aan kwaliteit. De Osse polder blijft een belangrijk agrarisch gebied.
- Samenwerken: Goede samenwerking met agrarische ondernemers en collectieven blijft noodzakelijk. Zij zijn een partner in oplossingen voor opgaven op klimaat, natuur en water. Innovatie en nieuwe verdienmodellen helpen om de voedselvoorziening sterk te houden.

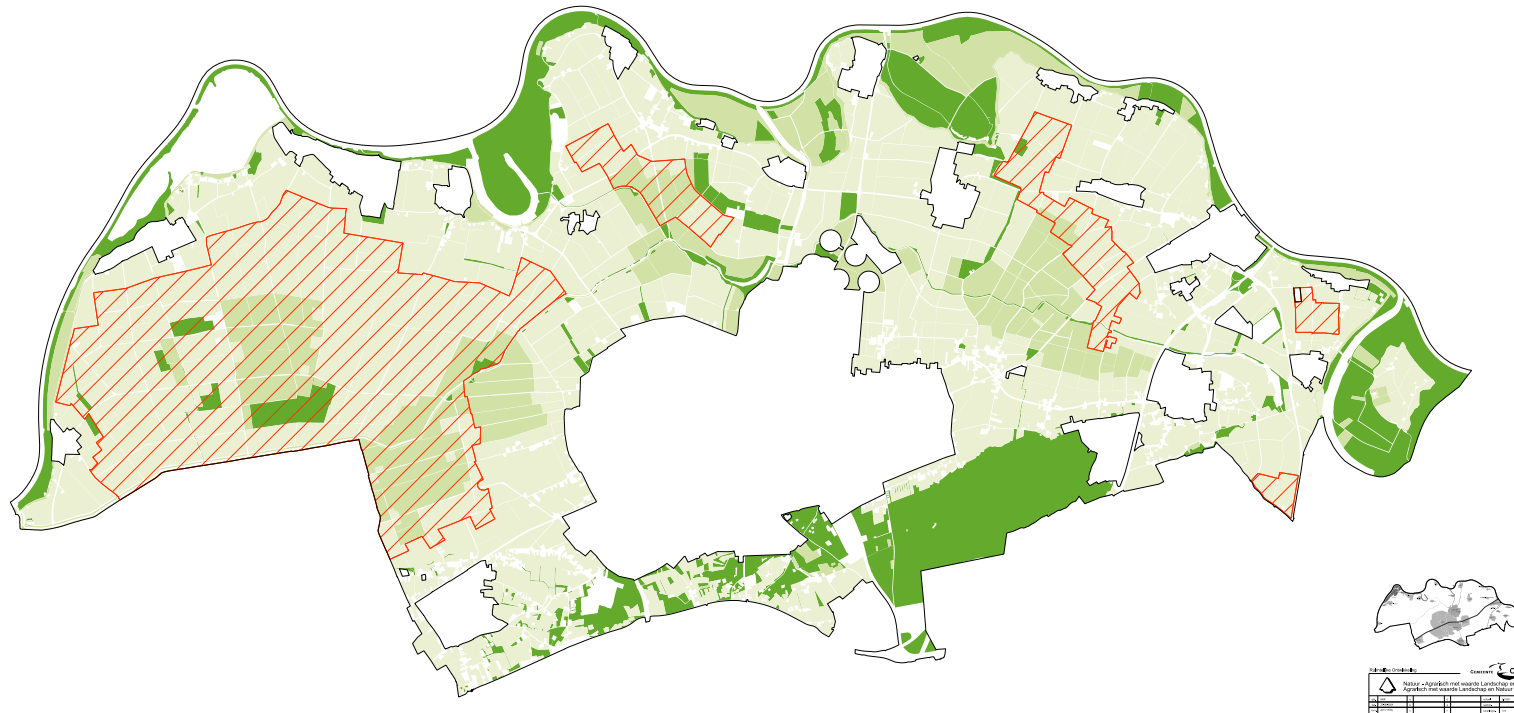
Ambities en doelen uit de Agrarische visie (januari 2021)

Wij streven naar een sterke, toekomstbestendige agrarische sector in Oss. Op basis van een economisch volhoudbaar model dat ecologisch verantwoord is en voldoende politiek- maatschappelijk draagvlak heeft. De komende paar jaar blijven we ons focussen op deze ambitie, in samenwerking met de sector. De realisatie is met en door de boeren in de Osse polder, waarbij de gemeente haar taak en rol oppakt om dat proces te faciliteren.

Onze uitgangspunten:

Voor de realisatie van onze aanpak hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De agrarische keten is voor Oss een belangrijke sociaal-economische sector;
- Wij gaan vanuit economisch perspectief met de agrarische sector om zoals met onze andere belangrijke economische sectoren maar met bijzondere aandacht voor de relatie met andere grote opgaven;
- Bijzondere aandacht vraagt het belang en de invloed die de landbouw als beheerder van een groot deel van ons buitengebied heeft bij en op onze klimaat- en natuuropgaven;
- Wij richten ons primair op het toekomstperspectief van een gezonde, volhoudbare sector vanuit het perspectief van kringlooplandbouw;
- De transitie en het verloop daarvan is primair aan de sector zelf, met een richtinggevende rol van de rijks- en provinciale overheid;
- Onderdeel van onze ambitie is dat wij innovatie stimuleren en faciliteren en dat wij koppelkansen zoeken;
- Nationale en provinciale regelgeving is voor ons een gegeven dat wij vertalen naar onze eigen rol;
- In onze eigen maatregelen gaan wij zoveel mogelijk uit van controleerbare doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften.
- Stoppende agrariërs begeleiden wij met de ons ter beschikking staande ruimtelijke en sociale instrumenten;
- De transitie van de agrarische sector is onderdeel van onze visie op ons toekomstbestendig, vitaal buitengebied waarin we waarin we deelgebieden functioneel onderscheiden.

Verklaring

- Agrarisch met Waarde - Landschap
- Agrarisch met Waarde - Landschap en Natuur
- Natuur
- Primair Agrarisch Gebied

25. Arbeidsmarkt & Lerende Stad Oss

Waar staat Oss nu?

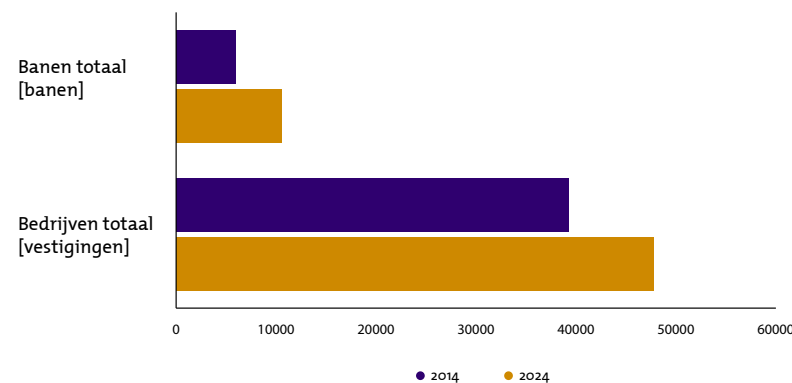
- Oss als Lerende Stad: Ossenaren, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeente maken samen een 'leercultuur' waarin iedereen - van jong tot oud - zich kan blijven ontwikkelen. Leren wordt toegankelijk op school, in de wijk, op het werk en in de vrije tijd, met concrete initiatieven zoals buitenlessen, de Dag van de Logistiek en talloze leerplekken midden in de samenleving. Als één van de twee Nederlandse 'UNESCO Learning Cities' laat Oss zien dat het vooroploopt in talentontwikkeling en duurzame inzetbaarheid.
- Banen en ondernemingen: Het aantal banen in Oss is tussen 2014 en 2024 gestegen van 39.271 naar 47.749. Dat betekent een groei van ruim 20%, oftewel 8.478 extra banen. In dezelfde periode nam het aantal bedrijfsvestigingen toe van 5.936 naar 10.553, een groei van ruim 77%. Deze sterke toename komt vooral doordat er veel meer ZZP'ers zijn bijgekomen. De groei was het grootst in de sectoren Life Sciences & Health (met name op Pivot Park), AgriFood, Logistiek en Bouw & Installatie. In deze sectoren nam het aantal banen sinds 2014 harder toe dan gemiddeld.
- Groei van de gemeente: Tot 2035 komen er naar verwachting 5.800 inwoners bij. Daarvoor zijn ongeveer 3.000 extra banen nodig.

Trends & Ontwikkelingen

- De arbeidsmarkt is krap en vergrijsd: Er zijn meer vacatures dan beschikbare mensen, waardoor werkgevers moeite hebben om personeel te vinden en te behouden. Omdat veel werknemers richting pensioen gaan, neemt die druk verder toe. Tegelijk moeten bedrijven vaker personeel omscholen om hen geschikt te maken voor nieuwe taken of functies. Slimmer werken met technologie - zoals digitalisering, automatisering en kunstmatige intelligentie - is steeds belangrijker om de productiviteit te verhogen. Door strengere regels voor zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel) kunnen sommige sectoren bovendien te maken krijgen met extra personeelstekorten.
- Hogere arbeidsproductiviteit wordt noodzakelijk: Door een blijvend tekort aan personeel kunnen bedrijven alleen groeien als medewerkers productiever worden. De arbeidsproductiviteit in Nederland blijft echter achter bij landen als Duitsland, China en de Verenigde Staten, waardoor extra inzet op innovatie, technologie en beter georganiseerde werkprocessen nodig is.

- Werk verandert: Nieuwe technologieën, globalisering, spanningen tussen landen en schaarste aan grondstoffen zorgen ervoor dat banen en sectoren snel veranderen. Sommige functies verdwijnen, terwijl nieuwe beroepen ontstaan. Deze beweging vraagt om andere vaardigheden, nieuwe vormen van opleiden - zoals hybride leeromgevingen en flexibele leerroutes - en nauwere samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen.
- Vaardigheden: Werkzoekenden hebben vaak andere kennis en vaardigheden dan werkgevers nodig hebben. Dit remt de groei van bedrijven en maakt overstappen tussen sectoren lastiger voor werknemers.
- Leven Lang Ontwikkelen als basis: Een gezonde economie staat of valt met mensen die zich blijven ontwikkelen. Leren gedurende de hele loopbaan maakt het makkelijker om van baan of sector te wisselen en om te blijven bijdragen aan vernieuwing op de werkvloer. Praktijkgericht leren, korte opleidingen en modulair onderwijs helpen inwoners om mee te bewegen met veranderingen.

Totaal aantal banen en bedrijven in Oss

Bron: ossstat.buurtmonitor.nl

Opgaven voor Oss

- Een infrastructuur ontwikkelen voor een leven lang leren: Technologische verandering (zoals AI, digitalisering en automatisering) vragen om andere vaardigheden en kennis van werknemers. Zowel van nieuwe als bestaande werknemers. Dit vraagt om een sterke lokale infrastructuur voor Leven Lang Ontwikkelen, zodat onze bewoners mee kunnen bewegen met de veranderende beroepen van de toekomst.
- Onderwijs en ondernemers verbinden: De verbinding tussen ondernemers en onderwijs is essentieel om talent te behouden en aan te trekken voor Osse werkgevers. Dit begint bij de wisselwerking met het Koning Willem I College (KW1C) en loopt door naar het hoger beroepsonderwijs (HBO) en wetenschappelijk onderwijs (OW) buiten onze gemeente.
- Benutten van arbeidspotentieel: Het is van belang het arbeidspotentieel van de Osse beroepsbevolking te benutten, te vergroten en te behouden. Dit moet met een extra oog voor inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.
- Samenwerking stimuleren: In al deze opgaven is samenwerking noodzakelijk tussen onderwijs, werkgevers en werknemers, overheid en andere Ossenaren.

25. Arbeidsmarkt & Lerende Stad Oss

Waar werken we in Oss aan?

Lerende Stad Oss - We maken een lokale strategie zodat leren een vanzelfsprekend onderdeel is van het dagelijks leven. Dat doen we samen met de Kracht van Oss Economic Board: een groep van ondernemers, overheid, onderwijs en maatschappelijke organisaties.

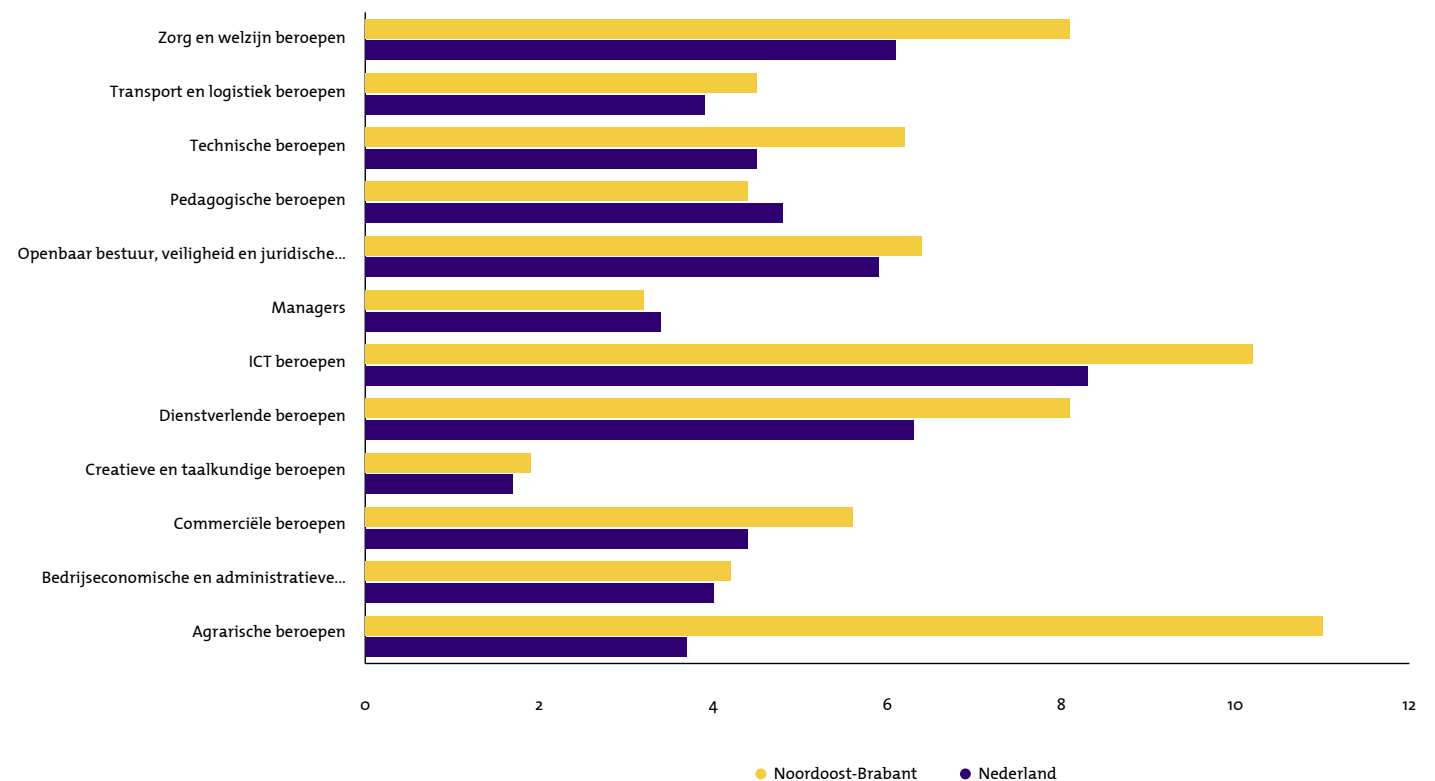
Leven Lang Ontwikkelen (LLO) - We verkennen hoe LLO in Oss een duurzame structuur kan hebben. Zodat onder meer het onderwijs flexibele leerroutes ontwikkelt en LLO onderdeel is van het werkgeversbeleid. Ook versterken we de basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) van inwoners en werkenden. In 2028 meten we de effecten van LLO voor Oss

Elk talent telt - op verschillende manieren stimuleren we dat de talenten van mensen in Oss worden benut:

- Het Talent Atelier van het Koning Willem I College (KW1C) is een plek waar studenten samenwerken met bedrijven.
- Samen met VNO NCW Oss en onderwijs werken we aan een LOB-hub (Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding): een plek waar jongeren en volwassenen hulp krijgen bij het kiezen van opleidingen en werk.
- We ontwikkelen een gemeenschappelijke taal voor talent, zoals 'skills paspoorten' (documenten waarin vaardigheden staan, niet alleen diploma's) en 'open badges' (digitale bewijsjes van vaardigheden die je bijvoorbeeld opdoet via sport of vrijwilligerswerk)
- In 2027 zijn we gastheer van de Scheikunde Olympiade.

Werkgevers fit voor de toekomst - We versterken leer- en werk-ecosystemen (Pivot Park, Pharma Delta en JobScool) en werken samen met hoger onderwijs en campussen. Ondernemers en onderwijs ontwikkelen traineeships (stages) en duale routes (werken en leren tegelijk). Werkgevers zorgen voor duurzame begeleiding van arbeidsmigranten en op een betere samenwerking op arbeidsmobiliteit van medewerkers.

De arbeidsmarkt in de Arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant, waar Oss onderdeel van is, wordt door het UWV bestempeld als zeer krap (4,58, dd. 06-02-2025). De krapte is daarmee groter dan de meeste arbeidsmarktregio's. Kijkend naar de krapte in de verschillende beroepsklassen is vooral de krapte voor zorg en welzijn, agrarisch, ICT en techniek groot. Ook valt op dat de krapte in Noordoost-Brabant in bijna alle sectoren groter is dan het Nederlands gemiddelde. Het is en wordt voor bedrijven actief in deze sectoren daardoor lastig om nieuw personeel aan te trekken.

Ambities en doelen vanuit het Arbeidsmarktbeleid 2026-2030 (maart 2026)

Wij creëren kansen en bouwen aan een arbeidsmarkt waarin ontwikkeling, vakmanschap en verbondenheid centraal staan. Waar inwoners betekenisvol mee kunnen doen en werkgevers ruimte hebben om duurzaam te groeien en innoveren. In 2040 is Oss een lerende stad: wendbaar, veerkrachtig en mensgericht.

- Leren stopt nooit, maar is een leefstijl.
- Werkgevers zijn ook leerbedrijven en lerende organisaties.
- Mensen bewegen soepel tussen sectoren, levensfasen en rollen.
- Brede welvaart staat centraal. Groei gaat hand in hand met welzijn en sociale samenhang.

Ons arbeidsmarktbeleid is daarnaast gebouwd op drie pijlers, die elkaar versterken.

Pijler 1. Leven Lang Ontwikkelen

We bouwen aan een stevige leerinfrastructuur waarin mensen zich in elke levensfase kunnen blijven ontwikkelen. Van flexibele leerroutes en hybride leeromgevingen tot een Leerfestival. We maken leren zichtbaar, dichtbij en vanzelfsprekend. Werkgevers verweven scholing in hun HR-beleid, zodat leren en ontwikkelen onderdeel wordt van werken en leven.

Pijler 2. Elk Talent Telt, Oss als talentenmagneet

We zetten breed in op het binden, boeien en benutten van talent. Waar iedereen betekenisvol mee kan doen: jong en oud en ongeacht achtergrond, leeftijd of beroep. Initiatieven vergroten de zichtbaarheid van Oss als plek waar je leert, groeit en blijft. Denk aan Het Talent Atelier, een gemeenschappelijke taal voor talent en de Scheikunde Olympiade. Zo maken we van diversiteit een kracht en bouwen we aan een arbeidsmarkt en maatschappij die uitnodigend is voor iedereen.

25. Arbeidsmarkt & Lerende Stad Oss

Pijler 3. Werkgevers Fit voor de Toekomst

We versterken met werkgevers de leer- en werkomgevingen van morgen. Samenwerken wordt de norm met stages, traineeships, duale routes, challenges en leercommunities. Werknemers krijgen kansen om zich te ontwikkelen, omdat werkgevers denken in skills en taken in plaats van functies. (Onbenut) talent wordt beter benut en sectoren versterken elkaar.

Gemeentelijke rol

Onze rol is uitvoerder, aanjager en verbinder. We agenderen urgente signalen, verbinden partijen en investeren in de continuïteit van samenwerking. Als tweede werkgever van Oss sluiten wij ook aan bij het arbeidsmarktbeleid.

Agenda op hoofdlijnen

We hebben onze acties gebundeld in onze agenda op hoofdlijnen, die tot stand kwam dankzij de inbreng van onze samenwerkingspartners. Wij voeren de agenda samen uit.

We werken samen over grenzen heen.

- Wij zijn lokaal geworteld met ons onderwijs, ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners.
- Wij zijn regionaal verbonden met Noordoost Brabant Werkt en de Human Capital Agenda.
- We zijn wereldwijd lerend met het netwerk van UNESCO Learning Cities, Oss deelt en leert internationaal.

26. Dienstverlening, data en digitalisering

Waar staat Oss nu?

- Inwoners zijn tevreden over onze dienstverlening, zowel aan de balie als digitaal. De tevredenheid ligt boven het landelijk gemiddelde (bron: WSJG, 2024).
- Oss is grotendeels op koers met de implementatie van een grote stroom aan nieuwe en gewijzigde informatiewet- en regelgeving. Deze wetten komen zowel uit Europa als via de Rijksoverheid op ons af. Er zijn een aantal wetten die vanaf 2026 grote impact gaan hebben op onze verdere digitalisering én de gemeentelijke dienstverlening raken. Deze pakken we integraal op.
- Dankzij het programma Data maken we steeds meer gebruik van data, dashboards en monitoring. Het nieuwe ethisch waardenkader helpt om goede afwegingen te maken.

Trends & Ontwikkelingen

- Digitalisering verandert de samenleving fundamenteel. Burgers, bedrijven en organisaties werken steeds meer digitaal. Daarom moet de overheid veilig, betrouwbaar en goed toegankelijk blijven. Digitalisering heeft veel voordelen: mensen kunnen altijd online zijn, informatie is makkelijk bereikbaar, en overheden kunnen inwoners sneller en gericht helpen. Ook zorgt de digitale sector voor economische groei. Naast de vele voordelen van digitalisering staan ook nadelen, zoals grotere afhankelijkheid van technologie en aanbieders daarvan én het feit dat niet alle inwoners kunnen of willen meekomen.
- Digitalisering biedt veel kansen om het werk van de gemeente slimmer en efficiënter te organiseren. Zo kan het digitaliseren van informatie ervoor zorgen dat processen sneller verlopen. Ook kunnen we slimme data-technologie inzetten, bijvoorbeeld om problemen eerder te signaleren, beter te handhaven of ruimtelijke plannen te maken. Daarnaast kan digitalisering helpen om inwoners beter te betrekken bij besluitvorming. Digitale middelen maken participatie namelijk makkelijker en toegankelijker voor meer mensen.
- Belangrijke publieke waarden zoals privacy, openheid en gelijke toegang komen door digitalisering onder druk te staan. Digitalisering raakt alle onderdelen van het beleid. Daarom moeten overheid, bedrijven en samenleving goed samenwerken en afspraken maken. Naast technologische vernieuwing zijn ook duidelijke

ethische regels nodig. Om fouten zoals de toeslagenaffaire te voorkomen, moet iedere medewerker goed begrijpen hoe je verantwoordelijk omgaat met data, privacy, transparantie en inclusiviteit.

- We werken binnen Nederland steeds meer als 1 overheid via de Nederlandse digitaliseringsstrategie (NDS) aan maatschappelijke opgaven. De NDS is een gezamenlijke strategie van gemeenten, provincies, waterschappen, publieke dienstverleners en de rijksoverheid om te versnellen op digitalisering. Dit betekent dat Oss zijn autonomie op een aantal vlakken opgeeft en meebeweegt richting collectivisering. Iedere prioriteit kent een eigen NDS-aanjaagteam waarin gemeenten vertegenwoordigd zijn. Het digitale dreigingslandschap wordt steeds diverser en onvoorspelbaarder. Er zijn veel verschillende soorten aan aanvallen door statelijke actoren, cybercriminelen, en andere kwaadwillenden. Door spanningen in de wereld worden digitale risico's groter. We zijn afhankelijk van technologie en leveranciers, en die afhankelijkheid kan ineens onveilig worden. Daarnaast kunnen kwaadwillenden nu ook generatieve AI gebruiken. Daardoor worden aanvallen makkelijker om uit te voeren en kunnen ze op veel grotere schaal plaatsvinden.
- Het digitale dreigingslandschap wordt steeds diverser en onvoorspelbaarder. Er zijn veel verschillende soorten aan aanvallen door statelijke actoren, cybercriminelen, en andere kwaadwillenden. Door spanningen in de wereld worden digitale risico's groter. We zijn afhankelijk van technologie en leveranciers, en die afhankelijkheid kan ineens onveilig worden. Daarnaast kunnen kwaadwillenden nu ook generatieve AI gebruiken. Daardoor worden aanvallen makkelijker om uit te voeren en kunnen ze op veel grotere schaal plaatsvinden.
- Desinformatie en polarisatie uit zich digitaal. Dit zorgt voor online aangejaagde openbare-ordeverstoringen. De burgemeester heeft hier nog geen wettelijke bevoegdheden in de gereedschapskist, omdat de wet hier (nog) geen ruimte voor biedt.

Opgaven voor Oss

- Digitalisering en technologische innovaties vragen ethische afwegingen en bestuurlijke betrokkenheid. Dit gesprek zou periodiek aan de college en raadstafels gevoerd moeten worden, met het ethisch waardenkader als ondersteunend middel.
- We moeten werken aan verplichte risicobeheersing en het voldoen aan strenge EU-regels inclusief bestuurdersaansprakelijkheid (NIS2 compliant werken). Bedrijfscontinuïteitsmanagement moet daarbij op orde zijn, zodat onze basisdienstverlening beschikbaar blijft tijdens een crisis. Het risico hierop neemt toe.
- Gegevensbescherming van onze inwoners blijft een uitdaging door de hoeveelheid informatie die we verwerken en versnipperde systemen. We moeten zorgen dat het vertrouwen in ons handelen toeneemt. Innovatie, vernieuwing en centralisatie kan daarbij helpen en ondersteunen.
- Digitalisering en datagedreven werken verbetert onze dienstverlening naar inwoners, die steeds meer eisen van ons als gemeente. Zij zien bij commerciële partijen hoe het kan, en verlangen deze service ook van ons. Daarbij moeten we ook steeds meer openbaar maken, waaronder veel bestuurlijke informatie en communicatie.
- Het verder implementeren van de opdracht integraal digitaliseren en de bijbehorende taakstelling hiervan te realiseren.
- Dankzij geopolitieke spanningen is het van belang dat we onze afhankelijkheid verkleinen van leveranciers. Het gemeentebestuur kan hierin ook sturend en helpend zijn door bepaalde onderwerpen te agenderen of zich uit te spreken.

26. Dienstverlening, data en digitalisering

Waar werken we in Oss aan?

- De nieuwe integrale digitaliseringsstrategie, waarin we digitalisering niet langer zien als een technisch vraagstuk is, maar een organisatie-brede opgave. 6 strategische thema's bepalen onze koers voor de komende jaren.
- We werken aan de hand van een actieplan dienstverlening aan vergaande digitalisering van onze dienstverlening. Hierin staan inwoners en publieke waarden centraal. We willen dit verbeteren om zo de aansluiting met de moderne veranderende samenleving te behouden. Door uitbreiding van onze (digitale) kanalen en mogelijkheden, waaronder track & trace, blijven we onze (digitale) dienstverlening verbeteren.
- We richten onze gemeentelijke informatievoorziening steeds meer in op basis van Common Ground. Common Ground is de informatie-kundige visie waarmee gemeenten collectief de informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer gaan inrichten. Hierdoor zijn we flexibel, modern én wendbaar. Zo werken we ook aan onze digitale autonomie.
- Digitale inclusie is een belangrijk thema binnen onze dienstverlening. We sluiten daarom aan bij de lokale inclusie agenda (LIA).
- We implementeren de NIS2 verplichtingen en brengen onze bedrijf kritische processen in beeld. We zorgen dat ze op orde zijn en zorgen zo voor continuïteit. Ook als er crisis is.
- We werken aan veilige en verantwoorde inzet van nieuwe technologie, waaronder een aantal concrete AI-toepassingen. Het ethisch waar-den kader is vastgesteld en gebruiken we om publieke waarden te borgen bij (nieuwe) digitale technologie.
- Privacy en gegevensbescherming staan centraal. Daarom voeren we DPIA's en IAMA's uit (instrumenten voor risicomanagement). Dit zorgt voor meer betrouwbare en transparante processen.
- We implementeren het nieuw dataplatform en trainen de organisatie in datageletterdheid. Ook de bestuurders moeten hierin opgeleid worden.

Klantbeleving

Klantbeleving is het gevoel dat de inwoner over de gemeente heeft op basis van interacties die hij met de gemeente heeft gehad. Indicatoren op het gebied van directe dienstverlening vindt u terug in dit dashboard. De uitkomsten van dit klantbelevingsonderzoek komen voort uit de Burgerpeiling. Alle indicatoren gaan over het jaar 2024.

27. Organisatie: Strategische slagkracht en uitvoeringkracht

Waar staat Oss nu?

- De economie van Oss is de afgelopen jaren sterk gegroeid. In Oss zijn ruim 47.000 banen, waarvan 1.000 bij de gemeente. Ongeveer de helft van onze medewerkers woont ook in Oss. Vergelijken met het landelijk gemiddelde hebben we minder fte per inwoner (10,1 tegenover 11,2) (bron ABP-werkgeversspiegel). We hebben te maken met een krappe arbeidsmarkt. Het is lastig om genoeg en gekwalificeerd personeel te vinden en te houden, zowel binnen de organisatie als bij onze leveranciers en partners. Daardoor kunnen we nieuwe taken minder makkelijk oppakken en staat onze uitvoeringskracht bij het realiseren van de opgave onder druk.
- We concurreren op de arbeidsmarkt voor een groot deel met andere gemeenten in de regio. Vooral de grotere gemeenten en de provincie bieden vaak betere arbeidsvoorwaarden, waardoor werven moeilijker is. Dit betreft met name voor de schaarse of moeilijk te werven posities. Het verloop in Oss ligt hoger dan landelijk (9,4% tegenover 8,9%, A&O fonds). Daarnaast zijn veel teams groot en is er te weinig capaciteit in leidinggevende functies.
- De huidige organisatie staat zichtbaar onder druk. Dit uit zich onder meer in een stijgend ziekteverzuim (8,4 % in december 2025). Dit leidt niet alleen tot minder beschikbare capaciteit, maar zet ook de continuïteit van werkzaamheden onder spanning. Tegelijkertijd is er sprake van een hoge inzet van externe inhuur om gaten in de bezetting op te vangen.
- De gemiddelde leeftijd in Oss is 47,1. Het landelijk gemiddelde ligt iets lager op 46,1 (bron ABP-werkgeversspiegel).

Trends & Ontwikkelingen

- De organisatie groeit vooral omdat de rijksoverheid steeds nieuwe taken aan gemeenten geeft. Ook worden wetten complexer, zoals de Omgevingswet en nieuwe digitale regelgeving. Tegelijkertijd komen er veel grote maatschappelijke vraagstukken op ons af: woningbouw, verduurzaming, klimaat, energie, armoede, veiligheid en zorg. Deze ontwikkelingen vragen om versterking in beleid en uitvoering, maar ook om meer strategisch vermogen en slimme, samenhangende sturing en keuzes binnen de organisatie.
- Inwoners verwachten een betrouwbare overheid die deskundig, integer, transparant en voorspelbaar is, afspraken nakomt en zowel zichzelf als de samenleving tegen risico's beschermt. Dat vraagt steeds meer professioneel en verantwoord gedrag van ambtenaren.

- Het wordt steeds belangrijker om talent goed in te zetten om als organisatie toekomstbestendig te blijven. Organisaties die investeren in leren, samenwerken en vernieuwen, kunnen beter omgaan met complexe opgaven en sneller reageren op veranderingen. Daarom verschuift de aandacht van traditioneel personeelsbeheer naar een meer vooruitkijkende manier van talentmanagement. Groeien, leren en vernieuwen horen dan dagelijks bij het werk. In de komende tien jaar gaat ongeveer een derde van de gemeentambtenaren met pensioen. Daarom is een goede, strategische personeelsplanning hard nodig.
- De Wetenschappelijke raad voor regeringsbeleid (WRR) heeft het rapport 'Deskundige Overheid' uitgebracht. De ontwikkelingen uit dit rapport sluiten aan bij de ontwikkelingen die we in Oss zien. Het WRR-rapport geeft aan dat de deskundigheid van overheidsorganisaties onder druk staat. Er ontstaat een tekort aan vakinhoudelijke kennis, ambtelijke vaardigheden en strategische deskundigheid. Overheden vullen deskundigheidstekorten op door op grote schaal externen in te huren. Dit schept afhankelijkheden en wordt lang niet altijd goed georganiseerd.
- Ook komen er meer nieuwe medewerkers zonder ervaring bij de overheid binnen. Dit vraagt extra inzet om de nieuwe medewerkers te leren hoe zij goed ambtelijk kunnen adviseren. Als medewerkers te weinig kennis hebben, durven zij soms geen stappen te zetten. Daardoor worden sommige taken te laat of helemaal niet voldoende uitgevoerd.
- De opgaven worden complexer, waardoor de gemeente Oss zowel specialisten als strategische generalisten nodig heeft. Medewerkers moeten vaker kunnen schakelen tussen verschillende onderwerpen, samenwerken met andere afdelingen en werken vanuit gezamenlijke doelen. Ook digitale vaardigheden worden steeds belangrijker, zoals omgaan met data, privacy, cybersecurity en kennis van werkprocessen.

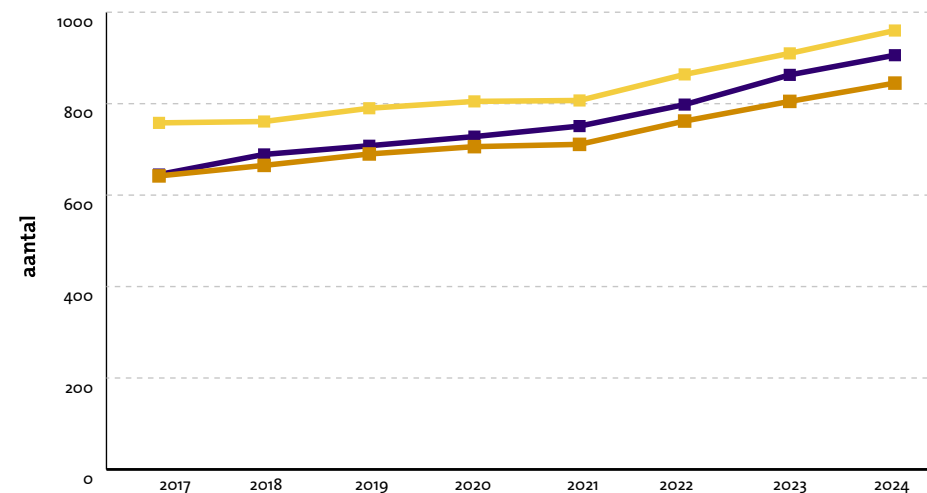
Opgaven voor Oss

- We staan voor de opgave om de organisatie toekomstbestendig te maken in een tijd waarin het takenpakket groeit, de complexiteit toeneemt en de arbeidsmarkt onder druk staat. Dit vraagt om een wendbare organisatie, waarbij we investeren in een stevige concurrentiepositie op de arbeidsmarkt en zorgen voor voldoende leidinggevend kader.
- Er is een vernieuwende aanpak nodig om problematiek rondom schaarste aan te pakken. Dat gaat veel verder dan innoveren van de arbeidsmarktstrategie. Onderdeel daarvan is versterking van de innovatiekracht (hoe snel breng je goede ideeën tot uitvoering) en inzet van digitale innovatie. Maar ook een mogelijke verlaging regeldruk en vereenvoudiging van de dienstverlening en processen. Dit vraagt om een organisatiebrede aanpak.

27. Organisatie: Strategische slagkracht en uitvoeringkracht

Waar werken we in Oss aan?

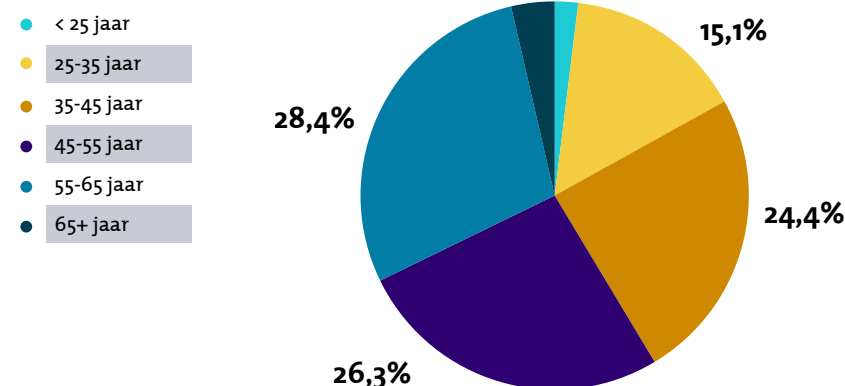
- Binnen onze organisatieontwikkeling werken we vanuit het principe “Wij zijn een Oss”. Dit betekent dat we gezamenlijk bouwen aan één organisatie met duidelijke kaders waarin samenwerking over alle afdelingen heen centraal staat. We streven naar meer uniforme en consistente werkwijzen en investeren gericht in leiderschapsontwikkeling om onze gezamenlijke ambitie kracht bij te zetten. Onderdeel van dit traject is ook het opnieuw vaststellen van de besturingsfilosofie en de bijbehorende inrichtingsprincipes en het toetsen van de huidige organisatiestructuur aan de principes.
- Alle leidinggevendenden nemen deel aan een leiderschapsprogramma waarbij de opgaven centraal staan.
- Om ons strategisch vermogen organisatiebreed te vergroten heeft de gemeenteraad vorig jaar geld beschikbaar gesteld om een concernstaf in te richten. Deze concernstaf bewaakt en versterkt de strategische koers van de gemeente, zorgt voor samenhang in de strategische beleidsontwikkeling signaleert trends, kansen en risico's en adviseert hierover aan bestuur en organisatie. Ook werkt de concernstaf aan proactieve externe positionering. Hierbij is samenwerking en lobby heel belangrijk.
- We innoveren onze arbeidsmarktbenadering om een aantrekkelijke werkgever in de regio te zijn. Hierbij willen we samenwerken met de andere werkgevers in Oss. Daarnaast helpt strategische personeelsplanning om vroeg inzicht te krijgen in toekomstige knelpunten, zoals vergrijzing en veranderende taken. Daarmee kun je gerichte maatregelen treffen voordat problemen ontstaan.
- We leiden medewerkers op in ambtelijk besturen dat zich richt zich op het ontwikkelen van politiek-bestuurlijke sensitiviteit, effectief adviseren, en samenwerken tussen ambtenaren en bestuur, met focus op rollen, verantwoordelijkheden, en de dynamiek in de gemeente.
- We investeerden in verdere ontwikkeling van digitale bewustwording, vakmanschap en geletterdheid. We hebben een fundament gelegd waarop we de komende jaren verder kunnen bouwen.
- We bouwen aan een moderne P&O organisatie. Vakmanschap en ontwikkeling staan daarin centraal. Ook sturen we op vermindering inhuur en verlaging ziekteverzuim met duidelijke kaders en met een gedragsmatige aanpak.

● Aantal medewerkers
● FTE (bezetting)
● FTE (begroot)

Aantal medewerkers per 1.000 inwoners	
Gemeente Oss	10,1
50.000 - 100.000 inwoners	10,1
Alle gemeenten	11,2

Leeftijdsverdeling werknemers van de gemeente Oss

Bron: personeelsbestand gemeente Oss

28. Positionering en samenwerking

Waar staat Oss nu?

- We nemen als gemeente deel aan verschillende samenwerkingsverbanden en werken met veel partners samen. Samenwerking is nodig om onze doelen te bereiken.
- We nemen deel aan 15 gemeenschappelijke regelingen en tal van andere samenwerkingsverbanden. Sommige samenwerkingen zijn verplicht door de wet. Andere doen we vrijwillig, omdat het helpt om taken beter of goedkoper uit te voeren. De verwachte bijdrage die we in 2026 aan gemeenschappelijke regelingen doen is ruim € 19 miljoen.
- Soms zijn samenwerkingen in de regio, provincie of het nationaal nodig om onderwerpen op de agenda te krijgen. Voor sommige taken of financiële regelingen is samenwerking zelfs verplicht vanuit het Rijk.
- We vormen ook praktische samenwerkingsgroepen (lobbycoalities) met andere partijen die hetzelfde doel delen. Zo kijken we voor de samenwerking op Farma/Lifesciences naar andere steden en stakeholders, zoals Utrecht, Leiden, Nijmegen en de Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen. Voor de A50 en de spoorbrug Ravenstein kijken we samen met de provincie Noord-Brabant, Nijmegen en Oss voor de agendering.

Belangrijke samenwerkingspartijen zijn:

- VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten): Deze organisatie vertegenwoordigt alle 342 gemeenten in Nederland. De VNG lobbyt in Den Haag en Brussel over beleid, geld en uitvoering op veel verschillende onderwerpen.
- BrabantStad: Een samenwerking tussen de zeven grote Brabantse steden en de provincie Noord-Brabant. Ze werken samen aan onderwerpen die voor heel Brabant belangrijk zijn, zoals economie, mobiliteit, duurzaamheid, cultuur, kennis en wonen.
- G40: Een netwerk van 41 middelgrote en grote steden. Zij werken samen aan stedelijke vraagstukken. Voor de G40 gemeente is de uitdaging om te zoeken naar een balans tussen het kunnen inspelen op de lokale behoeften, zonder dat de eigen mogelijkheden en middelen uitgeput raken om deze groeiende verantwoordelijkheid te dragen voor het maatschappelijke belang. Platform 31 brengt partijen bij elkaar, onderzoekt maatschappelijke opgaven, signaleren trends en verbinden beleid, praktijk en wetenschap.

- Regio Noordoost-Brabant: Een samenwerking met 10 gemeenten en 2 waterschappen. Deze regio pakt gezamenlijk opgaven aan die over gemeentegrenzen heen gaan. Ze richten zich onder andere op mobiliteit, leefomgeving, economie, landbouwtransitie en brede welvaart.

Trends & Ontwikkelingen

- Het aantal gemeentelijke taken is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Voor een deel voeren gemeenten taken zelf uit, voor een deel gaat het om taken waarbij gemeenten de regierol hebben. Kleine en middelgrote gemeenten beleggen in toenemende mate de uitvoering van taken bij (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden (Digitale agenda gemeenten 2028). Soms geeft het Rijk de voorwaarde dat we moeten samenwerken.
- De groeiende, grensoverschrijdende opgaven voor gemeenten hebben geleid tot een sterke toename van regionale samenwerkingen. Grotere, stedelijke gemeenten krijgen steeds vaker de rol van een centrumgemeente. Democratische legitimiteit vormt een blijvende uitdaging in samenwerkingsverbanden. Gemeenteraden ervaren vaak een gebrek aan grip op regionale samenwerking (platform 31 trendstudie).
- We zijn in toenemende mate afhankelijk van subsidies (mede vanwege het ravijnjaar) om ambities te realiseren. Om slagingskansen te vergroten is fondsenverwerving, positionering en lobby van belang.

Opgaven voor Oss

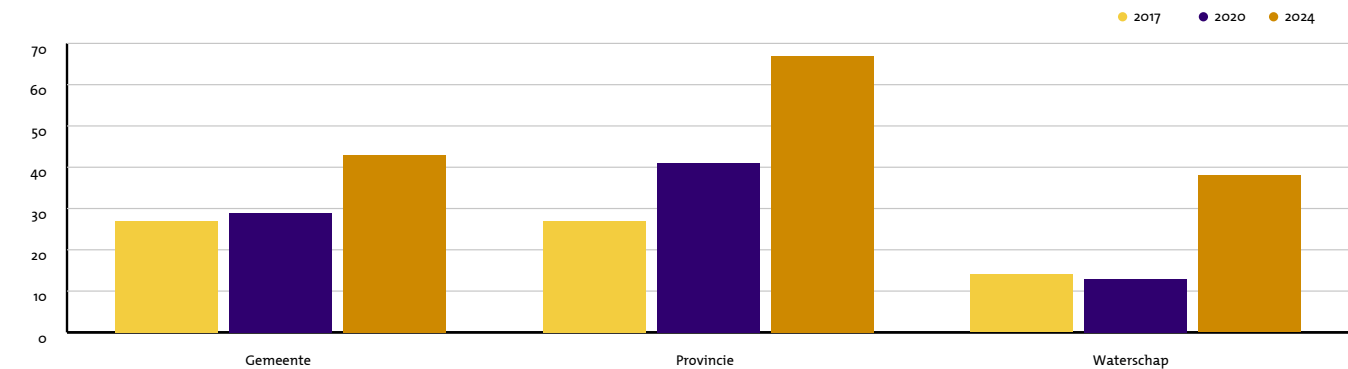
- Oss sterker en consistent positioneren in regionale en landelijke netwerken en overheden om de ambities te realiseren. Het is van belang dat de gemeente duidelijk en zichtbaar is naar partners toe. Dit is noodzakelijk om steun, middelen en ruimte te krijgen voor de grote opgaven die voor Oss liggen - van woningbouw tot energietransitie en gebiedsontwikkeling. Dat doen we door onze netwerken en relaties met politici en bestuurders bewust en slim in te zetten.
- Gerichte lobby bij verschillende partners. Het is belangrijk dat we goed kijken naar hoe organisaties zoals de VNG, G40, BrabantStad en RNOB zich ontwikkelen. Deze netwerken veranderen nu ze richting een nieuwe bestuursperiode gaan. Er komen ook nieuwe bestuurlijke functies vrij. We moeten daarom bepalen op welke thema's we actief willen zijn, met wie we samenwerken en welke rol we daarin willen spelen.
- In Europa wordt gewerkt aan een nieuwe meerjarige begroting. Daar horen nieuwe subsidieregelingen bij voor gemeenten en andere organisaties. Voor ons liggen er kansen op het gebied van:
 - o natuurontwikkeling
 - o verstedelijking
 - o economische groei (vooral in Farma en Agrofood, gezien de geopolitieke situatie)
 - o mobiliteit, zoals deelmobiliteit.

28. Positionering en samenwerking

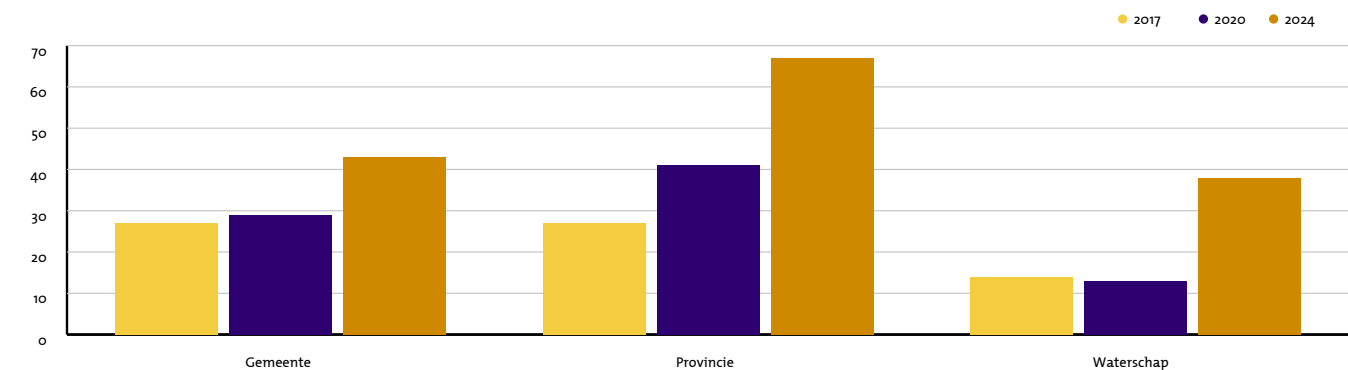
Waar werken we in Oss aan?

- We professionaliseren en verzakelijken onze strategische blik en inzet naar onze netwerken, medeoverheden en politieke beslissers. Want voor onze ambities zijn we soms ook afhankelijk van de keuzes van andere (mede)beslissers. We zetten onze netwerken strategisch in, gebruiken lobby en Public Affairs om extern én intern scherper te kunnen koersen op de politieke agenda's van Den Haag en Brussel. We zoeken actief samenwerking met partners die dezelfde doelen hebben, zodat we onderwerpen samen op de agenda kunnen zetten.
- We willen dat samenwerkingen effectief en efficiënt zijn. Organisaties houden zoveel mogelijk hun eigen zelfstandigheid. Als een nieuwe samenwerking nodig is, kiezen we bij voorkeur voor de lichtste vorm. De vorm moet passen bij de maatschappelijke opgave.
- Naast samenwerking in gemeenschappelijke regelingen werken we steeds vaker samen via privaatrechtelijke vormen, zoals vennootschappen, verenigingen, stichtingen of convenanten.
- Oss is een actieve samenwerkingspartner en neemt – wanneer dat passend is – ook de leidende rol in regionale of andere samenwerkingen.
- We zetten Oss sterker op de kaart. Dat doen we door te investeren in relaties met politici, ambtenaren en andere belangrijke stakeholders. Denk aan gesprekken, werkbezoeken en ontmoetingen met Kamerleden, ambtelijke delegaties en bewindspersonen.
- Een sterke lobby opbouwen kost tijd en vraagt om keuzes. Daarom focussen we in het huidige werkplan bewust op vier dossiers waarop we als gemeente Oss actief lobbyen.
- Met de komst van een adviseur Public Affairs en een subsidieadviseur hebben we al grote stappen gezet. Vanaf 2026 start de concernstaf met concern- en netwerkstrategen. Zij helpen Oss nog beter te positioneren en zorgen voor betere sturing op samenwerking.

Gemiddelde aantal samenwerkingsverbanden waaraan gemeenten, provincies en waterschappen deelnemen

Aantal samenwerkingsverbanden waaraan ten minste één gemeente, provincie of waterschap deelneemt

Bron: Dataset KWINK-Groep, Proof-adviseurs, Berenschot, Rijksuniversiteit Groningen

28. Positionering en samenwerking

Visiekaart 2050

Bron:
Ontwerp-Nota Ruimte,
pagina 204

28. Positionering en samenwerking

Ambities en doelen uit het Kader Internationalisering Gemeente Oss 2025-2030 (maart 2025)

Oss groeit in omvang en daarmee groeit de gemeente ook in ambitie. In de provincie en landelijk laten we steeds vaker van ons horen, bijvoorbeeld door een actieve rol te nemen binnen de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) en binnen de G40 (de grote en middelgrote steden van Nederland) en sinds kort ook als deelnemer binnen Brabantstad (7 grootste steden van Brabant).

Al deze gremia hebben ook een internationale oriëntatie, en daarmee openen zich steeds nieuwe deuren. Om effectief te kunnen zijn in onze internationale activiteiten is het belangrijk dat we als gemeentelijke organisatie een heldere focus kiezen voor onze activiteiten. Met deze nota bieden we daar het kader voor. De volgende aandachtspunten geven we graag mee:

- Strategische lijn: Heldere profilering, focus op prioriteiten, slimme coalities en lange termijn koersvastheid vormen de basis voor internationale inzet.
- Positionering: Internationalisering is een middel om gemeentelijke doelen te versterken; focus op farma (Pivot Park), agrifood en onderwijs-arbeidsmarkt (UNESCO Learning Cities).
- Samenwerking: Oss werkt via Triple Helix en netwerken (Brabantstad, Provincie Noord-Brabant, BOM, VNG) om lobby, Europese middelen en gezamenlijke projecten te realiseren.
- Global Goals: Duurzaamheid en solidariteit zijn toetsstenen; Oss ondersteunt het Global Goals Platform en koppelt internationale keuzes aan Sustainable Development Goals.

29. Financiën en belastingen

Waar staat Oss nu?

- Het begrotingsjaar 2026 is sluitend, de meerjarenbegroting niet. Vanaf 2028 verwachten we tekorten. Dit komt door het zogeheten 'ravijnjaar'. Het tekort vanaf 2028 is gekoppeld aan het bedrag dat we nog minimaal van het Rijk verwachten als compensatie voor de hogere kosten voor jeugdhulp.
- De provincie Noord-Brabant heeft onze programmabegroting 2026 bestempeld als sluitend.
- We hebben de komende periode ongeveer € 10 miljoen aan bezuinigingen te realiseren. Dit komt voort uit de strategische heroriëntatie. De belangrijkste taakstelling is die op jeugdhulp van € 4 miljoen vanaf 2029.
- Jaarlijks beoordeelt het accountantskantoor BDO de financiële gezondheid van gemeenten. Oss scoorde in 10 in de benchmark die in 2026 is gepubliceerd. Dit betekent dat onze gemeente in de basis financieel gezond is. De hoge score wordt vooral veroorzaakt door de goede reservepositie, lage schuldenpositie en een lage lokale lastendruk.
- De verwachte gemiddelde lastendruk voor onze inwoners is voor 2025 € 972. Landelijk was dit in 2025 € 1.052. De lastendruk is dus gemiddeld € 80 onder het landelijke gemiddelde. In 2026 stijgt onze lastendruk naar € 1.037. Het verschil wordt met name veroorzaakt doordat onze rioolheffing fors onder het landelijke gemiddelde ligt.

Trends & Ontwikkelingen

Omgaan met schaarste van geld en capaciteit is één van de grote uitdagingen voor gemeenten in de toekomst. De taken en verantwoordelijkheden van gemeenten nemen al jaren toe. Dit terwijl we vanuit het Rijk niet altijd voldoende middelen (geld) krijgen om deze taken en verantwoordelijkheden volledig en goed uit te voeren. Gemeenten zijn nadrukkelijk in gesprek met het Rijk en lobbyen voor voldoende financiering (balans in taken en middelen voor gemeenten).

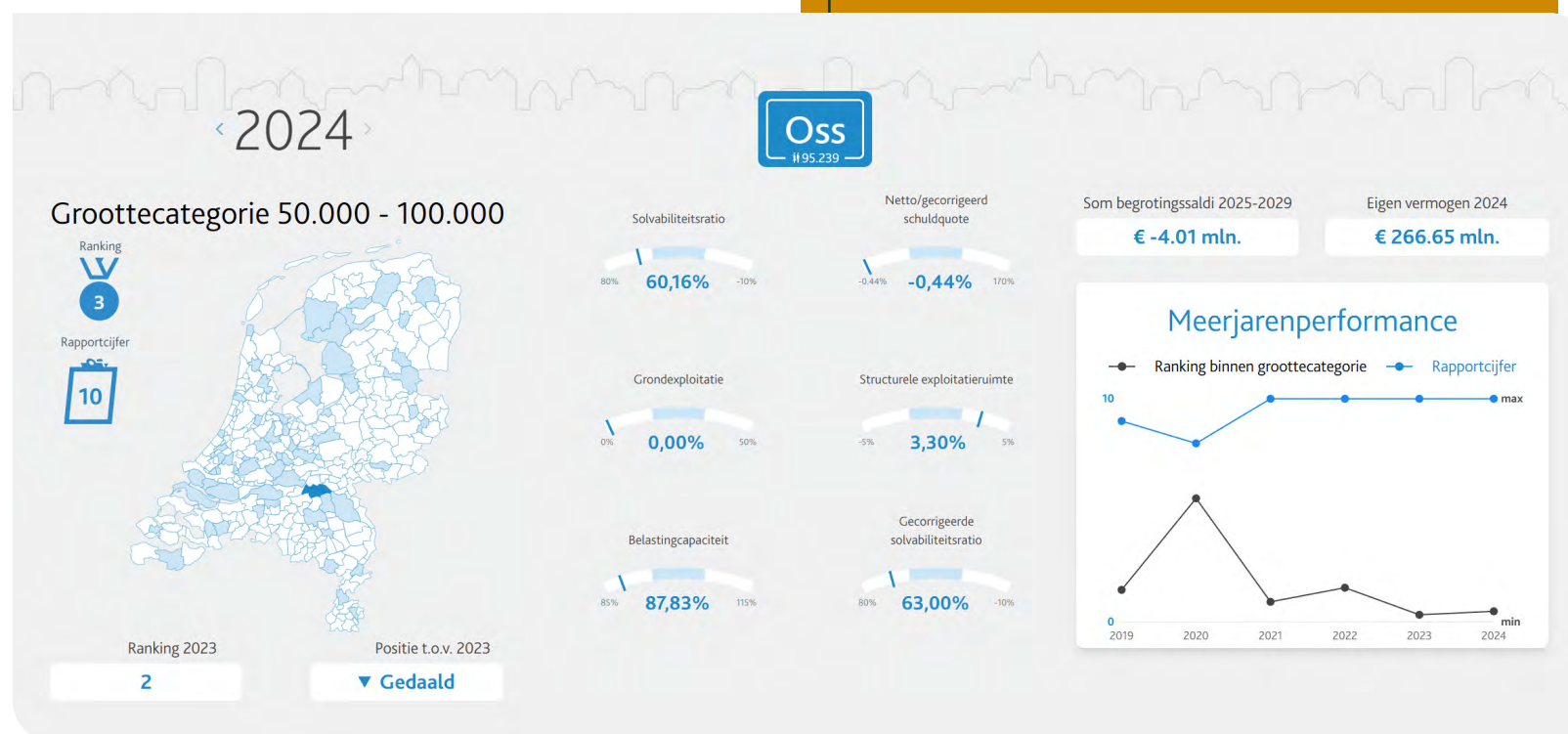
- De algemene uitkering is onze belangrijkste inkomstenbron. Door een verandering in de financieringsystematiek daalt de omvang van de algemene uitkering fors vanaf 2028. De algemene uitkering is voor 2028 € 13 miljoen lager ten opzichte van het jaar 2026. We zien de afgelopen jaren grote schommelingen binnen de algemene uitkering, waardoor de voorspelbaarheid en een langere termijn koers bepalen lastig is. Ook zien we een trend dat het Rijk veel meer gebruik maakt van incidentele middelen en tijdelijke compensatie. Omdat kosten die we maken vaak van structurele aard zijn, geeft dit veel onzekerheid. Dit gaat bijvoorbeeld om gelden voor klimaat en energiebeleid, geld voor het integraal zorgakkoord en het gezond en actief leven akkoord.

- De kosten voor het sociaal domein zijn afgelopen jaren fors gestegen. Dit is in lijn met landelijke trends. Met name de kosten voor jeugd en Wmo nemen jaarlijks sterk toe door volumegroei en prijsontwikkelingen. We zetten daarom stevig in op de kostenbeheersing (zie ook het fiche 'Jeugdhulp' en 'Wmo').
- Het Rijk heeft vanaf 2028 een extra besparing van jeugdhulp opgenomen (voor Oss € 3,4 miljoen). Dit is tegen het advies van de commissie van Ark. Concreet is landelijk afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028. In de programmabegroting 2026 hebben we op basis hiervan een bedrag opgenomen als 'geaccepteerd tekort'.
- We gaan de komende jaren veel investeren onder andere in het theater, het zwembad en onderwijshuisvesting. Hiervoor moeten we leningen aantrekken. De rente is een fors risico. De huidige renteverwachting voor 2026 is dat deze redelijk stabiel blijft, mogelijk komt er een lichte stijging. Ontwikkelingen in de rest van de wereld zijn hierin bepalend.

Opgaven voor Oss

Belangrijke opgaven voor de komende periode zijn:

- De realisatie van de bezuinigingen vanuit de strategische heroriëntatie. Dit gaat om ruim € 5 miljoen (dit bedrag is exclusief taakstelling Jeugdhulp en Wmo).
- De kostenbeheersing van het sociaal domein. Via het verminderen van de instroom en het sturen op zorgpaden zullen we op het gebied van jeugd € 4 miljoen moeten besparen. Voor Wmo gaat het om een bedrag van € 1 miljoen.
- Grote gebiedsontwikkelingen (woningbouw & mobiliteit) vragen om goede financieringsmodellen, solide business cases en om investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur en openbare ruimte. Extra bijdragen van het Rijk en provincie zijn daarbij noodzakelijk om onze ambities te kunnen realiseren.

29. Financiën en belastingen

Waar werken we in Oss aan?

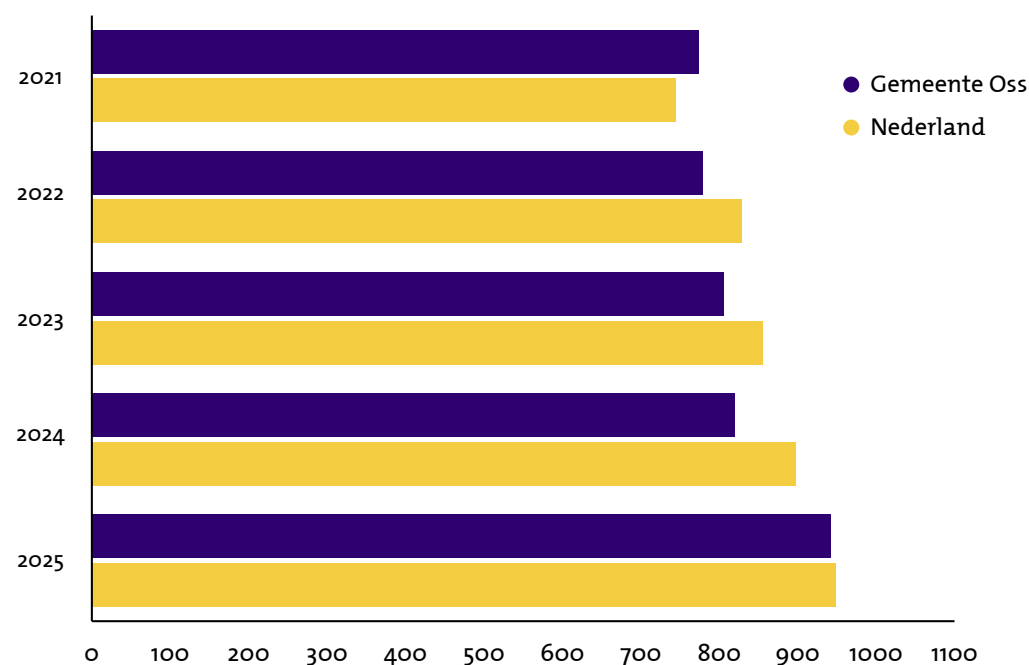
- We zetten in op het uitvoeren van een stabiel financieel beleid met heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.
- We zetten via onder andere de G4o en de VNG blijvend in op lobby richting het Rijk op verschillende onderdelen en op compensatie van het ravijnjaar (balans in taken en middelen voor gemeenten).
- We monitoren de uitvoering van de strategische heroriëntatie

(bezuinigingsoperatie) via een rapportage gekoppeld aan de reguliere Planning & Controlcyclus.

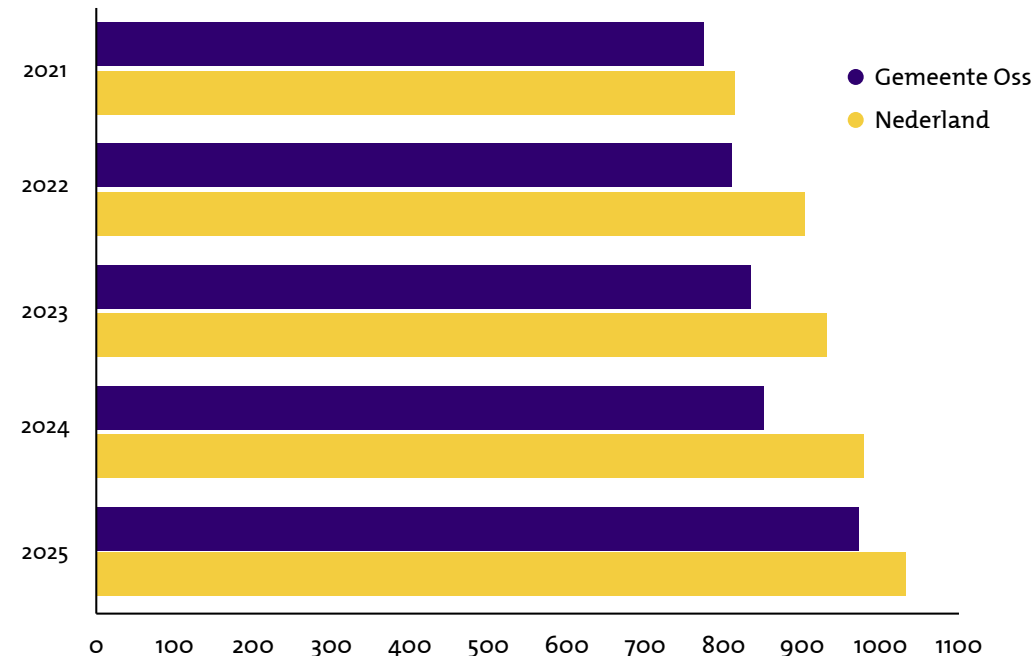
- We zetten in op stevige projectcontrol op onze grote ambities op het gebied van Lievekamp/Muzelinck, zwembad, woningbouw, mobiliteit, spoorzone, Schadewijk etc..
- We financieren onze grote ambities met een goede balans tussen renterisico en tijdigheid van het aantrekken van geldleningen.

- Via actieve lobby en netwerken zetten we in op geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden de grootste kansen.
- We zetten in op beheerste lastendruk en proberen schommelingen te voorkomen.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens | - Oss, €

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens | - Oss, €

30. Gebiedsontwikkelingen gemeente Oss

In de volgende pagina's leggen we uit aan welke gebiedsontwikkelingen we werken. Per gebied laten we zien wat de ambitie is, welke mijlpalen we verwachten en wanneer die worden bereikt. We beschrijven ook welke rol de gemeente heeft en welke uitdagingen er zijn om de plannen echt uit te voeren.

Stadsagenda

De gebiedsontwikkelingen waar we aan werken komen voort uit de Stadsagenda Oss. Met de Stadsagenda willen we beter de stap maken van beleid naar uitvoering in het stedelijk gebied. De agenda helpt ons om meer grip te krijgen op de planning en investeringen in de stad, en om meer integraal en gebiedsgericht te werken. We geven hiermee richting aan de koers voor de komende vijftien jaar, zodat we onze stedelijke ambities en doelen kunnen realiseren. Voor onze partners biedt de Stadsagenda duidelijkheid: zij weten wat we willen bereiken en hoe zij samen met ons kunnen bijdragen. Tegelijkertijd laat de Stadsagenda binnen onze eigen organisatie zien welke onderwerpen en doelen centraal staan.

De ambities van de gemeente zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie en bijbehorend beleid. De uitvoering van deze ambities gebeurt voor een groot deel via verstedelijking. Dit vraagt om grote, langlopende en integrale gebiedsontwikkelingen. Daarmee kiezen we bewust voor een andere, meer samenhangende aanpak dan voorheen. Deze manier van werken vraagt om specifieke kennis en deskundigheid binnen de organisatie, én om het verder ontwikkelen en vernieuwen van onze werkwijze, zodat we goed kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen. De Stadsagenda is de eerste bouwsteen van het Programma Stedelijke Ontwikkeling voor heel Oss. Het programma helpt ons om overzicht te houden en om gericht te sturen op het behalen van de doelen uit de Omgevingsvisie. Door op stadsniveau duidelijke doelen te formuleren, kunnen we op meerdere terreinen tegelijk werken aan gebiedsontwikkelingen en projecten, zonder het overzicht te verliezen of kansen te missen.

Op basis van de Omgevingsvisie en ander beleid hebben we vier strategische doelen opgesteld die richting geven aan stedelijke programmering en de gebiedsgerichte uitwerking:

1. Fijne stad om te zijn
2. Stad om in te wonen
3. Ondernemende en lerende stad
4. Toekomstbestendige bovengrondse en ondergrondse infrastructuur

We realiseren deze strategische doelen via een aantal grote gebiedsontwikkelingen en infrastructurele projecten. Elk gebied heeft zijn eigen kenmerken, opgaven en kansen, en vraagt daarom om een specifieke aanpak. Ieder gebied draagt op een eigen manier bij aan de vier strategische doelen van Oss, Stad met Toekomst.

We lichten in de volgende gebiedsontwikkelingen toe:

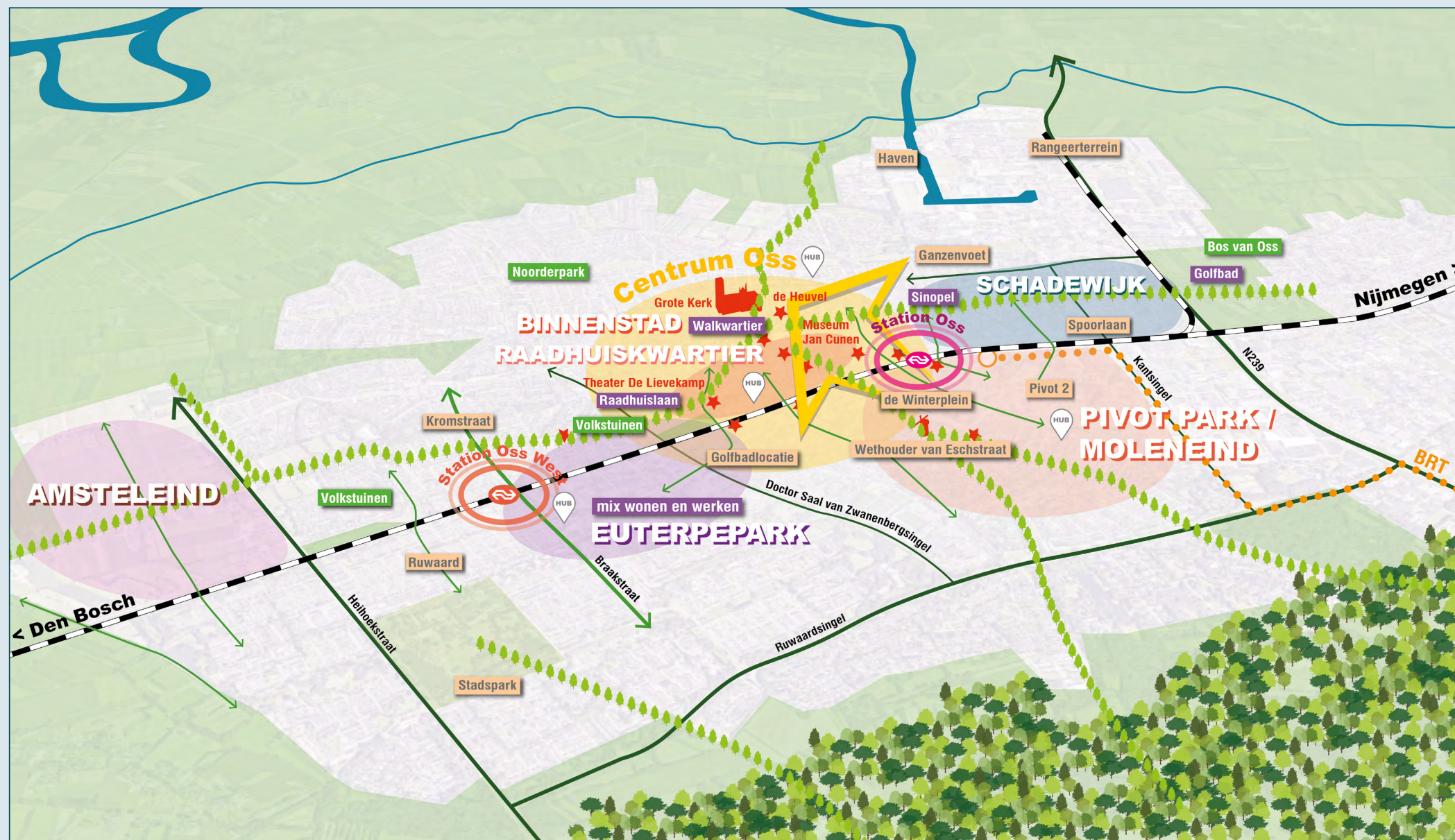
- Amsteleind
- Euterpepark
- Raadhuiskwartier
- Schadewijk
- Binnenstad
- Spooragenda
- Stationskwartier Ravenstein

Het Stationskwartier Ravenstein is geen onderdeel van de Stadsagenda. We pakken dit wel als een gebiedsontwikkeling op, daarom lichten we dit toe in een los fiche.

Pivot Park/Moleneind staat genoemd in de Stadsagenda, maar is nog niet opgestart als gebiedsontwikkeling.

Op de volgende pagina staat een kaart uit het ontwikkelperspectief Spoorzone Oss (oktober 2024), bewerkt voor de Stadsagenda.

30. Gebiedsontwikkelingen gemeente Oss

Legenda

- Amsteleind
- Binnenstad
- Euterpepark
- Pivot Park/Moleneind
- Raadhuiskwartier
- Schadewijk

Kaart uit ontwikkelperspectief Spoorzone Oss, okt 2024, bewerkt voor Stadsagenda

31. Gebiedsontwikkeling Amsteleind

Wat is de ambitie?

Amsteleind levert met 3.000 woningen een belangrijke bijdrage aan grote woninbouwopgave. Amsteleind wordt een duurzame, gemengde en levendige wijk met diverse woonvormen en een eigen karakter. De wijk sluit goed aan op de stad en het omliggende landschap. Om er prettig te wonen en te leven komen er voorzieningen zoals supermarkten, horeca, detailhandel, scholen, kinderopvang, sport, zorg en ontmoetingsplekken.

Het bestaat uit 3 gebieden:

1. Amsteleind Noord is de eerste fase van gebiedsontwikkeling Amsteleind. In dit deelgebied komen maximaal 1.000 woningen en maken we voorzieningen mogelijk zoals een kindcentrum met twee basisscholen, opvang en een gymzaal.
2. In deelgebied Amsteleind Zuid komen ongeveer 1.800 woningen in een stedelijk woonmilieu en commerciële en maatschappelijke voorzieningen.
3. Deelgebied Kleinussen ligt ten oosten van Amsteleind Noord. Hier komt een programma met ongeveer 350 woningen (appartementen en grondgebonden woningen).

Voor de ontwikkeling van Amsteleind zijn mobiliteitsmaatregelen nodig. Belangrijke maatregelen zijn een nieuwe ontsluitingsweg door het plangebied (van zuid naar noord), de herinrichting van de Heihoeksingel en er komt een onderdoorgang bij de spoorwegkruising tussen de Heihoekstraat en de Heihoeksingel.

Mijlpalen en tijdshorizon

- Op 24 februari 2022 stelde de gemeenteraad de 'Structuurvisie Oss-West' vast.
- Op 6 juli 2023 stemde de gemeenteraad in om de gronden tussen de spoorlijn en de Amsteleindstraat (nu Amsteleind Zuid genaamd) mee te nemen in de ontwikkeling Amsteleind.
- Op 11 april 2024 stelde de gemeenteraad het 'Addendum Structuurvisie Oss West - 2022' vast.
- Op 11 december 2025 stelde de gemeenteraad voor deelgebied Amsteleind Noord de wijziging van het Omgevingsplan en de grondexploitatie vast.
- Op 11 december 2025 stelde de gemeenteraad voor deelgebied Kleinussen geld beschikbaar voor het aankopen van grondposities in Kleinussen. Het college heeft met ontwikkelaar BVH een bouwclaimovereenkomst gesloten.

Planning op hoofdlijnen

De planning voor de deelgebieden ziet er in hoofdlijnen als volgt uit. Het halen van deze planning is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder beroep- en bezwaarprocedures.

- Amsteleind Noord: start bouw van woningen in 2027
- Amsteleind Zuid: start bouw van woningen in 2030. De aanleg van de ontsluitingsweg(en) start in 2028.
- Kleinussen: start bouw van woningen in 2028
- Onderdoorgang spoor: start aanleg in 2028
- Herinrichting Heihoeksingel: start aanleg in 2027

Rol gemeente

De ontwikkeling van Amsteleind Noord vindt grotendeels plaats op grond die in eigendom is van de gemeente. We starten daarom met een selectieprocedure om te komen tot een partij die Amsteleind Noord gaat ontwikkelen. We hebben hiervoor een Ontwikkelkader ontwikkeld dat uitgangspunt vormt in de aanbesteding van een partij. We voeren de planologische procedure door en de planvorming van onder andere de herinrichting van de Heihoeksingel.

De gronden in Amsteleind Zuid zijn grotendeels niet in eigendom van de gemeente. We voeren actief grondbeleid uit om regie te behouden. Dit betekent dat we grond kopen en het bouw- en bruikbaar maken om het vervolgens te verkopen aan een ontwikkelaar of eindgebruiker. Daarom hebben we hier door de gemeente Wvg (wet voorkeursrecht gemeente) gevestigd. De verwerving van de gronden is in volle gang. In het eerste kwartaal van 2027 leggen we een wijziging voor van het omgevingsplan aan de gemeenteraad ter vaststelling. Om te komen tot ontwikkeling van Amsteleind Zuid maken we een gedetailleerd stedenbouwkundig ontwerp en werken we het programma (met onder andere wonen en voorzieningen) uit. Er komt een samenwerking met één of meerdere ontwikkelende partijen. De strategie hiervoor werken we nog nader uit.

Het deelgebied Kleinussen is voor een groot deel in eigendom van BVH projectontwikkeling. Ook wij hebben in deelgebied Kleinussen percelen in eigendom. Daarnaast zijn we in gesprek met een andere grondeigenaar in dit gebied. Om de regie in het gebied te behouden hebben we met BVH een Bouwclaimovereenkomst gesloten. Dit betekent dat de gemeente draagt zorg voor de planvorming, de planologische procedure en maakt de gronden bouwrijp. BVH gaat de gronden bebouwen. Deze constructie van bouwclaimovereenkomst zorgt er onder andere voor dat de we regie houden over de ruimtelijke inrichting, fasering en kwaliteit van de ontwikkeling.

Wat zijn de uitdagingen om tot realisatie te komen

- Samenhang brengen tussen de drie deelgebieden van Amsteleind en de verbinding maken met het bestaand stedelijk gebied.
- Kwaliteit, betaalbaarheid en realisatie van infrastructuur, het woon- en voorzieningenprogramma en openbare ruimte bewaken.
- Het behoud van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten en de verwerving van gronden in Amsteleind Zuid om regie op de ruimtelijke ontwikkeling in het gebied te behouden.
- Nieuw stedelijk programma realiseren: We gaan in Amsteleind iets bouwen wat nieuw is voor Oss. Het gaat om een veel intensiever en stedelijker samenleven dan we hier gewend zijn. Dit betekent meer functies bij elkaar, hoger en dichter bebouwd, meer leven in en rond de gebouwen en minder afhankelijk worden van de auto.
- Een belangrijke uitdaging bij de gebiedsontwikkelingen is het tijdig kunnen aanleggen van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Door onzekerheid over netcongestie en de beperkte ruimte in de ondergrond kan de uitvoering van projecten vertragen. Dit kan grote gevolgen hebben, omdat bijvoorbeeld woningbouw pas kan starten wanneer er voldoende capaciteit is voor energie, warmte en andere voorzieningen.
- Het realiseren van de gebiedsontwikkelingen binnen de schaarste aan middelen (capaciteit en geld). Prioritering en mogelijk fasering is nodig om tot realisatie te komen.

31. Gebiedsontwikkeling Amsteleind

32. Euterpepark

Wat is de ambitie?

Het bedrijventerrein Euterpepark verandert (transformeert) de komende jaren van een verouderd en stenig bedrijventerrein, naar een aantrekkelijk groen en toekomstbestendig gebied waar inwoners kunnen wonen én werken.

Het gebied hoort bij de Spoorzone Oss. In de Spoorzone krijgt ieder deelgebied een eigen karakter, maar alle ontwikkelingen stemmen we goed op elkaar af zodat het één samenhangend stadsgebied wordt. Euterpepark wordt een gemengde stadswijk met woningen, werkplekken, ontmoetingsplekken en duurzame gebouwen. Ook de openbare ruimte maken we groener en fijner om in te verblijven. Het gebied ligt tussen de twee stations (station Oss en Oss West), op loop- en fietsafstand van vele voorzieningen en in het hart van de Spoorzone. Dit maakt het tot een strategische plek voor stedelijk wonen en werken. Tegelijkertijd vraagt de verandering om zorgvuldige afstemming met bestaande functies en activiteiten, eigendomsstructuren en milieubelemmeringen.

De ambitie in cijfers:

- Realiseren van woningbouwprogramma (1.200 tot 2034, en totaal 2.500 woningen tot 2040 in aanbouw)
- Realiseren van 36.000 m2 aan bedrijfsruimte

Mijlpalen en tijdshorizon

- In januari 2022 heeft de gemeenteraad het gebiedsconcept vastgesteld.
- Op 16 december 2025 is de nadere uitwerking daarvan in de vorm van een omgevingsprogramma door het college vastgesteld. In januari 2026 is dit op een podiumbijeenkomst gepresenteerd aan de gemeenteraad.
- In 2026 vindt een nadere uitwerking per programma-onderdeel plaats en starten we juridische procedures op voor de verschillende initiatieven. Op dit moment zijn er 19 initiatiefnemers bekend voor het gebied.
- In 2025 is de van de eerste initiatiefnemer (AKM/bouw Rosso) gestart met de realisatie.

Rol gemeente

Gebiedsontwikkeling van deze omvang lukt alleen als we het samen doen. Bestaande bedrijven die niet transformeren blijven in bedrijf. Dit gebeurt in goede afstemming met de omgeving. De opgave is complex: wonen, werken, mobiliteit, klimaatadaptatie, vergroening, energie en voorzieningen grijpen allemaal in elkaar. Daarom is samenwerking in Euterpepark een randvoorwaarde. Deze samenwerking vraagt om afstemming, zorgvuldigheid en een gezamenlijke verantwoordelijkheid, zodat elke ontwikkeling bijdraagt aan een toekomstbestendig geheel.

Met de vaststelling van het omgevingsprogramma is een volgende noodzakelijke stap gezet. Hierdoor is namelijk helder wat we willen bereiken en hoe losse initiatieven bijdragen aan een sterk, samenhangend geheel en aan de stad. Het vormt de basis voor het uitvoeringsprogramma waarin we concreet maken welke resultaten wanneer worden gerealiseerd. Zo bouwen we stap voor stap aan een gebied waar Oss trots op kan zijn.

Wat zijn de uitdagingen om tot realisatie te komen

- Een opgave is om samenhang te brengen tussen de verschillende projecten van ontwikkelaars/bouwers. Dit is nodig om een aantrekkelijk stedelijk gebied te creëren. Het is een gebied waar we nauwelijks tot geen eigendommen hebben.
- Het bepalen van een gewenste gebiedsprofiel.
- Kwaliteit en haalbaarheid van de ontwikkeling van de openbare ruimte en infrastructuur bewaken.
- Aansluiten op spoor- en stationsontwikkelingen: Het gebied zó ontwikkelen dat het past bij de plannen rond spoor en station, en deze ontwikkelingen elkaar versterken.
- Een belangrijke uitdaging bij de gebiedsontwikkelingen is het tijdig kunnen aanleggen van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Door onzekerheid over netcongestie en de beperkte ruimte in de ondergrond kan de uitvoering van projecten vertragen. Dit kan grote gevolgen hebben, omdat bijvoorbeeld woningbouw pas kan starten wanneer er voldoende capaciteit is voor energie, warmte en andere voorzieningen.
- Het realiseren van de gebiedsontwikkelingen binnen de schaarste aan middelen (capaciteit en geld). Prioritering en mogelijk fasering is nodig om tot realisatie te komen.

32. Euterpepark

33. Raadhuiskwartier

Wat is de ambitie?

Het Raadhuiskwartier verandert de komende jaren van een kantoorstraat in een levendige stadswijk waar mensen kunnen wonen, werken met daarin een vernieuwd theater.

Het gebied hoort bij de Spoorzone Oss. Dit is het gebied van station Oss tot aan Amsteleind. Hier vindt een grote ontwikkeling (schaalsprong) in verstedelijking plaats. En er ontstaat een aantrekkelijk en modern gebied om te wonen, werken en verblijven met een hoog stedelijk karakter. Alle gebieden binnen de Spoorzone hebben hun eigen identiteit en ontwikkelingsrichting. Maar alle delen stemmen we wel goed op elkaar af. Zo ontstaat één samenhangend gebied.

Het Raadhuiskwartier ligt dichtbij het station en het centrum. Daardoor is het een goede plek voor nieuwe, stedelijke woonvormen en verschillende soorten bewoners. In het Raadhuiskwartier besteden we veel aandacht aan de ruimtelijke verblijfskwaliteit. Dat betekent: nieuwe woningen, extra bomen en groen, veilige en logische routes voor fietsers en voetgangers, en een nieuwe parkeergarage zodat auto's niet meer parkeren op maaiveld.

De ambitie is om het gebied tot 2040 te transformeren en 800 woningen toe te voegen. Projecten die op dit moment spelen in het gebied zijn:

- Linck (voormalig belastingkantoor)
- Lister (op de plaats van het huidige GGD locatie))
- Lievekamp (vernieuwbouw op huidige locatie)
- Coulissen (voormalig Rabobankgebouw)
- Integrale parkeergarage in een strook parallel aan het spoor

Deze projecten zijn in verschillende fases van ontwikkeling. Planvorming en uitvoering lopen door elkaar heen. Dit is complex en vraagt veel aandacht richting de omgeving op het gebied van bereikbaarheid, leefbaarheid veiligheid en communicatie (BLVC).

Mijlpalen en tijdshorizon

- Voor de zomer van 2026 leggen we een omgevingsprogramma voor en hebben we zicht op de realisatie van een integrale parkeergarage.
- We stellen BLVC plannen op en coördineren deze in het gebied bij de start van de bouw van de verschillende projecten.
- We gaan juridische procedures doorlopen voor de verschillende ontwikkelingen.

Rol gemeente

- Het opstellen van een omgevingsprogramma als toetsingskader voor de verschillende ontwikkelingen.
- Het samenbrengen van de initiatiefnemers om uitvoering af te stemmen.
- Realiseren van een integrale parkeergarage en tijdelijke parkeerplaatsen op de raadhuisklaan en Lievekampaan in de bouwfase
- Via werkgroepen en een aangestelde supervisor sturen op de kwaliteit van het gebied als geheel. Dit doen we op basis van een stedenbouwkundige uitwerking en schetsontwerp voor de openbare ruimte.

Wat zijn de uitdagingen om tot realisatie te komen

- Samenhang te brengen tussen de verschillende projecten van ontwikkelaars/bouwers. Dit om een aantrekkelijk stedelijk gebied te creëren.
- Het bepalen van een gewenst gebiedsprofiel.
- Het starten en doorlopen van ruimtelijke procedures.
- Betaalbaarheid en realisatie van de infrastructuur, openbare ruimte en woonprogramma.
- Betaalbaarheid van de parkeervoorziening.
- Aansluiten op spoor- en stationsontwikkelingen: Het gebied zó ontwikkelen dat het past bij de plannen rond spoor en station, en deze ontwikkelingen elkaar versterken.
- Opstellen van kaders voor bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie in de realisatiefase.
- Een belangrijke uitdaging bij de gebiedsontwikkelingen is het tijdig kunnen aanleggen van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Door onzekerheid over netcongestie en de beperkte ruimte in de ondergrond kan de uitvoering van projecten vertragen. Dit kan grote gevolgen hebben, omdat bijvoorbeeld woningbouw pas kan starten wanneer er voldoende capaciteit is voor energie, warmte en andere voorzieningen.

33. Raadhuiskwartier

Het nieuwe plan Linck komt op de plek van het voormalige Oss belastingkantoor en de parkeerplaats van de Maasvallei. Verdeeld over vier gebouwen komen hier 198 appartementen in een uniek concept. BrabantWonen neemt hiervan 170 appartementen af van ontwikkelaar AM

Wat is de ambitie?

De komende twee decennia investeren en ontwikkelen we extra in Schadewijk met als ambitie dat elk kind in Schadewijk kansrijk kan opgroeien en dat alle inwoners in gezonde omstandigheden in een fijne straat of buurt kunnen wonen en leven. Met deze ambitie stelde de gemeenteraad in september 2024 de Integrale gebiedsvisie Schadewijk vast. Veel inwoners van Schadewijk hebben namelijk in het dagelijks leven meer uitdagingen dan inwoners uit andere wijken en dorpen in Oss: in Schadewijk wonen meer mensen in een woning die niet meer voldoet aan de technische- en woonkwaliteit van deze tijd, groeien meer kinderen op met een onderwijsachterstand, leven meer gezinnen in armoede of met een laag inkomen, is er in de omgeving minder groen en zijn er meer misdrijven en overlastsituaties.

Mijlpalen en tijdshorizon

- De gemeenteraad heeft via het vaststellen van de Integrale gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045 besloten tot een langjarige integrale gebiedsaanpak van Schadewijk
- De gemeenteraad heeft de Integrale visie op maatschappelijke voorzieningen vastgesteld met kaders voor de maatschappelijke voorzieningen in Schadewijk. De twee belangrijkste ontwikkelingen hierin zijn de verplaatsing van het Verdihuis naar een of meerdere locaties buiten de Schadewijk, en komt één nieuw Kindcentrum op de locatie Verdihuis waarin de Teugelaar en IKC Regenboog samen mét kinderopvang en andere aanvullende diensten gehuisvest worden.
- 1 januari 2028 is de deadline voor verplaatsing van het Verdihuis uit de wijk.
- 1 augustus 2030 is de deadline voor opening nieuw Kindcentrum (dit is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Hart van Schadewijk).

Rol gemeente

De gemeente Oss, BrabantWonen en ONS Welzijn vormen samen de stuurgroep Schadewijk en dragen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de langjarige integrale gebiedsaanpak Schadewijk. Er is veel nodig om de wijk sterker te maken:

- Samen zorgen we voor verschillende soorten duurzame woningen, veilige en schone straten, voorzieningen dichtbij huis en groene plekken om te spelen, bewegen en elkaar te ontmoeten.
- Als gemeente besteden we meer geld en tijd aan Schadewijk dan aan de andere wijken en dorpen. Alleen op die manier kunnen we zorgen voor meer kansengelijkheid tussen Schadewijk en de rest van Oss. Ons motto: "Door ongelijk te investeren, zorgen we voor gelijke kansen".
- Terwijl we Schadewijk sterker maken, moet de wijk voor alle bewoners aantrekkelijk zijn én blijven om in te wonen, werken en leven.
- We werken vanuit het fysieke en sociale domein intensief samen.
- We doen wat past bij én nodig is voor Schadewijk - ook als dat iets anders is dan in de rest van Oss.

In deze integrale gebiedsaanpak komen veel gemeentelijke rollen en taken voor. Het gaat hierbij in elk geval om de onderdelen:

- Kansengelijkheid
- Jeugd
- Onderwijs (basisonderwijs)
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Wonen
- Wonen/Zorg
- Maatschappelijke en publieke voorzieningen
- Bestaanszekerheid
- Werk en Inkomen
- Benutten van openbare ruimte
- Klimaatadaptatie
- Mobiliteit
- Sport
- Gezondheid
- Ontmoeten
- Veiligheid en Weerbaarheid
- Erfgoed & archeologie
- Gezonde leefomgeving

Wat zijn de uitdagingen om tot realisatie te komen

- Het schoolgebouw van IKC De Regenboog is sterk verouderd. Het is daarom belangrijk dat we de deadline voor de opening (uiterlijk 01-08-2030) van het nieuwe integrale kindcentrum halen. Daarvoor dienen we de functies uit het Verdihuis uiterlijk op 01-01-2028 te hebben verplaatst.
- Er is meer verscheidenheid in het woningaanbod in Schadewijk nodig. We willen dat er plek blijft voor alle bewoners die nu in de Schadewijk wonen en dat er meer financieel draagkrachtige mensen naar de wijk trekken. Daarnaast zijn er meer woonvormen nodig voor ouderen in de wijk.
- We werken aan een integrale gebiedsontwikkeling, binnen een gemeentelijke organisatie die is ingericht in clusters/domeinen. Dit vraagt veel afstemming om tot daadwerkelijke uitvoering te komen. Een volledig integrale gebiedsaanpak Schadewijk met eigen mandaat (waarbij alle gemeentelijke onderdelen voor Schadewijk gebiedsgericht volgens de Integrale gebiedsvisie Schadewijk kunnen werken) zou ruimte geven om echt te doen wat nodig is op het sociale en ruimtelijke terrein.
- Voor de integrale gebiedsontwikkeling zijn nog zeer beperkt financiële middelen beschikbaar.
- Een belangrijke uitdaging bij de gebiedsontwikkelingen is het tijdig kunnen aanleggen van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Door onzekerheid over netcongestie en de beperkte ruimte in de ondergrond kan de uitvoering van projecten vertragen. Dit kan grote gevolgen hebben, omdat bijvoorbeeld woningbouw pas kan starten wanneer er voldoende capaciteit is voor energie, warmte en andere voorzieningen.

34. Schadewijk

Wat is de ambitie?

De binnenstad is onderdeel van de Spoorzone Oss. Deze Spoorzone loopt van Schadewijk tot en met Amsteleind. De binnenstad speelt een belangrijke rol als kloppend, multifunctioneel hart voor inwoners uit de hele gemeente en als visitekaartje voor de stad.

De binnenstad groeit verder naar een aantrekkelijke ontmoet- en verblijfsplek voor een breed publiek met een mix aan voorzieningen: van detailhandel, horeca en evenementen tot maatschappelijke en culturele voorzieningen, zoals sport-, zorg- en ontmoetfuncties.

Het toevoegen van woningen (appartementen) in de binnenstad zorgt voor een de levendigheid van dit gebied. Het is een aantrekkelijke woonlocatie voor bepaalde doelgroepen, met name jongeren en ouderen. Door meer bewoners komen er ook meer klanten voor de winkels en andere voorzieningen.

De openbare ruimte richten we zo in dat er volop ruimte is voor ontmoeten, recreëren en verblijven. Dat betekent dat er meer ruimte komt voor de voetganger, zoveel mogelijk groen en pleinen die ruimte bieden voor evenementen, warenmarkt en overige activiteiten.

De binnenstad blijft goed bereikbaar. Er komen aantrekkelijke fietsroutes en bewaakte fietsenstallingen en met goede autoparkeervoorzieningen.

Mijlpalen en tijdshorizon

- In 2026 wordt de ontwikkeling van het Walkwartier afgerond met de opening van het Warenhuis.
- In 2027 wordt de herinrichting van de openbare ruimte rondom het Walkwartier en aan de Oostwal afgerond, met meer ruimte voor verblijven en groen.
- In 2026 wordt gestart met het (deels) openbaar maken van het sportpark van het Titus Brandsma Lyceum.
- In 2026 leggen we de locatieprofielen ten behoeve van evenementen voor het Barbarapark en Jan Cunenpark voor en passen we het locatieprofiel Eikenboomgaardplein aan.
- In Q4/2026 bieden we ruimte voor een nieuw evenement in de binnenstad: Winterrijk (schaatsbaan).
- In 2026 worden bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad gerealiseerd aan de Koornstraat en bij TBL.

- De komende jaren worden circa 350 woningen in de binnenstad toegevoegd, onder andere op de locaties Walplein, Galerij en Fraterspark.
- Vanaf 2026 werken we aan de doorontwikkeling van de samenwerking tussen gemeente en partners in het centrum, passend bij de huidige en toekomstige schaal

Rol van de gemeente

Oss verandert. Daarom moet ook de binnenstad veranderen, zodat zij aantrekkelijk is en blijft voor bezoekers, ondernemers en inwoners. Daarom werken we de komende jaren aan een binnenstad die:

- goed bereikbaar is,
- levendig en herkenbaar blijft,
- aantrekkelijk is voor ondernemers,
- waar gewoond en geleefd wordt
- en die groen en gezond is, zodat mensen zich er prettig voelen.

Om dit goed te kunnen aanpakken, hebben we een langetermijnvisie nodig. Deze visie zorgt voor richting. Vervolgens maken we een uitvoeringsprogramma waarin precies staat welke stappen we nemen en wanneer.

De ontwikkeling van de binnenstad kunnen we niet alleen. Omdat er veel verschillende partijen actief zijn—ondernemers, vastgoedeigenaren, gebruikers van voorzieningen en inwoners—is samenwerking noodzakelijk. Dit vraagt om goede afstemming en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wat zijn de uitdagingen om tot realisatie te komen

- Zorgen voor gedeelde verantwoordelijkheid en goede samenwerking tussen gemeente, ondernemers en vastgoedeigenaren.
- Betaalbaarheid en realisatie openbare ruimte (waaronder parkeervoorzieningen).
- Aansluiten op spoor- en stationsontwikkelingen: Het gebied zó ontwikkelen dat het past bij de plannen rond spoor en station, en deze ontwikkelingen elkaar versterken.

35. Binnenstad

36. Spooragenda

Wat is de ambitie?

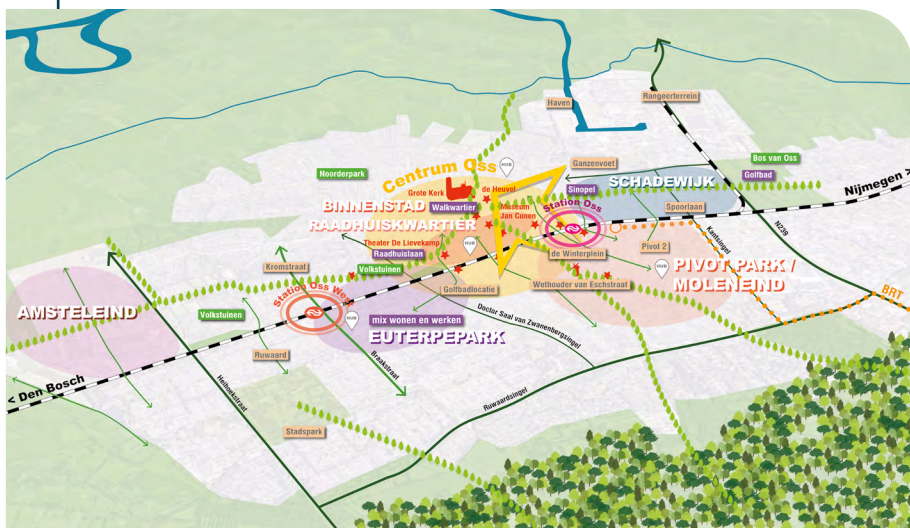
Om Oss een aantrekkelijke stad te laten blijven, waar mensen prettig kunnen wonen, werken en leven, is het nodig om te investeren in het spoor. Het spoor heeft Oss veel gebracht in ruimtelijke en economische ontwikkeling, maar het begint te knellen. Het spoor vormt een barrière in de stad en het station is verouderd. Dat past niet meer bij wat Oss nodig heeft. Een goed ingericht spoor en een modern station zorgen voor kansen. Ze maken grootschalige woningbouw mogelijk, helpen bedrijven en werknemers zich graag in Oss te vestigen en stimuleren duurzaam vervoer.

Om richting te geven aan een verbeterprogramma voor spoor en stations heeft de gemeenteraad in april 2025 de Spooragenda 2025-2040 vastgesteld. Deze Spooragenda heeft vier strategische doelen:

- Barrière werking van het spoor aan te pakken
- De stationsomgevingen te upgraden
- Groei van reizigersvervoer te faciliteren
- Spoorgoederenvervoer duurzaam in te passen

Mijlpalen en tijdshorizon

In stadsdeel Oss West werken we aan een technisch ontwerp en onderzoek voor een onderdoorgang Heihoeksingel. In 2028 leggen we een besluit voor of we deze onderdoorgang echt gaan bouwen. De bouw kan dan in 2029 beginnen.

Als de onderdoorgang bij de Heihoeksingel klaar is, kunnen we starten met de onderdoorgang bij de Braakstraat. Om dit goed voor te bereiden, maken we in 2026 een Programma van Eisen voor de Braakstraat. Daarbij letten we ook op de verbindingen met station Oss West en het Euterpepark.

In 2025 is een quickscan afgerond over de spoorbarrière bij station Oss Centraal. Daaruit blijkt dat het maken van nieuwe spoorkruisingen de beste oplossing lijkt. In 2026 doen we samen met Rijk en provincie Noord-Brabant een verdiepend onderzoek. Op basis van dit onderzoek willen we in het najaar van 2026 aanvullende afspraken maken over vervolgstappen.

Bij station Ravenstein werken we aan een technisch ontwerp en onderzoek voor een onderdoorgang voor het Stationskwartier. We verwachten dat de bouw van deze tunnel in 2028 kan beginnen.

In 2026 willen we de stations in Oss aantrekkelijker maken. Bij station Oss gaat het om het opnieuw inrichten van de voorpleinen en het aanleggen van een BRT-halte (Bus Rapid Transit) aan de zuidzijde. Bij station Oss West verbeteren we vooral de toegankelijkheid.

Rol gemeente

De rol van gemeente is om voorbereidingen te treffen en onderzoek te doen naar oplossingen die verbeteringen brengen op en rond het spoor en de stations. Zodra een project in de fase van technische uitwerking komt, wordt de rol van ProRail steeds groter.

Wij kunnen verbeteringen aan het spoor niet aanpakken zonder medewerking van onze partners: NS, ProRail, provincie Noord-Brabant en het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. We steken daarom veel tijd en energie in de relatie met deze partners. Dat is geen garantie dat we onze ambities allemaal kunnen realiseren, maar vergroot wel de kans.

Investeringen in het spoor kosten veel geld, terwijl middelen bij de hogere overheden steeds schaarser worden. De concurrentie tussen projecten, gemeenten en regio's wordt intensiever. Naast goede contacten met onze partners, helpt het ook wanneer we financieel kunnen bijdragen. Sparen zoals we nu doen in diverse reserves helpt daarbij en onderstreept onze ambities. Ook voor onze partners.

Uitdagingen

Het programma Spooragenda is omvangrijk en complex en kent een lange doorlooptijd (tussen de 10 en 15 jaar). Belangrijke uitdagingen om tot realisatie te komen zijn:

- Verkrijgen van voldoende externe middelen voor uitvoering naast een substantiële eigen bijdrage.
- Handhaven van het richtbedrag van de substantiële eigen bijdrage van € 125 miljoen. Door de stijgende rente staat dit onder druk.
- Langdurige inzet van capaciteit en middelen die nodig is voor onderzoek en ontwerp, projectmanagement, programmabeheersing, lobby en advisering.
- We gaan op veel plekken in Oss aan de slag met ontwikkelingen. Dit vraagt een meerjarenplanning. Dit is nodig om alles op elkaar af te stemmen in relatie tot bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie.
- Afstemming met andere stedelijke programma's.
- Een belangrijke uitdaging bij de gebiedsontwikkelingen is het tijdig kunnen aanleggen van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Door onzekerheid over netcongestie en de beperkte ruimte in de ondergrond kan de uitvoering van projecten vertragen. Dit kan grote gevolgen hebben, omdat bijvoorbeeld woningbouw pas kan starten wanneer er voldoende capaciteit is voor energie, warmte en andere voorzieningen.

36. Spooragenda

37. Stationskwartier Ravenstein

Wat is de ambitie?

De vraag naar nieuwe woningen in Ravenstein is groot. Het is belangrijk dat er de komende jaren voldoende betaalbare woningen komen, met name voor ouderen, starters en jonge gezinnen. Daarom komen er in de nieuwe woonwijk Stationskwartier ongeveer 330 woningen in verschillende prijsklassen en woningtypen. Zowel huur als koopwoningen. Nieuwe woningbouw is ook goed voor de leefbaarheid en voor het aantal voorzieningen in Ravenstein.

De wijk Stationskwartier is te verdelen in twee delen:

- Het noordelijk deel (gelegen tussen de Bendelaar en het spoor). Hier komen 190 woningen.
- Het zuidelijk deel (gelegen op de voormalige Sportvelden). Hier worden 112 woningen gerealiseerd door woningcorporatie Mooiland, waarvan 108 appartementen en grondgebonden woningen (waarvan 4 woonwagenwoningen). Daarnaast realiseert Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)-vereniging "Ravenstein Bouwt" 24 grondgebonden woningen.
- Een tunnel voor fietsers en voetgangers verbindt het noordelijk en zuidelijk deel met elkaar. De tunnel komt vlakbij het station.

Afbeelding 1: stedenbouwkundige schets Stationskwartier

Mijlpalen en tijdshorizon

- Op 12 december 2024 stelde de raad het bestemmingsplan vast. Tegen het bestemmingsplan is beroep ingediend bij de Raad van State. Het is nog niet bekend wanneer de Raad van State dit oppakt. Het bestemmingsplan is wel al in werking getreden; een verzoek voor een voorlopige voorziening (tijdelijk uitstel) is door de rechter afgewezen.
- In januari 2026 is de ontwikkeling en realisatie van het noordelijk deel definitief gegund aan een ontwikkelaar. Dit op basis van een aanbesteding (tender) waarbij deze ontwikkelaar het beste plan heeft ingediend. In 2026 werkt de ontwikkelaar in opdracht van de gemeente het plan verder uit. In 2027 start naar verwachting de bouw van het noordelijk deel.
- Eerste kwartaal 2026 start van de bouw van de woningen door woningcorporatie Mooiland in het zuidelijke deel.
- Start bouw CPO volgt naar verwachting in 2027.
- Start realisatie van de tunnel volgt naar verwachting in 2028.

Afbeelding 2: stedenbouwkundig ontwerp noordelijk deel

Wat zijn de uitdagingen om tot realisatie te komen

- Tijdige start met bouw van de woningen van eerste fase in 2025 om toegekende Woningbouwimpuls subsidie en SPUK WoKt (Woningbouw op korte termijn) subsidie voor realisatie van de tunnel te ontvangen.
- Een zorgvuldige landschappelijke inpassing van de ontwikkeling met aandacht voor biodiversiteit, waterberging en een kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte.
- Een belangrijke uitdaging bij de gebiedsontwikkelingen is het tijdig kunnen aanleggen van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Door onzekerheid over netcongestie en de beperkte ruimte in de ondergrond kan de uitvoering van projecten vertragen.

37. Stationskwartier Ravenstein

Rol gemeente

De gemeente bepaalt de kaders voor de ontwikkeling in Ravenstein en toetst of plannen daaraan voldoen. We hebben vastgelegd wat we belangrijk vinden voor het gebied en welke doelen daarbij horen. Binnen deze afspraken werken de ontwikkelaar van het noordelijk deel en woningcorporatie Mooiland hun plannen verder uit. De gemeente kijkt daarna of deze plannen van goede kwaliteit zijn, haalbaar zijn en bijdragen aan de opgaven in het gebied.

Voor het CPO initiatief heeft de gemeente een meer ondersteunende rol. We denken mee als gesprekspartner, delen informatie en zorgen voor goede randvoorwaarden. Zo krijgen bewonersinitiatieven de ruimte om een plek te krijgen binnen de gebiedsontwikkeling.

Afbeelding 3: stedenbouwkundig ontwerp zuidelijk deel

